RODOLFO MARZANO • GIORGIO CAPUANO

CÎȚIVA MAIGRET ITALIENI

RODOLFO MARZANO

GIORGIO CAPUANO

Câţiva Maigret italieni

În româneşte de Ion Tameş

Editura Univers
Bucureşti – 1973

Cuprins

Prefaţa ediţiei italiene_____4
Lămurire_____7
O MĂRTURISIRE REVELATOARE_____9
CRIME ÎN FAMILIE_____20
ASALTUL TRENULUI_____35
CHITARA „A CÂNTAT”_____51
DOI MORŢI PENTRU OPT CAUCIUCURI_____58
CRIMA ÎN „CATACOMBE”_____70
DIN VINA UNUI DIHOR_____76
„BANDA DE PRETUTINDENI”_____89
UCISĂ CU PIETRE_____95
VILA ÎNSÂNGERATĂ_____111
UN UCIGAŞ ÎN MÂNĂSTIRE_____130
TREI ÎMPUŞCĂTURI PE MALUL LACULUI_____145
OPIU ÎN CALĂ_____159
BANDIŢII DINTR-UN „1900”_____166
DE LA GIN LA ADEVĂR_____173
LOVITURA DIN STRADA OSOPPO_____180
CRICUL ADUCĂTOR DE MOARTE_____185
O CRIMĂ PENTRU DOI COLONEI_____200
MOARTEA CU GALENŢI_____211
„LUPARA” ÎN AUSTRALIA_____225
ÎN LUPTA CU HOŢII DE COPII_____243
O LUNGĂ VÂNĂTOARE DE OAMENI_____250
UN AUTOMOBIL DE 23 MILIOANE_____257
LEGEA ÎNFRÂNGE VRĂJITORIA_____268

Prefaţa ediţiei italiene

Când a trecut prin Milano – parc-a fost ieri, deşi s-au scurs atâţia ani – scriitorul Peppino Marotta a venit să mă caute.

— Du-mă la tribunal, mi-a cerut.

Ne-am dus împreună, am coborât treptele de marmură, schimbând doar câteva păreri, din când în când, căci pe scările acelea nesfârşite, dacă vorbeşti mult rişti să-ţi pierzi răsuflarea; am străbătut coridoarele lungi, întotdeauna aglomerate la anumite ore şi pustii la altele, şi am intrat apoi într-o aulă.

Marotta s-a aşezat într-un colţ de unde nu lăsa să-i scape nimic din tot ce se petrecea în faţa lui, din figurile persoanelor, din discuţii. Era atât de mişcat încât ba îi dădeau lacrimile, ba râdea pe ascuns de-i venea să-şi muşte mâinile, ba se agita şi suferea la auzul acuzărilor, ori tremura emoţionat în faţa argumentelor apărării şi rămase palid şi istovit în aşteptarea sentinţei; la sfârşit, a plecat pe jumătate distrus.

— Doamne, Doamne, mi-a spus, ce teatru!

Apoi mi-a cerut să-i dau să citească dosarul unei pricini.

— Doamne, Doamne, ce teatru! a repetat.

După aceea a comentat întâmplarea, a vrut să ştie ce gândesc eu, a scos din paginile acelea moarte o mulţime de adnotări, de amănunte, de figuri, de chipuri întunecate, a descoperit dimensiuni noi şi mai umane, semnificaţii neaşteptate.

— Peppino, ce avocat mare ai fi putut să fii, i-am mărturisit.

— Nu, nu, mi-a răspuns, eu sufăr numai cât inventez şi scriu anumite lucruri, sufăr când le văd şi le discut, imaginează-ţi ce-ar fi însemnat să le şi trăiesc. Răul este unul singur, a adăugat apoi, lovindu-se cu palma peste frunte, anume că noi lăsăm fantezia să lucreze aici, înăuntru, construim totul cu creierul, fabricăm în cap şi nu vedem nimic cu ochii. Suntem orbi. Ori materialul este în întregime aici, în jurul nostru. Se înalţă, ne sufocă, ne spune „ia-mă şi fă din mine ce vrei”, iar noi, trufaşi şi pretenţioşi, ne încăpăţânam să lucrăm numai din imaginaţie, pentru că realitatea, da, domnule, realitatea aşa cum este ea, nu ni se pare satisfăcătoare, o considerăm săracă, redusă, cenuşie, monotonă. Apoi, deodată – fluturã dosarul – găseşti un caz real care este o mină, o mină de aur curat şi care conţine totul, fără a exclude sau excepta niciun ingredient, şi atunci îţi dai seama că destinul are mai multă fantezie decât toţi autorii antici şi moderni la un loc.

Şi-aşa, recitind acum paginile pe care le prezint cititorilor, amintirea lui Marotta îmi revine în minte. Adevărul este următorul: realitatea e mai puternică decât fantezia oricui ştie să privească în jurul său.

Un Simenon, în cea mai bună formă a lui, nu ar fi fost de ajuns ca să inventeze toate aventurile trăite de oamenii poliţiei noastre. Maigret este un personaj al cărui succes inexorabil a fost determinat de un anumit stil, de un mod al său de a înfrunta lumea delictului, de faptul că investighează cu psihologia sănătoasă a omului cinstit, de rând, stimulându-şi imaginaţia cu o cană de bere în faţa unei mese bine garnisite, tandru şi plin de afecţiune faţă de doamna

Maigret, om simplu şi familial, om cu aer de funcţionar doar în măsura în care e necesar să justifice titlul profesiei sale.

În această carte, cronică autentică şi zguduitoare a luptei împotriva crimei, protagoniştii sunt extrem de numeroşi. Fiecare este un personaj, un mare şi autentic personaj legat de faptele cele mai incredibile, de situaţiile cele mai absurde, de enigmele cele mai ciudate. Dar totul este adevărat şi totul s-a întâmplat în realitate. Iar de fiecare dată, pentru a descoperi vinovatul, s-au folosit mijloace variate, experienţe diverse şi s-au adaptat metode tehnice diferite.

În cazul fiecărui delict, fondul şi mediul înconjurător au fost altele, fiecare întâmplare având cadrul său specific. Se realizează astfel o călătorie neobişnuită în lumea necunoscută a criminalităţii, se revelează caracteristici neaşteptate şi variate de la regiune la regiune, trăsături care-şi au rădăcina în obiceiuri, în tradiţii îndepărtate.

O Italie „neagră” serveşte drept scenariu acestor pagini. Ceea ce seamănă cu capitolele unui roman poliţist, fabricat de cel mai abil şi plin de imaginaţie romancier, constituie de fapt documente autentice ale unor vieţi trăite.

Şi mai presus de toate – este bine să se ştie – în aceste pagini vi se povesteşte despre sacrificiile, abnegaţia şi pasiunea cu care operează poliţia pentru apărarea societăţii şi populaţiei.

Chiar şi astăzi, mulţi ignoră sau, mai rău, preferă uneori să ignore, în interesul unor speculaţii politice mărunte, recunoştinţa pe care o datorăm Maigretilor noştri, asimilaţi eroului din cărţile lui Simenon nu prin retorica obositoare a triumfului infailibil, ci prin

satisfacţia onestă de a-şi fi îndeplinit datoria.

GIOVANNI BOVIO

Lămurire

Ideea de a scrie această carte s-a născut în timpul unei reuniuni la redacţia revistei *Tribuna Ilustrată*. Abia se încheiase procesul în recurs al lui Fenaroli şi judecătorii admiseseră în unanimitate existenţa delictului descoperit în mod abil de lucrătorii poliţiei, care îi adăugaseră un mozaic întreg de indicii şi probe. În acelaşi timp, apărea la televiziune Gino Cervi în costumul comisarului Maigret, „creaţia" franceză a lui Georges Simenon.

— De ce – ne-am întrebat – „genul poliţist" a fost întotdeauna şi continuă să fie un privilegiu al autorilor străini, în special francezi şi anglosaxoni? Figura blândă şi umană a comisarului Maigret nu s-ar putea oare adapta oricărui comisar de-al nostru din Siguranţa Publică? Ca şi metodele sale de a conduce anchetele? Doar Simenon însuşi a recunoscut deschis că interpretul ideal al personajului său a fost, până astăzi, Gino Cervi, adică un actor italian.

De aici ideea seriilor de cronici „Câţiva Maigret italieni", care, comparativ cu literatura poliţistă străină, oferă mai mult decât orice o inovaţie interesantă în informarea publicului asupra modului strălucit în care au fost rezolvate cazuri adevărate şi zguduitoare din *„viaţa subterană"* italiană, al căror protagonişti reînvie sugestiv în mintea oricui a citit cronicile mai recente.

Astfel, în *Tribuna Ilustrată* a început să apară

săptămânal câte un „Maigret italian”; o povestire *reală* dar şi plină de *suspense*, rod al colaborării dintre un ziarist şi un scriitor de romane poliţiste. Nu a fost simplu să-i convingi pe funcţionarii poliţiei să îmbrace veşminte de eroi.

Aşadar, este de datoria noastră să mulţumim unui coleg ziarist, Gilberto Regini, care a reuşit, în ce priveşte prima parte a acestor povestiri, să spargă gheaţa dintre noi şi comisarii de la Siguranţă, şi să se dovedească un colaborator abil şi preţios.

R. M. şi G.C.

Notă: La sfârşitul fiecărui episod se specifică numele funcţionarului de la Siguranţa Publică Italiană care a avut rolul principal în rezolvarea cazului respectiv.

O MĂRTURISIRE REVELATOARE

Un caz cu adevărat zguduitor, nu numai pentru că e vorba de o crimă misterioasă, ci şi pentru repercusiunile imediate pe care le-a avut la Vatican şi în cercurile diplomatice acreditate pe lângă Sfântul Scaun. Nu se întâmplă în fiecare zi ca menajera unui cardinal să fie asasinată chiar în locuinţa acestui înalt prelat. Şi, totuşi, Virginia Catini, o femeie măruntă, în vârstă de şaizeci de ani, în serviciul cardinalului Vincenzo La Puma, domiciliat în Roma, Strada Ugo Bassi, numărul 4, a fost atacată şi strangulată cu o bucată de sârmă. Cadavrul fusese după aceea vârât sub o scară şi ascuns pe jumătate.

Mă găseam de puţin timp la locul crimei, împreună cu colaboratorii mei, lucrătorii echipei de criminalistică, fotografi, obişnuita asistenţă ocazională în astfel de situaţii şi, chiar după primele cercetări sumare, mi-am putut da seama că mobilul crimei fusese furtul; lipseau numeroase obiecte a căror existenţă putea fi ghicită, chiar dacă nu le văzuseşi înainte, şi imediat am avut confirmarea că printre altele, fuseseră furate din apartament zece bancnote de câte o mie lire (sumă însemnată dacă avem în vedere că ne aflam în 1941), câteva medalii italiene şi străine şi două sipete ce conţineau relicve. Oricum, prada ar fi fost mai însemnată dacă hoţii nu ar fi fost deranjaţi de sosirea neaşteptată a unei călugăriţe.

Aceasta tocmai se afla în faţa mea şi o interogam.

Era încă buimăcită şi, grijuliu să n-o obosesc, i-am propus să întrerupem discuţia şi s-o reluăm mai târziu. A refuzat însă; era o femeie dârză care dorea să colaboreze cu justiţia.

— Mulţumesc, soră. Vreţi să-mi spuneţi numele dumneavoastră?

— Sora Claudia Messineo.

— Povestiţi-mi, vă rog, faptele aşa cum le ştiţi.

— Aparţin unui institut vecin, care comunică cu acest apartament; am fost autorizată să vin aici chiar şi în lipsa Eminenţei-Sale pentru motive ce privesc serviciul meu. Iată din ce cauză am dat peste hoţi. Am nimerit în momentul când devastau casa. Omul cu care m-am ciocnit pe coridor nu mi-a dat răgazul necesar să deschid gura. Pentru a mă împiedica să ţip, m-a atacat, iar după ce m-a lovit puternic, m-a trântit şi m-a lăsat leşinată pe ciment. Trebuie să fi rămas câtva timp în stare de inconştienţă. Când mi-am revenit, nu mai era nici urmă de hoţi... Abia atunci mi-am adus aminte de sărmana Virginia Catini, şi m-am întrebat ce s-o fi întâmplat cu ea.

— Aţi vorbit de „hoţi”. Erau prin urmare mai mulţi?

— N-aş putea să jur. Înainte de a mă prăbuşi însă, am avut impresia că am zărit un alt individ în spatele primului.

— Aţi putea să mi-l descrieţi pe cel care v-a atacat?

— Nu, abia de l-am zărit. Pot să spun că era tânăr şi purta o uniformă de soldat.

Soldat. Afacerea se complica; aruncându-mi privirea spre doctorul Marrocco (colaboratorul meu, pe atunci comisar adjunct) mi-am dat seama că şi el gândea ca şi mine. Ne aflam în plin război, în august 1941, iar regiunea era înţesată de militari de toate gradele şi provenienţele.

— Clasicul ac în carul cu fân, şopti Marrocco.

— Din păcate, am confirmat eu, descurajat.

Erau vremuri grele şi în oraş avusese loc o impresionantă înteţire a violenţelor şi jafului. Indivizi, care nu se mai sinchiseau nici să-şi ascundă faţa, pătrundeau în apartamente dându-se drept lucrători de întreţinere, sau asaltau cetăţeni paşnici pe stradă, în plină zi, luându-le până şi ultimul ban. Acum, soldaţii ne mai lipseau!

I-am mulţumit sorei Claudia rugând-o să rămână la dispoziţia mea – era singurul martor pe care îl aveam – şi am continuat cercetarea amănunţită a apartamentului. La un moment dat, când am mişcat o mobilă din vestibul, un petic alb mi-a atras atenţia. M-am aplecat şi am văzut că era vorba de o bucăţică de hârtie pe care fuseseră mâzgălite câteva cuvinte. Fuseseră scrise de cineva mai puţin familiarizat cu condeiul, iar cuvintele erau aproape indescifrabile. Am desluşit ceva, dar am vrut să am şi confirmarea lui Marrocco.

— După tine, l-am întrebat întinzându-i hârtia, ce dracu scrie aici?

Încruntă fruntea şi se cufundă în cercetarea foiţei.

— Păi, nu mi se pare prea greu, observă el. Iată ce spune: „Eminenţă, am venit de departe (*lontano*) şi don Girolamo...”. Nimic altceva.

— Eşti sigur că scrie „*lontano*”?

M-a privit surprins.

— De ce, tu nu?

— Mă tem că nu. Litera „l” ar putea să fie un „C” mare, „n” un „u” şi „o” un „a”.

— Şi ce rezultă în cazul ăsta?

— Cautano.

— Ce înseamnă asta?

— O localitate.

— Minunat. Adevărul e că nu sunt prea tare la geografie. Unde se află Cautano?

— În provincia Benevento. E o localitate de munte.

— Înclin să cred că ai dreptate. Militarii în trecere prin Roma sunt în majoritate meridionali. Ar merita să controlăm.

— Bravo, tocmai la asta mă gândeam. Ia-ţi câţiva agenţi şi du-te de caută persoana ce ne interesează.

— De acord...

Am extins cercetările în tot cartierul şi, pe baza declaraţiilor sorei Claudia, am cercetat dacă nu cumva observase cineva un soldat însoţit de o altă persoană, în preajma locuinţei cardinalului La Puma. În zilele acelea casa era goală, deoarece înaltul prelat se găsea în afara Romei, iar fratele Antonio Aimetzana, secretarul cardinalului, era de asemenea plecat. Hoţii avuseseră deci un prilej nimerit pentru a-şi îndeplini actul temerar, în urma căruia sărmana Virginia îşi pierduse viaţa. Am găsit-o pe biata femeie cu mâinile şi picioarele legate cu un cablu electric, şi cu un colţ din propriul ei şorţ îndesat în gură; moartă prin strangulare. Ştiuseră oare cei doi delincvenţi că o vor găsi singură în apartament? Dar cui îi putea da prin cap să atace casa unui cardinal? Cineva care cunoştea interiorul locuinţei? Un furnizor? Ipotezele se învălmăşeau, însă nu erau susţinute de nicio probă. Într-adevăr, cineva ne-a declarat că văzuse un soldat şi un civil în apropierea străzii Ugo Bassi, dar ţinând seama de faptul că putuseră foarte bine trece drept două persoane inofensive, n-am reuşit să obţin nici măcar o descriere sumară a lor.

Oamenii trimişi la Cautano s-au întors cu o listă lungă de militari din localitate aflaţi vremelnic la

Roma şi, cu această listă în mână, am început o laborioasă şi răbdătoare operă de cercetare. După o săptămână încheiată, am fost nevoiţi să constatăm că nu obţinusem niciun rezultat în legătură cu suspecţii posibili.

Vestea crimei stârnise mare senzaţie atât din cauza cruzimii delictului cât şi datorită personalităţii cardinalului La Puma; ziarele publicau dări de seamă zilnice, chiar printre cele mai importante cronici de război, iar eu ştiam că opinia publică aştepta să se facă dreptate. O sarcină dificilă, vă repet, datorită lipsei de indicii, de amprente digitale, de date privind înfăţişarea vinovaţilor; totuşi, trebuia să căutăm neobosit, cu încredere continuă, momentul favorabil, împrejurarea care ne-ar fi putut indica cel mai bun drum de urmat.

Am luat măsura verificării unei liste întregi de persoane care, pentru un motiv sau altul, veniseră în contact cu casa cardinalului şi, într-o bună zi, procedând prin eliminare, am ajuns să examinez situaţia unui anume Alberto Terribili, şofer la un garaj din strada Monserrato 28, domiciliat în strada Giulia 87. Omul locuise în cartierul Monteverde, Bulevardul Gianicolense, şi cunoştea casa cardinalului întrucât îi transportase cărbuni de la societatea Romana Gas.

Investigaţiile efectuate au stabilit că şoferul ducea o viaţă peste nivelul propriilor posibilităţi, informaţie care mi-a stârnit curiozitatea la maximum. Am ordonat să fie supravegheat cu stricteţe şi, după o serie de filări efectuate cu multă abilitate, am constatat că avea relaţii de prietenie cu un militar, pe nume Giovanni Stacchini, născut la Castiglione de la Pescaia (Grosseto), în vârstă de 25 de ani, soldat aflat în serviciul Autocentrului 8 Roma, strada Flaminia, în

apropierea Câmpului Apollodor.

Am efectuat şi asupra sa cercetări discrete, în urma cărora m-am convins că amândoi prietenii nu aveau cazier. Mi-a atras însă atenţia faptul că familia lui Stacchini – alcătuită din soţie şi doi copii, stabiliţi la Follonica – ducea o viaţă îmbelşugată, deşi nu dispuneau de mijloace personale, iar surprinderea mea a sporit când am aflat că Stacchini era cel care trimitea sume însemnate soţiei. În ceea ce-l privea, soldatul nu-şi refuza nimic, cheltuia cu o uşurinţă excesivă, deşi presta serviciul militar.

De unde luau atâţia bani Terribili şi Stacchini? Poate că ei erau cruzii asasini ai sărmanei Virginia! Între timp, cu ajutorul peticului de hârtie găsit în vestibul, am încercat să verific în arhivele poliţiei identitatea celor doi. Dac-aş fi găsit iscăliturile respective, aş fi avut posibilitatea să le controlez caligrafia, comparându-le cu scrisul din bilet. Din păcate, această operaţiune s-a soldat cu rezultate negative.

Ne aflam în pragul iernii, la patru luni de la săvârşirea crimei, şi nu aveam nicio pistă concretă. Primisem însă dispoziţii să continuăm supravegherea lui Terribili şi a lui Stacchini, iar în ziua de 2 decembrie 1941 am fost informat că cei doi s-au întâlnit pentru a treia oară într-o săptămână cu Remo Bonifazi, administratorul barului Augusteo, din Corso Umberto 96, şi că au discutat îndelung într-o sală retrasă a localului. Ce aveau cei trei de împărţit? Oricum, eram convins că aveau multe de ascuns, dar îmi trebuiau probe mai înainte de a trece la o arestare care ar fi putut compromite totul.

I-am arătat sorei Claudia fotografia lui Stacchini dar nu a putut recunoaşte în el pe soldatul care o

atacase, astfel că m-am dus să discut cu ofiţerii Autocentrului. Aveam nevoie de o probă de scris a militarului şi voiam cu orice preţ s-o procur. Locotenentul de la pichet s-a oferit imediat să mă ajute dar, cu toate strădaniile sale, n-a reuşit să găsească ceva scris de Stacchini.

— Nu-i nimic, mi-a spus după ce a răscolit maldăre de fişe. Lăsaţi pe mine.

Nu ştiam ce-avea de gând să facă, dar l-am lăsat să acţioneze cum credea el de cuviinţă. La invitaţia lui, m-am ascuns într-o încăpere alăturată, iar locotenentul a trimis un planton să-l cheme pe ostaş; când acesta s-a prezentat, i-a pus un chestionar în faţă, pe masă.

— Ia şi semnează aici!

— Ce-i asta? întrebă Stacchini, neîncrezător.

— M-ai întrebat dacă-i posibil să obţii un permis excepţional, nu? Ei bine, acesta este formularul. Semnează, pe urmă completez eu restul.

— Oh, mulţumesc, domnule locotenent.

Se aşeză şi caligrafie cu greutate o semnătură, după care mulţumi încă o dată şi ieşi din birou. Imediat ce locotenentul m-a chemat, m-am întors în grabă. În cealaltă încăpere, am aşezat cele două scrisuri unul lângă altul şi am izbucnit într-o exclamaţie de triumf; grafia corespundea la perfecţie.

— Ei, drăcie! exclamă ofiţerul. Individul e un răufăcător?

— Răufăcător e puţin zis. Este vorba de o crimă săvârşită cu sânge rece.

— Nemaipomenit!... Vreţi să trimit să-l cheme din nou? Presupun că mă veţi scuti de prezenţa lui neplăcută.

— Un moment, trebuie să mai capturăm încă un

individ.

Am telefonat la chestură şi am ordonat ca Terribili să fie arestat înainte de a mirosi ceva şi a se pregăti s-o şteargă, după care l-am rugat pe locotenent să-l cheme din nou pe Stacchini.

Acesta reveni, oarecum surprins de noua chemare, îşi plimbă privirea de la mine la ofiţer, fără să înţeleagă, iar când am arătat cine sunt, invitându-l să mă urmeze, nu şi-a schimbat expresia; o curtoazie încântătoare, nu altceva. De data aceasta însă aveam dovezi preţioase la mână şi nu-mi păsa dacă „amicul" va nega totul. Urma să vedem care din noi doi avea o capacitate mai mare de a rezista; dacă dorea să fie interogat ore şi zile întregi, ei bine, eram gata să-l satisfac. Pusesem mâna pe doi criminali periculoşi şi nu aveam de gând să-i las să-mi scape.

Interogatoriile luate lui Stacchini pe de o parte şi lui Terribili pe de altă parte au continuat până în ziua următoare, în două camere separate, într-o atmosferă de luptă acerbă, de rezistenţă şi de stăruinţă; în cele din urmă, criminalii cedară. Natural, asupra lui Stacchini a avut o influenţă considerabilă existenţa peticului de hârtie scris, fără îndoială, de mâna lui, precum şi faptul că o călugăriţă era gata să-l identifice.

— Ai bruscat-o şi ai lovit-o! i-am spus. Dar ea te-a văzut foarte bine şi nu aşteaptă decât să vină să depună mărturie!

— Nu este adevărat! Unde e, chemaţi-o aici!

— Fii pe pace, am să ţi-o aduc! Acum e plecată din Roma, dar imediat ce vine, ai s-o vezi!

Nu era adevărat că sora Claudia era plecată din Roma şi nu era adevărat că putea să identifice agresorul, însă ameninţarea a avut efectul scontat.

Cu Alberto Terribili, în schimb, a dat rezultate vechiul truc al „complicelui care a mărturisit totul”. Convins că Stacchini a „ciripit” cu adevărat, s-a lăsat şi el antrenat în recunoaşterea făţişă şi a schiţat un tablou al faptelor petrecute.

— Eu am organizat lovitura din casa lui La Puma, ne-a mărturisit. În toată treaba asta, eu am fost creierul, iar Stacchini braţul... El este un tip hotărât, dar ignorant şi nu stă prea mult pe gânduri. Ajunge să-i spui ceea ce are de făcut, şi e gata...

După ce au perfectat planul, cei doi complici au telefonat acasă la cardinal pentru a se convinge că prelatul şi secretarul Ametzana sunt plecaţi, după care au bătut la uşă prefăcându-se că nu ştiu nimic de plecarea acestora, iar când menajera i-a anunţat de absenţa cardinalului din Roma, s-au arătat foarte decepţionaţi.

— Îmi pare foarte rău, a exclamat Stacchini cu voce plângăreaţă, jucând un rol învăţat dinainte. Speram să-i pot vorbi... Nu, nu-l cunosc, adăugă, răspunzând la o întrebare a femeii, dar parohul meu, don Girolamo, m-a trimis la dânsul pentru un ajutor... Da, am răbdare, am să trec în altă zi. Dacă nu vă deranjez, i-aş lăsa câteva rânduri...

Femeia a acceptat, îngrijindu-se să-i aducă o bucată de hârtie şi un creion şi permiţându-le celor doi să intre în vestibul. Nu putea să prevadă că prin acel simplu gest îşi semnase condamnarea la moarte.

Stacchini s-a sprijinit de o mobilă pentru a mâzgăli faimoasa frază: „Eminenţă, am venit de departe şi don Girolamo...” iar Terribili, profitând de faptul că menajera urmărea mişcările soldatului, i-a sărit în spate, bruscând-o, imobilizând-o şi legând-o cu cablul electric. Stacchini s-a grăbit să intervină, înfundând

gura sărmanei cu propriul ei şorţ, după care, văzând că femeia opunea o rezistenţă disperată, i-a încolăcit gâtul cu o sârmă şi a strâns... Virginia Catini, slabă şi în vârstă, a murit pe loc iar cei doi asasini au ascuns cadavrul sub o scară, ferindu-l de ochii indiscreţi. Pe dată a început o căutare febrilă de bani şi obiecte preţioase, însă înainte de a-şi duce acţiunea la bun sfârşit, au fost deranjaţi de sosirea neaşteptată a călugăriţei Claudia Messineo. Scos din minţi de furie, Stacchini i-a sărit în spate, poate cu intenţia de a o ucide, însă Terribili l-a oprit la timp, nu dintr-un sentiment de omenie, ci pentru că zgomotul ar fi putut trezi bănuielile vreunuia din imobil.

— Cum aţi părăsit locuinţa cardinalului? l-am întrebat pe Terribili.

— Fără greutate. Nimeni nu ne-a dat nicio atenţie. Am urcat în camioneta pe care o parcasem în apropiere şi am plecat foarte liniştiţi.

Erau „liniştiţi”, fireşte, cu un cadavru pe conştiinţă!! Dar nu era misiunea mea să cercetez ce se petrece în mintea lor; aceasta era sarcina psihiatrului care poate că nu ar fi putut, nici el, să înţeleagă...

— Unde sunt lucrurile furate? am întrebat.

— Nu erau prea grele. Adusesem camioneta în speranţa să cărăm obiecte grele de mare valoare, care poate că se aflau în casă, însă sosirea călugăriţei...

— Vorbeşte-mi despre Remo Bonifazi.

Terribili holbă ochii:

— Drace, ştiţi şi de ăsta?

— Da. Ştim şi de el.

— Unde este?

— La închisoare.

Era adevărat. Bonifazi fusese arestat de Echipa operativă, cu câteva zile în urmă, în cursul unei operaţiuni desfăşurată într-un alt caz. Participarea sa la lovitura lui Stacchini şi Terribili avea să contribuie la prelungirea detenţiei în puşcărie.

— Ce doriţi să aflaţi? întrebă Terribili pe un ton de admiraţie.

— Totul.

Remo Bonifazi era tăinuitor; el primea obiectele furate de cei doi, pentru a le ascunde şi a le vinde mai târziu.

În realitate, cei trei indivizi, cu ajutorul intermitent al unor răufăcători ocazionali, constituiseră o adevărată bandă care s-a făcut răspunzătoare de o serie întreagă de atacuri.

Bonifazi şi nu Terribili era adevăratul creier al organizaţiei, iar poziţia sa de administrator al barului îi permitea să rămână în afara oricărei bănuieli, chiar în condiţiile tăinuirii bunurilor furate şi în calitatea sa de şef al bandei. De data aceasta însă, prin uciderea sărmanei Virginia, merseseră prea departe şi au plătit greu datoria faţă de societate. Când dosarul a fost închis, agresiunile şi furturile efectuate în plină zi au scăzut ca prin minune, ceea ce m-a determinat să presupun că şi ceilalţi hoţi aparţineau bandei lui Bonifazi şi că acum simţeau pământul fugindu-le de sub picioare. Eram fericit că am curăţat oraşul de răufăcători, iar dovezile de stimă şi de respect pe care le-am primit de pretutindeni mi-au produs o legitimă satisfacţie. De asemenea, vreau să adaug că în urma acestei operaţiuni mi s-a conferit diploma pentru merite speciale.

O săptămână mai târziu, mă aflam la masa mea, răsucind distrat între degete biletul care a însemnat

cheia întregului caz. Ce imprudenţă fatală din partea bandiţilor să uite peticul de hârtie înainte de a fugi! Mi-am aruncat pentru a nu ştiu câta oară privirea pe el şi am suspinat: scria de fapt *lontano* (departe) şi nu „Cautano”; câtă energie şi cât timp pierdut inutil! Am ridicat din umeri şi mi-am repetat în sinea mea că o investigaţie este alcătuită şi din astfel de inconveniente. Factori pozitivi şi factori negativi. Totul constă în a nu te lăsa furat pe un drum greşit şi în a nu privi faptele dintr-un unghi greşit; ceea ce contează sunt rezultatele, cel puţin aşa am învăţat eu la şcoala vieţii.

(*Mario de Simone*)

CRIME ÎN FAMILIE

Dacă subofiţerul Amadei nu mi-ar fi făcut în ziua aceea destăinuiri, probabil că afacerea ar fi rămas învăluită în mister, iar vinovaţii de cele două delicte ar fi scăpat de pedeapsa pe care o meritau. Abia ieşisem împreună de la comisariatul din San Lorenzo şi ne îndreptam pe jos către strada Tiburtina când, deodată, mi-am dat seama că prietenul şi colaboratul meu era întunecat la faţă; l-am întrebat ce-l frământă.

— Mi-am pus speranţa într-o anumită recompensă, mi-a răspuns, şi când colo am rămas cu buză umflată.

— Despre ce vorbeşti, omule? Explică-te mai bine.

— Am reuşit să dau de urma hoţului care a furat cele cinci milioane în bonuri de tezaur, să recuperez banii şi să-i restitui proprietarului legitim, când acesta din urmă a murit subit, lăsându-mă cu gura căscată. Promisiunea unei recompense a fost verbală... cui s-o cer acum?

— Cine era acest domn?

— Un om foarte bogat, pe nume Aldo Plazzi, reprezentantul firmei de maşini agricole „Caterpillar”, pentru Italia.

— Când a murit?

— La 19 decembrie 1944. Îmi amintesc bine, data mi-a rămas întipărită în minte. A căzut într-un puţ.

— Cum aşa?

— Da, în puţul unei proprietăţi pe care o avea în strada Aurelia, din localitatea Parrocchietta şi care purta numele „Vignaccia”. Tocmai repara motoraşul

unei pompe de apă când şi-a pierdut echilibrul şi a căzut în puţ de la o înălţime de şaptezeci de metri. A murit pe loc... Amadei dădu din cap, amărât. O întâmplare ciudată dacă ne gândim că Plazzi avea o frică teribilă de puţ şi că avea grijă întotdeauna să stea departe de el.

— Îmi pare rău pentru tine. O recompensă e totuşi o recompensă.

— Mai ales în vremurile astea!

— Apropo, cine era hoţul bonurilor de tezaur?

— Fiul lui Plazzi, Mario.

M-am oprit dintr-o dată.

— Fiul lui? am repetat.

Eram cu adevărat surprins, mi se părea că povestea avea o notă discordantă, ceva care nu mă convingea.

— Unicul său fiu? am întrebat.

Amadei zâmbi dispreţuitor şi plin de amărăciune.

— Ehei! Plazzi era un tip foarte exuberant... Trebuie să se fi născut în vreo ţară din Orient. Părea un paşă cu nenumărate soţii şi nu ştiu câţi copii. Nu ţin bine minte situaţia lui matrimonială, însă ştiu că era mai mult decât încurcată; soţia lui se află la a doua căsătorie, şi avea copii din prima; mai sunt nişte copii născuţi dintr-o legătură cu o secretară... treabă încurcată, ce mai! Ar trebui să lămurim afacerea la arhivă, acolo scrie totul.

— Bravo, asta-i o idee. Vrei să te ocupi tu?

— Desigur, am să vă aduc dosarul la birou. Cazul a fost închis cu circa patru luni în urmă...

Povestirea lui Amadei îmi stârnise curiozitatea, astfel că în momentul când am avut documentele în faţa ochilor, m-am apucat imediat să le studiez cu cea mai mare atenţie. Lucrurile se petrecuseră aşa cum

mi-a relatat Amadei: în dimineaţa zilei de 19 decembrie 1944, Aldo Plazzi, împreună cu fiul său natural Eugenio Ciancotti, s-au dus la Vignaccia; după ce a zăbovit un scurt timp lângă puţ pentru o reparaţie a motorului, cel dintâi şi-a pierdut echilibrul – poate din cauza unei ameţeli – căzând şi zdrobindu-se în fundul puţului. „Un accident nefericit”, au fost concluziile anchetei şi cu această formulă autorităţile au încheiat cercetările.

Aldo Plazzi, care avusese şaizeci de ani când a murit, venise la Roma din oraşul natal Russi, provincia Romagna, la vârsta de 15 ani, fără un ban în buzunar, şi începuse să lucreze ca ucenic mecanic. Voinţa de a munci şi ambiţia nu i-au lipsit, iar la terminarea serviciului militar a reuşit să deschidă un mic atelier pe cont propriu. Contractul prin care reprezenta firma „Caterpillar” i-a deschis drumul spre îmbogăţire iar norocul l-a urmărit tot mai mult. Se pare însă că bătrânul „patriarh” nu avea câtuşi de puţin intenţia să-şi distribuie banii între toţi membrii familiei sale; gurile rele afirmau că Plazzi era pe punctul de a vinde tot ce avea, pentru a realiza o sumă apreciabilă pe care s-o ia în America, unde avea de gând să plece împreună cu domnişoara Bonfili – secretara lui, care-i dăruise întâi doi gemeni şi apoi un al treilea băiat.

Viaţa particulară a lui Aldo Plazzi mă interesa şi consideram că merită o examinare mai atentă, iar pe măsură ce avansam în cercetările mele, ideea unei morţi întâmplătoare îmi apărea tot mai îndoielnică.

Am continuat să investighez pe cont propriu, culegând informaţii de oriunde mi se oferea posibilitatea, şi, în urma cercetărilor, am făcut o importantă descoperire asupra rudelor lui Plazzi. În martie 1945, o femeie de naţionalitate greacă,

doamna Karikilia Iconomupulos, în vârstă de 23 ani, născută la Patras şi căsătorită în noiembrie 1943, fusese internată în spital în urma loviturilor primite de la Eugenio Ciancotti, fiul nelegitim al lui Plazzi; sărmana era însărcinată în luna a treia, iar internarea a durat zece zile. Ciancotti era soţul ei şi, din câte se pare, o bătuse pentru a-i provoca un avort.

În acest stadiu am considerat utilă o primă întâlnire cu cineva din familie şi ardeam de nerăbdare să văd cum arată Ciancotti. Pentru moment n-am avut noroc, întrucât mi s-a spus că e plecat la mare, dar la întoarcerea lui, câteva zile mai târziu, am reuşit să-l întâlnesc şi să am o discuţie cu el. De la bun început nu mi-a plăcut felul său de a fi, deoarece încurca lucrurile şi evita răspunsurile directe; în cele din urmă însă, rugat să se explice mai bine, s-a schimbat şi a părut dispus să mă ajute.

— Nu cred că am să vă pot fi de prea mare folos, spuse el. Şi eu aş dori să aflu unde a dispărut soţia mea clar, din păcate, nu ştiu nimic.

— Când aţi văzut-o ultima dată?

— În casa mamei mele, piaţa Prenestino, 79. Ne-am întâlnit acolo.

— Ce înseamnă „ne-am întâlnit”? Doamna nu locuieşte cu dumneavoastră?

— Nu, stă în strada Rocco Priora 6. Locuieşte separat, cu fiica noastră Apollonia, în vârstă de 18 luni.

Treaba mi se părea încurcată, însă n-am făcut observaţii ci m-am limitat la întrebări:

— Cum se numeşte mama dumneavoastră?

— Apollonia Zanzi. Fetiţei i-am pus numele bunicii.

— Drăguţ din partea dumneavoastră, am comentat eu. Continuaţi, vorbiţi-mi de întâlnirea aceea.

— Karikilia a luat masa de prânz în casa mamei mele, după care eu şi sora mea Filomena am condus-o o bucată de drum. Ne-am despărţit la Porta Maggiore, unde i-am dat patruzeci de mii de lire pentru cheltuieli. De atunci n-am mai văzut-o.

— Şi n-aţi căutat-o?

— Nu...

Ciancotti ezită, se prefăcu a face eforturi pentru a se hotărî să răspundă şi continuă cu voce joasă, în semn de părere de rău:

— Karikilia este o femeie rea, a făcut din viaţa noastră un infern.

— De ce nu v-aţi despărţit?

— Păi, practic ne-am despărţit, chiar dacă nu în mod legal... Spunea mereu că vrea să se întoarcă în Grecia, dar nu era adevărat. Sunt convins că şi-a găsit vreunul. Da, în mod cert avea un amant.

— Oricum, am răspuns sec, nici dumneata nu te-ai comportat bine. Ai bătut-o de-ai băgat-o în spital, dacă nu mă înşel.

— Oh! a fost un incident blestemat... Urmarea unei crize de nervi datorate sâcâielilor ei... Mi-a părut însă nespus de rău şi m-am dus de i-am cerut iertare...

— La spital?

N-a răspuns imediat, ferindu-se de o capcană, apoi spuse cu precauţie:

— Nu, acasă, pe la sfârşitul lui mai. I-am cerut să se întoarcă şi să locuim împreună, însă m-a refuzat.

Am reflectat un moment după care l-am întrebat:

— Deci, în momentul de faţă, soţia dumitale a dispărut şi n-ai făcut nimic pentru a o găsi. Ştiai că aveai obligaţia să anunţi dispariţia la poliţie?

Era mai şmecher decât îl crezusem. Schiţă un uşor zâmbet virtuos şi dădu din cap în semn de adânc

regret.

— Este primul lucru pe care l-am făcut! exclamă. Puteţi să vă informaţi, am trimis o scrisoare lungă la secţia centrală cu toate amănuntele pe care le cunosc.

Nu mai aveam întrebări de pus şi l-am lăsat. Că nu spunea adevărul reieşea din faptul că toate cunoştinţele familiei, interogate de mine, declaraseră că grecoaica era de-a dreptul îndrăgostită de soţul ei şi că, departe de a avea un amant, accepta docilă o serie întreagă de umilinţe şi privaţiuni numai pentru a asigura fericirea micuţei Apollonia.

În 1945, pe când se întâmplau toate acestea, munca noastră se desfăşura în condiţii extrem de grele; războiul abia se terminase, ţara era sfâşiată de fel de fel de suferinţe, iar sarcina noastră de a investiga întâmpina uneori obstacole foarte greu de depăşit; cu toate acestea, eram ferm hotărât să lămuresc până la capăt misterioasa dispariţie a Karikiliei şi, în acest scop, am trimis tuturor secţiilor de poliţie fotograme cu cele mai recente fotografii ale femeii, în timp ce ţineam sub supraveghere câteva sectoare ce-mi erau la îndemână, de la lagărele de refugiaţi – numeroase pe atunci – până la trotuarele bătute de „plimbăreţe”; nu voiam să scap nicio posibilitate, nici măcar pe cea mai absurdă; însă, cu toate eforturile depuse, n-am reuşit să găsesc nimic, nici măcar o urmă cât de mică. Grecoaica parcă se evaporase. Chiar în momentul când eram pe punctul de a renunţa la inutila căutare, am fost anunţat de găsirea cadavrului unei femei. La început nu bănuiam că nenorocita pescuită de câţiva pescari din Ladispoli ar putea fi Karikilia, însă când am aflat că de gleznele moartei fusese agăţată o bară de fier şi că ceafa

prezenta o contuzie puternică, m-am hotărât să fac imediat lumină. Hotărâre firească, pentru a avea conştiinţa împăcată, cu atât mai mult cu cât îmi aminteam de excursiile frecvente la mare ale lui Eugenio Ciancotti.

Concluziile medicilor legişti nu erau încurajatoare. Numai vârsta corespundea: „aproximativ douăzeci şi cinci de ani”, însă în ceea ce priveşte restul, aveam prea puţine temeiuri să tragem o concluzie. Datorită stării de putrefacţie înaintată a cadavrului, medicii legişti, în urma cercetărilor de laborator, au ajuns la concluzia că moartea necunoscutei avusese loc în urmă cu câteva luni, ceea ce îmi clătina serios castelul meu de ipoteze, întrucât exista certitudinea că doamna Karikilia fusese în viaţă cu cincisprezece zile înainte de găsirea acestui cadavru; prin urmare, nu-mi rămânea decât să supun unui minuţios examen puţinele obiecte găsite asupra victimei; o mică brăţară, un ceas de mână oprit la 12,10, un lanţ cu o cruciuliţă, două inele şi îmbrăcămintea – o rochie de mătase al cărei desen caracteristic mi-a rămas întipărit în minte.

Şi totuşi, instinctul îmi spunea să stărui pe această urmă şi, cu preţioasa colaborare a oamenilor mei, m-am lansat cu forţe sporite în cercetări. De astă dată eforturile mi-au fost încununate de un succes deplin. Subofiţerul Amadei, brigadierul Campagnoni, agentul Licato, brigadierul Tramontano şi cu mine, am vizitat de mai multe ori casa în care locuise Karikilia Iconomupulos, dar n-am găsit nimic interesant, aceasta şi din cauză că Filomena Plazzi, cumnata Karikiliei, cu o hotărâre cel puţin ciudată, încărcase şi luase într-un camion tot ce aparţinea grecoaicei, explicând vecinilor mai bănuitori că va restitui

cumnatei ei toate lucrurile când aceasta va binevoi să se reîntoarcă. Am decis să mai pătrundem încă o dată în micul apartament, pentru a efectua o percheziţie mai atentă şi, deplasând fiecare mobilă în parte, am găsit un petic de mătase rămasă în dulapul în care Karikilia îşi păstrase hainele. Bucăţica de mătase avea un desen perfect identic cu acela al rochiei înecatei. În acelaşi moment, a sosit şi brigadierul Tramontano, transpirat şi aprins la faţă:

— Au recunoscut-o, mă anunţă cu sufletul la gură, arătându-mi lănţişorul cu cruciuliţa. Portăreasa şi o vecină nu au avut îndoieli. Au recunoscut că acest obiect aparţinea grecoaicei.

Puţin mai târziu, când am discutat cu alţi chiriaşi din imobil, o doamnă mi-a mărturisit că grecoaica îi făcuse confidenţe.

— Vă amintiţi exact ceea ce v-a spus?

— Îi era frică, era tristă, amărâtă, trăia o perioadă de extreme frământări sufleteşti. M-a rugat să anunţ poliţia dacă n-o s-o mai văd timp de câteva zile.

— De ce n-aţi făcut-o? Karikilia Iconomupulos a dispărut de câtva timp.

— N-am ştiut, eu am fost într-o excursie şi abia m-am întors.

— Când aţi avut această discuţie cu ea?

— În ultimele zile ale lunii mai...

Eram în posesia tuturor datelor necesare, identificasem cadavrul şi nu-mi rămânea decât să-l determin pe asasin să mărturisească. Mai întâi trebuia să-l întâlnesc pe medicul legist pentru a clarifica situaţia; la sfârşitul lunii mai, Karikilia era în viaţă, iar cadavrul a fost găsit la 17 iunie. Cum se împăcau aceste două fapte cu buletinul medical?

Şi această dificultate s-a rezolvat mult mai uşor

decât aş fi crezut: medicul legist a admis că, de fapt, cadavrul în cauză putea aparţine unei femei decedate „de 15 zile până la două luni”.

În acest stadiu, am început acţiunea de căutare a lui Eugenio Ciancotti, care – după afirmaţiile mamei sale – era plecat din Roma. M-am deplasat atunci la Ladispoli şi, după o răbdătoare verificare a tuturor hotelurilor şi pensiunilor, am reuşit să dau de nişte urme.

Patroana hotelului „Margherita” îşi amintea foarte bine că la 2 iunie o pereche tânără i-a cerut găzduire; tinerii erau însoţiţi de un alt individ; patroana adăugă că în ziua de 3 iunie soţul s-a întors la hotel fără soţie, arătând că aceasta a trebuit să plece pe neaşteptate la Roma. Din păcate, hoteliera a omis să-i treacă în registru pe cei trei clienţi, aşa că n-am putut avea o confirmare a identităţii lor; însă, ca să fiu sincer, chestiunea nu mă mai preocupa atâta deoarece aveam convingerea că era vorba de Ciancotti şi de biata fată din Grecia. Era evident că Ciancotti se folosise de un complice la săvârşirea crimei.

Ziua aceea a fost copleşitoare; începuse să se însereze şi eu nu ştiam unde să-l caut pe presupusul criminal. M-am întors la Roma în cea mai mare viteză posibilă, oferită de mijloacele sărăcăcioase de locomoţie de atunci, şi m-am prezentat din nou în Piaţa Prenestino, la doamna Apollonia Zanzi. Femeia era zgârcită în mărturisiri, mi-a spus însă că fiul ei trebuie să se afle în mod sigur la Ladispoli, la o cunoştinţă, într-o casă a cărei adresă mi-a dat-o. M-am gândit că era neapărată nevoie să-l iau pe Ciancotti prin surprindere, mai înainte de a fugi sau de a-şi ticlui vreun plan de apărare şi, urcându-mă într-un vechi camion ce aparţinea unui comerciant din

San Lorenzo, m-am întors la Ladispoli. Am plecat din Roma la zece seara şi a fost nevoie de două ore pentru a parcurge cei patruzeci de kilometri distanţă. Am reluat cercetările, însă fără rezultat. Dacă Ciancotti se găsea cu adevărat la Ladispoli, însemna că se ascunsese foarte bine... sau că maică-sa ne îndreptase pe o pistă falsă. La două noaptea m-am urcat iar în camion şi în zori intram în Roma; m-am îndreptat direct spre Piaţa Prenestino, unde norocul mi-a surâs. Eugenio Ciancotti se afla în casa mamei lui. L-am invitat să mă urmeze la comisariat pentru informaţii cu privire la soţia sa şi a trebuit să se supună, deşi cu multă neîncredere şi cu evidentă teamă.

— Soţia nu ţi-a dat încă niciun semn de viaţă? l-am întrebat pe un ton de totală indiferenţă, în timp ce ne aflam pe stradă. Noi ne-am dat toată silinţa...

— N-ar fi trebuit să vă osteniţi... a replicat el. Sunt sigur că Karikilia o să apară dintr-un moment într-altul. Într-una din zile, o să vedeţi, o s-o găsesc acasă, la mama.

Ajunsesem la comisariat. Am intrat în birou, i-am oferit lui Ciancotti un scaun lângă masă, în faţa mea, şi i-am pus înainte fotografia cadavrului înecatei şi peticul de stofă. Văzându-le, a îngălbenit, însă a ştiut să se stăpânească foarte bine şi m-a privit cu o mină interogativă.

— Ce sunt astea?

— Am toate motivele să cred că femeia moartă este soţia dumitale şi că bucata de stofă e din îmbrăcămintea ei.

— Vă înşelaţi, Karikilia n-a avut niciodată o rochie asemănătoare şi cât priveşte pe sărmana aceasta... este de nerecunoscut.

Mă aşteptasem să adopte tactica refuzului încăpăţânat, însă eram gata să-l combat cu toată forţa. I-am comunicat treptat descoperirile mele, pentru a-l face să înţeleagă că nu avea nicio şansă de scăpare şi am continuat interogatoriul timp de mai multe ore. Când am ajuns amândoi la epuizare, l-am închis în camera de siguranţă, în speranţa că noaptea este un bun sfătuitor, însă Ciancotti, evident cuprins de spaimă, a scos o bară de fier de la masă şi a încercat să scobească în duşumea în căutarea unei imposibile căi de evadare. Mişcare greşită şi imprudentă, deoarece mi-a furnizat o ultimă probă a vinovăţiei sale; şi în zilele următoare s-a menţinut pe o poziţie de apărare, negând totul, cu energia disperatului. Dar rezistenţa umană are o limită, aşa încât, în cele din urmă, a cedat şi el; l-am interogat cu rândul, eu şi colaboratorii mei, ore şi ore întregi până când omul a fost cuprins de un fel de criză nervoasă; a început să plângă, să sughiţă şi a recunoscut asasinatul tinerei grecoaice.

Karikilia Iconomupulos, fiica reprezentantului grec al unei firme care făcea comerţ cu lichioruri, născută la Patras cu 23 de ani în urmă, căsătorită cu Ciancotti în noiembrie 1943, în timpul ocupaţiei germane, fusese ucisă la un kilometru în largul lacului Ladispoli, în cursul unei plimbări cu barca, de către propriul ei soţ şi de cumnatul ei, Mario Plazzi. Acesta din urmă a fost arestat imediat, şi i-am notificat acuzaţia de complicitate la crimă; l-am informat în plus că fratele său Eugenio îi pusese în sarcină nu numai ideea acestei crime ci şi furtul celor cinci milioane în bonuri de tezaur, lăsându-l să înţeleagă că de la un astfel de om te poţi aştepta la orice.

În faţa acestor acuzaţii, tânărul s-a înfuriat ca o

fiară:

— Scumpa noastră familie de nevinovaţi! strigă. Cele cinci milioane le-am luat eu, şi poliţia o ştie, dar au fost cu toţii de acord! Când a fost de îndeplinit vreo acţiune murdară, niciunul nu s-a dat înapoi, niciodată!

Văzând că nu era nevoie să-i mai pun întrebări, întrucât se dezlănţuise, l-am lăsat să continue. A mărturisit că moartea Karikiliei a fost hotărâtă din mai multe motive:

— Eugenio nu voia un al doilea copil şi ea era însărcinată... A bătut-o şi a internat-o la spital, după care şi-a exprimat regretele şi a condus-o la Ladispoli... Dar femeia aceea trăncănea mult şi reprezenta un permanent pericol...

În câteva cuvinte, sărmana a fost redusă la inconştienţă printr-o lovitură la baza craniului, aplicată de către Plazzi, în barcă, iar Ciancotti s-a grăbit să-i lege bara metalică de glezne şi s-o arunce în apă.

— Prin urmare, aţi aruncat-o în apă când era încă în viaţă!

N-a răspuns imediat. A lăsat capul în jos şi a murmurat morocănos:

— Nu ştiu... e posibil. Poate că da...

Acum aveam destule dovezi pentru a-i deferi pe cei doi criminali autorităţilor judiciare, însă mai înainte am ţinut să vorbesc cu Apollonia Zanzi, sfătuind-o să mărturisească, dacă are ceva de spus. Evident că o subapreciasem, întrucât îmi răspunse rece că n-avea absolut nimic să-mi declare, iar când i-am comunicat ceea ce am aflat de la Ciancotti şi de la Plazzi a exprimat doar o surprindere dezolată:

— Nu-i credeam în stare de aşa ceva, a comentat

ea. Oricum, dacă s-au făcut vinovaţi de crimă, aveţi datoria să-i pedepsiţi...

Istoria Apolloniei Zanzi merită să fie relatată pe scurt. Femeia, care în tinereţe pozase ca model pentru pictorii din strada Margutta, se căsătorise cu Pietro Ciancotti de la care a avut doi copii, Ida şi Osvaldo. Soţul, proprietarul unui magazin de maşini agricole, a părăsit Italia în 1919 cu destinaţia America şi s-a întors în 1921 pentru a-şi găsi nevasta însărcinată. Au urmat certuri înspăimântătoare, iar femeia îl acuză – nu pe nedrept – de a o fi părăsit singură cu copiii, fără mijloace de întreţinere, din care cauză a trebuit să găsească un ajutor; astfel s-a adresat bogatului Aldo Plazzi, cu care a stabilit o legătură. Într-o seară, în prăvălia lui Pietro Ciancotti a avut loc o discuţie mai violentă ca de obicei, la care a participat şi Plazzi; cei doi bărbaţi s-au încăierat, iar Ciancotti a fost înfrânt... După un timp, femeia a adus pe lume pe cel de-al treilea copil, rezultat al legăturii ei cu Plazzi, pe care l-a declarat la oficiul stării civile sub numele de Eugenio Ciancotti. S-a mutat definitiv sub acelaşi acoperiş cu Aldo Plazzi şi a mai avut cu el încă trei copii: Mario, Vallis, şi Filomena. Anii au trecut, Plazzi a făcut închisoare pentru un trafic ilegal de valută, lăsând rezolvarea tuturor treburilor sale pe seama secretarei, o anume domnişoară Bonfili, care îi era şi amantă şi care îi dăruise o pereche da gemeni, iar mai târziu un al treilea copil. Oricum – amănunt foarte important – se pare că avea intenţia să renunţe la toţi şi să plece în America împreună cu secretara şi, în faţa unei asemenea situaţii, întrebarea cea mai logică ce-mi răsărise în minte era: „Ceilalţi i-ar fi permis?”. Faptul că Plazzi murise dădea un răspuns definitiv îndoielilor mele.

Trecutul Apolloniei Zanzi era tulbure; ca să nu spunem mai mult, fiii ei, Eugenio şi Mario, tocmai îmi mărturisiseră o crimă... Cum să nu cred că se înţeleseseră cu toţii să-l elimine pe Plazzi şi apoi pe Karikilia? În situaţia în care mă aflam, nu puteam accepta ideea că dispariţia lui Plazzi fusese pricinuită de o „întâmplare nefericită”. Omul acela a fost asasinat pentru că voise să emigreze, luând cu el toţi banii. Cât priveşte pe Karikilia, sărmana nu fusese ucisă pentru că era însărcinată, ci pentru că ştia prea multe; iată explicaţia frazei lui Mario Plazzi: „...trăncănea mult, reprezenta un permanent pericol”...

Cine ordonase asasinarea lui Aldo Plazzi? Apollonia Zanzi? Sau familia adunată în complet, reunită pentru a-şi exprima propria părere, cel puţin prin vot?... Şi cine a fost executorul material? Fiul preferat al Apolloniei, acel Eugenio pe care îl concepuse când era încă soţia lui Pietro Ciancotti? Cine era judecătorul nemilos care dădea sentinţele de moarte? Voiam s-o aflu cu orice preţ! Mă aflam într-o poziţie avantajoasă în urma mărturisirilor celor doi fraţi şi trebuia s-o exploatez. Singura soluţie era aceea de a-i face pe toţi să coboare în scenă, de a-i înarma pe unul împotriva celuilalt, lăsându-i să înţeleagă că adevărul îmi era cunoscut şi că singurul meu scop de acum încolo era de a nu face să sufere nevinovaţii – dacă existau.

I-am convocat la comisariat pe Filomena şi pe Vallis Plazzi, le-am spus că situaţia este foarte gravă şi că numai o sinceritate deplină îi poate salva; i-am lăsat să înţeleagă că cei doi arestaţi lansau acuzaţii în dreapta şi-n stânga pentru a se dezvinovăţi; am introdus-o apoi pe Apollonia Zanzi, urmată după puţin

timp de Eugenio Ciancotti şi de Mario Plazzi, şi i-am confruntat pe toţi.

Ideea a fost bună. N-a trebuit să aştept mult; au început să se certe violent între ei. Îşi aruncau acuzaţii reciproce cu scopul de a se dezvinovăţi şi, încet, încet, adevărul a ieşit la iveală. Singura străină de aceste fapte s-a dovedit a fi Filomena Plazzi; ceilalţi erau cu toţii implicaţi, iar mobilul întregii afaceri – cum îmi imaginasem – au fost banii lui Plazzi şi teama de a fi înlăturaţi de la moştenire.

— Voia să mă părăsească şi să plece în America cu târfa aceea! strigă Apollonia. Eu care i-am dat toată tinereţea mea.

— Taci! a întrerupt-o Mario Plazzi. Adevărul este că se săturase de tine! Dacă tu nu ţi-ai fi găsit un amant, probabil că te-ar mai fi suportat.

Am aflat ceva mai târziu că, efectiv, Apollonia Zanzi avea un nou prieten, un feroviar; surprinderea mea a ajuns la culme; mi se părea imposibil ca femeia aceasta să fie atât de inconştientă. Iată cum stăteau lucrurile: Aldo Plazzi nu ascunsese faţă de nimeni intenţia lui de a pleca împreună cu Bonfili, după ce va fi realizat o anumită sumă de bani, şi declarase că Apollonia şi Eugenio n-or să primească nicio centimă de moştenire; cu aceste cuvinte şi-a semnat propria condamnare la moarte. Tot aşa păţise şi sărmana Karikilia când, într-o seară, chinuită de samavolnicia şi răutatea Apolloniei şi a lui Eugenio, disperată şi înlăcrimată, strigase: „Dacă aş vorbi, v-aş băga pe toţi în puşcărie!”... Nici ea nu mai putea rămâne în viaţă, şi astfel familia a hotărât şi eliminarea ei. În dimineaţa zilei de 19 decembrie 1944, a fost executată sentinţa dată lui Aldo Plazzi. În timp ce bătrânul se afla lângă puţ, Eugenio Ciancotti

i-a sărit în spinare şi, dintr-o îmbrâncitură, l-a făcut să-şi piardă echilibrul; Plazzi a căzut în abisul negru, fără ca măcar să ştie ce i s-a întâmplat. Karikilia a fost ucisă după aproximativ şase luni, atunci când familia, întărită de faptul că reuşise să scape de primul delict, îşi crease o bizară mentalitate care o determina să creadă într-o perpetuă lipsă de pedeapsă, chiar şi în cazul unor crime succesive. Şi trebuie să admit că, poate, fără necazul subofiţerului Amadei, cele două crime ar fi rămas pentru totdeauna învăluite în mister.

Justiţia i-a pedepsit pe vinovaţi, sentinţa fiind dată la 11 ianuarie 1951. Eugenio Ciancotti a fost condamnat la 29 ani şi 6 luni închisoare, reduşi apoi, în recurs, la 28 ani şi 2 luni; Apolloniei Zanzi i s-au dat 20 ani, iar lui Vallis Plazzi 24, ambii fiind condamnaţi pentru complicitate la omor premeditat.

Mario Plazzi a luat 20 ani, pentru complicitate la uciderea premeditată a soţiei fratelui. Toţi şi-au plătit datoriile către societate şi este bine că s-a procedat astfel; cinismul cu care au acţionat, impulsul criminal care i-a împins la suprimarea a două vieţi umane se cereau a fi aspru pedepsite.

(*Aldo Morlacchi*)

ASALTUL TRENULUI

N-am s-o uit niciodată pe bătrânica aceea cu faţa uscată, cu spinarea uşor încovoiată, cu capul înfăşurat într-o basma neagră şi mâinile încrucişate în chip de rugăciune. Venise să-şi reverse lacrimile de mamă pe mormântul Rosei. Pomii respirau în adierea călduţă, păsările de noapte, neliniştite zburdau prin frunziş, părând nişte pete mai întunecate proiectate pe cerul lucios, iar aleile acoperite de prundiş şerpuiau în întuneric.

M-am apropiat de ea şi i-am pus o mână pe spate, în semn de prietenie. N-a tresărit la zgomotul paşilor mei, ci s-a mulţumit să ridice capul pentru a mă privi cu ochii plini de durere, adevărată imagine a disperării.

— Era fiica dumneavoastră, adevărat? am întrebat-o cu voce joasă, arătând mormântul.

Îmi confirmă fără să vorbească şi, după un moment de ezitare, am continuat:

— Cum vă numiţi, doamnă?

— Teresa Vaccaro.

— Eu sunt de la poliţie.

— Da, mi-am dat seama.

— Aş dori să vă pun câteva întrebări. Când veţi termina rugăciunea, am să vă rog să mă urmaţi.

— De ce?

— Nu vreţi să mă ajutaţi să descopăr pe cel care a ucis-o pe Rosa dumneavoastră?

— Asta n-o să mi-o poată da înapoi pe fată.

— Din păcate e adevărat, însă eu am o datorie de îndeplinit...

Aveam o datorie de îndeplinit, acesta era adevărul...

Erau anii grei de imediat după război – 1946 mai exact – iar ţara părea cuprinsă de un suflu de nebunie. Încetarea bombardamentelor, libertatea recâştigată, sfârşitul groazei, mizeria înspăimântătoare stârniseră în suflete cele mai neprevăzute reacţii, iar nouă, celor de la poliţie, ne fusese încredinţată sarcina de a face puţină ordine în minţile confuze; misiune uriaşă şi aproape imposibilă, având în vedere că vremurile erau foarte grele pentru toţi şi că sărăcia mijloacelor aflate la dispoziţia noastră era deplină. Aveam oameni, e adevărat; tineri care îşi considerau propria muncă drept o misiune, înarmaţi cu o voinţă fără seamăn şi cu un dispreţ total faţă de pericol, oameni pe care aş dori să-i prezint unul câte unul pentru a-i impune admiraţiei generale, oameni faţă de care societatea era în mod sigur mult îndatorată... Însă aceasta nu era suficient pentru a înfrunta valul de criminalitate care îneca regiuni întregi ale ţării. Apoi, în Sicilia, se părea că plaga delincvenţei nu putea fi smulsă din rădăcini cu niciun chip. Abia lichidată o mişcare periculoasă şi imediat înflorea o nouă organizaţie, în altă parte, iar forţele de ordine erau practic tot timpul în alarmă, lucrând câte douăzeci şi patru de ore încontinuu.

Mi se încredinţase comanda trupelor operative din provinciile Agrigento, Caltanisseta şi Enna, iar după ce mi-am repartizat oamenii în punctele strategice şi am ascuns câţiva prin casele ţărăneşti şi conacele răspândite pe câmpie, mi-am stabilit baza operativă

lângă comuna Canicatti (Agrigento). Situaţia pe care trebuia s-o înfrunt ar fi făcut să bată cu putere şi inima unora mai hotărâţi decât mine şi, pentru început, vă mărturisesc, mi s-a părut că aveam în faţă un război civil al cărui sfârşit mi se prezenta incert. Explozia banditismului a avut loc la sfârşitul războiului mondial şi s-a dezlănţuit cu toată violenţa. Faptele sângeroase, jafurile, şantajele şi asasinatele erau la ordinea zilei. Victimele omorurilor erau în cea mai mare parte cetăţeni înstăriţi, răpiţi, ale căror familii nu reuşiseră să strângă sumele cerute pentru răscumpărare. Însă câmpul de acţiune al criminalilor era foarte vast, începând cu atacuri asupra autobuzelor pentru cursele interne şi până la pătrunderi neaşteptate în gospodăriile izolate; oricum, ticăloşia bandiţilor nu dădea înapoi în faţa nimănui, mergând până acolo încât nici morţii nu erau scutiţi de atacurile lor; cadavrele celor ce aparţinuseră unor familii înstărite erau dezgropate din cimitire în timpul nopţii – cum se întâmplase la Palma Montechiaro, Favara, Campobello di Licata – şi oferite apoi rudelor în schimbul unor sume însemnate.

Inutil să mai adaug că investigatorii noştri erau asaltaţi de o mare de rugăminţi şi de blesteme şi că era foarte greu să faci dreptate tuturor. Ştiam că cetăţenii trebuie să fie protejaţi, însă una era să ştim şi alta să realizăm bunele noastre intenţii. A fost nevoie să discutăm cu indivizi de toate soiurile, fanatici, visători cinstiţi, şi mi-am dat seama că pe aceştia din urmă era cel mai dificil să-i lămureşti; tocmai pentru că erau cinstiţi, nu-şi dădeau osteneala să acorde înţelegere problemelor noastre poliţieneşti, ci pretindeau doar rezultate pozitive şi imediate.

Uneori, eu şi colaboratorii mei valoroşi şi de

încredere ne reuneam în biroul meu la Canicatti, unde avea loc un schimb de păreri şi de impresii. Socoteam de datoria mea să le ridic moralul întrucâtva scăzut şi mă străduiam să par vesel şi încrezător, însă vedeam că problemele permanente le agitau gândurile şi lăsau urme adânci în sufletele lor deprimate.

— Se prea poate să mă fi simţit vreodată şi mai rău, a răspuns plutonierul Salerno o dată când l-am întrebat ce are. Dar dacă mă gândesc bine, nu-mi aduc aminte când.

Lucrurile exprimate în asemenea cuvinte, de un om ca plutonierul, erau grave.

— Curaj, nu lua lucrurile în tragic! l-am îmbărbătat eu. Dacă dumneata vorbeşti astfel, la ce mă pot aştepta de la băieţandrii aceia cruzi pe care ni-i trimit din Nord?

— Aveţi dreptate. Voiam să spun că Sicilia este ea frumoasă, însă, având în vedere situaţia, aş dărui-o cu plăcere primului venit.

Salerno avea un fel de umor spontan, care întotdeauna m-a amuzat; nu încetam să mă minunez de abilitatea lui de a se concentra asupra unor fapte mai deosebite, până când scotea la iveală tot adevărul, şi chiar şi acum faţa lui căpătase o expresie de om absorbit. Nu era tipul de om care să se văicărească, dimpotrivă, dar problemele pe care trebuia să le înfrunte depăşeau puterea lui de înţelegere. Cu toate acestea, când a trebuit să rezolvăm cazul bandei Lo Vetro, el a fost factorul determinant în identificarea şi arestarea delincvenţilor.

Erau aproximativ o sută de bandiţi şi acţionau conduşi de Gerlando Lo Vetro, zis Tarará. Şi-au făcut apariţia pe neaşteptate, după o lungă perioadă de

pregătire efectuată în tăcere, hotărâţi la orice, şi au început să jefuiască şi să terorizeze, semănând jale şi nenorocire prin sate. De fapt nu era vorba de o bandă complet nouă, dat fiind că mulţi dintre ei acţionaseră în comun în 1944, la Palma Montechiaro, iar în 1945 la Naro; însă, după aceea, fuseseră risipiţi de predecesorii mei, după sângeroase schimburi de focuri, supravieţuitorii rămânând în aşteptarea unei regrupări şi căutând în acelaşi timp un om dur şi nemilos care să ştie să-i conducă. Acesta a fost găsit în persoana lui Gerlando Lo Vetro, născut la Palma Montechiaro în 1906, fost ţăran, înzestrat cu o energie fără seamăn.

El acceptase însărcinarea, se lăsase înscăunat în funcţia de şef printr-o ceremonie solemnă în timpul căreia consimţise să i se cresteze urechea stângă şi, în virtutea acestui „sacrificiu de sânge”, a pretins tuturor ascultare şi a promis pedeapsa cu moartea eventualilor trădători.

Şi-a numit sublocotenenţi pe Onolfo Croce, Rosario Scopelliti şi Rosario Mancuso, cu care a discutat planurile de acţiune ale bandei. Cu aceasta, soarta a suta de persoane nevinovate fusese pecetluită.

În dimineaţa zilei de 13 ianuarie 1946, bandiţii au deschis seria operaţiilor în stil mare asaltând cursa Licata-Agrigento. Maşina a fost oprită cu focuri de puşcă şi grenade, pasagerii răniţi şi jefuiţi, încărcătura capturată în întregime; faptul a stârnit mare vâlvă, mai ales când s-a aflat că vinovaţii au reuşit să scape nepedepsiţi, chiar şi după asaltul trenului Naro-Canicatti. De fapt, bandiţii au avut posibilitatea să săvârşească o serie întreagă de samavolnicii, fără ca noi, cei din poliţie, să fim în măsură să le facem faţă şi să organizăm contraatacul. Acţionau într-un ritm

drăcesc, picând în locuri la care nu te aşteptai, ziua şi noaptea, în câmp deschis sau pe uliţele satelor; jefuiau trecătorii, opreau autovehiculele, furau cadavrele din cimitire şi le restituiau rudelor în schimbul a 5-10 milioane de lire, şi apoi dispăreau de parcă îi înghiţea pământul, protejaţi de Tarará şi de tăcerea vinovată a acelora care ştiau dar nu îndrăzneau să vorbească.

Mai târziu, în sfârşit, păru că norocul şi-a amintit de noi şi la sfârşitul unei răbdătoare acţiuni de căutări şi investigaţii, forţele grupei mele operative au reuşit să captureze doi oameni ai lui Tarará, tăindu-le orice cale de scăpare şi făcându-i să ne cadă în plasă; era vorba de numiţii Zarbo Salvatore şi Lo Nobile Stefano, tineri care nu izbutiseră să se salveze o dată cu restul bandei.

Ar fi trebuit să fiu bucuros de reuşita fericită a operaţiei, dar ceva lăuntric mă împiedica să mă bucur din plin. Instinctul îmi spunea că aceste reţineri vor avea consecinţe neplăcute şi faptele ce-au urmat mi-au dat din păcate dreptate.

Cum a aflat de prinderea celor doi oameni ai săi, Lo Vetro a hotărât să intervină, iar când a ştiut că arestaţii vor fi transportaţi sub o escortă puternică de la Palma la Canicatti, a jurat să-i elibereze. Cele două localităţi sunt legate între ele printr-o linie de cale ferată cu ecartament redus, pe care se deplasau în pas de om câteva vagonete ridicole, trase de o zgomotoasă locomotivă cu aburi, traversând zone inaccesibile şi singuratice, ideale pentru un loc de pândă. Tarará şi oamenii săi s-au plasat în deschizătura unei trecători, într-un punct pe care ei, evident, îl cunoşteau la perfecţie. Când locomotiva a apărut gâfâind, bandiţii au şi ieşit din ascunzişurile

lor, trăgând nebuneşte şi creând un haos de nedescris.

Cele şase vagoane care formau garnitura erau înţesate de lume, agăţată pe scări sau cocoţată pe acoperiş, iar asaltul s-a soldat cu o grămadă de răniţi şi de oameni călcaţi în picioare. Agenţii care escortau bandiţii s-au apărat cât le-a stat în puteri, pentru a evita ulterioare vărsări de sânge dar, în cele din urmă, au trebuit să se dea bătuţi şi să îngăduie bandiţilor să-i elibereze pe arestaţi. Fireşte, înainte de a fugi, răufăcătorii au prădat călătorii până la ultimul ban, după care s-au pierdut printre stânci fără ca nimeni să opună cea mai mică rezistenţă.

În acel moment mă aflam în recunoaştere pe un plai din împrejurimile localităţii Naro şi a ţinutului Zaccaria, în fruntea echipei mele formată din douăzeci şi doi agenţi, reprezentând tot ce era mai bun din forţele de care dispuneam. Era o zi sufocantă, soarele arzător făcea şi mai greu peregrinajul nostru prin regiunea aceea aridă şi inaccesibilă. Ne aflam în posesia unei informaţii primită confidenţial cu o seară înainte; nedescoperind însă nimic în neregulă până atunci, eram tentat să cred că am fost dezinformaţi, când un răpăit de împuşcături a ajuns clar la urechile noastre. Am ordonat coloanei să se oprească şi am încercat să stabilesc de unde porneau împuşcăturile; foarte repede am ajuns la concluzia că trebuie să fi avut loc un schimb de focuri de-a lungul liniei Palma-Canicatti. Gândindu-mă la transportul celor doi arestaţi, am simţit cum mă trec fiorii. Ce se întâmpla? Lo Vetro luase drumul războiului pentru a-şi elibera tovarăşii? În această situaţie, nu ne rămânea altceva decât să coborâm în mare grabă pe stâncile colţuroase şi să sperăm în ajutorul Providenţei.

Aproximativ pe la jumătatea drumului, în apropierea căii ferate, am luat cunoştinţă de ceea ce se petrecuse. Două ţărănci zăceau la pământ grav rănite, iar de la femeile care le acordau primul ajutor am aflat că fuseseră împuşcate din întâmplare, în timp ce lucrau pe câmp în apropierea liniei ferate.

— Trenul a fost atacat, mi-au spus ele.

— De cine?

— De bandiţi.

— Câţi erau?

— Cine ştie? Mulţi, poate cincizeci, poate o sută.

— N-aţi recunoscut pe niciunul? Trebuie să fie de prin partea locului.

Întrebarea era de-a dreptul formală, însă eu trebuia s-o pun deşi nu mă aşteptam să obţin un răspuns.

— Recunoscut? spuseră în cor. Cum puteam să-i recunoaştem dacă toţi aveau faţa acoperită cu o basma? Şi apoi... nu se poate să fie oameni din localitate; pe aici prin împrejurimi sunt numai oameni cumsecade. Ăştia cine ştie de unde au venit...

— Din străinătate, am murmurat eu. Sunt sublocotenenţii lui Al Capone.

Trenuţul deraiase şi vagoanele se sprijineau într-o rână, de peretele colinei. Peste tot se auzeau plânsete, gemete, implorări, blesteme, iar când am ajuns la linie am văzut că tragedia depăşise şi cea mai pesimistă previziune a noastră. Pretutindeni erau oameni întinşi pe pământ, cu câte cineva alături încercând să le dea o mână de ajutor, dar şi aceştia cu ochi rătăciţi de groază; alţii se târau împleticindu-se în căutarea cuiva sau a vreunui obiect pierdut, câţiva copii sughiţau de plâns fără ca nimeni să le dea vreo atenţie, iar un preot se ruga îngenuncheat pe traverse, cuprins de fiori care îi cutremurau tot

corpul: când am încercat să-l interoghez, s-a uitat la mine de parcă îl văzuse pe Necuratul, şi-a făcut semnul crucii şi a rostit câteva fraze de neînţeles. N-am obţinut nimic nici de la alţii, se părea că nimeni nu văzuse ceva care să intereseze, apoi am urcat în fiecare vagon pentru a face un bilanţ al dezastrului. Un băiat de vreo şaptesprezece ani zăcea pe platformă, mort, şi, puţin mai departe de el, întinsă pe o canapea, era o femeie tânără căreia nişte mâini miloase îi aşezaseră, în imobilitatea morţii, o valiză sub cap, un şal negru pe corp şi-i lăsaseră pleoapele în jos.

Am coborât din tren întrebându-mă cine o fi avut timp să se ocupe de această femeie şi am văzut venindu-mi în întâmpinare un agent însoţit de un domn bine îmbrăcat, cu un aer distins şi faţa răvăşită.

— Sunteţi de la poliţie, adevărat? mă întrebă, uitându-se la haină mea civilă. Am ceva de spus cu privire la cele întâmplate.

— Vă ascult cu cea mai mare atenţie. Vorbiţi, vă rog.

— Mă numesc Pietro X, spuse, sunt profesor... Reflectă un moment şi adăugă mecanic, ca şi cum lucrul ar fi avut importanţă: profesor de matematică.

— Îmi face plăcere, am răspuns, adăugând în sinea mea: „De astă dată ai greşit rău socotelile, profesore, altfel n-ai fi luat acest tren...” Presupun că aţi văzut totul, am continuat cu voce tare.

— Da, dar să nu speraţi să vă furnizez indicaţii asupra bandiţilor... Aşteptaţi, nu mă judecaţi greşit! se grăbi să explice, văzându-mi faţa dezgustată. Dacă aş şti pe vreunul dintre ei n-aş ezita un minut să vorbesc! Complicitatea şi frica sunt treburi care nu mă privesc!... Din păcate bandiţii aveau faţa

acoperită cu basmale şi n-am reuşit să recunosc pe niciunul...

Prin urmare era adevărat. Mai degrabă dezolant din punctul meu de vedere.

— Atunci? am întrebat tot mai curios. Aţi spus că...

— Am remarcat că aţi inspectat trenul, mă întrerupse, vorbind repede. Desigur, nu v-a scăpat spectacolul oferit de fata aceea tânără, moartă, de pe banchetă.

— Da, aşa e.

— Vreţi să ştiţi cine s-a îngrijit s-o aşeze pe bancă şi s-o acopere cu şalul?

— Cine?

— Unul dintre bandiţi.

Zău, informaţia era importantă!

— Spuneţi mai departe, l-am rugat. Povestiţi totul de la început.

Profesorul încruntă fruntea.

— Trenul mergea încet, cu zdruncinături, când deodată a sărit de pe şină şi s-a prăbuşit într-o parte. În acelaşi timp, un foc infernal s-a abătut din toate părţile asupra noastră şi o grămadă de bandiţi au apărut ca din pământ ca să ne jefuiască.

Se exprima cu eleganţă şi îşi însoţea cuvintele cu gesturi foarte expresive.

— Furtul a fost numai o consecinţă, îi spusei, considerând că merită o explicaţie. Adevăratul scop al bandiţilor a fost eliberarea a doi oameni ai bandei care erau transportaţi la Canicatti.

— Oh, mi-am dat seama! Oamenii din escortă trăgeau înnebuniţi, însă... ce puteau face împotriva unei hoarde dezlănţuite? Prin urmare, bandiţii, după ce i-au eliberat pe răufăcători, au început să alerge încolo şi încoace prin tren ca să fure valize, bani,

obiecte. Unul din ei, trecând prin compartimentele acestui vagon – eu eram alături – a văzut fata moartă, întinsă pe jos printre bănci şi a scos un urlet ca de fiară rănită. A îngenuncheat, a scos din raniţa pe care o purta în bandulieră un ciorchine de struguri şi i-a pus o boabă între dinţi, i-a şters sângele de pe piept cu o batistă şi când, în sfârşit, a înţeles că nu mai era nimic de făcut, cu ochii plini de lacrimi a ridicat-o de jos şi a aşezat-o pe bancă. În acel moment un fluierat strident a sfâşiat văzduhul – trebuie să fi fost semnalul de retragere – şi omul, după o ultimă privire aruncată sărmanei fete, i-a trimis un sărut din vârful degetelor şi a fugit hohotind de plâns...

Profesorul tăcu şi un moment am rămas faţă-n faţă privindu-ne fără să vorbim.

— N-a spus nimic? am întrebat.

— Nu l-am auzit rostind niciun cuvânt. Plângea şi gemea ca o fiară.

— E-n regulă, domnule profesor, vă mulţumesc.

— Presupun că vreţi să identificaţi moarta pentru a da de urma banditului.

— Da, am încuviinţat eu. Într-un fel, aceasta este intenţia mea.

— Se vede că erau rude apropiate...

— La fel gândesc şi eu.

— Însă nu soţ şi soţie.

Am surâs pe sub mustaţă; avea stofă de detectiv, bunul profesor.

— Ce vă face să credeţi? l-am întrebat, ca să văd dacă amândoi am observat unul şi acelaşi lucru.

— Femeia nu avea verighetă la mână.

— Just. Sunteţi un bun observator.

— Prin urmare este logodnica... adică era, scuzaţi-mă.

— Poate sora.

Amănuntul era foarte important şi trebuia lămurit în cel mai scurt timp. Care erau raporturile de rudenie dintre cei doi? Cum se numea fata? În orele imediat următoare, vestea atacului asupra trenului s-a răspândit cu viteza fulgerului în toată regiunea cuprinsă între Palma Montechiaro, Camastra, Naro şi alte localităţi mai mărunte, iar eu am transportat cadavrul fetei la spitalul din Palma unde urma să fie identificat. Sute de persoane au defilat într-o adevărată procesiune, câteva lăsând buchete de flori lângă defunctă, însă niciuna n-a deschis gura pentru a da cea mai mică informaţie; complicitatea şi frica de represiune dominau orice alt sentiment de dreptate şi omenie.

Zile întregi am interogat indivizi de toate categoriile şi vârstele, am încercat să le deschid sufletele, le-am studiat feţele în speranţa să descopăr ceva semnificativ, am apelat la sensibilitatea femeilor, însă n-am obţinut nimic, niciunul nu s-a trădat cu ceva.

Atunci le-am adus la cunoştinţă că vremea foarte caldă nu-mi permitea să ţin la nesfârşit cadavrul în spital şi am declarat în mod public când şi unde voi organiza înmormântarea. Am ordonat oamenilor mei să se posteze în vecinătatea cimitirului, cu mare precauţie, pentru nu trezi bănuieli, iar pe înserate m-am ascuns şi eu într-un boschet. Era ultima noastră speranţă.

Trecuse toată noaptea fără să se întâmple nimic şi eram pe punctul de a mă resemna cu destinul nedrept, când apariţia cuiva în fundul aleii m-a făcut să-mi ţin respiraţia şi să rămân în continuare în ascunzişul meu. Era cu un ceas înainte de răsăritul

soarelui şi o uşoară dâră luminoasă se zărea la orizont. A trebuit să aştept ca persoana să înainteze până la groapă pentru ca să-mi dau seama că era vorba de o bătrânică puţin cocoşată, cu trupul aproape ascuns sub un văl negru de doliu; am văzut-o cum a îngenuncheat şi a început să se roage...

N-a opus rezistenţă când am rugat-o să mă urmeze la biroul meu şi mi-a răspuns la întrebări cu o voce tremurândă şi emoţionată, plângând liniştit.

Se numea Teresa Vaccaro şi confirmă că fata ucisă în tren era fiica sa, Rosa. Nu ştia, sau nu voia să spună ce legături avusese fata cu banditul şi adăugă că cei din familia ei erau oameni cinstiţi şi muncitori şi că în momentul atacului toţi se aflau în casă sau prin sat. Spre nenorocirea ei, percheziţia efectuată la locuinţă a dus la descoperirea unei raniţe care conţinea o batistă murdară de sânge şi un ciorchine de struguri cu boabe posmăgite şi zdrobite. Obiectul aparţinea fiului Teresei şi fratelui Rosei – Benedetto Vaccaro – iar când am vrut să-i vorbim n-am reuşit să dăm nicăieri de el. Am organizat imediat posturi de control pentru a verifica toate căruţele şi maşinile, trimiţând oameni prin sate, în cătune, pe coline, şi am dat ordin să fie controlate cu maximum de atenţie toate grotele cunoscute de noi. Cercetările au durat câteva zile, fără să dea însă vreun rezultat şi, în cele din urmă, m-am hotărât să mă întorc la Canicatti şi să las oamenilor mei un răgaz pentru a studia un nou plan de acţiune. N-am apucat să intru bine în biroul meu că telefonul a şi început să sune.

— Cine sunteţi, întrebai, auzind o voce de bărbat groasă şi obosită, cu totul necunoscută.

— Sunt omul pe care-l căutaţi, răspunse pe un ton de indiferenţă care m-a convins mai mult decât orice

jurământ.

— Benedetto Vaccaro?

— Da.

— Ce doreşti, Benedetto?

— Nu mai rezist.

— Ştiu ce s-a întâmplat cu sora dumitale. Îmi pare rău.

— Pentru asta v-am... Nu mai pot să mănânc, să dorm!

— Îţi înţeleg durerea. Şi dumneata ai participat la acel schimb de focuri. Nu este exclus ca unul dintre gloanţele trase de dumneata s-o fi ucis.

Un sughiţ înăbuşit îmi ajunse de la celălalt capăt al firului.

— Nu-mi mai spuneţi şi dumneavoastră! Nu fac altceva decât să-mi repet acest lucru... O văd mereu în faţa ochilor, sărmana Rosa!

— Crimele se plătesc, Benedetto. Nu-ţi rămâne decât s-o ispăşeşti pe a ta, poate vei găsi o mângâiere în acest lucru. Acum spune-mi ce doreşti.

— Vreau să mă predau.

— Foarte bine. Unde eşti?

— Unde credeţi că aş putea fi? La mormântul Rosei, de mai bine de o oră... Veniţi să mă arestaţi, nu mai pot îndura!

M-am dus imediat la cimitir şi l-am văzut, îngenuncheat, cu un buchet mare de flori în mână. Mi-a cerut să-i mai îngădui să se roage, după care m-a lăsat, fără nicio împotrivire, să-i pun cătuşele la mână şi m-a urmat cu capul plecat, zdrobit de durere şi de remuşcări.

Arestarea lui a constituit primul pas în capturarea întregii bande. Benedetto Vaccaro mi-a făcut unele declaraţii şi plasa din jurul bandiţilor a început să se

strângă, încet dar sigur. Hăituiţi ca lupii, fără nicio clipă de răgaz, oamenii au căzut pradă unei sfârşiri fizice şi morale care i-a determinat pe Lo Nobile şi pe Zarbo să urmeze exemplul lui Vaccaro şi să se predea. Un alt răufăcător, anume Giovanni Lupo (predestinarea numelor) a fost găsit pe o plajă pustie, ciuruit de douăsprezece gloanţe în abdomen şi în cap şi cu faţa desfigurată; numai după un anumit timp am reuşit să aflu că nenorocitul încercase să intre în legătură cu mine pentru a trata în secret predarea, însă, descoperit de Tarará, fusese declarat trădător şi osândit ca atare.

Încheierea socotelilor a avut loc după o extenuantă vânătoare de oameni şi un schimb de focuri în timpul căruia Lo Vetro a fost rănit mortal; pierderea şefului a însemnat sfârşitul bandei şi răufăcătorii, în lipsa unui conducător energic care să-l înlocuiască pe Tarará, s-au împrăştiat şi s-au predat; Angelo Scopelliti şi Domenico Castellini, stâlpii bandei, au fost printre primii care s-au predat, în timp ce Onolfo Croce, sublocotenentul lui Lo Vetro a fugit şi a fost practic singurul care a reuşit să scape de arestare. Nu trebuie să credem că lichidarea totală a bandei s-a desfăşurat fără greutăţi, dimpotrivă! Ultima noastră acţiune de amploare, care a însemnat sfârşitul banditismului în acea regiune a Siciliei, a avut loc când un răufăcător, capturat de noi în timp ce încasa un milion pentru răscumpărarea unui bogătaş din Naro, ne-a dus la adăpostul din munţi în care se ascundeau în acel moment numeroşi membri ai bandei.

Omul, instruit de mine, a înaintat singur către intrarea în peşteră cerând, în numele meu, predarea complicilor, însă aceştia, drept răspuns, au deschis un

foc infernal.

Bătălia s-a prelungit, fără încetarea focului, de la primele ore ale dimineţii până la unu după-amiaza şi numai atunci am comandat încetarea pentru a-l trimite pe bandit să negocieze.

— N-am reuşit să-i conving! mormăi el temându-se că vreunul ar putea să-l omoare pentru trădare.

L-am apucat de guler şi l-am scuturat puternic, vorbindu-i drept în obraz:

— Ascultă-mă bine! am strigat, revărsându-mi întreaga oboseală şi nervii acumulaţi în tot acest timp. Du-te la ei şi fă-i să înţeleagă că n-au nicio şansă de scăpare. Spune-le că m-am săturat să văd cum îmi mor oamenii şi că am hotărât să pun capăt acestui măcel!

— Mă duc... bâlbâi el. Dar, cred...

— Spune-le, continuai cu voce groasă şi încordată, că le acord zece minute pentru a ieşi din blestemata aia de peşteră. Dacă nu mă ascultă, minez toată stânca şi, pe Dumnezeul meu, îi arunc pe toţi în aer. E clar?

Mă aprobă tremurând, mă privi cu ochii holbaţi, întoarse spatele şi se îndreptă în fugă spre panta abruptă.

De data aceasta le-a fost frică şi n-a fost nevoie să aştept nici măcar zece minute. I-am văzut ieşind aproape imediat, unul după altul, cu mâinile ridicate, clipind des din cauza soarelui puternic, murdari, nebărbieriţi, plini da groază. Oamenii mei i-au încercuit şi le-au pus cătuşele, rânduindu-i într-un lanţ lung care începu să coboare către câmpie, iar eu am pornit în spatele coloanei, neputând să cred că scopul pentru care ne luptasem de atâtea luni de zile fusese atins.

Coşmarul se sfârşise, banda fusese lichidată, mulţi muriseră, mulţi erau arestaţi, alţii se predaseră... aproape doi ani de crime, de teroare, de asuprire se încheiaseră, în sfârşit.

Multă apă s-a scurs pe gârlă de atunci, însă când, din întâmplare, mă duc să văd un film din vestul american, studiez atent personajele şi mi se pare că mă întorc înapoi în timp. Văd cu o claritate extraordinară reapărând din negurile trecutului făptura dezlănţuită a lui Gerlando Lo Vetro, expresia chinuită a lui Benedetto şi ochii plini de durere ai Teresei Vaccaro, protagoniştii adevăraţi ai unei întâmplări adevărate.

(*Giulio Setta*)

CHITARA „A CÂNTAT”

Frigul te pătrundea până la oase. Erau orele cinci dimineaţa din ziua de 22 februarie 1946, iar cartierul uzinelor metalurgice ILVA era învăluit în întunericul dens dinaintea zorilor.

Înfăţişarea casierului din faţa mea exprima disperare, omul arăta palid în lumina lămpii de pe masă.

— Încercaţi să vă stăpâniţi, l-am sfătuit. Şi, în primul rând, nu uitaţi nimic. Cel mai mic amănunt îşi are importanţa lui.

Eram furios pe mine însumi şi pe lume în general. De îndată ce am fost informat telefonic despre furt, am plecat imediat de la Genova la Bolzaneto în speranţa că voi putea organiza o acţiune rapidă, însă în timpul cursei maşina mea neputincioasă şi aceea a oamenilor mei au avut câte o pană aproape în acelaşi timp, aşa că am ajuns cu mare întârziere la locul cu pricina şi bandiţii avuseseră tot timpul s-o şteargă din oraş. Nu era vina nimănui, se înţelege, însă faptul era fapt.

Războiul încetase de puţin timp să mai sângereze Europa, iar vremurile erau de-a dreptul vitrege pentru cei care, asemenea nouă, investigatorii, trebuiau să acţioneze fără mijloacele şi fără confortul pe care e necesar să le ofere o organizaţie eficientă. Existau încă prea multe arme în circulaţie, a ucide reprezenta un fapt extrem de banal şi fiecare colţ de stradă

putea să adăpostească o uneltire.

Legăturile radio erau inexistente, carburanţii puţini, automobilele se târau ca prin minune pe cauciucurile tocite şi, prin urmare, cercetările se desfăşurau cu încetineală, iar rezolvarea miilor de probleme care ne îngrămădeau era cât se poate de anevoioasă. Singurul lucru bun consta în aceea că şi răufăcătorii erau nevoiţi să se mişte cu aceeaşi încetineală.

— Câţi erau? am insistat eu. Gândiţi-vă bine.

— Nu-mi aduc aminte. Patru, poate cinci. Eram atât de înspăimântat, încât...

— Înţeleg. La ce oră s-a întâmplat?

— Acum câteva ore, pe la trei. Tocmai pregăteam plicurile cu salarii, când deodată bandiţii au năvălit în birou şi au luat totul. Erau înarmaţi până-n dinţi, aveau automate şi pistoale.

— La cât se ridică paguba?

Casierul îşi prinse disperat capul în mâini.

— La cinci milioane, o cifră enormă!

În 1946 cinci milioane reprezentau într-adevăr o sumă fantastică.

— Continuaţi, i-am spus. Descrieţi-mi pe cei ce v-au rămas mai bine întipăriţi în minte.

Casierul nu s-a lăsat rugat. Şi-l aducea bine aminte pa cel ce i-a părut a fi şeful grupului şi mi l-a descris cu lux de amănunte.

— Era de fapt un tip căruia îi plăcea să vorbească despre sine. Un fanfaron, ca să zic aşa, un fel de erou, în felul lui. Nu i-a ajuns că m-a prădat, a vrut să mă şi convingă că era nevoit s-o facă, deoarece condiţiile de viaţă ale celor desconcentraţi sunt insuportabile. Imaginaţi-vă că mi-a arătat până şi o rană la picior, datorată, spunea el, războiului.

Aceste ultime cuvinte au făcut să sară un resort în

creierul meu. Eram sigur că-l cunosc pe individul în cauză, trebuia doar să-i dau un nume. Imaginea răufăcătorului s-a întregit în faţa ochilor mei ca la un identi-kit[1], bucată cu bucată, şi acum era rândul memoriei să mă ajute.

— Era cu ei şi un băiat cu o chitară, reluă casierul. Un tânăr de vreo paisprezece ani...

Am holbat ochii.

— Cu chitara, la un furt?

Casierul surâse în nenorocirea sa.

— N-avea nimic comun cu furtul. Trecea întâmplător prin faţa fabricii, se întorcea de la o petrecere şi a observat zarva neobişnuită. Atunci bandiţii l-au târât înăuntru şi i-au dat cinci sute de lire pentru a-l determina să tacă... Între timp şeful...

O rază de lumină mi-a limpezit mintea. În sfârşit, ştiam despre cine era vorba. Îmi amintisem numele banditului: Marcello Muzio, un ins care mai avusese de-a face cu justiţia. Îi vorbisem în mai multe rânduri şi îl avertizasem să-şi bage minţile în cap. Un tip zurliu şi, trebuie s-o spun, curajos şi de loc antipatic. Îmi părea rău că intrase în afacerea asta şi îmi reveneau în minte cuvintele pe care le rostise în prezenţa unor prieteni, cu mai mult timp în urmă, şi care îmi fuseseră adresate mie: „Mi-e silă de tot – spusese. Aşa nu se mai poate merge înainte. Într-o bună zi o să auziţi vorbindu-se cu adevărat de mine!...”

Şi-a respectat promisiunea sau dacă preferaţi, ameninţarea. Mi se părea însă că Muzio se mutase la Milano, astfel că am ordonat oamenilor mei să

[1] Sistem elaborat în Statele Unite pentru e reconstitui figura delincvenţilor, suprapunând diapozitive conţinând date somatice furnizate de martori sau de victimă.

efectueze cercetări minuţioase. El însuşi a fost acela care m-a scos din încurcătură, într-o seară la Genova, în timp ce coboram pe strada Assaratti către Piaţa Corvetto. Străzile erau aproape cufundate în beznă, şi n-aveau decât acea pălire de lumină care îţi permitea să nu dai cu nasul de ziduri; deodată, un ins, trecând pe lângă mine, mă salută spunându-mi pe nume, fără să am posibilitatea să-l recunosc. Câteva minute mai târziu, prea târziu însă ca să-l mai ajung din urmă, mi-am dat seama că vocea era a lui Marcello Muzio. Deci se găsea la Genova! Sau poate că venise de la Milano, pentru a împărţi prada. Instinctul îmi spunea că nu va rămâne mult la Genova, aşa că m-am gândit să-l caut mai bine la Milano şi să-l supun unui interogatoriu sever.

Am plecat cu o echipă din centrul oraşului lombard, toţi îmbrăcaţi în haine civile, înarmaţi, la bordul unui vechi Fiat 521, iar când am ajuns la destinaţie, în plină noapte, am nimerit în mijlocul unui schimb de focuri, capcane şi razii ce făceau parte din operaţiile poliţiei locale pentru prinderea faimoşilor bandiţi Bezzi şi Barbieri.

Colegii noştri milanezi ne-au permis să ne continuăm misiunea după ce ne-au interogat îndelung, fiind neîncrezători faţă de oricine, iar în zori am reuşit să pătrundem în casa lui Muzio cu arma în mână şi pregătiţi pentru orice. Tânărul nostru n-a opus rezistenţă; s-a limitat să ne facă propunerea de a-l lăsa să fugă în străinătate, iar el, în schimb, n-o să ne mai facă necazuri; nu puteam să accept, fireşte. Şi-a îndreptat spatele şi m-a avertizat că ceilalţi membri ai bandei îmi vor da de furcă. Din acel moment n-a mai făcut declaraţii, însă n-a încercat să împiedice cursul investigărilor, astfel că, după câteva

zile, în urma unor cercetări şi posturi fixe, echipa mea a reuşit să identifice adăpostul a doi dintre membrii bandei. Casa dădea în bulevardul Campania, şi era împărţită în două stabilimente diferite, locuite de „fetele” lui Gianni Avarino şi ale lui Armando „romanul”. Avarino era deosebit de periculos; medicul îi spusese că mai are de trăit doar şase luni din cauza unei forme de tuberculoză foarte avansată, iar el literalmente îşi făcea de cap, fura în dreapta şi-n stânga pentru a-şi asigura un minimum de existenţă şi trăgea fără ezitare în oricine i-ar fi ameninţat libertatea, poate în speranţa că un glonţ al adversarului l-ar fi nimerit în plin şi i-ar fi pus capăt suferinţelor. De fapt aşa a şi sfârşit-o, puţin mai târziu...

Am reuşit să-i capturăm prin surprindere pe cei doi oameni şi pe prietenele lor, iar în camerele lor am găsit bani şi mai multe plicuri cu antetul uzinelor ILVA. Când le-am înfăţişat acuzaţiile, n-au negat, date fiind probele evidente şi m-au pus pe urmele altor complici: un fost ofiţer de aviaţie, pe nume Bruno Morace, şi un prieten al lui, Guerino Perni. L-am arestat uşor pe Morace la întoarcerea din călătoria de nuntă – trebuie să spun că mi-a venit greu s-o fac în această situaţie deosebită – în timp ce Perni se ascundea şi încă destul de bine, reuşind astfel să evite arestarea pentru câtva timp. I-am pus cătuşele la mâini mai târziu, în timp ce încerca un furt împreună cu Gianni Avarino care, între timp, reuşise să evadeze din sanatoriul genovez unde fusese internat după arestare; în acea împrejurare a fost lovit de un glonţ în frunte, şi trimis pe lumea cealaltă.

Cazul însă nu se putea considera închis fiindcă, după un calcul, am constatat că lipsea o bună parte

din banii furaţi la Bolzaneto. În felul acesta am reuşit să stabilesc că adevăratul şef al bandei nu fusese Marcello Muzio, ci un al şaselea individ, care rămăsese în afara evenimentelor şi care încasase o dublă parte din pradă, tocmai pentru că fusese „creierul” acţiunii. Ne-a trebuit mult până să-l identificăm, însă până la urmă a căzut şi el în plasă. Era vorba de un oarecare Bianchi pe care l-am descoperit cu ajutorul unei anume Giulia, pensionara unei case deocheate şi prietena omului nostru. Când am auzit care-i era numele, cât pe aci să pierd orice speranţă la gândul miilor de „Bianchi” care locuiau la Milano, pe urmă însă, printr-o muncă intensă, efectuată cu cea mai mare răbdare, am ajuns, prin eliminare, să-mi îndrept atenţia asupra acestui anume Bianchi, care se deplasa foarte frecvent la Genova. Am urmărit-o pe Giulia şi, când am aflat că şi-a luat un „concediu” pentru a-l petrece la Milano, am supravegheat-o cu atenţie şi am avut plăcerea s-o vedem întâlnindu-se cu prietenul ei într-un restaurant din centrul oraşului. Am acţionat cu deosebită grijă de teama unor reacţii neprevăzute, şi ne-am prefăcut a fi clienţi ai restaurantului; numai când perechea a cerut nota de plată am acţionat. M-am ridicat de la masă, am trecut prin spatele individului ca şi când m-aş fi dus să-mi iau impermeabilul din cuier şi i-am răsturnat în mod voit scaunul, pentru a avea motiv să-mi cer scuze, şi să încep o discuţie.

— Oh, iertaţi-mă, l-am spus pe un ton prietenos şi, în timp ce el răspundea „Mă rog, nu face nimic”, am continuat: O, dar vă cunosc! Nu sunteţi doctorul Bianchi?

Trecu imediat în defensivă şi replică:

— Sunt contabilul Bianchi şi nu cred că am avut

vreodată plăcerea...

— Minunat! am exclamat. Eşti chiar contabilul Bianchi pe care îl caut!

Şi, mai înainte ca el să-şi dea seama de ceea ce i se întâmpla, i-am prins cătuşele la mâini.

Oamenii mei au înconjurat imediat masa pentru a împiedica femeia să fugă, cum se părea că avea de gând să facă, iar restul operaţiei s-a desfăşurat cu eficienţă şi în linişte. Bianchi n-a încercat să opună rezistenţă, şi-a recunoscut vina şi ne-a indicat ascunzătoarea banilor. Fireşte nu toată suma a fost recuperată, însă o bună parte din ea a fost restituită casierului de la ILVA, iar cazul a fost clasat definitiv la arhivă. Un caz greu, poate cel mai zgomotos de după război, care a fost însă rezolvat relativ repede, dacă se iau în consideraţie condiţiile extrem de dificile în care lucra poliţia italiană în acea perioadă.

(*Angelo Costa*)

DOI MORŢI PENTRU OPT CAUCIUCURI

Cine a trăit anii grei de după război, îşi va aduce aminte, desigur, în ce condiţii de înspăimântătoare privaţiuni încerca ţara să-şi vindece propriile răni. Noi, cei din poliţie, eram lipsiţi de mijloacele care astăzi par – şi sunt – indispensabile şi ne ţineam pe picioare prin ajutorare reciprocă şi printr-o voinţă disperată.

În 1946, banditismul începuse să înflorească precum pomii, şi făcea ravagii în toate regiunile peninsulei, întârziind procesul de refacere morală şi materială a cetăţenilor atât de martirizaţi de consecinţele unui conflict armat nemilos şi de ocupaţia armatelor străine. Ne-am angajat într-o luptă necruţătoare cu răufăcătorii, luptă în care uneori cedam, dar de cele mai multe ori triumfam şi în care mulţi dintre noi se jertfeau ca nişte eroi anonimi, necunoscuţi majorităţii populaţiei, evocaţi şi plânşi numai de familie şi de puţinii prieteni.

S-ar putea scrie o „Istorie a banditismului” pentru perioada cuprinsă între 1943-1950, însă acum mă voi limita să reamintesc un episod care mi-a rămas în mod deosebit întipărit în minte.

Era în octombrie 1946, mai exact în ultima decadă a lunii, când rudele fraţilor Renato şi Franco Ruggeri, camionagii, au anunţat dispariţia acestora.

Cei doi oameni dispuneau de două camionete, pe care le foloseau în tovărăşie – cârpite, rezultat al îmbinării migăloase a diverse piese din maşinile

rămase din război – şi cu care o scoteau la capăt transportând marfă şi pasageri. În vremea aceea, Roma era aproape în întregime lipsită de mijloace de legătură, iar publicul era deservit de o reţea de camionete deşelate şi nesigure, în care pasagerii, stând în picioare şi îndesaţi ca sardelele, îţi aminteau de aristocraţii francezi duşi la ghilotină.

Am efectuat imediat cercetări în cercurile pe care le frecventau fraţii Ruggeri, am interogat prietenii şi cunoscuţii şi am stabilit că cei doi obişnuiau să facă servicii da transport şi în afara Romei.

Aceasta complica lucrurile pentru că nimeni nu a ştiut să-mi spună în ce direcţie o luaseră ultima dată când au fost văzuţi, iar eu nu dispuneam de mijloace motorizate pentru a mă deplasa urgent pe teritoriul provinciei. Am stăruit în cercetări fără să-mi pierd firea, în limita posibilităţilor mele, însă cu toate măsurile luate de mine şi de colaboratorii mei, n-am fost în stare să descoperim nici cea mai mică urmă cu privire la cei dispăruţi. Părea pur şi simplu că s-au evaporat.

Trecuseră aproape două săptămâni de la data dispariţiei când, într-o dimineaţă, intrând în biroul meu din chestura centrală, am fost înştiinţat de brigadierul Durante că mă aşteptau noutăţi.

— A sosit o fotogramă, îmi spuse. Am impresia că este vorba chiar de fraţii Ruggeri.

— Adevărat?

— Da. O patrulă a găsit o camionetă abandonată şi fără cauciucuri.

— Unde?

— În păduricea din Passerano.

— Bine, hai să vedem cu ochii noştri.

Am plecat repede într-acolo cu brigadierii Giuseppe

Durante, Giuseppe Calavita şi cu gardianul Pasquale Ferulli, iar după o serie de investigaţii am reuşit să stabilesc că acea camionetă aparţinea celui mai tânăr dintre fraţi, Renato. Lipsa cauciucurilor m-a făcut să mă cutremur, fiindcă n-ar fi fost pentru prima oară când un şofer era omorât în mod brutal pentru nişte cauciucuri, şi am dat dispoziţii ca zona înconjurătoare să fie cercetată cu grijă.

Am început să scotocim, luând pădurea metru cu metru, fiind nevoiţi să cercetăm cu mare precauţie întrucât terenul era plin de materiale de război, şi fiecare pas prin iarba înaltă prezenta un pericol. Mi-ar fi plăcut să găsesc un indiciu care să justifice abandonarea camionetei din motive de nefuncţionare, însă nu trăgeam mari speranţe în privinţa aceasta.

În schimb, la un kilometru şi jumătate de drum, ne aştepta un spectacol macabru: cadavrul unui om trântit între boschete, într-o stare de descompunere avansată. Eu însumi l-am descoperit, fiind gata să mă împiedic de el. M-am aplecat asupra lui şi, cu toată starea de descompunere, am reuşit să observ urmele unor răni de armă de foc în ceafă. Era vorba de unul dintre cei doi Ruggeri? N-am reuşit să-l identific imediat, dată fiind lipsa actelor, însă când l-am transportat la Roma şi l-am supus examinării rudelor, am obţinut o confirmare definitivă: omul asasinat era chiar Renato Ruggeri. Experţii Institutului de Medicină Legală au efectuat autopsia în urma căreia m-au informat că Ruggeri fusese ucis cu cinci focuri trase dintr-o armă de calibrul 9.

În faţa acestei situaţii nu ne rămânea altceva de făcut decât să ne întoarcem la locul crimei şi să ne reluăm cercetările în pădure şi pe tot teritoriul

înconjurător, în speranţa că vom găsi indicii noi. Acţiunea nu ni se părea uşoară datorită particularităţilor locului şi sărăciei mijloacelor adecvate de investigare – nu aveam nici măcar câini poliţişti – însă ne-am apucat de treabă cu o răbdare nemărginită. După cercetări minuţioase, am reuşit să găsim două tuburi de cartuş, puţin mai departe de camionetă, pe care le-am trimis spre examinare organelor competente; astfel, am aflat că au fost trase cu un pistol de calibrul 9, probabil un Beretta, rămas din război, şi corespundeau gloanţelor găsite în ceafa lui Renato Ruggeri.

Examenul atent al ierbii şi al boschetelor mi-a permis să stabilesc că victima, după ucidere, fusese târâtă mai bine de un kilometru distanţă de camionetă, cu scopul de a se întârzia descoperirea cadavrului şi a se amâna cercetările cât mai mult posibil. Sărmanul zăcuse foarte bine ascuns între câţiva arbuşti, iar eu îl descoperisem în ultimul moment, numai când era să mă împiedic de el. Cine puteau fi indivizii care s-au murdărit cu o crimă atât de oribilă? Modul în care se săvârşise crimă era neobişnuit şi în zadar îmi storceam creierii pentru a-mi aduce aminte de un criminal ale cărui metode specifice să corespundă acestui asasinat. Între timp, nu puteam să-mi desprind gândul de la celălalt frate dispărut, Franco, iar speranţele mele de a-l regăsi în viaţă slăbeau din minut în minut.

Am mărit raza de acţiune şi, răscolind mereu zona, am ajuns până la Castelul din Passerano, în triunghiul Zagarolo, Passo Campannelle, Passerano. Aici, într-o prăpastie acoperită de o vegetaţie foarte deasă, am găsit cea de a doua camionetă căreia îi lipseau, de asemenea, cauciucurile şi bateria. Descoperirea, deşi

prevăzută, m-a zguduit. Ştiam că era numai o chestiune de timp până ce cadavrul lui Franco Ruggeri va fi scos la iveală, şi această perspectivă mă îngrozea.

Fără îndoială, Franco avusese aceeaşi soartă ca şi fratele său şi, cu oarecare probabilitate, fusese răpus de aceeaşi mână criminală.

Am ordonat intensificarea cercetărilor şi, în fruntea unui mic grup de colaboratori devotaţi, am controlat amănunţit regiunea fără a trece peste niciun amănunt, verificând chiar şi scorburile copacilor. Eram aproape de adevăr însă mi-a mai trebuit un timp până să-l descopăr. În împrejurimile castelului Passerano se găsea un torent care, în decursul anilor, îşi săpase albia creând în teren o crăpătură de şapte-opt metri adâncime, înconjurată şi acoperită aproape în întregime de arbuşti şi de vegetaţie înaltă. Urmărind cu răbdare, prin apropiere, câteva urme care mi-au stârnit curiozitatea, am ajuns până la marginea văgăunii, unde am descoperit nişte iarbă murdară şi tăvălită şi câteva urme de picioare. M-am aplecat cât am putut încercând să observ ceva în adâncime, însă nereuşind să văd nimic, am cerut oamenilor mei să aducă o frânghie.

Am citit pe feţele lor semne de preocupare şi neîncredere.

— Ce vreţi să faceţi? m-au întrebat.

— Să cobor aici.

— Dar...

— Curaj, băieţi. Daţi-mi frânghia.

— Dacă-i aşa, declară credinciosul meu brigadier Durante, avansând un pas, cobor eu.

Am surâs, clătinând din cap.

— De ce vrei să-mi furi ideea? Dacă e ceva de

descoperit înăuntru, vreau să fiu eu acela care să descopere.

Mi-am legat strâns frânghia în jurul mijlocului şi mi-am dat drumul încet, pe lângă peretele văgăunii, în timp ce oamenii mei mă ţineau zdravăn; mi-am julit genunchii, mi-am zgâriat mâinile de rugurile de mure care creşteau pretutindeni dar, în cele din urmă, am pus picioarele pe pământ şi am început să luminez fundul văgăunii. Nu mi-a trebuit mult ca să observ o formă întunecată în apele reci ale torentului şi, înaintând cu grijă în apă, am dat de un cadavru destul de bine conservat. Ştiam că mă aflu în faţa persoanei pe care o căutam. Am ridicat capul, mi-am făcut mâinile pâlnie şi am strigat:

— Ridicaţi-mă, băieţi, l-am găsit pe Ruggeri!

Şi cel de al doilea cadavru fusese lăsat fără niciun act de identitate aşa că pentru a-l identifica a trebuit să aşteptăm până l-am transportat la Roma. Nu mă înşelasem: era vorba de Franco Ruggeri; rudele sale îl plânseră cu disperare, cum îl plânseseră şi pe Renato. Fusese împuşcat cu patru focuri de pistol trase în ceafă. Acelaşi procedeu, aceeaşi mână. Dar cine?...

În afară de cele două camionete fără cauciucuri şi de tuburile găsite în pădurica Passerano, nu aveam alt indiciu pe care să-mi bazez cercetările, nici măcar un modest punct de plecare menit să-mi permită să întrezăresc o licărire de adevăr.

Nu-mi rămânea decât să mă întorc în cercurile pe care cei doi Ruggeri le frecventaseră înainte de a muri şi să am încredere în perseverenţă şi noroc. N-am trecut cu vederea pe nimeni, am luat contact cu toţi cei care îi cunoscuseră, am interogat un număr imens de persoane şi am încercat să stabilesc dacă nu cumva cei doi fraţi avuseseră o viaţă dublă, numai

în aparenţă cinstită. Nu puteam să înlătur aprioric ipoteza că cele două crime ar putea fi consecinţa unor „răfuieli” între bande rivale, aşa că a trebuit să cercetez trecutul şi viaţa personală a victimelor.

În zadar; oriunde mă adresam, primeam acelaşi răspuns: fraţii Ruggeri au fost doi muncitori modeşti, plini de bun simţ, incapabili să-şi facă duşmani. Am reconstituit întreaga lor carieră de camionagii încă din ziua când au apărut pentru prima dată în piaţă cu camionetele, am controlat cu ajutorul registrelor şi chitanţelor toate transporturile pe care le efectuaseră în cursul ultimelor luni, am inspectat toate atelierele pe care le vizitaseră cei doi fraţi pentru a-şi repara maşinile; am interogat mecanici, electricieni auto, depanatori, constructori de caroserii, am făcut investigaţii printre clienţii obişnuiţi ai unor baruri pe care le frecventaseră şi fraţii Ruggeri... nimic; n-am depistat nici cea mai mică urmă. Începeam să mă tem că asasinii realizaseră o crimă perfectă şi am constatat cu amărăciune că nici secţia ştiinţifică a poliţiei nu-mi era de vreun ajutor; amprentele revelate pe camionete, din păcate, erau aşa de confuze şi incomplete încât erau de-a dreptul inutile...

Într-o zi, însă, norocul mi-a surâs. Mă aflam într-un bar din strada Tritone, la „Papagalul”, cu scopul de a descoperi eventuale piste demne de urmat, când l-am auzit pe barman vorbind cu câţiva clienţi despre un individ care, după câte se părea, nu mai apăruse de câtva timp.

— Un om ca ăsta, hotărî omul de la bar, ştergând nişte pahare, mai bine să-l ocoleşti decât să ai de-a face cu el.

— Ai dreptate. De fiecare dată când a fost aici a făcut câte-o boroboaţă.

— E un tip violent, gata oricând să-şi măsoare forţele cu oricine. Nu m-ar mira dac-aş auzi că-i în puşcărie.

— Oh, cât despre asta... fii sigur că mai devreme sau mai târziu, tot acolo ajunge...

Discuţia mă interesa. M-am alăturat grupului şi am cerut lămuriri. Din nefericire nimeni nu cunoştea numele individului şi nici nu ştia unde locuieşte.

— Ştiu că îşi face veacul în casa de toleranţă din strada Avignonesi, spuse unul dintre clienţi. Se lăuda mereu că nu are nevoie să caute loc la hotel, fiindcă fetele „pensiunii” sunt fericite să-i ofere ospitalitate. Prostii, fireşte. Lăudăroşenie.

— Până la un anumit punct, interveni barmanul. Individul ăla nu este un lăudăros. Când ameninţa că-mi răstoarnă prăvălia, mi se zbârlea pielea pe mine fiindcă îl ştiam capabil de aşa ceva.

Aveam o altă întrebare, cea mai importantă, şi am formulat-o cu sufletul la gură:

— Credeţi că el şi fraţii Ruggeri se cunoşteau?

Interlocutorii mei se priviră încurcaţi.

— N-aş putea da un răspuns precis, declară barmanul. Aş spune însă că se cunoşteau. La urma urmelor, fraţii Ruggeri veneau deseori să bea cafea aici...

Nu-mi trebuia altceva. Mi-am adunat oamenii şi, la o oră convenabilă, m-am prezentat la „pensiunea” din strada Avignonesi. Mi-am îndreptat atenţia asupra fetei care, prin farmecele sale, ar fi putut mai bine decât oricare alta să suscite poftele vanitoase ale unui individ ca acela ce mi-a fost descris de barman. O verificare rapidă mi-a permis s-o descopăr în persoana unei anumite Marina, supranumită Berta. Am interogat-o folosind metoda psihologică menită să

dea rezultatele cele mai bune când este vorba de persoane de acest gen şi am reuşit să obţin informaţii de o importanţă excepţională. Berta mi-a făcut şi o confidenţă; în camera ei ţinea ascuns şi un pistol, rămăşiţă din război.

Am confiscat arma, un Beretta calibrul 9, şi am trimis-o secţiei ştiinţifice pentru expertiză. Apoi am aşteptat cu o nerăbdare nestăpânită rezultatul. Într-o anumită măsură, mă aşteptam la răspunsul pe care mi l-au dat, însă, odată obţinută confirmarea oficială a presupunerilor mele, mi s-a umplut sufletul de bucurie.

„Franco şi Renato Ruggeri au fost ucişi cu gloanţe trase cu acest pistol” – spunea raportul de expertiză. „Probele balistice au confirmat-o cu toată certitudinea. Din păcate lipsesc cu desăvârşire amprentele digitale, deoarece arma a fost curăţată şi unsă cu grijă.”

Am fugit în strada Avignonesi pentru a o interoga din nou pe Berta, dar la început n-am obţinut cine ştie ce.

— Cunosc atâta lume! motivă ea pe un ton plângăreţ. Cum aş putea să-mi amintesc de persoana care m-a rugat să-i păstrez acel pistol! Probabil că este unul din oamenii dumneavoastră...

— Oamenii mei?... am ripostat, tulburat.

— De ce nu? Poliţiştii sunt înarmaţi, nu?

— Vrei să faci pe spirituala, micuţo? Bine, ţi-ai şi găsit cu cine. Am să-ţi povestesc o istorioară atât de distractivă încât, la sfârşit, vom muri amândoi de râs! Vrei să ştii la ce a folosit arma aceea? Ghiceşte!

Se încruntă:

— La ce? bolborosi ea.

— La uciderea a doi nenorociţi. Gândeşte-te puţin

la ceea ce va spune tribunalul când se va discuta situaţia ta şi se va afla că ai ascuns în mod deliberat arma crimei?

N-a trebuit să mă obosesc prea mult. Strânsă cu uşa, femeia a mărturisit că pistolul aparţinea unui tânăr înalt, blond, frumos, cu ochii albaştri, reci şi duri ca oţelul. Descrierea corespundea exact cu aceea pe care mi-o făcuse barmanul din strada Tritone; şi el vorbise de un „bărbat frumos, înalt şi blond”...

Unde să dau de el? A putut oare tânărul acela să răpună singur doi oameni destul de zdraveni ca fraţii Ruggeri? Se ascundea vreo bandă în spatele lui? Nu eram încă în măsură să dau vreo explicaţie însă speram s-o pot face cât mai repede. Este de prisos să mai spun că toate semnalmentele „blondului” au fost date agenţilor şi că fiecare îşi dorea să pună mâna pe ferocele asasin.

Soarta a hotărât ca această „onoare” să-mi fie rezervată; din momentul când norocul, sau întâmplarea dacă doriţi, trece de partea cuiva, apoi îl părăseşte foarte greu; în schimb, când a hotărât să vă ocolească, este inutil să mai speraţi în intervenţia ei. În cazul respectiv, după ce la început m-a determinat să-mi frământ mintea mai mult timp, părea că vrea să-mi uşureze sarcina.

Mă aflam în apropierea gării Termini, când am văzut apărând pe trotuar un tânăr înalt şi blond care venea înspre mine, liniştit, fără niciun gând anume. Apariţia a fost cu totul neaşteptată, încât, pentru un moment, m-am aflat într-o situaţie de incertitudine, neştiind cum să procedez. A fost o chestiune de moment, fireşte, fiindcă mi-am regăsit imediat calmul şi, convins că aveam în faţă omul care mă interesa, n-am ezitat să-l opresc.

— Comisarul Luglie, am anunţat pe un ton binevoitor. Vreţi să mă urmaţi?

A făcut un efort evident pentru a se stăpâni.

— Pentru ce? mă întrebă.

— Câteva întrebări.

— Vă ascult, sunt numai urechi.

M-am arătat revoltat.

— În mijlocul străzii? Ce vor spune şefii mei? Mi-au pus special la dispoziţie un birou, ştiţi?

L-am luat de braţ şi l-am împins în faţa mea.

— Curaj, nu face scandal.

Îşi dădu imediat arama pe faţă. Încercă să se revolte adresându-mi injurii mie şi întregii chesturi.

— Dintr-un anumit punct de vedere îmi face plăcere că te comporţi astfel, am observat eu. Îmi spulberi şi ultimele îndoieli. Eşti exact acel tip violent pe care barmanul din strada Tritone îşi doreşte să nu-l mai revadă.

Interogatoriul a continuat fără întrerupere treisprezece ore.

Blondul, anume Alberto Rinaldi, negă cu cea mai mare încăpăţânare toate acuzaţiile şi se înmuie numai când i-am pus pe masă pistolul Beretta calibrul 9. M-a privit înmărmurit, ca şi când ar fi avut în faţă un magician şi a deschis gura pentru a spune:

— Cum...

— Cum am reuşit să-l găsesc? am completat. O să-ţi povestesc într-o zi. Oricum, nu uita că martora este gata se golească sacul şi că fraţii Ruggeri au fost omorâţi cu această armă. Nu mai punem la socoteală şi amprentele pe care le vom controla.

— Ce amprente?! a mormăit, după care a schimbat tonul. Nu cunosc niciun Ruggeri, n-am văzut în viaţa mea acest pistol...

— Nu mă cunoşteai nici pe mine, l-am întrerupt, în schimb acum mă cunoşti. Am să te fac să blestemi clipa în care m-ai forţat să mă aşez de-a curmezişul drumului dumitale!

În timpul interogatoriului, Rinaldi a scăpat numele unui oarecare Ugo Piselli care trebuia să-i asigure un alibi pentru ziua crimei; s-a căit însă, pentru că prietenul său, arestat imediat, s-a arătat destul de maleabil şi ne-a mărturisit tot adevărul. Gândindu-se că Rinaldi „a ciripit" sau că noi suntem în posesia unor probe zdrobitoare, şi-a mărturisit participarea la asasinarea fraţilor Ruggeri.

— Eu şi cu Rinaldi am constituit o bandă, spuse. Cinci oameni şi câteva femei, toate prostituate, folosite în caz de nevoie pentru „casele" lor. Ne-au fost foarte utile pentru ascunderea şi păstrarea prăzii.

— Vorbiţi-mi despre fraţii Ruggeri.

— Păi, Rinaldi îi cunoştea din vedere şi ştia că aveau doua camionete. A luat contact cu ei motivând transporturi importante şi i-a convins să meargă la Passerano, la o mică distanţă unul de celălalt. L-a omorât pe primul...

— Renato...

— Nu ştiu cum se numea. Apoi a aşteptat să sosească al doilea, căruia îi dăduse întâlnire la pădăuricea Passerano, şi l-a omorât şi pe el.

— V-aţi gândit să le furaţi camionetele?

— Nu, numai cauciucurile care se vând bine şi banii... dacă aveau.

— Şi au avut?

— Câteva mii de lire...

Când i-am spus lui Rinaldi că complicele său a mărturisit totul, cu lux de amănunte, a avut o răbufnire de nervi şi de dispreţ.

— Păduchiosul! Ştiam că aşa se va sfârşi! Ar trebui să fac totul de unul singur, ca să fiu sigur de reuşită...

— Cu condiţia ca o persoană nedorită să nu te prindă cu mâţa-n sac, adăugai.

Mă privi, pradă unor sentimente contradictorii, şi mă aprobă, încreţindu-şi fruntea.

— Da, dumneavoastră... Aţi fost foarte abil.

M-am gândit la săptămânile de muncă încordată şi, surâzând, i-am răspuns:

— Abilitatea de a nu-mi fi pierdut răbdarea. Oricum, mulţumesc pentru compliment.

(*Luigi Luglie*)

CRIMA ÎN „CATACOMBE”

Am văzut în acelaşi timp pisica şi picătura de sânge; strălucea în lumina torţei, însă labele micului patruped au împrăştiat-o, călcând pe ea.

— Pisica neagră! murmură alături de mine plutonierul Schioppa. Poartă ghinion.

M-am aplecat peste pavaj şi am zărit alte picături de sânge.

— Cuiva i-a purtat cu siguranţă ghinion, am răspuns, înaintând aplecat pe urma acelor macabre pete roşii.

— Poate că totuşi am ajuns la timp, răspunse Schioppa pe un ton prea puţin convingător.

— Mă tem că nu, deşi mă lasă cu totul rece soarta acestor pungaşi. Oricum, datoria ne obligă să împiedicăm ca unul din cei doi să moară.

Am înaintat pe bâjbâite. Nu era uşor să pătrunzi pe întuneric în zona cu pricina şi să te orientezi în acel labirint de străduţe şi scări şubrede care formau cartierul „Treptelor chinezeşti”. Mai cu seamă că era noapte. Noaptea de 2 martie 1947, în oraşul Neapole, pe lângă a cărui chestură lucram voluntar în calitate de vicecomisar adjunct.

Un târşâit de paşi grăbiţi în spatele meu m-a determinat să ridic lanterna de buzunar, pentru a-l lumina pe noul venit. Era vorba de agentul Pasquale Calvo care sosise cu sufletul la gură, agitând o mână pentru a-mi reţine atenţia.

— Ai telefonat la birou? l-am întrebat imediat ce a ajuns lângă mine.

— Desigur, domnule comisar, răspunse gâfâind, şi am primit o confirmare deplină a informaţiilor pe care le aveam dinainte. Femeia se numeşte Rosa, zisă şi „pantera feroviară”, pentru că întotdeauna se află în preajma gării, iar indivizii care s-au certat din cauza ei sunt Nicola Lombardi, recidivist, 22 ani, domiciliat în... – Calvo consultă o foiţă cu notiţe – suburbia Nilo, la numărul 10... iar celălalt, Antonio Pisaniello, 19 ani, recidivist şi el... ambii protectori ai prostituatei.

— Unde locuieşte Pisaniello?

— Strada Santa Maria Antesecola 76, însă practic locuieşte cu amanta sa, Rosa Cosentino, 22 ani, în intrarea Cavaniglia 45, adică la câţiva paşi de aici. Fata se pare că este foarte atrăgătoare, brunetă, bine făcută, cu părul lung...

Cu o oră mai înainte, către miezul nopţii, în timp ce traversam piaţa gării cu jeepul de serviciu, fusesem informaţi că cei doi „exploatatori” se încăieraseră şi că, odată despărţiţi cu greutate de către trecători, au plecat în direcţii opuse, aruncându-şi ameninţări teribile: „Faceţi ceva, ne-au recomandat trecătorii, altminteri cei doi se omoară” şi ne-au indicat locul unde poate fi găsită femeia. Era de presupus că Pisaniello s-a reîntors la Rosa, însă, din păcate, ne gândeam că şi Lombardi s-o fi ascuns pentru a-l aştepta şi că încerca să-şi încheie socotelile rămase în suspensie.

Iată de ce, după o cursă rapidă în jeep, ne-am afundat în raionul Stella, o învălmăşeală de „catacombe”, de străduţe neluminate, propice pentru orice ticăloşie. Se părea că am ajuns prea târziu. Picătura de sânge pe care o zărisem mai înainte, de

îndată ce-am pătruns în intrarea Cavaniglia, îmi spulberase orice îndoială. Cadavrul pe care mă aşteptam să-l găsesc nu se ivise încă, dar cu siguranţă că în acel loc avusese loc ciocnirea dintre cei doi tineri criminali, iar unul dintre ei, din cât ne puteam da seama, îşi pierduse probabil viaţa.

Zărind nişte siluete care se foiau în capătul intrării, l-am trimis pe plutonier să caute eventuali martori oculari. Eu şi agentul Calvo ne-am deplasat în grabă la nr. 45, unde Rosa Cosentino părea să ne aştepte; apariţia noastră n-a surprins-o şi s-a mulţumit să ne spună doar atât:

— Aţi sosit repede...

Apoi ne-a vorbit despre ura care le întuneca mintea celor doi, şi a confirmat că protectorul ei mai vechi, Lombardi, aşteptase să se întoarcă Pisaniello cu care se încleştase într-o luptă pe viaţă şi pe moarte.

— Da, a învins, răspunse ea la o întrebare precisă pe care i-am pus-o. Nu ştiu dacă l-a omorât. Cert este că tăietura de cuţit era foarte serioasă... Când Pisaniello a căzut la pământ, Lombardi a rupt-o la fugă, iar câţiva oameni din apropiere n-au putut face altceva decât să transporte rănitul la spital.

Nu mai aveam ce căuta în cartierul Stella. Am plecat în fugă, cu toată viteza jeepului, spre spitalul „Pellegrini”. Am ajuns însă prea târziu; Antonio Pisaniello, lovit cu cuţitul în inimă, murise. Privind cadavrul tânărului aceluia, pe care pacea morţii îl făcea să semene cu un copil, am fost cuprins de o mânie fără margini; nu reuşisem să previn asasinatul, însă, cel puţin, voi pune mâna pe vinovat.

Toţi membrii echipei au trecut la acţiune şi pe dată au început să curgă primele informaţii. Un oarecare individ ce asistase la încăierare, fără a îndrăzni să

intervină, a declarat că Lombardi se refugia în împrejurimile Cimitirului Nou, ori de câte ori nu voia să fie găsit, şi i se părea că auzise de la cineva cum că individul ar fi fost căsătorit. O investigare imediată a împrejurimilor cimitirului a rămas, din păcate, fără rezultate, însă, numai cât m-am întors la birou, am trecut la un interogatoriu sever al rudelor lui Lombardi, pe care plutonierul Giuseppe Schioppa le ridicase între timp din pat şi le adusese la chestură.

Păreau a nu fi dispuşi să-mi dea vreun ajutor, dată fiind gravitatea cazului, însă cunoşteau, după cât se vedea treaba, unele amănunte utile. La un moment dat, una dintre femei a declarat că Lombardi s-ar putea să fi plecat în localitatea Agro, pe lângă Salerno, la nişte rude. L-am invitat pe soţul femeii să-mi servească de ghid şi, instalat în jeep în compania colaboratorilor mei, m-am aruncat pe această nouă pistă. Trebuia să bat fierul cât e cald şi de altminteri nu dispuneam de alte indicii. Era trecut de orele trei noaptea; trei ore de la cearta din preajma gării, două de la omor; nu voiam să-i dau asasinului un avans prea mare.

Călătoria n-a fost prea simplă. Când am lăsat şoseaua naţională pentru a intra pe drumul de ţară, ne-am trezit în faţa unui podeţ foarte îngust, fără parapete, şi ne-a trebuit destul de mult ca să trecem jeepul în partea cealaltă. În sfârşit, ne-am văzut în faţa fermei pe care o căutam şi ne-am grăbit să stingem farurile pentru a nu alarma locuitorii.

Am înconjurat casa şi m-am dus să bat la uşă. Faptul că mi s-a deschis imediat mi-a trezit bănuieli, iar speranţa că Lombardi venise de foarte curând aici pentru a se adăposti, a crescut şi mai mult. Fireşte, au negat că şi-ar fi adăpostit ruda criminală, însă i-am

văzut îngălbenindu-se şi schimbând între ei priviri îngrozite când le-am vorbit de crima săvârşită de Lombardi. Se vedea clar că nu erau la curent cu evenimentele şi că ideea amestecului într-o crimă nu putea să surâdă nici unuia dintre ei. Nu s-au opus percheziţiei, cu toate că eu nu eram înarmat cu un mandat legal şi, într-o jumătate de oră, casa, grajdurile, fânăria şi depozitul de unelte fuseseră cercetate cu de-amănuntul. De Lombardi nici urmă.

Am început să mă enervez, cu atât mai mult cu cât acţiunea era ilegală, însă norocul mi-a venit pe neaşteptate în ajutor. Unul din paturi era cald încă, dar nu asta conta ci faptul că am găsit o pereche de pantaloni şi una de pantofi. Prin urmare, unul din locatarii casei trebuia să fie desculţ şi fără pantaloni; în caz contrar, cui aparţineau aceste obiecte? Am coborât în curte, unde se adunase toată familia, şi am arătat obiectele găsite.

— Ale cui sunt? am întrebat.

— Ale mele, răspunse cel mai tânăr dintre fii cu o voce nesigură.

I-am aruncat pantofii.

— Încalţă-i!

Avea picioarele mici, mi-am dat seama imediat, încât îi jucau în pantofii aceia, mai mari cu cel puţin trei numere.

— Atunci? am insistat, dar niciunul dintre ei nu mi-a răspuns.

Am strâns pumnii de necaz, convins că Lombardi se ascundea pe undeva pe acolo, când deodată, la vreo treizeci de metri distanţă, am observat o mică construcţie: un cuptor de ţară.

M-am îndreptat în direcţia aceea, urmat de plutonierul Schioppa şi am deschis uşa; cuptorul era

plin de surcele, mânaţi însă de o nerăbdare febrilă am început să le scoatem şi să le aruncăm deoparte, până când mâna mea a apucat un picior gol. L-am strâns cu toată forţa şi l-am tras către mine.

Ingeniozitatea rudelor şi promptitudinea de care au dat dovadă nu l-au scăpat pe Lombardi de arestare. L-am scos afară în chiloţi şi tricoul de marinar, tremurând de frig, dar fără să opună vreo rezistenţă.

Se luminase de ziuă când ne-am întors la Neapole; cu toate acestea, chestorul Coglitore încă mă aştepta în biroul său pentru a-mi asculta raportul.

La gândul ilegalităţii comise, am simţit că mă ia cu frig, am făcut însă o expunere clară a faptelor şi am încheiat:

— Am plecat fără aprobare la Neapole, este adevărat, şi am percheziţionat fără autorizaţie o casă, însă... m-am gândit că fiecare minut pierdut era în favoarea asasinului şi am uitat să mai raţionez cum ar fi trebuit...

Chestorul contempla prin fereastră soarele care răsărea şi răspunse zâmbind:

— Cunoşti zicala „*scopul scuză mijloacele*”? mă întrebă cu voce joasă. Se aplică şi în cazul nostru, ba chiar nu mi s-a părut niciodată atât de potrivită. Du-te şi te culcă, Grappone, ţi-o fi somn după o noapte atât de agitată.

(*Giovanni Grappone*)

DIN VINA UNUI DIHOR

Sicilia. August 1948. Soarele dogorea puternic, iar lumina reflectată de albul caselor mă orbea în timp ce traversam piaţa principală din Enna. Mă prefăceam că nu-mi dau seama de interesul pe care prezenţa mea îl stârnea în rândurile localnicilor şi mă îndreptam cu pas întins spre închisoarea corecţională.

Pe stradă circulau câteva femei şi, în cea mai mare parte, bărbaţi, îmbrăcaţi în negru, cu fular la gât şi pălării pe cap, gravi, liniştiţi, cu o expresie impenetrabilă. Ştiau precis unde mă duc, însă nu-mi puneau întrebări şi nu-mi arătau nici ură, dar nici prietenie. Mă tratau pur şi simplu ca pe unul ce se află de cealaltă parte a baricadei, însă mă respectau pentru că eram un adversar care lupta cu armele adevărului. Câţiva dintre ei, cei mai chibzuiţi, probabil că îşi dădeau seama că nu eu purtam vina pentru tot ce se întâmpla. Problema depăşea modestele mele posibilităţi, afecta desigur alte interese şi era veche de când lumea. Era problema foamei şi a dreptului la supravieţuire care transformă omul în lup şi-l face să se întoarcă cu secole îndărăt pe drumul civilizaţiei.

La câţiva paşi de la intrarea închisorii, un om mărunt şi încovoiat, chel, lac de sudoare, mă salută respectuos, iar eu i-am răspuns cu un gest mecanic, întrebându-mă, în sinea mea dacă omul voia să-mi arate solidaritate sau era o rudă a arestatului, care spera să poată apela la generozitatea mea. Cum poţi

să ajuţi un individ vinovat, care şi-a mărturisit crima?

Ajuns înăuntru, m-am lăsat condus pe coridorul dintre celule unde răcoarea era binevenită şi, mai înainte de a cere să mi se deschidă uşa celulei căutate, am aruncat o privire pe ferestruică. Un tânăr zăcea într-un colţ, nemişcat, cu privirea pironită pe gratiile ferestrei, iar pieptul i se ridica şi i se lăsa într-o răsuflare abia perceptibilă. Trecuseră câteva luni de la arestare şi iată că-mi aduceam încă aminte de el. Se schimbase mult în închisoare; era poate mai slab şi mai puţin bronzat ca înainte, însă pierduse parcă expresia aceea de animal hăituit, aflat la pândă; trăsăturile îi erau clare, gura pierduse strâmbătura amară care-i devenise caracteristică, şi întreaga lui înfăţişare vădea o stare de seninătate pe care numai pacea interioară, dobândită cu timpul, putea să i-o ofere.

Sări în picioare când mă zări intrând, mă salută cu respect şi păru bucuros că mă vede. După vânătoarea nemiloasă care mi-a permis să-l arestez, din momentul când am pus mâna pe el, nu am mai fost în stare să-l judec, atât de mare era durerea pe care mi-o pricinuise tânărul ăsta cu ochii dilataţi şi obrajii supţi; şi el păstrase o amintire frumoasă despre mine.

— Sărut mâna, domnule comisar, spuse cu timiditate, după obiceiul din Sud.

— Bună. Ce mai faci?

— Mai bine; mulţumesc.

— Ai avut timp să meditezi, nu-i aşa?

— Da... şi m-am căit atât de mult.

Am zâmbit.

— Cineva a spus: „*Conştiinţa răului este primul pas adevărat spre mântuire*”.

M-am aşezat în faţa lui şi l-am privit cu atenţie. Era

la fel ca toţi ceilalţi tineri de vârsta lui, nehrănit, mereu speriat, iar emoţiile şi lipsurile îl slăbiseră cumplit. Tipul omului care ar fi vrut să-şi cheltuiască energia strângând în mână o sapă, dar n-a găsit pe nimeni dispus să-i dea una. 1948, mirosul războiului plutea încă în aer; Sicilia fusese călcată de tot felul de armate, nu se găsea de lucru, posibilitatea întreţinerii unei familii părea un vis îndepărtat.

Cu puţin timp înainte, colegii care mă precedaseră lichidaseră o bandă de răufăcători ce semănase teroare şi moarte. Locuitorii din oraşe şi sate îşi găseau cu greu o sursă de existenţă. În ceea ce-i privea pe tineri, se bucurau să trăiască, să mănânce o dată pe zi şi să poată râde oricând, chiar fără motiv. Convins cum eram că aş putea să mă fac înţeles, m-am străduit să le vin acestora în întâmpinare, încercând să-i ajut moraliceşte încă din primele zile ale misiunii mele aici, dar foarte repede am fost nevoit să-mi dau seama că atitudinea mea va intra în contradicţie cu datoria şi astfel am adoptat o linie de conduită mai rezervată... „Noi nu suntem judecători, repetam continuu în sinea mea. Noi ne limităm la strângerea mărturiilor a sute de persoane, la stabilirea împrejurărilor care au determinat un individ să acţioneze împotriva legii, însă nu trebuie să ne întrebăm dacă sentimentele care l-au împins să comită anumite acţiuni sunt justificabile sau nu...” Nenorocirea este însă că şi eu sunt un om ca toţi oamenii şi nu ezit să-mi formez o părere personală asupra diferitelor cazuri; când mă gândeam mai bine însă, îmi dădeam seama că era vorba de o opinie foarte subiectivă care nu ar fi avut nicio valoare în instanţă.

— Dumneavoastră sunteţi bun, spuse pe

neaşteptate tânărul.

Vocea lui mă trezi din reflecţii?

— De ce spui asta? l-am întrebat surprins.

— Până acum nimeni nu m-a întrebat cum o duc cu sănătatea. Dumneavoastră, însă, da. Numai maică-mea, când eram copil...

— Lasă astea, l-am întrerupt. E un fel de a discuta. Să vorbim de altceva; ştii pentru ce am venit aici?

— Nu, domnule.

— Trebuie să-ţi completez fişa. Au nevoie de ea la Roma.

Holbă ochii.

— La Roma? Cui îi trebuie? Eu nu cunosc pe nimeni la Roma.

— O cere Şcoala Superioară de Poliţie.

Consimţi grav, deşi nu înţelesese nimic, iar eu am scos din dosar un formular ce trebuia completat, având astfel posibilitatea să reconstitui toată povestea din timpul interogatoriului.

Cunoşteam aproape toate răspunsurile, totuşi am pus întrebările, pentru a mă conforma regulamentului. Aici aş vrea să adaug un lucru... Un fapt poate fi povestit în feluri diferite, conform unui punct de vedere obiectiv sau denaturat pe baza unui amestec de sentimente contradictorii; în cazul lui Salvatore însă, prefer ca figura tânărului să se închege şi să se zugrăvească din propriile sale declaraţii. Cele ce urmează sunt cuvintele lui, eu limitându-mă doar să le dau o formă mai comprehensibilă.

— Eşti gata?

— Desigur, domnule.

— Unde te-ai născut?

— Pe şoseaua naţională care duce de la Enna în

piaţa Armerina şi în provincie.

— Când?

— Acum douăzeci de ani.

— Nu cunoşti data?

— Nu, domnule.

— Cu ce se ocupă părinţii tăi? Vorbeşte-mi despre ei.

— Sunt ţărani. De când mă ştiu i-am văzut mereu trudind.

— Ai fraţi?

— Da, domnule. Şapte.

— Cum reuşea tatăl tău să vă hrănească pe toţi?

— N-a reuşit niciodată. De multe ori, de foarte multe ori ne-am culcat flămânzi. Ceea ce obţineam de pe ogor sau de la capre nu ne ajungea. Era sărbătoare mare când maică-mea punea pe masă pâine şi supă de verdeaţă.

— N-ai căutat de lucru?

— Ba da, domnule, însă n-am găsit. Pământu-i ars pe aici şi bani nu se găsesc.

— Nici fraţii tăi nu lucrează?

— Nu, domnule.

— Când erai mic ai fost la şcoală?

— Da. Am făcut clasa întâi elementară, apoi m-am retras.

— De ce?

— Şcoala era foarte departe, iar maică-mea mă însoţea şi pe arşiţă, şi pe ploaie. Într-o bună zi m-am îmbolnăvit, şi părinţii m-au retras de la şcoală. Eu am fost întotdeauna foarte slab. Eram plăpând şi mi-era mereu foame.

— Vorbeşte-mi despre copilăria ta.

— Păi... când eram copil îl ajutam pe tata ducându-mă cu caprele la păscut, pe urmă, după ce am

crescut, m-am făcut cioban.

— Lucrai pentru alţii?

— Da. Stăpânul îmi dădea pâine şi brânză, iar eu mă duceam cu oile. Dormeam pe câmp, şi mă bucuram când timpul era frumos. Am lucrat şi ca muncitor agricol, însă foarte rar, fiindcă cererea de mână de lucru era scăzută... Încercam să fac orice muncă pentru ca să contribui şi eu cu ceva la venitul familiei, ca s-o putem hrăni pe mama şi pe ceilalţi fraţi.

— Tu eşti fiul cel mai mare?

— Da, domnule, fraţii mei sunt mai mici şi plăpânzi din fire. N-au mâncat niciodată destul şi cred că sunt şi puţin bolnavi.

— Este posibil ca în această regiune să nu se găsească nimic de lucru?

— Păstoritul, dar numai câteva luni pe an. Lipsa de apă şi puţinătatea păşunilor fac şi mai nesigură această treabă. Apoi mai e şi seceta care îmbolnăveşte animalele, iar pentru un păstor asta e o pacoste.

Am încetat să mai scriu, mi-am aprins o ţigară şi i-am oferit una şi băiatului. A refuzat-o politicos.

— Fumatul e o plăcere pentru domni, spuse. E mai bine să nu mă obişnuiesc.

Razele soarelui, strecurându-se printre gratii, cădeau pe mine, alunecând de-a lungul peretelui, şi mi-am mutat scaunul. Am tras câteva fumuri din ţigară, gânditor, apoi am întrebat:

— Ai furat vreodată?

— Da.

Am ridicat din sprâncene în semn de mirare.

— Nu ştiam. Unde? Când?

— Ici şi colo, la ţară. După ce terminam pâinea cu

brânză, mi-era încă foame, aşa că mă apropiam de pomi şi luam orice fructe îmi veneau la îndemână. Portocale, mandarine, mere, struguri, după anotimp. Uneori dădeam peste smochini, le culegeam fructele şi le duceam acasă, fiindcă le plăceau mult alor mei.

— Nu te-au prins niciodată proprietarii asupra faptului?

— M-au prins, domnule, şi m-au bătut cu picioarele şi cu pumnii. Dar eu mâncasem şi mă simţeam mai tare. Pe urmă îmi dădeau drumul. Toţi erau oameni de treabă, nu m-a denunţat niciunul.

— Înţeleg... Acum vorbeşte-mi despre caracterul tău. Cum crezi că este? Liniştit, certăreţ, bun, violent?

— Nu mi-a plăcut niciodată să mă cert, vă jur.

— Ţi s-a întâmplat totuşi vreodată?

— Nu, domnule. Chiar şi atunci când eu am dreptate, nu încerc să profit. Încerc să-l fac pe celălalt să înţeleagă şi mă străduiesc să-l lămuresc că nu are dreptate.

— Şi familia?

M-a privit fără să înţeleagă, iar eu i-am explicat:

— Îţi respectai tatăl? Acceptai disciplina paternă cu uşurinţă?

Se uită la mine ca şi cum s-ar fi scandalizat.

— Tata este totul pentru noi! exclamă împreunându-şi mâinile. Ceea ce spune el este lege. Noi nu suntem în măsură să ştim cum să ne purtăm în situaţii grele şi aşteptăm s-o aflăm de la el! Avem nevoie de sfatul lui şi în lucruri mai mărunte... cum trebuie îngrijite animalele, unde să le ducem la păscut...

— Îl iubeşti, deci.

— Tatăl meu este legat de pământ şi de familie, şi nu există altul ca el. Mai înainte de l-am ajutat eu el

era acela care hrănea zece persoane, cu puţinul pe care îl lua de pe ogor şi de la cele zece oi pe care le aveam.

— Cei de vârsta ta te îndrăgeau? Ai prieteni mulţi?

— Da, şi toţi sunt buni şi cumsecade.

— Şi ţăranii?

— Cei care locuiesc în vecinătatea casei noastre, vreţi să spuneţi? Sunt oameni foarte de treabă, care în clipele cele mai grele şi-au împărţit pâinea cu noi.

— Tatăl tău nu ţi-a vorbit niciodată despre legi şi despre obligaţia fiecărui cetăţean de a le respecta?

— Mi-a vorbit, şi nu numai mie, ci şi fraţilor mei, încă de când eram mici. Tata spune că e nevoie de legi pentru a face ordine într-o ţară şi pentru a înfrâna sufletele înrăite de lipsa de lucru şi de neajunsuri.

— Prin urmare, el n-a avut de-a face cu justiţia.

— Nu, domnule. Tatăl meu i-a respectat întotdeauna pe poliţişti. Plutonierul îl iubea pe tata.

— Cu toate acestea, tu...

Se înroşi, lăsă privirea în jos şi pe faţa lui se zugrăvi o profundă nefericire. Ajunsesem la punctul crucial, acela care distrusese viaţa unui tânăr şi a familiei sale, aruncând o altă viaţă în pământ şi o altă familie în disperare.

— Seceta a fost de vină, bâlbâi tânărul, acoperindu-şi faţa cu mâinile.

Desigur, se putea numi şi „secetă” acea formă a fatalităţii care se abătuse asupra atâtor oameni nevinovaţi, aruncând asupra lor blestemul atavic al foamei, al fricii, al sângelui.

Într-adevăr, totul se întâmplase ca urmare a unei secete puternice, în timpul căreia cea mai mare parte a animalelor muriseră de sete. Chiar şi oile lui Salvatore – aşa se numea tânărul – muriseră şi odată

cu ele şi ultimul dram de speranţă pentru întreaga familie. Sacrificii şi speranţe năruite în câteva zile. Ce era de făcut? De lucru nu exista, numărul şomerilor era uriaş, locuitorii ţinutului arătau ca nişte fantome pe care hainele jucau în voie. Salvatore aproape că nu mai avea curajul să calce pragul casei, pentru a nu mai vedea expresia chipurilor schimonosite de foame ale fraţilor şi faţa îndurerată a mamei; din această cauză, îşi petrecea zilele cu prietenii săi tineri, subnutriţi ca şi el, discutând, gândind şi ţesând planuri irealizabile pentru a ieşi din situaţia aceea tragică.

Ar fi greu să stabilim a cui a fost ideea, cine a propus-o mai întâi, fapt este că la un moment dat Salvatore şi trei tovarăşi de-ai săi ajunseseră la concluzia că singura cale de a supravieţui era aceea de a-şi reface turma de oi pe spezele altora. În ţinutul acela era un om înstărit care avea o turmă bogată, aşa că s-au dus să prindă câte o oaie şi s-o ia cu ei.

Astfel, într-o dimineaţă, cei patru prieteni se înarmară pe ascuns cu puştile părinţilor, se îndreptară spre o regiune deluroasă şi, după ce-şi acoperiră feţele cu batiste, asemenea hoţilor de stradă, ajunseră în locul unde urma să treacă turma bogătaşului, aşteptând momentul de a porni la acţiune. Trebuiau să găsească un adăpost, şi cei patru se înşirară într-o grotă care părea a fi un refugiu ideal, fiindcă le permitea să domine cu privirea o bună parte a dealului şi a satelor din vale. Probabil că niciunul din ei nu-şi dădea seama de ceea ce urmau să facă. Nu aveau nici cea mai mică intenţie de a trage cu arma, s-au târât cu puştile doar pentru a-şi face curaj, dar erau ferm hotărâţi să facă rost de oi. Fiecare se gândea la familia pe care o lăsase şi ştia că

trebuie să se îngrijească de ea în orice chip şi prin orice mijloace.

În ceea ce-l privea pe Salvatore, se afla într-o stare sufletească deosebită, fiindcă avea impresia că tatăl său îl socotea răspunzător de moartea oilor, din pricina uşurinţei sau a lipsei sale de experienţă şi voia să găsească un remediu. Nu se considera vinovat – căci nu el dorise seceta – dar rămăsese foarte îndurerat în urma mustrărilor pe care i le adresase taică-său: „Eşti un bleg şi nimic mai mult, îi spusese bătrânul, incapabil să dai vreun ajutor familiei! Uită-te la maică-ta în ce hal a ajuns...!” şi ţinea să le demonstreze tuturor că nu este un om de nimic.

Primele ore ale dimineţii s-au scurs încet, în cea mai desăvârşită linişte, fără să se întâmple nimic; calmul celor patru se spulberase însă; emoţia, aşteptarea, foamea îl enervaseră la culme, aşa încât, când auziră un fâsâit şi un mic animal sărind în grotă, se ridicară în picioare cu armele în mână. Văzând că era vorba de un simplu dihor, un animal graţios folosit în Sicilia la vânătoarea de iepuri, râseră prosteşte, ruşinându-se. Şi-au reluat locurile de la început, însă imediat după aceea o voce îndepărtată îi făcu să se cutremure.

— Nu vă deranjaţi! spuse cineva. Am văzut unde a intrat, mă duc după el!

Cei patru se priviră în ochi înfricoşaţi şi lac de sudoare. Cine era intrusul acela? Ce căuta pe meleagurile acestea îndepărtate? Să fi fost vorba de locuitori obişnuiţi sau de poliţişti?

— Ne-au descoperit!

— Cine ne-a spionat?

— Nu putem să ne predăm!

— Nu, cu preţul deschiderii focului.

— Eu nu vreau...

— Să tragem repede la sorţi!

La sorţi ieşi Salvatore. Tânărul consimţi maşinal, cu un semn lent şi grav din cap, apoi se trânti şi se târî repede către deschizătura grotei. N-a trebuit să aştepte mult. Silueta intrusului se contură destul de repede, netă. Se afla la vreo patruzeci de metri distanţă şi nu trebuia să greşească ţinta. Luă cu hotărâre puşca, convins că aceasta şi nu alta era datoria lui, încleştă buzele, pufni puternic pe nări şi trase.

Împuşcătura aproape că-l asurzi, iar braţul îi fu zdruncinat puternic de reculul armei, iar când fumul se împrăştie, scrută zarea neliniştit şi scoase un strigăt de triumf. Duşmanul fusese doborât şi se zbătea în ultimele spasme ale agoniei; la un moment dat, păru că vrea să înainteze, agăţându-se de smocurile de iarbă, însă nu reuşi şi rămase nemişcat la pământ. Numai atunci Salvatore văzu că era vorba de un băiat; putea să aibă zece ani, era aproape un copil.

Broboane de sudoare îi acoperiră fruntea şi un tremur convulsiv îi cuprinse trupul, în timp ce dinţii îi clănţăneau în gură. Slăbit de orele îndelungate de pândă petrecute în grotă, nemâncat, sfârşit de emoţie, începu să sughiţă disperat, apoi îşi privi mâinile, văzu puşca şi blestemă printre lacrimi. Blestemă totul şi pe toţi, pe el însuşi şi pe prieteni; cu o înjurătură, izbi cu puşca de peretele stâncos.

— Ce-am făcut, Dumnezeule! Era un copil!

— Hai să fugim! Vrei să te prindă?

Cei trei prieteni luară puşca, îl ajutară pe Salvatore să se ridice, sprijinindu-l apoi pe rând şi-l scoaseră la aer liber. Înconjurară grota şi, în timp ce din vale se

auzeau strigăte îndepărtate, se afundă în vegetaţia înaltă şi coborâră pe versantul opus al dealului. Ajunşi în câmpie, se despărţiră şi fiecare fugi acasă fără să fie observat, însă Salvatore, mai înainte de a intra în casă, se debarasă de puşcă, aruncând-o într-o colibă părăsită în plin câmp.

Aici am găsit-o în cursul cercetărilor mele şi nu mi-a trebuit mult pentru a-l identifica pe proprietar. Uciderea micuţului Giuseppe Viotto, fiul unei persoane foarte cunoscute prin împrejurimi, făcuse mare vâlvă, iar eu, împins şi de mila pe care mi-o inspira victima, am pornit cercetările cu cea mai mare repeziciune şi hotărâre, fără să precupeţesc nicio clipă de odihnă.

Când m-am dus să-l ridic pe Salvatore Calano, el n-a opus nici cea mai mică rezistenţă şi nici măcar n-a încercat să nege. Ar fi fost inutil, de altfel, pentru că pe puşcă existau amprentele lui digitale foarte clare şi expertiza balistică stabilise că glonţul găsit în corpul copilului fusese tras cu acea armă...

Activitatea mea birocratică la închisoarea judiciară se încheiase o dată cu completarea ultimei fişe. Am îndreptat foile, le-am introdus în servieta de piele şi m-am ridicat.

— Ai fi făcut mult mai bine dacă te-ai fi predat, am observat eu.

— Mi-era frică, domnule comisar.

— Copilul acela se ducea să vâneze iepuri. Puteai să-l laşi să intre în grotă, să-şi ia dihorul... Păcat!

— Ştiu şi nu vreau să mă mai gândesc. Trebuie să uit dacă vreau să reîncep o altă viaţă...

— Ce vrei să faci, Salvatore?

— Am să încep să învăţ carte. Am înţeles că neştiinţa este tovărăşia cea mai proastă pentru un

tânăr. O să am timp destul în închisoare, am să citesc tot ce-o să-mi cadă în mână şi am să mă străduiesc să scriu bine.

I-am arătat o carte care se afla pe patul de campanie.

— Ai şi început?

— Oh, asta... Mi-a lăsat-o parohul care a venit ieri să mă vadă şi mi-a citit puţin din ea...

Ochii i se umpluseră de lacrimi.

— Mi-au pus numele Salvatore, murmură din vârful buzelor. Cine ştie dacă şi ăsta nu are vreun rost. Cu mult timp în urmă un alt Salvatore şi-a dat viaţa pentru a ne ajuta. Cine ştie dacă nu mă va ajuta şi pe mine să încep totul de la capăt... Poate o s-o facă. Credeţi că o să mă ajute, domnule comisar?

M-am îndreptat spre uşă şi l-am chemat pe gardian să-mi deschidă.

— Poate că da – am răspuns, fără să mă întorc. Cel puţin o sper. La urma urmelor, şi păcătoşii sunt fiii săi.

(*Federico Pratico*)

„BANDA DE PRETUTINDENI”

Când trebuie să vorbesc de un caz mai vechi la care am participat, reuşesc întotdeauna să redau cu precizie amănuntele. Aceasta nu fiindcă memoria mea este foarte sigură ci, foarte simplu, pentru că obişnuiesc să aştern pe hârtie toate evenimentele care mă privesc direct. De prisos să mai spun că de-a lungul anilor am umplut nenumărate caiete şi că peste puţin voi avea nevoie de un arhivar particular.

Acum că am promis să-mi destăinui impresiile despre „banda de pretutindeni”, văd în faţa ochilor fotografii, nume, date, decupaje din ziare îngălbenite şi mă simt cuprins de o senzaţie ciudată de melancolie. Încerc să analizez acest sentiment neobişnuit, şi-mi dau seama că este vorba de o simplă nostalgie după vremurile trecute şi după tinereţea care nu se va mai întoarce niciodată.

„Banda de pretutindeni”! Numele este bizar, însă niciodată n-a existat vreo denumire mai potrivită. Numeroşii delincvenţi care o alcătuiau păreau să aibă darul ubicuităţii. Se aflau pretutindeni în acelaşi timp: furau într-un loc şi după câteva ore apăreau într-o localitate foarte îndepărtată de prima, pentru a da o altă lovitură, uneori chiar mai substanţială.

În realitate, banda a avut o viaţă lungă şi scurtă în acelaşi timp: lungă, prin numărul mare de lovituri pe care le-a realizat; scurtă, pentru durata efectivă a existenţei sale. S-a făcut simţită pentru prima dată la

30 martie 1949, şi am desfiinţat-o la 10 octombrie în acelaşi an. Era vorba de oameni duri, hotărâţi, abili şi vicleni şi n-a fost uşor să-i obligăm să-şi recunoască responsabilitatea.

Au debutat, dacă-mi este permis să folosesc un termen teatral, într-o „piaţă” italiană destul de importantă. Victima predestinată: Spoggi, giuvaergiu, cu magazin în strada Bigli. Data: 30 martie 1949. Lovitură reuşită. Captură însemnată. Începând din ziua aceea, bandiţii au desfăşurat o activitate foarte intensă şi au împânzit diferite oraşe ale peninsulei, ducând la bun sfârşit „operaţiuni” răsunătoare, care le-au conferit o tristă notorietate.

După jefuirea magazinului Spoggi, cei şase indivizi care formau banda au atacat doi funcţionari de la un institut bancar din Bologna, au jefuit un tutungiu din Roma, au furat numeroase automobile din Roma, Milano, Neapole (printre care şi maşina lui Eduardo de Filippo), au sustras o sumă importantă de la doi bancheri din Imola, au încercat, din fericire fără rezultat, un furt la administraţia unui sanatoriu tot din Imola şi, în sfârşit, au devastat atelierul giuvaergiei Invernizzi din Milano. Această ultimă acţiune a fost efectuată cu o siguranţă şi o îndemânare de necrezut, dar însăşi siguranţa excesivă i-a trădat pe bandiţi, care în urma acestei lovituri au fost identificaţi.

Punerea în scenă a acţiunii criminale a fost atât de convingătoare şi execuţia atât de perfectă, încât toţi s-au lăsat traşi pe sfoară fără cea mai mică suspiciune. La 1 septembrie 1949 s-a prezentat în atelierul Invernizzi un individ oarecare, de o eleganţă căutată, însoţit de doi carabinieri, având între ei un tânăr cu cătuşele la mână. Invernizzi s-a uitat năuc la aceşti vizitatori neaşteptaţi; văzând însă că era vorba

de o operaţie a poliţiei, s-a declarat imediat la dispoziţia lor, limitându-se să ceară unele lămuriri.

— Sunt comisarul Zanotti, spuse politicos domnul care intrase întâi, iar dânsul, adăugă indicând o altă persoană care abia venise, este plutonierul Seno. În ceea ce priveşte pe acest pungaş, urmă aruncând o privire de gheaţă în direcţia omului cu cătuşele la mâini, l-am reţinut azi-noapte, în timpul unei operaţiuni de amploare menită să captureze o organizaţie de contrabandişti de aur şi pietre preţioase. Iată pentru ce am venit aici.

Giuvaergiul încruntă fruntea, măgulit de tonul confidenţial al „comisarului”, dar surprins în acelaşi timp.

— Înţeleg, replică el pe un ton slab, însă nu văd...

— Veţi vedea imediat, lămuri „comisarul”. Hoţul jură că v-a vândut chiar dumneavoastră cea mai mare parte a aurului cu pricina.

Invernizzi se înroşi, scoase pieptul înainte şi ripostă energie:

— Aveţi chef de glume, domnule comisar? Întrebaţi de mine şi toţi vă vor spune...

— Am şi întrebat, îl asigură Zanotti cu o uşoară ironie. Mai mult, pot să afirm că ştiu totul despre dumneavoastră. Prin urmare trebuie să înţelegeţi situaţia mea: datoria mă obligă să nu trec cu vederea nimic, nici măcar depoziţia acestui nemernic. Vă cer deci permisiunea de a vă controla casa de fier, în prezenţa dumneavoastră şi a agenţilor mei, fireşte. Consimţiţi?

— N-am nimic de ascuns. Veniţi.

Şi îndată ce Invernizzi şi ajutoarele sale au deschis uşa casei de fier, bandiţii au şi scos pistoalele, dezvăluindu-şi adevăratele intenţii. Rezultatul: au fost

furate bijuterii şi lingouri de aur în valoare de şaisprezece milioane de lire. Am aflat apoi că, pentru o astfel de lovitură, bandiţii plătiseră un milion cinci sute nouăzeci şi două de mii de lire: o adevărată mizerie! De data aceasta depăşiseră măsura, însă făcuseră eroarea de a-şi juca rolurile cu numele adevărate. Pentru noi era vorba acum de onoare şi nu numai de o operaţiune oarecare. Era în joc orgoliul nostru: oamenii aceia folosiseră uniforma de poliţişti, ascunzându-se la adăpostul unei profesii onorabile şi ne-au sfidat în mod făţiş. Ne-am sporit eforturile. Prin cercetări secrete, culegând zeci de mărturii, am reuşit în sfârşit să-i identificăm, însă nu puteam da de ei sau să-i surprindem în timpul loviturilor.

„Şeful” se numea Joe Zanotti: „comisarul”; locotenentul său era Giovanni Seno, zis Louis; Bogni „imberbul-numărul unu” şi Ciappina „imberbul-numărul doi”.

Într-o seară când stăteam în biroul meu şi meditam asupra isprăvilor bandei, am primit un telefon misterios:

— Domnule comisar, rosti o voce necunoscută, ştiu că vă foloseşte... *Cherchez la femme*... Care femeie? Prietena lui Louis Seno. Locuieşte în faţa unui garaj situat pe la Porta Magenta.

După aceasta, interlocutorul necunoscut, râzând prosteşte, închise telefonul. I-am chemat pe brigadierii Oscuri şi Cerbasi, cu care am răscolit cartierul Porta Magenta în căutarea prietenei lui Seno. Informatorul nu minţise. Într-adevăr, femeia ocupa un apartament situat la etajul doi într-un bloc din strada Rubens, chiar în faţa unui garaj. Din acel moment, mişcările femeii au fost supravegheate zi şi noapte, însă nici urmă de Seno. Mai târziu am aflat că

banditul era în turneu prin Italia pentru a da alte lovituri în stil mare şi că, în mod cert, la sfârşitul călătoriei se va întoarce la Milano să-şi îmbrăţişeze femeia. Trecuseră multe zile şi de acum încolo vizita lui Seno nu putea să mai întârzie; drept care ne-am prezentat în casa prietenei sale, i-am comunicat că eram şi noi nerăbdători să ne îmbrăţişăm „omul nostru”, aşa că vom rămâne ascunşi mai multe zile, cu rândul, în apartament, în aşteptarea vizitei lui.

După câtva timp, în liniştea nopţii auzirăm paşi pe scări. Eu m-am ascuns într-un dulap, în timp ce brigadierul Oscuri s-a pitit în alt loc din casă, ţinând sub observaţie femeia. După puţin se auzi zgomotul unei chei care se învârtea în broasca uşii de la intrare: era Louis. L-am lăsat să intre, am aşteptat să-şi dezbrace pardesiul şi am sărit din dulap, prinzându-l pe la spate, mai înainte ca să poată pune mâna pe pistol. În acelaşi timp, brigadierul sări afară din ascunzişul său şi mă ajută să-l imobilizez. Louis a încercat să riposteze, însă, după ce a aruncat o privire furioasă şi disperată, de animal prins în cursă, s-a lăsat arestat fără împotrivire.

Banda avea, oricum, ceasurile numărate.

În după-amiaza zilei următoare, Edoardo Greco, pe atunci şeful Echipei Operative, ajutat de colegii Zamparelli Nartone şi D’Onofrio, au trecut la arestarea lui Joe Zanotti şi a lui Alfredo Torta, pe strada Pavia, în timp ce aceştia încercau să fugă cu o maşină, şi numai după câteva ore am avut satisfacţia să anunţ presei şi arestarea lui Ettore Bogni, alt membru al bandei. Graţie mărturisirilor în lanţ, peştii cădeau unul după altul în plasă.

Colegul Zamparelli a plecat la Neapole să-l aresteze pe Mario Guarneri, iar mie, lui Oscuri şi lui

Cerbasi ne-a revenit sarcina să-i punem cătuşele la mâini lui Ciappina.

Pentru a-l împiedica să ne recunoască şi să fugă, a fost nevoie să recurgem la o stratagemă. Aflasem că Ciappina trebuia să treacă încă de dimineaţă prin localitatea Cinci Străzi. Eu m-am aranjat într-un chioşc de ziare care domina strada. L-am rugat pe vânzător să se ducă la un bar şi am început să vând marfa în locul lui. La un moment dat, în capătul străzii apăru Ciappina, cu privirea neîncrezătoare şi pasul prevăzător al aceluia care aşteaptă să i se întâmple ceva. La un semn, oamenii mei, situaţi în poziţii strategice, îl înconjurară şi zadarnică a fost reacţia lui şi încercarea de a fugi. Sincer să fiu, m-am distrat grozav vânzând o sumedenie de ziare, şi mi-a părut rău când i-am cedat proprietarului locul.

Puteam considera în sfârşit afacerea încheiată.

Peştii mai mărunţi au muşcat momeală într-o a doua etapă, unul câte unul, fără greutăţi mari şi cazul „banda de pretutindeni” a devenit un material de arhivă.

Cât priveşte pe Ciappina, doresc să adaug că, după zece ani, a fost din nou arestat de oamenii mei, Oscuri şi Cerbasi, pentru furtul din strada Osoppo; ieşit din închisoare după ispăşirea pedepsei, s-a alăturat gangsterului Cesaroni specializat în spargerea băncilor. Am rămas surprins văzându-l în faţa mea:

— Credeam că ai învăţat minte, i-am spus, şi că te-ai săturat de furturi şi jafuri. Mi-ai promis că ai să apuci pe un drum nou. Se vede că ai o rotiţă care nu merge în creierul tău afurisit.

— Nu cred să fie aşa, replică lăsând capul în jos. Nu sunt un fanatic. Să ne ferească Dumnezeu de fanatici.

Însă... sunt un hoţ. Şi când te naşti hoţ, poate că trebuie să mori tot hoţ.

(*Ludovico Reale*)

UCISĂ CU PIETRE

Am primit, fireşte, comunicarea direct de la şeful Echipei Operative, în primele ore ale după-amiezii. Spun „fireşte”, pentru că telefoanele mai importante le primeam întotdeauna în clipa în care mă amăgeam cu ideea unui pui de somn. Am luat receptorul şi după glasul şefului meu, Maugeri, am dedus că era vorba de un caz dificil.

— Îmi pare rău că te scol din pat, spuse şeful, care-mi cunoştea obiceiurile. Ieri a fost găsită o femeie asasinată şi e un întreg balamuc. Chestorul doreşte să ne ocupăm noi în primul rând de lămurirea misterului pentru a reda liniştea locuitorilor din partea locului.

— Unde s-a întâmplat? La Torino?

— Nu, într-un sat la cincizeci de kilometri depărtare de aici, la Bussoleno. Mai exact, într-o localitate numită Calusetto din Bussoleno. Ascultă-mă cu atenţie, am să-ţi relatez puţinul pe care-l cunosc... Ieri, la opt dimineaţa, doi salahori s-au dus la o carieră neexploatată pentru a lua nişte piatră. În timp ce cărau materialul şi îl încărcau într-un căruţ, au observat la un moment dat nişte pietre pătate de sânge. La început au crezut că vreun animal sălbatic rănit o fi venit să moară în peştera aceea şi au continuat să scoată piatră. Dar tocmai când se liniştiseră, au făcut o descoperire sinistră. De sub grămada de pietriş a ieşit la iveală un picior de om,

încălţat cu o gheată pentru munte, după care apăru la lumină o gambă de femeie.

— Au dezgropat tot cadavrul?

— Nu, nu. Erau prea înspăimântaţi ca s-o facă. Au venit în cea mai mare fugă în sat... cariera este la vreo şapte kilometri... şi au dat alarma. Colegii noştri de acolo s-au dus imediat la faţa locului şi au îndepărtat pietrele care ascundeau cadavrul.

— Deci e o femeie?

— Da, şi unde mai pui că bătrână şi îmbrăcată ţipător. Purta o rochie prea stridentă pentru vârsta ei.

— Niciun indiciu de identificare?

Maugeri oftă profund.

— De unde. Nimic şi iar nimic. Capul spart cu lovituri de piatră, iar faţa redusă la o mască însângerată, de nerecunoscut.

— Unde e acum?

— Organele judiciare au transportat cadavrul la Institutul de Medicină Legală „Valentino”.

— Oh, atunci e aici, la Torino!

— Da, şi aş vrea chiar să te sfătuiesc ca mai înainte de a pleca la Bussoleno să arunci o privire asupra cadavrului.

— Mă duc negreşit. Apropo, ce-i cu povestea aceea cu liniştitul populaţiei? De ce le e frică?

— Păi, se pare că au fost profund impresionaţi. Nimeni n-a recunoscut cadavrul după îmbrăcăminte, spun că prin partea locului nu s-a întâmplat niciodată aşa ceva... Se tem de eventuale represalii.

Eram cu adevărat surprins.

— Represalii? Din partea cui? Pentru ce?

— Nu vor să meargă prea departe cu declaraţiile. Spun că ucigaşul femeii ar putea să se răzbune pe cei ce trăncănesc prea mult.

— Grozav! am exclamat cu o uşoară ironie. Munca noastră va fi simplificată la maximum. Nu cunosc satisfacţie mai mare ca aceea de a investiga, izbindute de o grămadă de muţi.

— Nu te descuraja de la început, mă îndemnă Maugeri binevoitor.

— Cine se descurajează? am ripostat cu o grimasă pe care interlocutorul meu nu putea s-o vadă. Când îmi pică un caz indescifrabil, un asasin şi un cadavru fără nume, un delict fără urme, nu-mi mai încap în piele de bucurie!

— Ciao, Fiumanò şi mult succes. Ţine-mă la curent şi nu uita că sunt gata să-ţi dau tot sprijinul.

O jumătate de oră mai târziu reuşisem să-mi adun oamenii din echipă – plutonierul Ciotti şi brigadierii Trovato şi Senfet şi, împreună cu agenţii de criminalistică, am plecat repede la „Valentino”. Pe masa de autopsie zăcea cadavrul unei femei în vârstă şi, aruncând o privire la faţa ei, mi-am dat seama că Maugeri nu exagerase: asasinul lovise cu o forţă sălbatică, făcând imposibilă orice identificare. Nu ne rămânea altceva decât să relevăm puţinele date corporale pe care le aveam la dispoziţie, amprentele digitale şi să sperăm că femeia va fi avut de-a face în trecut cu poliţia, căci numai aşa, poate, am fi reuşit să-i descoperim numele.

— Aici am terminat. Să ne urcăm în maşină şi să mergem la Bussoleno.

Pe drum i-am pus la curent pe oamenii mei cu ceea ce cunoşteam despre acest caz şi le-am recomandat tact şi grijă în desfăşurarea cercetărilor.

— Vom fi diplomaţi desăvârşiţi, mă asigură Ciotti. Mai întâi, unde se află cariera?

— Din câte am putut să înţeleg, la şapte kilometri

de Bussoleno. La poalele masivului Frejus, presupun, şi acest amănunt mă face să mă tem că terenul cercetărilor va fi foarte vast.

— De ce?

— Femeia avea încălţăminte de munte. S-ar putea să fi încălţat ghetele pentru a merge mai bine, însă, dacă treburile stau aşa cum gândesc eu, sărmana poate să fie implicată într-o activitate de contrabandă.

— Just, aprobă plutonierul, gânditor. Asta ar explica teama ţăranilor. Dacă-i vorba de un asasinat de răfuială între contrabandişti, oamenilor le este frică şi nu vorbesc.

— Îi înţeleg. Vinovatul poate că se află încă la Bussoleno sau poate a venit din Franţa, trecând clandestin frontiera.

Când am sosit la locul în cauză, ne-am dat seama că ipotezele noastre erau împărtăşite de cea mai mare parte a locuitorilor. Nu s-au antrenat în discuţii cu noi, însă câte unul, prevăzător, şi-a permis să facă diferite presupuneri. Erau într-adevăr pradă panicii. Au exclus posibilitatea ca moarta să fie din Bussoleno, având în vedere îmbrăcămintea excentrică, şi mi-au sugerat ideea că ar putea aparţine categoriei de vânzătoare ambulante care veneau periodic să facă comerţ.

În cursul cercetărilor atente pe care le-am făcut ore în şir, fără să ne pierdem speranţa, am încercat să stabilim dacă după găsirea cadavrului a plecat cineva din sat sau din împrejurimi şi astfel dădurăm de o urmă care o zi întreagă ne-a umplut sufletul de speranţă: un meridional – calabrez, spunea lumea – a plecat pe neaşteptate din Bussoleno, părăsind ferma la care lucra.

Treaba era prea suspectă pentru ca s-o trecem cu vederea şi un număr apreciabil de agenţi s-au aruncat pe această pistă. Din păcate totul s-a spulberat ca un balon de săpun: calabrezul a fost găsit, dar avea un alibi perfect, astfel că a trebuit să-l abandonăm, revenind la punctul de plecare: un cadavru necunoscut şi fără niciun indiciu care să ne pună pe urmele vinovatului.

M-am întors la Torino cu moralul oarecum scăzut, lăsând la Bussoleno un număr de oameni care să cerceteze regiunea metru cu metru, sarcină extrem de ingrată dată fiind întinderea terenului de inspectat, kilometri întregi de câmpie, din Valea Avigliana până la poalele Alpilor şi fără niciun indiciu concret la dispoziţie. Imediat ce am ajuns la chestura centrală, am pornit la arhivă obişnuitele verificări a persoanelor dispărute, bazându-mă pe datele deţinute: etatea aparentă a victimei, fizionomia, înălţimea, culoarea părului.

Între timp, un curier plecase la Roma, ducând fişele dactiloscopice cu amprentele digitale şi eram nerăbdător să-l văd întorcându-se. Poate că în arhiva centrală pentru identitate a Şcolii Superioare de Poliţie existau amprentele femeii şi aceasta ar fi rezolvat prima problemă, aceea a identificării.

La 30 martie 1950, trei zile după găsirea cadavrului, eram cufundaţi încă în cea mai densă obscuritate: niciun indiciu, niciun fir conducător, fie el cât de mic, care să-mi permită să iau vreo măsură. În după-amiaza celei de a patra zi, un telefon din Roma m-a scos din apatia în care căzusem împotriva voinţei mele. A fost o adevărată reînviorare a energiei.

— Amprentele, rosti vocea curierului, corespund acelora ale numitei Libera Danese, fostă Marco,

născută la 3 decembrie 1890 la Montecchio di Crosara, Verona.

— Minunat! m-am entuziasmat eu. Spune-mi totul: cine era, ce făcea? Cum de-i figurau amprentele în evidenţă?

— Trebuie să ne întoarcem într-un trecut nu prea apropiat... Danese a fost arestată din motive de moralitate, chiar la Torino...

— Când? l-am întrerupt, gândindu-mă că îmbrăcămintea extravagantă a femeii mă îndemnase încă din prima zi să-mi îndrept cercetările în mediul „plimbătoarelor”, cu toată etatea victimei, şi că, deci, bănuielile mele primeau o confirmare. În ce an a fost arestată?

— În 1911.

A trebuit să-mi potolesc respiraţia.

— Am înţeles bine? am întrebat. Ai spus 1911?

— Exact.

— Ce spui, acum treizeci şi nouă de ani!

Era necesar să scoatem din arhiva noastră toate fişele învechite din anii 1910-1911 şi să sperăm în providenţă. Cine ştie, am fi putut găsi o fotografie a femeii, adresa ei, sau alte amănunte la fel de folositoare. Ne-am mobilizat cu toţii la această acţiune, cu o răbdare exemplară şi pe sub ochii noştri au defilat istorioare moarte şi îngropate, populate de hoaţe, prostituate, hoţi de buzunare, până când norocul ne-a pus în mână dosarul Liberei Danese. Conţinea un proces-verbal de reţinere cu date generale despre femeie şi adresa ei, strada Po 36.

Trebuie să precizez că la descoperirea adresei nu mi-am făcut iluzii prea mari, din pricina timpului îndelungat care se scursese, iar când m-am dus să verific locuinţa respectivă împreună cu plutonierul

Ciotti şi cu agentul Saputo, n-am încercat nicio surpriză auzind că blocul suferise avarii grave în timpul războiului şi chiriaşii se mutaseră, iar numele Danese era complet necunoscut.

— Era de aşteptat, murmură Ciotti, în timp ce ne îndepărtam. Totuşi... o speranţă mai aveam.

— Trebuie să ne întoarcem la arhivă.

Plutonierul holbă ochii; perspectiva nu-l entuziasma de loc.

— Încă n-am reuşit să elimin tot praful pe care l-am înghiţit, mă informă el cu politeţe.

— Nici eu, l-am aprobat. Însă, dacă ne gândim bine, această explorare în trecut are un aspect pasionant. Trecutul pare să ne vină în întâmpinare prin ceaţă...

— Prin praf... mă corectă Ciotti cu voce joasă. Oricum, ce trebuie să facem?

— Nu pot să spun cu precizie.

— Atunci?

— Aş sugera să examinăm, unul câte unul, toate dosarele privind femei reţinute pentru imoralitate în perioada 1909-1912...

— O muncă de ocnaş.

— ...şi să ne încredinţăm, am continuat, dacă numele Danese apare şi în altă parte.

La capătul unei jumătăţi de zi, verificarea sistematică îşi dădu roadele. Din fişa întocmită numitei Iolanda L. am aflat că aceasta şi Libera Danese fuseseră reţinute împreună în raza Porta Palazzo.

— Poate erau prietene! am observat, mai întârâtat ca oricând. În cazul acesta, Iolanda va putea să ne spună ceva...

Am trimis unul din băieţi la oficiul stării civile şi după puţin eram în posesia adresei: strada Madama

Cristina. Presimţeam confuz că norocul înclină pentru a nu compromite totul.

— Primă măsură, am spus colaboratorilor mei, va fi reţinerea Iolandei şi interogarea ei. Însă... dumneavoastră cunoaşteţi acest tip de oameni; femeile de teapa lor mint întotdeauna poliţia din principiu, din obişnuinţă, din neîncredere. Mai puteţi presupune că Iolanda este poate implicată în moartea Liberei Danese, sau că îl cunoaşte pe vinovat... o să-şi închidă gura şi n-o s-o mai deschidă niciodată!

— De acord, observă plutonierul Ciotti, însă, şi într-un caz şi-n altul, va trebui s-o reţinem şi s-o interogăm.

— Desigur, însă avem timp s-o facem şi altădată. Deocamdată, aş vrea să încercăm o manevră pentru a ne apropia de ea fără să-i trezim suspiciuni.

Planul pus în aplicare era destul de simplu şi poate că a reuşit tocmai pentru simplitatea lui. Am ales dintre oamenii mei un băiat din regiunea Veneţiei, i-am spus să se îmbrace modest, recomandându-i să-şi ia un aer nevinovat şi inofensiv, iar după ce i-am dat un pachet cu fructe, brânzeturi şi copturi, l-am trimis la Iolanda.

M-am instalat într-un bar la colţul străzii, aşteptând ca pe jăratic să se întoarcă. Va reuşi să păcălească o femeie înrăită şi neîncrezătoare?... Greşeam însă făcându-mi griji, nu trebuia să subapreciez un veneţian.

— Totu-i în ordine, mă anunţă omul meu o oră mai târziu, când sosi, roşu la faţă şi foarte satisfăcut. Aproape că nu i-am dat răgaz să vorbească, am „flecărit” numai eu!

— Am înţeles, ai îmbătat-o cu palavre. Şi ea a înghiţit minciunile?

— Sigur! Ce motive avea să mă suspecteze? I-am spus că Libera Danese era mătuşa mea, că n-o văzusem dinaintea războiului şi că la vechea adresă în strada Po nu reuşisem s-o găsesc... însă, din fericire, mi-am amintit că mătuşa îmi dăduse cândva adresa unei prietene intime, chiar Iolanda, şi iată pentru ce am deranjat-o...

— Treci la fond! i-am cerut nerăbdător. Ai obţinut ceva date concrete?

— Nu prea multe, dar mai mult decât nimic. Iolanda mi-a spus că a întâlnit-o pe Danese acum câteva luni în faţa primăriei, în piaţa Palazzo di Citta. Nu se mai vizitau de câtva timp, dar erau prietene bune şi când Iolanda a întrebat-o unde locuieşte, Danese a făcut un gest vag, ca şi când ar fi vrut să indice că prin vecinătate: „O duc destul de bine", se pare că a afirmat ea. „Am un prieten zidar şi locuiesc cu el aici, în apropiere."

— Altceva, nimic?

— Nimic... în afară de faptul că, înainte de a pleca, i-am dăruit Iolandei pachetul.

— Bravo! bine ai făcut.

Nu ne rămânea altceva de făcut decât să împărţim în sectoare zona pieţei Palazzo di Citta şi să scotocim clădirile una câte una. O muncă de loc uşoară, dacă aveam în vedere că trebuia să controlăm toate străzile vechiului Torino cuprinse între piaţa Castello, piaţa Republicii, strada Garibaldi, strada Po şi altele. De comun acord cu colegii Maugeri şi Sgarra, am selecţionat câţiva oameni care vorbeau dialectul piemontez, pentru a nu semăna neîncredere printre oameni şi i-am răspândit de jur-împrejur să culeagă informaţii despre Libera Danese. Verificările pe o rază întinsă au început la nouă dimineaţa, iar rezultatele

ne-au depăşit orice speranţă; la zece şi jumătate, plutonierul Ciotti şi gardianul Arnaldi mi-au comunicat că portăreasa imobilului din strada Basilica nr. 4 recunoscuse că Libera Danese ocupa o cameră la ultimul etaj al blocului.

— În sfârşit! am exclamat. Am dat victimei un nume şi o adresă... acum trebuie să descoperim cine este concubinul ei, zidarul necunoscut. Curaj, băieţi! Să ne întoarcem, să stăm de vorbă cu portăreasa!

Femeia se arătă gata să ne sprijine şi nu aşteptă să-i scoatem vorbele cu cleştele din gură.

— A plecat acum câteva zile, îmi spuse, referindu-se la Danese. Nu, nu mi-a destăinuit scopul călătoriei, nici destinaţia. Mi-a recomandat numai să dau de mâncare pisicii şi să-i deschid... omului ei.

— Înţeleg. Nu cunoaşteţi cumva numele lui?

— Nu, îmi pare rău.

— Bine, noi urcăm în cameră să aruncăm o privire. Nu pomeniţi, vă rog, nimănui de discuţia noastră.

— Fiţi liniştit, n-am să scot o vorbă.

Era un imobil vechi, caracteristic, cu balcoane lungi către curte, iar locuinţa Liberei Danese, compusă dintr-o singură cameră, era situată la ultimul etaj. În cameră plutea un miros puternic de închis şi de murdărie, ceea ce se explică însă prin absenţa îndelungată a chiriaşei. Am percheziţionat totul cu grijă, de la dulap la masă, de la pat la comodă şi am făcut descoperiri interesante. În dulap erau agăţate câteva haine de femeie şi o haină bărbătească în buzunarul căreia am găsit suma de şaizeci de mii de lire şi două bilete de tren pentru Bussoleno, emise cu două zile înainte de descoperirea cadavrului. Într-un sertar al mesei am găsit un plic chenzinal, cu antetul unei renumite întreprinderi de construcţii din Torino,

adresat muncitorului Vincenzo. Lipsea numele de familie deoarece plicul fusese în parte distrus.

Firma avea două şantiere, trebuia să stabilim repede în care din cele două lucra zidarul care ne interesa. Trecuse cu puţin de orele unsprezece şi momentul mi s-a părut potrivit pentru a ajunge la faţa locului chiar în timpul pauzei de prânz. Ne-am împărţit sarcinile şi am stabilit şi de astă dată să nu ne prezentăm ca lucrători de poliţie ci, minţind, ca inspectori ai Camerei Muncii, însărcinaţi cu controlul registrelor. Înainte de amiază, la şantierul principal, descoperisem, printre cererile de angajare, prenumele pe care îl căutam: Vincenzo... era singurul Vincenzo printre salariaţi!... şi numele Nebulon. Nu putea să fie decât el, având în vedere că firma nu mai făcuse concedieri de mult timp. Când au bătut orele douăsprezece, muncitorii au început să coboare de pe schele ca să-şi găsească un loc pentru a mânca, în timp ce eu mă ţineam mai la o parte, pentru ca supraveghetorul, căruia i-am dezvăluit adevărata mea identitate, să mi-l indice pe Nebulon. Zidarul corespundea întru totul descrierii pe care mi-o făcuse portăreasa.

Sgarra şi cu mine ne-am apropiat de el, l-am încadrat între noi fără să bată la ochi şi l-am invitat, cu voce joasă, să ne urmeze imediat, pentru a nu da naştere unui scandal.

Ne-a privit cu ochii holbaţi, a îngălbenit, apoi a săltat din umeri şi s-a supus. Am urcat în maşină şi pe traseu l-am întrebat dacă, din întâmplare, locuieşte în strada Basilica. A răspuns negativ şi, spre marea mea surprindere, a declarat că domiciliază în Bussoleno, strada Traforo 35.

Mi-a făcut impresia unui tip mai degrabă hotărât,

care ştia să-şi ascundă bine emoţiile şi am înţeles că va fi un os greu de ros... Oricum, nu era primul care-mi cădea în mână şi, dacă era vinovat, îl făceam eu să mărturisească.

Interogatoriile au început la sediul chesturii, imediat după ce am sosit, şi au continuat ore întregi, fără vreun rezultat. Zidarul declară câteva generalităţi privind propria-i persoană: „Vincenzo Nebulon, născut la San Damiano d'Asti în 1906, domiciliat în Bussoleno, strada Traforo 35". A recunoscut că o cunoaşte pe Libera Danese, n-a negat că a frecventat-o şi când i-am pus în faţă fotografia cadavrului desfigurat şi-a arătat regretul şi a emis o ipoteză destul de verosimilă: „Poate că a venit să mă caute în sat, spuse el. Nu m-a găsit şi o fi făcut cunoştinţă cu vreunul... un alt bărbat, care apoi a ucis-o..."

Fireşte, nu mă puteam mulţumi cu palavrele lui, mai ales că instinctul îmi spunea că l-am capturat pe adevăratul vinovat, însă nu aveam probe suficiente pentru a-l acuza şi ştiam că aveam de parcurs un drum presărat cu greutăţi. Pentru a-l face pe Nebulon să mărturisească, trebuia să-l încolţesc şi speram să am succes. Omul mai avusese de-a face cu poliţia, fiind suspectat pentru furt, şi acest lucru nu pleda în favoarea lui; fusese căsătorit de două ori, prima soţie murise, iar de a doua se despărţise. Îi smulsesem aceste informaţii cu multă răbdare, prefăcându-mă că trăncănesc amical cu el, însă vedeam că se ţine în gardă şi se controlează cu o extremă stăpânire de sine. Mă privea uneori cu neîncredere, cu un fel de curiozitate disperată, întrebându-se evident care or fi intenţiile mele, şi se temea să nu cadă într-o cursă. În ce mă priveşte, ştiam că timpul se scurge în favoarea

mea şi-l lăsam pe Nebulon să se scalde în apele lui, făcându-l să creadă că am cărţi hotărâtoare pe care încă nu le jucasem. Şi, într-un anumit sens, aşa stăteau lucrurile, deoarece, continuând interogatoriul, aşteptam întoarcerea plutonierului Ciotti de la Bussoleno, unde se dusese pentru a percheziţiona casa din strada Traforo.

Era 4 aprilie, de şase zile căutam fără încetare pe asasinul Liberei Danese şi eram ferm hotărât să nu las să treacă săptămâna. În timpul zilei următoare vinovatul trebuia să mărturisească.

Noutăţile se strânseseră pe biroul meu în timpul serii şi erau senzaţionale. De data aceasta cercul începea să se strângă în jurul lui Vincenzo Nebulon, fără să-i lase vreo portiţă de scăpare. Câţiva agenţi care continuaseră să cerceteze acest caz mă informară că, în urmă cu câteva luni, Libera Danese vânduse cu patru sute de mii de lire o cameră, proprietate personală, sperând să-şi deschidă o prăvălie de vinuri. Iată o afacere bună pentru un modest zidar: cele patru sute de mii de lire se vede că stârniseră lăcomia lui Nebulon... Plutonierul Ciotti mi-a furnizat şi ceea ce-mi lipsea, prezentându-mi rezultatul percheziţiei în casa acuzatului: o valiză conţinând lucruri de damă, ale Liberei Danese, şi o pereche de pantaloni pătaţi de sânge, precum şi o brichetă cu iniţialele L. D.

Am reluat interogatoriul, cu mai mult curaj de data aceasta, şi am continuat şi o bună parte din noapte. Presupun că Nebulon intuise ceva după expresia feţei mele, fiindcă se arăta acum şi mai reticent, negând cu încăpăţânare; de acum încolo însă, soarta îi era pecetluită, iar eu îi aşteptam dintr-un moment într-altul căderea. I-am vorbit încet şi treptat despre

probele pe care le culesesem împotriva lui, cu scopul de a-l doborî complet, însă el rezistă cu disperare. I-am reamintit despre legăturile cu Libera Danese, i-am reproşat că îşi părăsise cea de a două soţie şi copiii care aveau nevoie de un tată, i-am vorbit dur, aruncându-i acuzaţii nemiloase, i-am vorbit omeneşte apelând la sufletul lui şi întrebându-l pentru ce luase viaţa unei biete femei; dar el continua să nege, zbătându-se pe scaun ca o fiară în cuşcă. Când se iviră zorile, amândoi eram la capătul puterilor.

Am aruncat pe masă pantalonii pătaţi de sânge, arătându-i, fără să-i cer măcar vreo explicaţie şi, în cele din urmă am spus:

— Nu vrei să mărturiseşti? Prea bine, am să chem martorii.

— Ce martori? strigă. Nu sunt martori, nu pot fi martori... fiindcă eu n-am făcut nimic!

— Te-nşeli! Câţiva locuitori din Bussoleno te-au văzut în ziua aceea în tovărăşia Liberei şi sunt gata să depună mărturie!

— Nu-i adevărat! De ce n-au făcut-o până acum, mă rog?!

Pericolul iminent îi dezvolta la maximum facultăţile mintale, iar instinctul de conservare îl determina să nege cu încăpăţânare. Am zâmbit şi am replicat, ca şi când întrebarea m-ar fi surprins:

— Le-a fost frică la început! Se temeau că dacă te denunţau te-ai fi putut răzbuna. Acuma că ştiu că eşti în mâinile noastre, frica a dispărut...

Reflectă cu repeziciune asupra liniei de conduită pe care trebuia s-o adopte şi hotărî să n-o modifice:

— Aduceţi-i, spuse mohorât. Îi aştept! Nu pot fi decât nişte pungaşi!

Am suspinat. Minciuna mea nevinovată nu-şi

ajunsese scopul. Am luat o ţigară şi am împins pachetul în direcţia lui Nebulon.

— Vrei să fumezi?

M-a privit bănuitor, apoi a luat o ţigară pe care a vârât-o între buze, căutând cu privirea chibriturile.

— Ţine, aprinde!

Am scos din buzunar un obiect aurit şi i l-am aruncat peste masă. L-a prins din zbor şi a încercat să-l folosească, însă de îndată ce şi-a dat seama despre ce e vorba, a scos un strigăt şi l-a lăsat să cadă la pământ ca şi când l-ar fi ars:

— Bricheta asta... gemu el, indicând-o cu mâna tremurândă. Nu, nu pot s-o folosesc...!

— De ce? am întrebat cu jumătate de glas, deşi cunoşteam răspunsul.

Şi-a strâns capul în mâini şi a izbucnit într-un plâns cu sughiţuri:

— Era a ei... a Liberei, spuse sufocat. O foloseam mereu...

— De ce-ai omorât-o? am întrebat liniştit, ca şi când aş fi vorbit de un fapt verificat.

A lăsat să treacă un timp până să răspundă, iar eu aşteptam cu sufletul la gură:

— N-am vrut... murmură în sfârşit. Ne-am certat pentru nişte nimicuri şi mi-am pierdut capul...

M-am lăsat pe spătarul scaunului şi am respirat profund. Reuşisem, dar cu câtă greutate! Era dimineaţa de 5 aprilie, cele şapte zile de cercetări nu trecuseră încă. M-aş fi târât pe un pat de campanie, însă trebuia să ascult mărturisirea lui Nebulon...

— Am plecat să ne plimbăm pe la carieră, povesti zidarul. Ea venise să mă caute la Bussoleno... Am început să ne certăm, şi eu am lovit-o cu o piatră... Nu voiam s-o omor, jur!

— Tu ai luat cele patru sute de mii de lire?

— Nu, în casă la ea am găsit numai şaizeci de mii de lire şi le-am băgat în buzunarul hainei mele, în dulap... nu ştiu nici eu pentru ce!... Da, după ce am ascuns cadavrul m-am întors la Torino şi am reluat lucrul.

Discursul lui nu prea mă convingea, era evident că Nebulon încerca să excludă premeditarea, însă în acel moment ceea ce mă interesa era să-l fac să semneze declaraţia, apoi, la adăpostul ei, să restabilesc cu mai mult calm adevărul. Dacă într-adevăr nu premeditase crima, pentru ce o dusese pe femeie în afara satului Bussoleno, într-o carieră veche şi părăsită? De ce făcuse să dispară orice element de identificare a victimei, desfigurându-i faţa şi luându-i poşeta cu actele?...

Adevărul a ieşit la iveală, iar zidarul a fost acuzat pentru omor premeditat, cu mobilul furtului.

Vincenzo Nebulon, leneş şi violent, obişnuit să-şi speculeze cu duritate cea de a doua soţie se gândise să profite de relaţiile sale cu Libera Danese. Aceasta, în pragul bătrâneţii, căuta un bărbat cu care să se căpătuiască şi o investiţie sigură a celor patru sute de mii de lire de care dispunea.

Nebulon, la curent cu intenţiile femeii, a invitat-o la Bussoleno ca să-i arate o cârciumă de vânzare şi a sfătuit-o să aducă şi banii cu ea, fiindcă afacerea s-ar fi putut încheia imediat. Libera Danese, ignorantă şi naivă, a acceptat şi, procedând astfel, şi-a semnat propria-i condamnare la moarte. Nebulon a condus-o în afara localităţii, într-un loc singuratic, a omorât-o şi a ascuns cadavrul sub pietrele din carieră; a făcut să dispară orice urmă a crimei, apoi, pentru a nu trezi bănuieli portăresei din strada Basilica, a continuat să

se ducă din când în când în acel imobil. În concluzie, s-a comportat cum nu se putea mai bine. Ticluise un plan şi îl executase în mod exemplar, însă a fost prea sigur pe sine. Nu s-a descotorosit de pantalonii pătaţi cu sânge, nici de brichetă, nu s-a îngrijit să ascundă banii şi astfel a căzut. Pe de altă parte, cum ar fi putut să-şi imagineze că o veche fişă din 1911 avea să pună poliţia pe urmele lui... Vincenzo Nebulon nu ştia că nu există crimă perfectă.

(*Antonio Fiumano*)

VILA ÎNSÂNGERATĂ

Era o noapte caldă. Ferestrele erau larg deschise. Gabriele îşi ştergea într-una sudoarea care-i năpădea fruntea şi, din când în când, pândea pe furiş femeia. Avea în mână un pahar plin cu vin rece, în timp ce ţigara aprinsă ardea într-o scrumieră masivă, pe colţul mesei.

Vanda, aşezată pe un mic divan, lângă fereastră, îi întorcea pe jumătate spatele privind afară, spre câmpie. Era palidă şi culorile vii ale rochiei contrastau cu expresia mohorâtă a feţei. Avea trăsăturile încordate, gura-i subţire părea o linie, iar părul negru îi era pieptănat neglijent.

Niciunul din cei doi nu scosese o vorbă după ce Romano Zeppelli le anunţase sosirea lui Manzini şi a lui Piccioli. Amândoi păreau cufundaţi în propriile lor gânduri. Gabriele Neviani avea senzaţia că Manzini ar fi tocmai omul potrivit pentru acţiunea pe care o plănuise, însă, în loc să fie bucuros, simţea nişte crampe curioase în stomac.

Odată depăşită faza entuziasmului iniţial, acum destul de îndepărtat. Începuse să se întrebe dacă nu subapreciase greutăţile acţiunii. Vanda era extraordinară prin calmul şi precizia ei, şi uneori pentru modul cum îşi amintea la perfecţie de orice amănunt, însă, admiţând că lucrurile stăteau chiar aşa cum spunea ea, cine îi garanta că nu-l aştepta o soartă jalnică în compania acelor complici improvizaţi

despre care ştia atât de puţin? În ce-l privea, continua să se îndoiască de reuşita planului, oricum, se afla în minoritate, întrucât Vanda reuşise să-i convingă pe toţi ceilalţi şi nu-i rămânea decât să urmeze destinul comun.

Pe neaşteptate, cineva bătu la uşă şi Vanda se ridică încet, traversă camera şi deschise uşa. Erau Ormes Manzini şi Angelo Piccioli.

„Iată, suntem în complet”, gândi Neviani şi îşi trecu maşinal o mână peste creştetul cu părul rărit în pofida celor numai douăzeci şi nouă de ani.

— Să ascultăm noutăţile...

Ormes Manzini avea tot douăzeci şi nouă de ani, însă era un tip destul de deosebit faţă de Gabriele Neviani. Dur, hotărât, arogant, îşi asumase cu de la sine putere rolul de şef al bandei şi niciunul nu i se opusese. „Îmi trebuie oameni curajoşi, spusese încă de la început. Dacă vrem să facem bani, trebuie să fim gata de orice, chiar şi de a ucide... Şi, observând teama celorlalţi, adăugase: Să nu mă înţelegeţi greşit. Dezaprob ca şi voi violenţa, însă găsesc necesar să vă înfăţişez lucrurile aşa cum sunt. Nicio acţiune nu va fi uşoară.”

Romano Zeppelli şi Angelo Piccioli erau doi tineri cu înfăţişare plăcută, cu părul ondulat şi ochii negri şi aveau respectiv douăzeci şi trei şi douăzeci şi patru de ani. Neviani nu voise să investigheze prea mult, însă avea impresia că amândoi se aflau la prima lor experienţă de acest gen.

Ormes Manzini, însă, era un veteran; ispăşise o pedeapsă de patru ani în preventoriul judiciar din Pianosa (Livorno) pentru furt cu arma în mână şi ieşise de puţine luni, fiind amnistiat.

Se aşezară toţi în jurul mesei, şi Vanda Leoni,

amanta lui Gabriele, turnă în pahare vin dintr-o sticlă. Manzini întinse mâna să ia o ţigară din pachetul lui Neviani, o aprinse, aruncă chibritul pe jos şi începu să vorbească cu voce joasă, în grabă, ca şi când s-ar fi temut că nu are timp să spună totul. Era încruntat şi din când în când făcea cu mâna un gest de nerăbdare pentru a preveni şi a respinge eventualele obiecţiuni.

Ascultându-l totuşi cu atenţie, Gabriele aruncă în dreapta şi-n stânga o privire distrată şi, văzând ambianţa în care se afla, se simţi mai deprimat ca oricând. Camera era cam mică, posomorâtă, cu mobilă veche; şi un strat de murdărie acoperea oglinda şifonierului, fapt care nu inspira gânduri plăcute.

Oricum, lucrul n-ar fi fost prea greu. Cu ce i-ar fi ieşit din furturile în pregătire ar fi putut s-o ducă pe Vanda departe, în locuri mai primitoare.

Femeia se ridică, înconjură masa şi aruncă o privire peste umerii lui Manzini, uitându-se la planul pe care acesta îl avea întins în faţă.

— Da, spuse apoi, dând din cap, chiar aşa. Aceasta este uşa din spate, fereastra joasă se poate deschide cu uşurinţă, aici e coridorul şi... biroul...

— Am reconstituit vila exact pe baza spuselor tale, o întrerupse scurt Manzini. Sper să nu te fi înşelat.

— Fii liniştit, interveni Neviani, Vanda a lucrat în vila aceea un anumit timp. O cunoaşte la perfecţie.

— Aşa sper şi eu. Pentru noi... şi pentru ea.

Tonul nu-i plăcu lui Gabriele, care se grăbi să schimbe vorba.

— Atunci, pe când? M-am săturat să tot lâncezesc aici.

— Vom pătrunde în vila lui Emilio Cattabriga în noaptea de unsprezece mai. Mai precis, între zece şi

unsprezece. În ziua de unsprezece vom împărţi prada şi vom rămâne ascunşi, apoi seara vom pleca şi în dimineaţa zilei de doisprezece mai vom ataca locuinţa lui Giobatta Rosa. Vom da întâi o lovitură la Finale Emilia, şi în timp ce poliţia va scotoci zona, noi ne vom deplasa în La Spezia pentru cea de a doua treabă, într-un loc unde nimănui nu-i va da prin gând să ne caute. Şi acesta va fi numai începutul...

Neviani privi atent faţa lui Manzini şi expresia lui excitată şi hotărâtă îl făcu să simtă un fior rece prin şira spinării.

„Te înşeli, gândi. După a doua lovitură, Vanda şi cu mine vom tăia frânghia şi vom fugi cât mai departe posibil!”

— Vila acestui Rosa se află chiar în La Spezia? întrebă Piccioli care până în clipa aceea nu deschisese gura.

— Nu, e în localitatea Ruffino.

— Şi tu o cunoşti bine?

— N-am văzut-o niciodată, dacă asta voiai să ştii. Însă o cunosc aşa cum îmi cunosc buzunarele, fiindcă un amic de-al meu din puşcărie mi-a vorbit atâta de ea, încât mi se acrise.

Tânărul Zeppelli dădu din cap în semn de aprobare.

— Da, ne-ai mai spus-o, însă nu ne-ai spus numele tovarăşului tău.

Ormes Manzini zâmbi dispreţuitor:

— E vorba de Primo Cerri din Pisa. N-ai auzit niciodată de el?

Zeppelli şi Piccioli schimbară priviri nedumerite, în timp ce Vanda se uită atent la Manzini aşteptând explicaţii, iar Gabriele Neviani îşi trecu limba peste buze, înghiţind în sec.

— Primo Cerri, repetă. Ăla cu taxiurile?

Manzini râse cu poftă.

— Bravo, văd că citeşti ziarele! Chiar acela.

— Ce înseamnă asta? întrebă Vanda, plictisită. Vreţi să ne lămuriţi şi pe noi?

— Între 1945 şi 1946, adică acum cinci ani, explică binevoitor Manzini, prietenul Cerri a furat şapte taxiuri diferite, folosind mereu aceeaşi tactică. Cerea să fie condus până în strada Aurelia şi mereu, în acelaşi loc, omora şoferii. Le fura tot, îi arunca în câmpul din vecinătate, lua maşinile şi o întindea cu ele. S-a lăsat prins într-un mod stupid după al şaptelea asasinat.

Vanda îngălbeni.

— Drace, ce prieteni ai!...

Manzini o privi cu ironie.

— Ce, te crezi mai brează ca el?

— Haideţi, nu vă certaţi! interveni imediat Neviani. Zi-mi mai bine, cum a cunoscut Cerri vila lui Rosa?

— A fost evacuat acolo în timpul războiului. Cunoaşte prin urmare planul casei, obiceiurile proprietarului şi situaţia lui financiară care, printre altele, este grozavă. Acest La Giobatta Rosa e vicepreşedinte al Camerei de Comerţ din La Spezia.

— Are familie?

— Soţie şi trei copii. O femeie de serviciu.

— O mulţime de lume...

— Ţi-e frică?

Neviani dădu din umeri.

— Nu, însă îmi place să prevăd dificultăţile.

— Şi mie, replică dur Manzini. Dar aici nu sunt dificultăţi. Un tată bătrân, două fete şi un singur băiat de douăzeci de ani. Noi suntem patru, tineri, puternici şi înarmaţi. Fiţi calmi şi nu vă pierdeţi capul; totul va merge ca pe roate. Înainte de a mă elibera din

puşcărie, Cerri mi-a furnizat elementele necesare pentru a efectua lovitura, fără cel mai mic inconvenient.

— De acord, de acord.

— Întrebări? obiecţiuni?

— Niciuna.

— Foarte bine. Atunci ascultaţi, vă voi pune la curent cu amănuntele. Fiecare va trebui să înveţe exact ceea ce îi voi spune să facă şi luaţi aminte că timpul ne presează...

Cei cinci complici se mai întâlniră de câteva ori mai înainte de a trece la acţiune şi, către miezul nopţii de zece mai 1951, îşi părăsiră locuinţele din Modena şi ajunseră fără impedimente la Finale Emilia, unde era locuinţa primei victime. Forţară uşa din spate, despre care vorbise Vanda Leoni, intrară în vilă şi, fără ca soţii Cattabriga şi servitoarea Merope Ferrari să-i simtă, scotociră pretutindeni şi reuşiră să ia haine, lenjerie, băuturi, o maşină de scris, o maşină de calculat, o motoretă şi ceva bani. În plus, avură nesperatul noroc de a pune mâna pe cheile garajului şi să ia în stăpânire o Lancia Aprilia înmatriculată MO 20254, pe numele Cattabriga.

Încărcară lucrurile în automobil, părăsiră în linişte Finale Emilia şi se întoarseră la locuinţele lor; patru dintre ei îşi aveau domiciliul în Modena, în timp ce Ormes Manzini locuia la Casinalbo di Formigine, un sătuleţ în apropiere. Acelaşi Manzini se gândi să ascundă Lancia, şi în ziua de unsprezece plecă la Modena pe motocicleta să masivă Zundapp, pentru a petrece ziua mai plăcut. Văzu două filme, luă o cină îmbelşugată la restaurantul doamnei Francesca Boni, în strada Coccapani, un local în care era cunoscut şi pe care îl frecventa când putea să-şi permită, apoi se

întâlni cu complicii săi, seara târziu, la marginea oraşului.

— Aţi văzut ce uşor a fost? spuse imediat ce-i văzu. Totul constă în a fi calm, şi n-o să obosesc să v-o repet!

Ceilalţi aprobară, uimiţi încă de uşurinţa acţiunii şi de succesul încântător, apoi porniră cu Manzini spre ascunzişul automobilului. Chiar şi Gabriele Neviani simţea o ciudată mulţumire şi se gândea că a doua zi va lua primul tren către Sud, în tovărăşia Vandei Leoni; femeia aceea nu era frumoasă, nu avea nimic deosebit, era avidă şi ordinară; totuşi, în ochii săi reprezenta idealul. Nouă bărbaţi din zece puteau trece pe lângă ea fără s-o onoreze măcar cu o privire, însă Neviani trebuia să fi fost evident al zecelea; avea în ea ceva care-l făcea să se aprindă.

— Unde-s lucrurile? întrebă, mergând repede pentru a ţine pasul cu Manzini.

— Am lăsat totul în maşină, în primul rând pentru că ar fi fost imprudent să încerc să transfer lucrurile în altă parte, apoi pentru că am considerat mai oportun să le avem la îndemâna mâine, la terminarea celei de-a doua afaceri. Când vom isprăvi, ne ascundem într-un loc oarecare şi împărţim tot ce-am luat.

— Bună idee, aprobară Piccioli şi Zeppelli, care abia aşteptau clipa în care vor putea să-şi vâre în buzunare partea lor şi să se apuce de petrecut.

— Crezi că într-adevăr va fi o afacere bună? întrebă din nou Neviani.

— Ce-am luat la Finale Emilia nu-i nimic în comparaţie cu ce vom găsi în La Spezia.

Gabriele întrebă cu voce joasă:

— Ai citit ziarele?

Manzini rânji uşor:

— Frica ta obişnuită iese iar la iveală. Sigur că te-am citit!

— Toate vorbesc de furtul din casa lui Cattabriga.

— Ai fi vrut să nu scrie? E o bombă pentru rubrica de noutăţi, e logic s-o publice. Ştiu ce gândeşti şi te sfătuiesc să nu-ţi faci griji. Lancia este bine ascunsă, imediat ce ne urcăm în ea trecem în Liguria şi îndată după lovitură o abandonăm pe undeva. Fii liniştit, poliţia n-o să ne caute în La Spezia...

Avea dreptate. Noi, cei de la chestura din Modena, nu aveam motive să extindem cercetările noastre în afara razei normale de acţiune, cel puţin pentru moment. Era vorba de un furt banal şi credeam că făptaşii sunt din partea locului, şi că mai devreme sau mai târziu se vor trăda.

Ormes Manzini se aşeză la volan, Neviani alături de el, iar ceilalţi se aranjară la întâmplare peste lucrurile furate în noaptea precedentă. Manzini porni şi conduse încet, cu prudenţă excesivă, pentru a nu atrage atenţia, în timp ce Gabriele, cu capul tulbure de gânduri contradictorii, privea absent prin parbriz. Aşteptase cu nerăbdare clipa plecării, însă acum se simţea invadat de acele presentimente triste care îi măcinaseră viaţa.

— În ritmul ăsta, se lamentă el, n-o s-ajungem niciodată.

— Nu ne grăbim, răspunse imediat Manzini cu glasul lui tăios. Ora sosirii nu are importanţă. Dacă va fi ziuă cu atât mai bine, nu vom fi nevoiţi să bâjbâim prin întuneric...

Neviani holbă ochii.

— Vrei să asaltăm vila în plină zi?

— Nu în plină zi, ci dimineaţa, devreme... ceea ce

nu-i totuna. Imediat ce vom ajunge la Ruffino, trecem la acţiune. Nu ne putem permite luxul să circulăm cu această maşină; ne-a folosit pentru a călători şi ne va servi să fugim, nimic mai mult. Şi acum să terminăm cu trăncăneala inutilă... Râse zgomotos şi adăugă: Trageţi un pui de somn, în timp ce şoferul vostru vă duce la destinaţie!

Zeppelli şi Piccioli acceptară sfatul cu plăcere, iar Neviani continuă să privească cu încăpăţânare afară prin parbriz. Începuse să plouă, stropii ropoteau pe capota maşinii, iar farurile scoteau în relief picăturile şi refugiile aflate pe uliţele satelor prin care treceau. În sfârşit, monotonia peisajului reuşi să-i închidă şi lui Gabriele ochii şi numai Ormes rămase treaz şi proaspăt, atent la volan, încordat şi cu privirile aţintite drept înainte.

Ajunseră la Ruffino la şapte dimineaţa. Manzini opri maşina lângă gardul vilei lui Rosa, sări jos şi făcu semn celorlalţi să-l urmeze.

— Tu, nu, îi spuse lui Piccioli. Aşază-te la volan şi stai cu motorul ambalat. Trebuie să fii gata de plecare în caz de retragere sau dacă vom avea „bagaje”. Clar? Iar voi, băieţi, ţineţi minte şi păstraţi-vă calmul. Totul va decurge bine.

Dintr-un salt trecură gardul scund şi, în timp ce traversau grădina, îşi acoperiră faţa cu batiste mari colorate. Uşa de la intrare se găsea larg deschisă, ceea ce arăta că femeia de serviciu era în picioare şi aerisea la parter, iar cei trei se strecurară înăuntru. Cu mişcări precise şi controlate, Manzini deschise uşa unei cămăruţe situată în dreapta holului şi smulse cablul telefonic; această mică încăpere era de fapt cabina telefonică a familiei.

Neviani şi Zeppelli înaintară pe coridor, cu

precauţie, în vârful picioarelor, privind către scara ce ducea la primul etaj, când deodată se întâmplă ceva care îi luă prin surprindere. O uşă în fund, poate cea de la bucătărie, se deschise pe neaşteptate şi în prag apăru o femeie cam de vreo patruzeci de ani; mătura pe care o ţinea în mână indica limpede că era vorba de servitoarea Elda Biso – în vârstă de 38 de ani, pentru a fi mai exacţi... Cei trei rămaseră o clipă nemişcaţi privindu-se ca paralizaţi, apoi femeia deschise gura să strige. Nu avu însă timp fiindcă Manzini, singurul care nu se pierduse cu firea, ţâşni din spatele complicilor săi şi, cu un salt de pisică, se aruncă asupra ei. Îi astupă gura cu mâna şi făcu un semn către Neviani. Acesta se dezmetici, luă o frânghie pe care o avea în buzunar şi-i legă femeii mâinile, în timp ce Zeppelli îi făcu căluş din batistă.

— S-o închidem aici înăuntru! porunci în şoaptă Manzini, indicând cu degetul o uşă în dreapta.

Zeppelli se supuse, fugi să deschidă uşa, iar tovarăşii săi îl văzură tresărind şi dând buzna înăuntru. Avu loc şi de astă dată o luptă fără ţipete, iar când Manzini şi Neviani o împinseră pe servitoare în cameră, văzură că Zeppelli ţinea imobilizată pe un pat o fată tânără, speriată, răvăşită.

— E una dintre fiice, anunţă Manzini şi, apropiindu-se de sărmana fată, o avertiză:

— Să nu-ţi treacă prin cap să ţipi după ajutor, dacă nu vrei să ţi se întâmple ceva rău. Înţeles?

Fata consimţi cu disperare printr-un semn al capului, iar banditul continuă:

— Unde sunt ceilalţi? Răspunde repede!

— Sora mea Gabriella este în baie, murmură fata cu voce tremurândă. Camera din faţa acesteia...

— Tu cine eşti?

— Mă numesc Bianca...

Manzini încruntă fruntea.

— Da, corespunde: Bianca şi Gabriella. Mai este şi fratele care se numeşte Enzo. Unde e?

— La etajul de sus. Are o cameră vecină cu cea a părinţilor noştri.

— N-a coborât încă niciunul dintre ei?

— Nu, niciunul.

Manzini se întoarse către Zeppelli care o ţinea pe Bianca de braţe, privind-o ameninţător.

— Las-o, ne ocupăm noi de ea! Du-te şi ai grijă de Gabriella. Făcu cu ochiul şi rânji. E în baie, deci e drept să te trimit pe tine care eşti cel mai tânăr. Nu pierde timpul. Adu-mi-o aici, întreagă şi nevătămată...

Zeppelli ieşi fără să fie rugat, iar Neviani îşi şterse cu dosul mâinii sudoarea de pe frunte.

— Blestemăţie! mormăi. Toţi sunt în mişcare! Cum putem prăda casa în aceste condiţii?

— Ţi-e frică? întrebă Manzini cu răceală.

— Da! exclamă celălalt. Mi-e teamă că va ieşi prost pentru toţi! Altfel imaginasem această lovitură! Ascultă-mă pe mine, Ormes, să fugim cât mai e timp!

— Nu plec înainte de a termina şi tu nu-mi mai face pe mironosiţa! Oricum, am intrat în horă şi am fi nişte idioţi să ne retragem fără să încercăm o lovitură.

În clipa aceea se întoarse Zeppelli îmbrâncind o fată foarte tânără – 16 ani, nu mai mult – în halat de baie, cu părul ud lipit pe frunte şi cu buzele tremurânde, asemenea unui copil pe punctul de a izbucni în plâns.

— Legaţi-o şi astupaţi-i gura! ordonă Manzini, scoţându-şi pistolul din buzunarul de la piept.

Aşteptă ca însoţitorii să termine, apoi i se adresă lui Neviani:

— Rămâi aici şi păzeşte fetele, îi spuse. Eu şi Zeppelli urcăm la etajul de sus. Ţi-am lăsat treaba cea mai uşoară, sper să-ţi menţii calmul.

— De acord, bombăni Neviani. Duceţi-vă şi grăbiţi-vă!

Cei doi bandiţi se îndreptară către scară, în timp ce Neviani închise uşa şi se aşeză în umbra coridorului, dar din momentul acela situaţia se precipită, scăpând de sub controlul celor interesaţi. Evenimentele se succedară într-un ritm atât de rapid, încât niciunul nu avu timp să gândească şi semănară teroare în casa aceea liniştită, locuită de oameni liniştiţi, care niciodată n-ar fi putut să prevadă un asemenea început de zi.

Cei doi oameni abia începuseră să urce, când doamna Emanuela Rosa, soţia stăpânului casei, ieşi din camera ei şi se îndreptă spre scară cu intenţia de a coborî la parterul casei.

Văzu bandiţii urcând şi, speriată de moarte de feţele mascate, scoase un urlet de fiară. Auzind strigătul, Giobatta Rosa, se înarmă cu o Beretta calibru 7,65 şi ieşi în fugă din cameră. La vederea intruşilor, apăsă pe trăgaci, fără să ezite nicio clipă, iar detunătura răsună asurzitor, urmată de un zgomot de geamuri sparte; glonţul lovise o oglindă din vestibul, Manzini se aruncă pe burtă, strigând tovarăşului său:

— La pământ, repede! apoi se târî sub scară şi, cu iuţeala fulgerului ajunse în camera unde erau prizoniere, cele trei femei.

Pistolul lui Rosa se descărcă din nou şi de data aceasta nimeri.

Romano Zeppelli, rănit la picior, scoase un răget de furie şi durere şi, mai înainte ca celălalt să tragă

pentru a treia oară, coborî împleticindu-se cele câteva trepte, reuşind să se adăpostească după colţul unui perete. Şiroaie de sudoare îi brăzdau faţa şi ţipetele doamnei Rosa îi îngheţau sângele în vine.

Tremurând de frică, începu să străbată coridorul întunecat în direcţia bucătăriei şi i se păru că obscuritatea îl învăluise într-o mantie neagră ca smoala. Era ca şi orb, durerea îi întuneca vederea. Se opri un moment, cu sufletul la gură, încercând să se lămurească încotro merge şi ce se întâmplase şi, în cele din urmă, deschise o uşă nimerind în bucătărie; fereastra era larg deschisă şi sări prin ea, gândindu-se că dacă ar fi avut forţa necesară, să facă înconjurul vilei, ar fi putut ajunge la maşina Lancia Aprilia ca să se salveze împreună cu Angelo Piccioli... dacă acesta nu fugise la auzul împuşcăturilor.

Între timp, în casă situaţia devenea tot mai dramatică. Ormes Manzini o forţase pe Bianca să iasă cu el şi, la adăpostul ei, se întorcea către scară. Imediat ce se ivi într-un colţ al coridorului, Rosa trase un foc, apoi, zărindu-şi fiica, aruncă un potop de blesteme asupra banditului şi nu mai folosi pistolul, temându-se să nu-şi omoare fata. Manzini profită imediat de situaţia favorabilă, ridică mâna înarmată şi apăsă pe trăgaci de patru ori, dar nu reuşi nici măcar să-şi sperie adversarul. Rosa, care se aruncase pe podeaua palierului, se rostogoli. Pentru a ocupa o poziţie în dreapta banditului şi pentru a avea o vizibilitate mai bună, apoi, după o ultimă secundă de ezitare, trase o altă serie de împuşcături

Din nefericire, primele două gloanţe o loviră pe Bianca în abdomen, iar fata, fără putere, căzu în nesimţire în braţele lui Manzini care nu reuşi s-o îndrepte şi o lăsă să alunece la pământ. Celelalte

două gloanţe, în schimb, îl loviră în plin, în frunte şi în inimă, pe banditul rămas acum descoperit şi lipsit de protecţie.

Manzini aruncă o privire neîncrezătoare lui Giobatta Rosa – nu, nu, era imposibil ca aşa ceva să i se întâmple tocmai lui – avu încă forţa să tragă un ultim glonte, nimerind şi de data asta în gol, apoi scăpă pistolul din mână şi, după ce mai făcu câţiva paşi prin vestibul, se prăbuşi mort. Ormes Manzini îşi încheiase cariera sa de spărgător, în vila pe care sperase s-o devasteze.

Acum se punea problema de a da de urma complicilor, însă mai înainte de orice trebuiau identificaţi. În acest moment am pus forţele poliţiei în mişcare. În timp ce Bianca era transportată la spital şi supusă unor intervenţii medicale urgente, tatăl, disperat şi aproape nebun de durere, era interogat cu meticulozitate de către funcţionarii poliţiei. Bătrânul şi fiul său, Enzo, care nu participase la lupta armată şi se aflase în spatele tatălui său, făcură o descriere destul de precisă a răufăcătorilor şi declarară că, dacă unul dintre ei a murit, unul din ceilalţi doi scăpaţi fusese rănit la un picior (Zeppelli), iar cel de al treilea a rupt-o la fugă (Neviani) imediat ce Manzini începuse să folosească pistolul.

La percheziţia cadavrului lui Manzini investigatorii i-au găsit în buzunare nişte însemnări şi câteva acte, aşa că o dată ce am aflat că era vorba de un ins din Modena, am anunţat telefonic chestura din această localitate. În primele ore ale dimineţii de duminică, 13 mai 1951, cazul mi-a fost încredinţat mie. Eram pe atunci şeful Echipei Operative din Modena şi imediat ce am aflat de ciocnirea armată şi de moartea cunoscutului bandit Manzini, am organizat un plan cu

oamenii mei şi am trecut la acţiune.

Mă convinsesem că membrii bandei erau locuitori din provincie, însă nu eram prea sigur că voi reuşi să-i identific înainte de a părăsi regiunea respectivă.

În acest timp, un ciclist, care pe la patru şi jumătate dimineaţa trecuse pe Via Grande, în drum spre San Donnino Nizzola, observase în apropierea cimitirului un automobil în flăcări.

Informaţi la timp, ne-am deplasat imediat la locul cu pricina şi când paznicii stinseră focul, au constatat că era vorba de Lancia Aprilia, al cărei furt fusese anunţat de domnul Cattabriga cu douăzeci şi patru de ore în urmă la Finale Emilia. Nu ne-a trebuit prea mult timp ca să ne dăm seama că bandiţii se folosiseră de maşina aceea pentru lovitura de la Spezia, cu atât mai mult cu cât Enzo Rosa afirmase că o dată cu încetarea împuşcăturilor a auzit o maşină plecând în grabă; la întoarcere, am trecut prin Casinalbo di Formigine pentru a percheziţiona locuinţa lui Ormes Manzini. Vizita n-a fost lipsită de interes, pentru că mi-a permis să descopăr scrisori, diferite documente, bonuri vechi de restaurant, copii de planuri pentru lovituri în localităţi neidentificate şi, mai înainte de a pleca, am descoperit câteva foi scrise cu creionul, de către bandit, în care era vorba de un proiect criminal pentru răpirea marchizului Rangoni di Modena. Manzini scria astfel:

„Să mă ierţi, Doamne, dacă pentru a îndeplini ceea ce mă încumet să fac, va fi nevoie să folosesc arma ca să mă apăr; nu este vorba nici de ură, nici de politică, ci de bani, pentru a-mi face o situaţie pe care o visez dintotdeauna...” Urma descrierea planului conceput, după care banditul încheia: „...voi pleca în Elveţia, voi sta aproximativ o lună, apoi mă voi

întoarce aici în satul meu, am să-mi clădesc o căsuţă şi astfel am să încep o viaţă nouă. Mă voi afla, desigur, sub imperiul unui coşmar teribil, însă încrederea mea fermă mă va ajuta să mă stăpânesc. Voi reuşi oare în această încercare?”

Imediat ce-am ajuns la Modena, am început să controlez cu răbdare barurile şi localurile publice, în compania plutonierului Cesare Bendanti, şi am însărcinat pe agenţii mei Pepe şi Sinigallia să facă la fel în cartierele mărginaşe. Am fost norocos cu adevărat, fiindcă imediat am ajuns în strada Coccapane unde am interogat-o pe proprietara unei bodegi, Francesca Boni, care îl cunoştea bine pe Ormes Manzini; la început, femeia, din dorinţa de a nu face neplăceri unui client bun – sau poate de frica unei răzbunări – nu voia să recunoască că îl cunoaşte pe bandit. Purtarea ei m-a făcut să-mi pierd răbdarea, aşa că am invitat-o pe ea şi pe fiica ei să mă urmeze la birou, unde am continuat interogatoriul.

Aveam la dispoziţie un cadavru, acela al lui Manzini, şi trebuia să ştiu să-l folosesc: numai prin el aş fi putut ajunge la complici.

I-am spus lui Boni că am găsit în casa lui Manzini câteva note de plată cu antetul bodegii sale, am înştiinţat-o că răufăcătorul fusese ucis într-un schimb de focuri de armă şi că era deci inutil să-l mai acopere, astfel că până la urmă ea se hotărî să-mi spună ceea ce ştia. Ormes Manzini luase deseori prânzul în localul ei, însoţit de prieteni – mereu aceeaşi – şi chiar îi prezentase pe câţiva. Da, era şi o femeie printre ei, o anume Vanda Leoni, care părea că era în mare dragoste cu un oarecare Neviani, şi mai era un tânăr frumos, Zeppelli, care se pare că locuieşte prin împrejurimile străzii Cerca; nu-şi

amintea numele celui de al patrulea, însă era foarte tânăr şi el.

Diferitele bucăţi ale mozaicului se reconstituiau încet, încet. În seara zilei de duminică treisprezece mai am pătruns în locuinţele pe care reuşisem să le identific, fără să dau, fireşte, de bandiţi, însă am găsit câteva fotografii pe care le-am dat imediat presei pentru a fi publicate în primele ediţii de luni. A fost o idee bună fiindcă şoferul Sergio Porta recunoscu un grup de clienţi şi, prezentându-se la mine, a făcut declaraţii interesante.

— Azi noapte, spuse, referindu-se la noaptea de duminică 13 spre luni 14, la Castelfranco Emilia, un bărbat şi o femeie mi-au cerut să-i duc la Bologna. Pe drum, într-un anumit punct pe strada Emilia, mi-au cerut să opresc pentru a lua alţi doi bărbaţi care apăruseră de nu ştiu unde.

— Despre ce au vorbit în timpul călătoriei?

— Despre trenuri şi despre mersul trenurilor. N-am înţeles prea bine cuvintele lor, fiindcă discutau cu voce joasă. I-am lăsat pe lângă gara Bologna şi m-am întors apoi la Castelfranco, însă azi dimineaţă, imediat ce-am desfăcut ziarul, am recunoscut perechea aceea în fotografiile răufăcătorilor pe care-i căutaţi.

Urmele se pierdeau în acest punct. M-am întrebat dacă acea călătorie la Bologna nu era numai un truc pentru a deruta urmărirea, astfel că am ordonat ca sate şi comune să fie cercetate fără întrerupere. A trebuit să aştept până sâmbătă 19 ca să am în sfârşit câteva veşti. O telegramă de la Florenţa mă informă că, pe neaşteptate, Gabriele Neviani şi Vanda Leoni plecaseră cu un tren în direcţia nord şi că în curând vor ajunge la Modena.

Incapabil să cred într-un astfel de noroc, am dat

fuga la gară împreună cu chestorul Musco, care ţinea să asiste la arestare şi, imediat ce trenul s-a oprit, i-am înconjurat pe cei doi. Neviani şi Leoni nu se opuseră ba, mai mult, pe drumul de la gară la chestură, el a declarat că s-a întors de bună voie cu prietena sa pentru a se preda, întrucât aflase din ziare că sunt căutaţi, însă, adăugă Neviani, nu ştia pentru ce. Fireşte, nici băiatul, nici fata nu ştiau nimic despre jaful de la Finale Emilia şi despre schimbul de focuri de la Ruffino.

— Interesant, spusei cu ironie. Pot să vă întreb de unde veniţi?

— Desigur. De la Neapole!

— Eram într-o călătorie de plăcere. Pot s-o dovedesc. Am păstrat bonurile de la restaurante, de la pensiuni...

— Şi despre Zeppelli şi Piccioli ce mai ştiţi?

— Oh, ultima dată când i-am văzut erau la Bologna.

— Noaptea în care călătoreaţi împreună la Castelfranco?

Neviani începu să-şi piardă frumoasa lui siguranţă şi se încurcă şi mai rău când află că Zeppelli, mai înainte de a fugi, mărturisise în familie că luase parte la lovitura din La Spezia.

Era foarte adevărat, tânărul se refugiase timp de câteva ore la mama şi sora lui, pentru a-şi îngriji rana; a recunoscut propria-i faptă şi apoi a dispărut repede, însă rudele sale mi-au declarat că sunt gata să depună mărturie împotriva lui.

— Trebuie să-şi ia pedeapsa pe care o merită, afirmase sora lui cu hotărâre.

— Ai căzut în cursă, Neviani. Totul e pierdut. Pe Lancia Aprilia cu care aţi mers până la Ruffino există zeci de amprente digitale, printre care şi ale dumitale.

Simţeam că banditul era pe punctul de a ceda şi încercam să nu-i dau nicio clipă de răgaz.

— Amanta dumitale a fost menajeră în casa Cattabriga.

— Asta nu spune nimic!

— Persoana pe care aţi vrut s-o jefuiţi v-a recunoscut.

— De cine dracu vorbiţi?

— Despre Giobatta Rosa, care era cât pe-aci să-şi ucidă fiica din cauza voastră. V-a recunoscut după fotografii, fără cea mai mică ezitare. Peste câteva ore am să vă confrunt cu el şi totul se va termina pentru dumneata.

Eram atât de sigur că sfârşitul sângerosului caz era aproape, încât nu mă mai interesa dacă banditul continua să nege; mi-am invitat oamenii să nu slăbească ritmul cercetărilor asupra celor doi bandiţi, care fugiseră pentru a scăpa de pedeapsă. Însă Piccioli şi Zeppelli erau departe de Modena. Au fost prinşi la Neapole, miercuri 22 mai, orele douăsprezece, în timp ce contemplau absorbiţi, o vitrină cu bijuterii, fără nicio para în buzunare, gata să dea o nouă lovitură.

Despre arestarea lor am fost informat telefonic de chestura din Neapole şi am aflat că mărturisiseră tot ce aveau de mărturisit. Cazul era închis, nu rămânea decât să ne ducem să-i luăm şi să-i aducem la Modena sub escortă.

— Vi-i păstrăm calzi, domnule şef, îmi spuseră colegii din Neapole la telefon. Veniţi repede!

Am zâmbit:

— Repede? am întrebat nedumerit. De ce, mă rog! Oare n-au încăput pe mâini bune?

(*Guglielmo Carlucci*)

UN UCIGAŞ ÎN MÂNĂSTIRE

Întâmplarea a început la 30 august 1953, la orele douăzeci şi două şi treizeci.

Ziua fusese extrem de obositoare, iar eu mă retrăsesem mai devreme ca de obicei în apartamentul pe care îl ocupam la Anzio.

În cursul după-amiezii avuseseră loc nişte ceremonii grandioase în cinstea sfintei Maria Goretti, iar lumea coborâse la sărbătoare; veniseră din Lavinio, Terracina, Frosinone, Latina, unii îmbrăcaţi în costume regionale, alţii cu stindarde şi steaguri, iar noi, cei din poliţie, văzând cât de numeroşi sunt, am continuat să ne menţinem într-o stare de prealarmă. Totul a decurs normal, însă când festivitatea îşi pierdu puţin din caracterul religios şi se transformă într-o petrecere cu caracter folcloric, n-am mai avut chef să patrulez în continuare pe străzi, aşa că m-am dus acasă.

A fost neplăcut însă că la câteva minute după ce mă trântisem în pat, a zbârnâit soneria de la intrare. M-am ridicat mormăind nemulţumit şi, după ce am întredeschis uşa, l-am văzut pe brigadierul Ernesto Mancini care mă privea cu ochii holbaţi şi încerca să-mi spună ceva, în pofida respiraţiei gâfâite.

— Vino înăuntru şi trage-ţi sufletul, l-am sfătuit binevoitor. Ai urcat scările în fugă... Ce s-a întâmplat?

— Două crime! izbucni el. Un smintit a început să tragă cu pistolul în piaţa din faţa gării Nettuno!

Oboseala mi-a dispărut ca prin minune. Am luat repede hainele pe care le pusesem pe un scaun şi l-am rugat scurt:

— Până mă îmbrac, povesteşte-mi ce s-a întâmplat.

— Victimele sunt preoţii Filippo della Misericordia şi Placido di san Giuseppe, spuse brigadierul consultând un carnet. Flecăreau liniştiţi în piaţă cu alţi preoţi, când un necunoscut a ieşit din întuneric şi a început să tragă nebuneşte, nimerindu-i pe cei doi şi cât pe-aci să lovească şi pe alţii.

— L-au prins?

— De-ar fi dat Dumnezeu!... Profitând de confuzia creată, de gălăgie şi de întuneric, amicul a şters-o!

— E cineva care ar putea să-l identifice?

— Nu... Mancini suspină adăugând: Navigăm fără busolă.

Îi plăceau frazele colorate, însă uneori cam abuza de ele.

— Din cât ai putut să-ţi dai seama, crezi că a tras la întâmplare, sau a ţintit înadins asupra grupului de preoţi?

— Păi... a îndreptat arma asupra lor, în această privinţă martorii susţin cu toţii acelaşi lucru.

— Părintele Filippo şi părintele Placido au murit?

— Nu, dar sunt în stare foarte gravă. I-au internat la Spitalul Civil din Nettuno.

— Sărmanii, murmurai dând din cap. Sper că vor putea să le extragă gloanţele...

Şi o doream cu adevărat. Nu puteam concepe, în momentul acela, că părintele Filippo avea să se stingă până la ivirea zorilor şi că părintele Placido avea să-şi încredinţeze sufletul lui Dumnezeu după trei zile de grea agonie.

— Bine, curaj, hai să mergem şi să vedem ce se

mai poate face.

Am ieşit repede, ne-am aruncat în maşina mea parcată lângă trotuar şi am ajuns la spital. Am vorbit cu medicul şef, însă n-am putut obţine permisiunea de a-i vedea pe răniţi.

— Sunt într-o stare gravă, mi-a explicat doctorul. Îi ţinem în permanenţă cu transfuzii, şi trebuie să-i operăm de urgenţă pentru a le extrage gloanţele. De altfel, nu recunosc pe nimeni şi nu sunt în stare să vorbească, prin urmare v-aţi pierde timpul de pomană.

— Vă înţeleg, vă înţeleg foarte bine. Vă mulţumesc, domnule doctor. Am să vă telefonez să aflu ce mai e nou.

În timp ce ne îndreptam către sediul poliţiei, al cărei şef eram, i-am cerut lui Mancini să trimită pe unul din băieţii lui la spital şi să mă informeze asupra particularităţilor gloanţelor ce urmau să fie extrase şi am adăugat, ca şi când aş fi vorbit pentru mine:

— Cunoaşterea armei şi a calibrului pot prezenta importanţă.

Văzând că brigadierul mă privea cu oarecare curiozitate, am explicat:

— N-am nicio idee încă, oricum ar fi foarte necesar să ştiu dacă e vorba de o armă italiană sau străină.

M-am instalat în biroul meu şi timp de o oră mi-au defilat prin faţă persoanele care fuseseră de faţă când s-a tras dar, cu toată răbdarea mea din timpul interogărilor, n-am reuşit să scot nimic nou.

— Întuneric absolut, aprecie plutonierul Italo Bernicchia, care se înfiinţase imediat pentru a mă ajuta la cercetări.

— Inutil să mucegăim aici înăuntru, am adăugat, ridicându-mă. Să mergem în piaţa gării.

Locul crimei, păzit de câţiva agenţi din subordinea mea, care ţineau la distanţă pe curioşii îngrămădiţi pe trotuarul opus, n-a oferit niciun indiciu interesant cercetărilor noastre minuţioase. M-am retras apoi cu ajutoarele mele într-o mică sală a gării unde am ţinut un fel de consiliu de război.

— Băieţi, le spusei, trebuie să ne împărţim sarcinile. Cine are vreo idee, s-o expună fără să aştepte invitaţii. Din câte ştiu, cele două crime au zguduit profund lumea, care speră acum şi aşteaptă mult de la noi... prin urmare, să încercăm să batem fierul cât e cald. Va trebui să mobilizăm toţi oamenii pe care îi avem la dispoziţie şi să cercetăm satele vecine...

— Dacă-mi permiteţi, mă întrerupse plutonierul Bernicchia, aş vrea să vă atrag atenţia că părintele Placido della Misericordia şi-a îndeplinit misiunea sa timp de mai mulţi ani în câteva ţări străine, şi că s-a retras în Italia după multe peripeţii prin străinătate.

Am încruntat fruntea.

— Vrei să insinuezi că această crimă ar putea avea un substrat politic?

— Da, la asta mă gândeam.

— Perfect verosimil. Atunci, fă-mi o favoare: ia patru oameni cu dumneata şi inspectaţi lagărele de prizonieri din vecinătate. Nu va fi greu să vă daţi seama dacă un individ, poate într-o stare de exaltare, a evadat şi a venit la Anzio... şi dacă era înarmat...

— De acord, plec imediat!

Am împrăştiat restul oamenilor în alte direcţii, recomandându-le să dea un semn de viaţă în cazul când ar avea noutăţi sau descoperiri interesante, apoi l-am luat pe agentul Giovanni Meduri şi ne-am dus să aruncăm o privire prin Bazilică. În fond, cele două

victime aparţineau lumii monahale şi numai aici se puteau obţine informaţii; începeam să-mi îndrept atenţia către persoanele care au fost mai apropiate de cei doi călugări şi îmi permiteam să strâng informaţii în legătură cu cei ce locuiau în mânăstire şi care, din motive profesionale sau prin simple conflicte de convieţuire, puteau să aibă vreo pricină de resentiment faţă de părintele Filippo şi de vicarul Placido.

Am stat îndelung de vorbă cu părintele econom, un călugăr foarte amabil şi plin de înţelepciune bătrânească, şi am aflat că biserica avea ca anexă un internat rezervat tinerilor seminarişti. Am mai aflat că unele persoane de condiţie umilă locuiau în incinta mânăstirii şi că răspundeau prin muncă bunăvoinţei arătate, însă când mi-am exprimat câteva îndoieli asupra lor, călugărul m-a contrazis părinteşte, declarându-mi că toţi aceşti oameni sunt cu adevărat legaţi de biserică şi de credincioşii ei şi că ar fi o crimă să suspectezi oameni atât de buni şi de inofensivi. Am admirat din suflet marea sa încredere în semenii lui – încredere pe care nu mă simţeam în stare s-o împărtăşesc şi eu – şi am reuşit să obţin o listă cu unele date generale în legătură cu aceşti lucrători.

— Nu vă faceţi griji, l-am asigurat, este vorba de procedura obişnuită. Sunt convins de buna dumneavoastră credinţă, însă nu pot să las nimic la întâmplare.

Călugărul mă privi cu tristeţe şi dădu din cap.

— De când am aflat de această nenorocire, mi se pare că trăiesc un coşmar. Nu ştiu... toată povestea este ireală, de necrezut, poate că este prea departe de înţelegerea mea... însă nu reuşesc să accept faptul

că un om ar fi putut să-i urască într-atât pe părintele Filippo şi pe părintele Placido, încât să tragă în ei pe la spate.

— Noi, în schimb, suntem deprinşi să nu ne mai uimească nimic şi continuăm să lucrăm pe baza datelor pe care reuşim să le descoperim, fie ele şi neverosimile.

— Mi-ar fi plăcut să vă pot ajuta, suspină economul. Din păcate palavrele mele...

— Părinte, în cariera mea ani învăţat să ascult şi să judec palavrele. Când ai de rezolvat o problemă grea este bine să vorbeşti cu câte cineva despre ea; uneori reuşeşti să întrevezi o soluţie... În cazul nostru, sfera ipotezelor s-ar putea restrânge la câteva categorii de persoane: un evadat, din motive de răzbunare, un şomer, dezamăgit în cererea lui de a fi ajutat, un muncitor care locuieşte în mânăstire...

— Sau poate un nebun.

— Exact, am încuviinţat. Un nebun. Şi în acest caz, totul ar deveni mai greu şi mai periculos, pentru că s-ar putea să nu dăm niciodată de urma lui şi individul ar putea reîncepe să secere victime inocente.

În momentul acela, gardianul Meduri m-a chemat şi m-a informat că plutonierul aştepta în mânăstire. L-am salutat pe părintele econom şi m-am dus repede la colaboratorul meu, cu speranţa că-mi va aduce veşti bune, însă am rămas deziluzionat. Bernicchia şi oamenii lui trecuseră prin ciur pe toţi prizonierii, controlând şi verificând alibiul fiecăruia, însă nu descoperiseră nici cea mai mică urmă. Părea că toţi erau în cea mai perfectă ordine.

— După mine, se hazardă plutonierul, este vorba de un bolnav mintal.

— Nu exclud această ipoteză, am replicat. Sunt

însă sigur că îi cunoştea pe părinte şi pe vicar. Cu alte cuvinte, a tras într-un acces de nebunie, dar ştia ceea ce face: victimele desemnate erau cei doi călugări.

Aceasta ducea la ideea că vinovatul trebuia căutat în mânăstire şi în biserică şi, însoţit de băieţii mei, am efectuat două controale minuţioase, care însă n-au dat roade.

M-am întors în mânăstire şi m-am aşezat pe un pervaz pentru a reflecta în linişte, aprinzând maşinal ţigară după ţigară. Luna lumina cu blândeţe curtea, iar locul paşnic mă ajuta să-mi destind nervii. Câte nopţi petrecusem fără somn, pe afară, în cursul carierei mele? Multe, poate foarte multe, totuşi nu-mi amintesc să mă fi aflat într-un loc atât de calm, plin de seninătate, departe de josnicia şi răutatea lumii; era un adevărat păcat să legi acea mânăstire de o crimă.

Din chilia părintelui econom, situată sub portic, în spatele meu, îmi ajunse la urechi ţăcănitul unei maşini de scris, apoi şi acesta încetă iar liniştea puse stăpânire peste tot.

Se auzeau câteva automobile trecând la distanţă pe străzi, iar uruitul îndepărtat al motoarelor intensifica şi mai mult senzaţia mea de izolare; tic-tacul uşor al ceasului de mână însoţea propria-mi respiraţie; de pe mare sună sirena unui vapor ca un S.O.S.; păru să se apropie, apoi îşi pierdu din vigoare, se stinse. Două şi un sfert, două şi jumătate...

M-am ridicat în grabă, am aruncat ţigara şi, ca împins de un resort invizibil, m-am îndreptat în grabă pe coridoarele mânăstirii, către locuinţele muncitorilor. Îi mai vizitasem, natural, însă voiam să-i mai examinez încă o dată, cu mai multă atenţie. Dormeau şi am putut să-i studiez după plac, fără să le

trezesc suspiciuni. Când am ajuns lângă ultimul om, am înţeles pe moment de ce ţinusem să revin aici. Îl remarcasem în timpul primei inspecţii, fără să-i acord prea multă importanţă; se vede însă că rămăsese ceva în subconştientul meu.

Cu totul deosebit de ceilalţi, care dormeau pe paturi de campanie, omul acesta se odihnea pe un culcuş sărăcăcios, asemănător acelora ale călugărilor din mânăstire şi acest lucru nu putea să nu-mi stârnească oarecare surprindere. Pentru ce se supunea el unei reguli monastice atât de severe, din moment ce era doar un laic, fără ambiţii călugăreşti? Voiam să aflu mai multe despre el şi m-am dus să bat la uşa economului. Era treaz şi proaspăt ca şi când s-ar fi aflat în plină zi, iar eu mi-am pus întrebarea dacă dormea vreodată şi când? Îmi ascultă rugămintea şi zâmbi:

— Vă înţeleg nedumerirea, spuse pe un ton de indulgenţă. Pentru ochiul unui străin acel om poate să pară ciudat, însă vă asigur că este vorba de o persoană serioasă.

— Care sunt îndatoririle sale în mânăstire?

— Este însărcinat cu îngrijirea vacilor şi ajută la grădinărit.

— Cum se numeşte?

— Domenico Frantini. Are 50 de ani şi e originar din Soriano del Cimino, provincia Viterbo.

— Cum l-aţi cunoscut? Vi l-a recomandat cineva?

— Nu, ferit-a Sfântul. S-a prezentat într-o zi la poartă, zdrenţăros şi flămând, cerând găzduire şi hrană în schimbul efectuării unor munci.

— Ce fel de om e?

— V-am spus, un om foarte de treabă. Munceşte în linişte, nu ridică niciodată pretenţii şi se arată foarte

mulţumit de ajutorul pe care i l-am dat. Nu are nici rude, nici prieteni şi duce o viaţă liniştită.

— V-ar deranja dacă l-aş interoga?

Călugărul zâmbi maliţios:

— Presupun că n-o să vă schimbaţi hotărârea chiar dacă v-aş spune că nu-mi face plăcere. De acord, domnule comisar, mă duc să-l chem. Vă rog, însă... nu mi-l speriaţi.

— Nu... n-aveţi grijă! Câteva întrebări şi o să-l las în pace. Să nu-i spuneţi cine sunt, o voi face eu la momentul potrivit.

Administratorul se întoarse peste cinci minute urmat de Frantini, un tip bondoc, cu părul încărunţit şi o privire iscoditoare. I-am oferit un scaun în faţa mea şi i-am pus câteva întrebări inofensive, însă la un moment dat am observat că omul se agita pe scaun cu o expresie de stânjeneală, fapt pentru care l-am întrebat ce are. Schiţă un zâmbet în semn de scuză şi se ridică.

— Ştiţi... când mă trezesc noaptea, pe neaşteptate... Acum, ştiţi, trebuie... să cobor. Aş putea, un minut? Nu mai pot să rezist. Mă întorc imediat.

— Desigur, Domenico, interveni economul. Du-te, te aşteptăm.

L-am aşteptat însă în zadar.

Domenico Frantini părăsise mânăstirea în cea mai mare grabă şi literalmente se evaporase. Când mi-am dat seama de festa pe care mi-o jucase, am fugit imediat afară, i-am cerut gardianului Meduri să le procure şi celorlalţi semnalmentele fugarului pentru a fi urmărit, m-am aruncat în maşină şi am început vânătoarea; mi-ar fi făcut o deosebită plăcere să-l înşfac cu mâinile mele. Chiar dacă nu aveam probe

incontestabile, eram sigur că identificasem asasinul celor doi călugări.

Am parcurs în mare viteză coasta mării, am verificat străzile care duc la gară, însă după o jumătate de oră de căutări a trebuit să-mi dau seama că Frantini luase desigur drumul câmpului şi a-l căuta noaptea era o încercare zadarnică.

M-am înapoiat în centru, întrucâtva deziluzionat, cu gândul să mă duc la spital să mă interesez de cei doi călugări. De data aceasta doctorul nu m-a împiedicat să mă apropii de răniţi, însă a desfăcut braţele într-un gest elocvent:

— Mă tem, spuse el cu voce joasă, că nu mai e nimic de făcut, cel puţin pentru unul din ei...

Avea dreptate, fiindcă părintele Filippo îşi dădu curând sufletul, iar când m-am aplecat asupra lui pentru a-i asculta ultimele cuvinte, l-am auzit şoptind doar atât:

— Nu ştiu... cine o fi fost... dar îl iert...

Am plecat de la spital blestemând pe toţi nebunii şi asasinii din lumea asta şi m-am întors la mânăstire unde părintele econom mă aştepta tare necăjit; mi-a stârnit milă, sărmanul, văzându-l cum îşi frângea mâinile de teamă şi umilinţă.

— Cine şi-ar fi închipuit?! spuse el, venindu-mi în întâmpinare. Un om atât de liniştit, atât de bun...

N-am vrut să-i sporesc supărarea spunându-i că era mai bine să nu aibă încredere în nimeni, ci i-am răspuns simplu:

— Vorbiţi-mi mai bine despre el. Despre orice lucru care vă vine în minte. După cum ştiţi, nu deţin încă probe pentru a-l acuza de asasinat, am însă convingerea morală că el e asasinul.

— Frantini este un sărman ignorant... Şi-a dat

seama că sunteţi poliţist, s-a speriat şi a zis că e mai bine să fugă. Veţi vedea că mâine se va întoarce şi va cere iertare tuturor.

L-am privit pe călugăr drept în ochi şi mi-am dat seama că era cu adevărat sincer; un gând nelămurit mă făcea să-mi spun că era normal să judece astfel. Dacă unui călugăr îi zdrobeşti credinţa, ce-i mai rămâne?

— Vom vedea, părinte... am răspuns lent, reflectând; nu vă amintiţi să se fi plâns de curând faţă de dumneavoastră? Nu v-a adresat nicio rugăminte pe care n-aţi putut să i-o îndepliniţi? Gândiţi-vă bine.

Economul se uită fix la mine şi îmi făcu impresia că pălise; încruntă din sprâncene şi răspunse cu grijă:

— Nu s-a plâns şi nici nu a pretins nimic... Ieri, de dimineaţă, însă, în timpul marii sărbătoriri pentru sfânta Maria Goretti, mi-a pus o întrebare...

— Ce întrebare? am spus, încercând să-mi stăpânesc nerăbdarea.

— Da... Circulând prin oraş, îşi dăduse seama că toţi pregăteau mâncăruri şi băuturi speciale pentru acest prilej, aşa că m-a întrebat dacă şi în mânăstire vom face ceva cu totul excepţional. Să ne înţelegem, m-a întrebat cu foarte mult calm, din pură curiozitate.

— De acord. Şi dumneavoastră ce i-aţi răspuns?

— A trebuit să-i spun că stareţul nu dăduse vreun ordin în această privinţă şi că hrana va fi cea de toate zilele. Stareţul considera aceasta ca o formă de omagiu adusă sfintei, înţelegeţi?

— Şi Frantini cum a reacţionat?

— Mi s-a părut puţin nemulţumit. A zâmbit şi mi-a spus glumind că eu, ca econom, aş fi putut să procedez după voia mea, fără să-mi pese de ordinele şefului. Glumea, vă repet, aşa că şi eu l-am luat în râs

şi totul s-a terminat aici.

N-am răspuns nimic. Creierul meu lucra cu febrilitate. Domenico Frantini era desigur un nebun „cuminte”, care trăise în mânăstire fără a trezi nimănui bănuieli, însă mintea sa bolnavă era supusă unei agitaţii ascunse, care în orice moment putea să declanşeze resortul violenţei; furia ucigătoare cu care se aruncase asupra preotului şi vicarului constituia proba cea mai elocventă.

— Părinte, am spus în cele din urmă, Frantini al dumneavoastră este un element dăunător societăţii, iar eu trebuie să-l prind. Mă veţi ajuta?

— La dispoziţia dumneavoastră, chiar dacă în sinea mea îmi doresc să vă înşelaţi.

— La ce oră ieşiţi din mânăstire, dimineaţa?

— La şapte fix. Plec după aprovizionarea zilnică.

— Frantini cunoaşte obiceiurile dumneavoastră, magazinele pe care le vizitaţi, străzile pe care mergeţi?

— Da, fiindcă m-a însoţit adeseori.

Am respirat adânc, apoi l-am luat pe călugăr de braţ şi l-am întrebat:

— Vreţi să-mi serviţi ca „momeală”? Aveţi dreptul să mă trimiteţi şi în iad, fireşte, fără ca eu să am dreptul să protestez. Vă întreb numai dacă... privii ceasul de mână: Peste o oră vă veţi începe plimbarea dumneavoastră obişnuită, permiţându-mi să vă urmăresc de la distanţă. Vă promit că nimeni nu se va atinge de un fir de păr al dumneavoastră.

Economul începu să râdă, împotriva oricărei aşteptări ale mele:

— Dragă domnule comisar! exclamă el. Dumneavoastră îmi cereţi un lucru pe care „trebuie” să-l fac, chiar dacă îmi place sau nu. Şi dacă

plimbarea mea vă ajută să prindeţi un criminal, cu atât mai bine.

— Nu-i de glumă, părinte. Vă paşte un pericol, iar eu trebuie să vă pun în gardă.

— Vă închipuiţi... replică el gânditor, că Frantini nu şi-a dus răzbunarea până la capăt?

— Chiar aşa.

— Prea bine. Voi fi gata, imediat, aşa că putem pleca oricând doriţi.

Abia am avut timp să-mi adun colaboratorii, pentru a le explica situaţia, că primele semne ale dimineţii şi brăzdară orizontul; era deci momentul să încep manevra proiectată.

La orele şapte, părintele econom ieşi din mânăstire şi o porni întins, ca de obicei, pe cărările lui, pustii la acea oră matinală, iar eu îl urmăream de la distanţă, în maşină, cu farurile stinse.

Le dădusem băieţilor itinerariul precis al călugărului şi speram ca fiecare din ei să-şi poată găsi un ascunziş nimerit pentru a putea vedea, fără să fie văzut. Se împrăştiaseră de-a lungul întregii străzi, dar între ei rămăsese câte o porţiune descoperită; mai bine însă nu se putea, aşa că nu ne mai rămânea decât să sperăm în ajutorul providenţei.

La şapte şi un sfert, pe când înaintam încet pe un bulevard, ţinând sub observaţie – prin oglinda retrovizoare – pe călugărul care nu se grăbea, am văzut deodată o siluetă ţâşnind din boschete şi nu am mai avut nicio îndoială. Apariţia a fost rapidă şi fugitivă, fiindcă individul s-a ghemuit imediat într-un desiş, însă eu n-am mai stat pe gânduri, am apăsat pe accelerator şi am aprins farurile, luminând figura lui Frantini, care, văzându-se descoperit, a căutat salvarea în fugă.

Am sărit din maşină şi l-am somat să se oprească, dar n-a fost nevoie să repet porunca, fiindcă, între timp, agenţii mei l-au încercuit din toate părţile. După un minut, unul dintre băieţi mi-a întins un pistol.

— Era înarmat, mi-a spus. Revolver american, rămăşiţă din război. Domnule comisar, cum aţi reuşit să-l pescuiţi?

— Se ascundea bine, însă când a văzut că se apropie călugărul, a sărit din ascunzătoare. Din fericire boschetul nu era prea departe şi am reuşit să-l oprim la timp.

M-am apropiat de Frantini care mă privea înmărmurit, l-am luat de braţ şi l-am împins în maşina mea.

— Noi doi o să facem o plimbare împreună, i-am spus prieteneşte. Te bucuri?

— Da, domnule.

Părintele econom se apropie, îmi strânse mâna şi-l privi cu tristeţe pe prizonierul meu.

— Până la urmă... aţi avut dreptate, spuse aproape gata să plângă. Ce-o să-i faceţi acum?

— Nimic deosebit, o să flecăresc puţin cu el. Nu uitaţi că trebuie să obţin o mărturisire...

Am urcat în maşină cu Frantini lângă mine şi brigadierul pe canapeaua din spate, şi am condus maşina încet către mare. Aerul era rece, trecătorii rari, sezonul balnear era aproape pe sfârşite.

Frantini respira din plin briza marină şi părea că se bucură nespus de mult de această plimbare. I-am oferit ţigări, şi a luat ţigara cu delicateţe şi recunoştinţă.

— Sunteţi amabil, domnule, a murmurat.

Am aprins bricheta şi am răspuns calm, prefăcându-mă captivat de conducerea maşinii:

— Eu sunt amabil, dar părintele şi vicarul nu erau amabili. Am aflat totul, ştii?... Păi, îţi spun şi eu că nu e drept! Când e o sărbătoare atât de mare ca aceea de ieri, trebuie să lăsăm la o parte zgârcenia şi să cheltuim un ban în plus! Toţi mâncau şi beau, iar tu... stăteai şi înghiţeai în sec! Vrei să ştii un lucru? Vinul pe care nu ţi l-au dat ei, o să ţi-l dau eu! Vrei?

— Oh, desigur!

Am zâmbit, cu un aer de dojană:

— Însă... nu ai impresia că ai tras prea multe gloanţe?

Frantini scoase un val de fum şi dădu din cap:

— Nu, fiindcă m-au supărat tare rău.

Am dat din umeri.

— În acest caz... Dar, cu părintele econom?...

— Numai ei trei puteau schimba totul! Dacă economul ar fi vrut, ar fi putut să-mi dea o bucată de prăjitură şi un pahar cu vin! Dar n-a vrut!

— Şi pentru asta, după ce ai tras în preot şi în vicar, ţi-ai păstrat pistolul! Voiai să te răzbuni pe econom!

— Da, domnule. Aţi înţeles aproape tot. Dumneavoastră sunteţi un om inteligent şi bun. Nimeni nu s-a ocupat niciodată de mine, aşa cum faceţi dumneavoastră acum. Lumea nici măcar nu mă ascultă când vorbesc. Toţi spun că sunt nebun.

Am frânat brusc, m-am îndreptat către gara din Anzio şi am pornit pe autostradă.

— Unde mergem? întrebă surprins brigadierul.

— Să-l ascultăm pe omul acesta, i-am replicat. Am văzut că în oraş spiritele sunt aţâţate împotriva lui. N-aş vrea să mi-l smulgă din mână şi să se nască tulburări... O să-l închid într-un vagon de marfă la Lavinio.

Frantini căscă şi se întinse comod, rezemându-şi capul de spătarul canapelei. Am apăsat pe accelerator şi Anzio a rămas în urmă. Cercetarea se terminase; începea o nouă zi.

(*Giovanni Zampano*)

TREI ÎMPUŞCĂTURI PE MALUL LACULUI

Telefonul dat de chestor în seara zilei de 5 august 1955, m-a surprins în plin interogatoriu. Pe atunci mă aflam la conducerea Echipei Operative din Caserta şi mă găseam pe punctul de a termina o amplă cercetare care mi-a permis să defer justiţiei pe autorii unui întreg lanţ de jafuri, extorcări şi grave fapte sângeroase. Fusese recuperată o pradă importantă – mă refer la numeroase automobile, peste o sută de biciclete şi aproape peste două sute motociclete – şi eram pe punctul de a determina pe un tip suspect să mărturisească faptul că a primit şi vândut o parte din marfa de furat.

Am luat receptorul pe care mi-l întindea Maiorino şi am ascultat.

— Te rog, Gargiulo, începu chestorul la telefon, aş vrea să te văd imediat. Este vorba de ceva important.

— Vin numaidecât.

L-am lăsat pe colaboratorul meu Marino Maiorino să continue interogatoriul şi am ieşit în grabă din birou.

— Am primit acum această fonogramă de la Neapole, mă anunţă chestorul imediat ce-am intrat în biroul său, arătându-mi cu un aer grav o filă de pe birou. E vorba de un inginer german, ucis cu focuri de armă.

— Unde?

— Pe şoseaua Domiziana, în apropierea lacului

Patria.

— Furt?

— Nu ştim. Găsit în stare gravă, germanul a fost transportat la spitalul Loreto din Neapole de către un militar american care trecea întâmplător pe acolo.

— Victima a declarat ceva?

Chestorul răspunse negativ printr-un semn al capului.

— N-a mai avut timp. A murit pe drum.

Afurisită treabă; cazul se arăta complicat ca şi majoritatea celorlalte care-mi picaseră în mână în ultimele luni! Noi, cei din Echipa Operativă, lucram în salturi; uneori reuşeam să stăm liniştiţi câte o săptămână întreagă, şi viaţa începea să ne surâdă din nou. Aceasta însă nu se întâmpla aşa de des.

— Niciun martor? am întrebat în speranţa să aflu câte ceva.

— Da. O tânără femeie. Logodnica inginerului, se pare.

— La dracu! Vreau să spun că e un noroc, o fi văzut totuşi ceva.

— Asta cred şi eu, iar depoziţia ei va fi hotărâtoare. În locul dumitale m-aş duce repede la Neapole să văd ce este cu această persoană.

— Desigur, e singurul lucru ce poate fi făcut în acest moment. Apoi, mă duc pe şoseaua Domiziana ca să examinez locul crimei.

Am ajuns la Neapole după circa 30 de minute, iar un coleg din chestura respectivă mi-a pus la dispoziţie o copie a interogatoriului.

— Acesta e procesul-verbal obţinut cu ajutorul unui interpret.

Fata se numeşte Marie Sabine Kollisc şi este de origine germană ca şi logodnicul său, inginerul

Ludwig Peterreins.

Am parcurs cu aviditate filele dactilografiate şi, spre marea mea neplăcere, mi-am dat seama că mărturisirea făcută de domnişoara Kollisc nu era de loc edificatoare pentru mersul anchetei. Aşadar, optimismul chestorului primea o lovitură grea, iar speranţele de a descoperi o pistă se reduceau la zero.

Mai mult sau mai puţin, depoziţia fetei, suna astfel:

„Pe la amiază, am plecat în călătorie, în direcţia Roma, cu Mercedesul lui Ludwig; am luat prânzul la un restaurant din Pozzuoli, am continuat drumul şi am făcut un alt popas în împrejurimile lacului Patria, adâncindu-ne pe o cărare de pe malul lacului. Voiam să culegem mure, care cresc pe acolo în cantităţi mari, aşa că ne-am îndepărtat câţiva paşi unul de celălalt pentru a descoperi tufele, când deodată un tânăr necunoscut a apărut de nu ştiu unde şi s-a oprit în faţa lui Ludwig; eu mă aflam la vreo douăzeci de metri de ei. N-am înţeles nimic din tot ce se întâmpla; l-am văzut numai pe logodnicul meu şi pe celălalt necunoscut dispărând într-un boschet, apoi am auzit împuşcături; tânărul a ieşit afară cu alţi doi necunoscuţi şi au rupt-o la fugă.

Înainte de a fugi, au tras asupra mea, însă nu m-au nimerit. Nu mă pricep la arme, dar mi se pare că am văzut o ţeavă lungă de puşcă. Cei trei indivizi erau tineri, cred că aveau în jurul a douăzeci şi cinci de ani. După cum bine vă imaginaţi, eram înnebunită de spaimă. Am alergat ca o smintită în şosea, oprind două camioane ce se îndreptau în direcţia Neapole şi m-am întors la boschet însoţită de şoferi. Ludwig zăcea la pământ, grav rănit şi se văita în gura mare...”

Toate acestea avuseseră loc în plină după-amiază,

pe la orele trei şi patruzeci.

Am citit şi răscitit declaraţiile Sabinei, încercând să găsesc o semnificaţie ascunsă şi am rămas cu adevărat uimit. Din punct de vedere logic, mi se părea că ceva nu era la locul potrivit. Departe de mine gândul că fata să se fi pus de acord cu agresorii, însă nu reuşeam să înlătur bănuiala că faptele trebuie să se fi petrecut cumva altfel.

N-a fost vorba nici de furt, nici de viol, ci de o agresiune clară şi simplă soldată cu un foc de armă. Atunci, cu ce scop? Dacă asasinul ar fi fost singur, aş fi putut să cred că era vorba de acţiunea iresponsabilă a unui nebun, dar au fost trei agresori şi aceasta lăsa să se înţeleagă că aveam de-a face cu o acţiune premeditată.

Dintre diferitele mobiluri care duc la focuri de armă, a trebuit să exclud răzbunarea, dat fiind că cei doi germani nu cunoşteau pe nimeni în Italia; aşa că, pentru a-mi forma o părere, nu-mi rămase altceva mai bun decât să aştept începutul cercetărilor la locul crimei, şi să mă încred în steaua mea.

Între timp a trebuit să mă duc la spitalul Loreto, să arunc o privire asupra cadavrului, iar după ce am ieşit din camera mortuară, am vorbit cu personalul sanitar care examinase victima.

— A fost atins la ficat, îmi spuseră. Rana a provocat o hemoragie puternică, care i-a redus orice posibilitate de salvare.

— Câte gloanţe l-au atins?

— Trei, care i-au perforat abdomenul. Moartea a survenit aproape imediat; oricum, când l-au adus, inginerul era mort.

— Aţi extras gloanţele?

— În corp nu există nicio urmă de glonţ, toate au

ieşit.

— Credeţi că poate fi vorba de focuri de puşcă?

— Puşcă? Sincer vorbind, nu. Probabilitatea că s-a tras cu un revolver este mult mai mare...

În zorii zilei de 6 august m-am dus din nou la locul crimei, însoţit de plutonierul Maiorino şi de câţiva agenţi din Echipa Operativă din Caserta şi, după o nouă cercetare minuţioasă, mi-am dat seama de câteva amănunte care contrastau cu afirmaţiile Sabinei Kollisc. De fapt, am remarcat o dâră roşie care pornea de la tufişul din împrejurimile lacului şi unduia ca o panglică subţire către şoseaua asfaltată, pe o lungime de şapte-opt metri.

— Ăsta e sânge, murmură plutonierul.

— Aşa zic şi eu. Şi ne vom convinge imediat.

— Dar... N-a spus că inginerul a fost împuşcat în dosul boschetelor?

— Aşa a spus, însă a uitat să adauge că după ce a fost împuşcat, Peterreins se târâse spre şoseaua Domiziana pentru a cere ajutor. Acolo unde dâra se termină, se observă picături negre şi o pată mai mare, destul de vizibilă. Inginerul a căzut în acest loc, la capătul puterilor, am continuat eu. Presiunea exercitată de greutatea corpului pe partea rănită a provocat, probabil, o hemoragie externă, deoarece abdomenul era plin de sângele scurs în urma rănirii ficatului, şi astfel se explică această pată de pe sol.

— Dacă am înţeles bine, spuse Maiorino, neamţul a fost atacat în spatele boschetelor, însă a găsit forţa necesară să se târască până la şosea şi s-o traverseze aproape în întregime. Agresorii l-au urmărit şi când au văzut că a căzut la pământ, l-au ridicat de jos şi l-au adăpostit printre plante pentru a-l feri de privirile celor ce treceau cu maşinile.

— Exact!

— Puţin după aceea au sosit cele două camioane, însă sărmanul se afla în spatele boschetelor.

— În timp ce agresorii părăsiseră locul.

— Ciudată afacere... Dacă lucrurile stau aşa, logodnica inginerului a minţit.

— A minţit, sau a povestit faptele după cum şi le aminteşte, sau cum este convinsă că s-au întâmplat. Nu trebuie să scăpăm din vedere că este o fată tânără şi că tragedia aceasta neaşteptată a zdruncinat-o.

— Ce sfârşit zguduitor a putut să aibă excursia acestor îndrăgostiţi!

— Oricum, va trebui să vorbesc cu domnişoara şi s-o aduc aici. N-aş ţine neapărat, însă trebuie să-mi reconstituie succesiunea evenimentelor. S-ar putea să-şi amintească şi alte amănunte...

Speranţe deşarte. Condusă la locul crimei şi interogată cu cea mai mare grijă, pentru a nu o speria, Marie Sabine Kollisc nu s-a îndepărtat de la declaraţiile precedente. A insistat în susţinerea primei versiuni şi a adăugat numai că unul din cei trei agresori se apropiase de Mercedes, forţând uşa fără să reuşească s-o deschidă; ne-a furnizat chiar şi o descriere destul de precisă a individului.

Între timp, biroul de analize din Poliţia Ştiinţifică, unde trimisesem o probă din pământul pătat cu roşu găsit pe şoseaua Domiziana, îmi confirmase că era într-adevăr vorba de sânge, iar grupa sanguină corespundea aceleia a inginerului Peterreins. Nu încăpea deci nicio îndoială că lucrurile au decurs aşa cum bănuiam, chiar dacă această constatare nu mă ajuta să avansez cu niciun pas spre soluţionarea misterului.

Singurul amănunt nou reieşit din interogatoriul lui Kollisc, îl constituia tentativa de spargere încercată de unul din agresori; dădea cel puţin o semnificaţie acelei crime absurde. Poate că cei trei făceau parte dintr-o bandă de hoţi care operau în zona aceea. Am orientat imediat cercetările în această direcţie şi, pentru că era vorba de un câmp bătătorit, care ar fi putut da rezultate imediate, timp de câteva zile am supus unor controale atente vreo cincizeci de elemente suspecte şi o serie de criminali notorii, pe cei mai periculoşi, din aşa-zisa „Zona Mazzonilor”.

Ca să nu-mi pierd timpul aducându-i pe aceşti indivizi la chestura din Caserta, am preferat să-i interoghez la locuinţele lor şi mai bine de o săptămână mi-am petrecut zilele alergând de la o casă ţărănească la o tavernă, de la un grajd la o fermă. Mâncăm pâine de casă cu brânză proaspătă şi continuam să întreb, să interoghez, să vorbesc ore în şir, fără să obosesc, în timp ce credinciosul plutonier Maiorino transcria în grabă procesele verbale la maşina lui de scris portabilă.

Fireşte că niciunul nu ştia şi nu văzuse nimic, dar eu nu mă descurajam, acţionam cu îndârjire, convins că mai devreme sau mai târziu voi reuşi să sparg acel zid de complicitate.

Trebuie să arăt însă că sarcina pe care ne-o asumasem se arăta, din zi în zi, tot mai obositoare din cauza perimetrului vast ce trebuia controlat şi a numărului mare de suspecţi posibili care se aflau în comunele provinciilor Caserta şi Neapole. Apoi satele erau pline de muncitori zilieri care proveneau din cele mai diverse localităţi şi toţi frecventau împrejurimile lacului Patria. Pentru a interoga pe câte unul din ei am pierdut zile preţioase şi, când în sfârşit îl găseam,

constatam cu părere de rău că era vorba de o urmă falsă; cineva îmi declarase că un tânăr se rănise şi purta braţul pansat şi atârnat de gât, însă informaţia se dovedi inutilă, fiindcă în momentul când am reuşit să-l găsesc pe tânăr în casa lui şi m-am prezentat drept medic, am văzut că „rana” nu era altceva decât o simplă arsură. Pot să spun că în zilele acelea am avut parte de multe deziluzii de acest fel; dar, la urma urmelor, acestea făceau parte din surprizele profesiei mele, cel mai important fiind să nu mă las abătut pe căi false.

La un moment dat, prin noianul de informaţii contradictorii şi inutile, îmi ajunse una ce prezenta o mare importanţă. Se părea că un pescar găsise în nisip un pistol, cam la o sută de metri de locul unde se produsese crima. A fost nevoie însă de trei zile pentru a identifica şi a-l găsi pe acest om, zile care mi-au răsplătit însă perseverenţa, întrucât pescarul Rosato Scotto din Monte di Procida mi-a declarat că găsise într-adevăr o armă, pe care o aruncase apoi imediat într-o plantaţie de trestie.

— De ce-ai aruncat-o? l-am întrebat surprins.

— Eu sunt pescar, mi-a răspuns cu seninătate. N-am nevoie de pistoale.

— Puteai s-o laşi unde era.

— Prin locul acela se joacă mulţi copii. M-am gândit că-i bine să iau pistolul de acolo.

M-am dat bătut.

— Bine, amice. Atunci du-mă la locul unde ai aruncat arma.

Găsirea armei a constituit primul punct pozitiv al cercetării. Era vorba de un „Smith” cu butoiaş, calibru 38, cu şase gloanţe, din care patru fuseseră trase; era cert că unul din răufăcători pierduse pistolul în timpul

fugii. Găsirea armei mi-a permis să stabilesc că inginerul Peterreins nu fusese ucis cu gloanţe de puşcă, cum crezuse Sabine Kollisc. Din păcate, arma crimei nu m-a ajutat să-l descopăr pe asasin, iar zilele se scurgeau fără să apară noutăţi demne de luat în consideraţie.

Inutil să mai spun că oamenii mei continuau să răscolească împrejurimile şi să culeagă informaţii care erau apoi verificate cu multă atenţie şi răspundere, oricât de neglijabile ar fi fost; cu toate acestea însă, sarcina noastră nu putea fi rezolvată.

Trecuse mai bine de o lună de la săvârşirea crimei. În timp ce examinam pentru a nu ştiu câta oară datele pe care le deţineam, am băgat de seamă că un individ ce-mi fusese semnalat ca suspect, un anume Ferdinando Caparco din Pugliano di Teano, nu fusese încă supus unui interogatoriu sever. Era vorba de un tânăr blond, înalt, puţin şchiop, care lucrase câteva luni în localitatea Spasano de lângă lacul Patria, la un anume Michele Zaccaria şi care fusese văzut învârtindu-se în jurul locului crimei şi staţionând lângă o tutungerie, nu departe de podul de peste lac. Tânărul nu era la Pugliano di Teano, însă am putut sta de vorbă cu familia lui şi am stabilit că la câteva zile după crimă, când s-a întors acasă de la lacul Patria, Ferdinando Caparco povestise despre moartea inginerului cu asemenea lux de amănunte, încât putea fi suspectat că fusese de faţă la agresiune. Când am cerut informaţii asupra tânărului, mi s-a spus că se află la Brescia, unde satisface serviciul militar. Nu credeam că el ar putea fi vinovatul, dat fiind că informaţiile primite în legătură cu Caparco erau pozitive, însă nu excludeam posibilitatea ca să fi văzut ceva şi, de frică, să nu fi avut curajul să

declare. Oricum, repet, în stadiul în care ne aflam, nu ne puteam permite să trecem nimic cu vederea.

Caparco a fost prin urmare interogat la Brescia, şi i s-a cerut să repete de zeci de ori povestea sa. Sincer vorbind, nu mai ştiam ce să cred, astfel că am hotărât să-l conduc la lacul Patria pentru o eventuală reconstituire a evenimentelor, iar când am ajuns acolo, am văzut clar că tânărul repeta pur şi simplu ceea ce auzise şi citise despre crimă la timpul potrivit. Au apărut chiar şi foştii colegi de serviciu care, pentru a-l dezvinovăţi de tot, i-au furnizat un alibi şi concluzia a fost că Ferdinando Caparco, din cauza unei forme de megalomanie rău înţeleasă, lăsase să se creadă că asistase la crimă şi se limitase să înşire sutele de zvonuri care circulaseră prin părţile locului. L-am abandonat şi am reluat şi îndrumat cercetările în alte direcţii.

Ştiam că nu toate „zvonurile” erau nefondate, că la baza atâtor pălăvrăgeli există întotdeauna un dram de adevăr şi continuam să caut „acea” persoană sau „acele” persoane care, în cele din urmă, ar fi putut să-mi indice calea de urmat. Cercetările au fost reluate cu mai mult calm, mai concentrat, restrângându-ne la zona lacului şi la cercul celor care frecventau locurile respective.

Dar iată că, pe neaşteptate, avu loc o lovitură de teatru. Fu identificat căruţaşul care se aflase lângă lacul Patria înainte de a se fi produs delictul şi care, aşa cum am putut să constat, cu câteva minute înainte de a auzi împuşcăturile întâlnise pe unul din cei trei tineri văzuţi de Sabine Kollisc.

Acesta, un oarecare Gennaro Diana din San Cipriano di Aversa, imediat reţinut şi interogat, negă la început totul şi numai după două zile, evident

obosit de acelaşi refren „nu ştiu nimic, n-am văzut nimic”, recunoscu faptele.

— Când l-ai văzut? îl întrebai, puţin sceptic.

— Puţin înainte de crimă.

— Şi de ce n-ai declarat de la început?

— Fiindcă nu ştiam că vă interesează un tip cu acele semnalmente. Ieri mi-a căzut în mână un ziar vechi şi astfel am aflat.

Povestea începea să mă intereseze.

— Cum de ţi-a rămas întipărită în minte întâlnirea cu individul acela?

— Fiindcă încărcăm paie în căruţă şi el s-a oferit să mă ajute. Nu găseşti la tot pasul astfel de oameni şi am avut prilejul să-l văd bine.

— Îl cunoşteai?

— Nu, nu-l mai văzusem înainte, însă trebuie să fie de prin părţile locului. Avea aerul localnicilor de prin aceste părţi.

Am răscolit localităţile San Cipriano di Aversa, Villa Literno, Castel Volturno şi alte sate, cu scopul de a identifica tinerii ce frecventează lacul Patria, însă toţi cei interogaţi se dovediră a fi străini de crimă. Gheaţa se spărsese însă şi începeau să-mi ajungă unele informaţii mai importante, aşteptate de mult. Am aflat, de exemplu, că imediat după împuşcături cineva văzuse doi tineri fugind cu o motocicletă al cărei număr era acoperit cu o bucată de stofă. Parcurseseră circa două sute cincizeci de metri pe o străduţă paralelă cu şoseaua Domiziana, se opriseră în faţa unei porţiuni nisipoase pentru a o străbate cu piciorul, după care au dispărut definitiv. Fără îndoială că era vorba de criminali, dată fiind măsura de prudenţă de a acoperi numărul motocicletei şi pentru faptul că pistolul fusese găsit chiar pe porţiunea

nisipoasă. Dar acum se punea problema găsirii celor doi. Cu o răbdare de fier, fără a abandona însă pista, am trecut la interogatorii lungi şi istovitoare, pentru a realiza o imagine a semnalmentelor celor doi şi, dacă n-am obţinut chiar o *identi-kit*, am reuşit să aflu câteva particularităţi despre unul din ei, ceea ce mi-a permis să-mi concentrez atenţia asupra unui suspect din Qualiano (Neapole).

Acesta, anume Biagio Capasso, născut la 7 martie 1927 în Qualiano, avea toate caracteristicile delincventului nepăsător şi putea foarte bine să fie autorul crudului asasinat de pe şoseaua Domiziana. Era cu siguranţă înarmat, locuia în câmp pentru a putea fugi în cazul unei eventuale arestări, era un tip extrem de periculos, deci trebuia foarte multă atenţie pentru a putea pune mâna pe el. Arestarea sa a fost hotărâtă de chestorii din Neapole şi Caserta şi în această operaţie s-a folosit un mare număr de agenţi şi câini poliţişti. Casa a fost încercuită şi Canasso, luat literalmente prin surprindere a trebuit să se predea fără să poată opune vreo rezistenţă.

Ascultam cu o răbdare exemplară declaraţiile lui, pe care evident şi le pregătise în lunile care trecuseră de la săvârşirea crimei, însă când i-am adus învinuiri precise, lăsându-l să înţeleagă că chemasem la chestură câţiva martori oculari, siguranţa lui obraznică şi excepţionala sa stăpânire de sine primiră o grea lovitură. Am înţeles că sosise momentul psihologic pentru a-l doborî. De fapt, l-am încolţit cu întrebări şi reacţia fu imediată. Ca un smintit se aruncă asupra mea, încercând să mă lovească. Am evitat loviturile şi, după câteva momente, se aşeză cuminte pe un scaun.

Mă privi fix în ochi, bâlbâind câteva cuvinte prin

care îmi dădea să înţeleg că nu era cazul să nege şi că era hotărât, prin urmare, să-şi mărturisească responsabilitatea ce-i revine în crima respectivă.

I-am oferit o ţigară şi după circa un sfert de oră l-am chemat în faţa biroului meu şi mi-a povestit ceea ce se întâmplase.

A recunoscut că în ziua de 5 august 1955, în compania lui Nicola di Martino din Frignano Maggiore, în vârstă de 30 de ani şi a lui Raffaele Visconti, gropar la cimitirul din Frignano, 30 de ani, amândoi foşti condamnaţi, se dusese în împrejurimile lacului Patria în căutarea unor aventuri galante. În timp ce se plimba cu însoţitorii săi printre dunele şi boschetele din apropierea malului, o văzuseră pe Marie Sabine Kollisc.

— Ne-am apropiat de ea şi am făcut-o să înţeleagă ceea ce voiam, povesti el, însă nebuna a început să ţipe şi a fugit. Am alergat după ea, apoi a apărut de undeva un ins şi s-a băgat între noi. Voia să facă pe galantonul şi eu am tras...

Visconti şi di Martino au fost arestaţi câteva ore mai târziu, şi în faţa acuzaţiilor mele precise, au înţeles că nu aveau nicio şansă de scăpare şi au mărturisit. Din declaraţiile lor am obţinut confirmarea că lucrurile avuseră loc aşa cum mi le imaginasem; sărmanul inginer, rănit şi sângerând, se târâse până în şosea pentru a cere ajutor, însă fusese ajuns de cei trei care l-au ascuns între boschete. Agresorii au încercat să forţeze uşile Mercedesului însă, nereuşind, au rupt-o la fugă.

Furtul, a fost, oricum, un motiv secundar.

Adevăratul motiv al asasinatului a fost de natură sexuală, cei trei delincvenţi se duseseră pe malul lacului cu unicul scop de a ataca vreo biată fată, iar

destinul a făcut să se întâlnească cu Sabine Kollisc şi cu inginerul, acesta din urmă nebănuind ce soartă tragică îl aşteaptă.

Logodnica lui Ludwig Peterreins furnizase o versiune eronată a faptelor, din motive feminine, delicate, plauzibile dacă nu şi justificabile şi anume ruşinea, pudoarea, frica de scandal şi de urmări, un instinct de apărare a onoarei şi, mai înainte de toate, faptul că mintea sa tulburată, pradă şocului înspăimântător, refuza să admită ceea ce se întâmplase.

Se făcuse destulă publicitate, ziarele germane atribuiseră şoselei Domiziana numele de „şoseaua morţii" – şi Sabine Kollisc nu dorea altceva decât să se întoarcă în umbra anonimatului pentru a se închide în sine şi a uita coşmarul căruia îi căzuse pradă pe malurile unui lac necunoscut, în timpul unei frumoase excursii, chiar în momentul când viaţa părea să-i surâdă...

La procesul pe care l-am urmărit, Curtea de Casaţie din Neapole i-a condamnat pe cei trei delincvenţi la 28 ani închisoare, condamnare confirmată la recurs.

În ce mă priveşte, puteam să mă declar satisfăcut; asasinarea inginerului însă mă lovise dureros din punct de vedere uman şi eram bucuros că reuşisem să-i defer justiţiei pe vinovaţi.

Cercetările fuseseră lungi şi obositoare, însă au confirmat valabilitatea bătrânului proverb: „cine merge încet, departe ajunge" (chiar dacă în realitate, deviza noastră este „bate fierul cât e cald"). Au mai confirmat şi un alt adevăr şi anume acela că timpul consumat pentru cercetări nu este niciodată pierdut.

(*Raffaele Gargiulo*)

OPIU ÎN CALĂ

Canalele subterane care fac să se perinde pe birourile noastre sute de informaţii, mai mult sau mai puţin importante, se arătară destul de preţioase în acele prime luni ale lui 1957. Serviciul special din chestură supraveghea încă de mai mult timp mişcarea navelor străine care ancorau la Triest; când s-a primit însă informaţia despre o iminentă încărcătură de droguri, supravegherea s-a intensificat la maximum. N-am avut nevoie de prea mult timp ca eu şi colaboratorii mei să înţelegem natura sarcinii ce ne aştepta. Nu era prima dată, şi poate nici ultima, când mă înhămam la munca de a verifica trucurile unui traficant de valută falsă sau de stupefiante. Pentru a stabili însă dacă era vorba de o „escrocherie" sau de o încărcătură de droguri autentice, era nevoie de eforturi mari.

Cercetările se desfăşurau, evident, în concordanţă cu acţiunile iniţiate de celelalte organe de poliţie din statele interesate, în special din Orientul Mijlociu şi de către Interpol care dispune de o secţie de înaltă specializare, condusă de Charles Siragusa de la *Narcotic Bureau*.

În primele zile ale lui martie am fost informat de plecarea dintr-un port din Orientul Mijlociu, a unui petrolier turc, suspect, ce aparţinea unei companii din Istanbul şi, în aşteptarea sosirii acestuia la Triest, l-am convocat pe căpitanul Romeo Rappo de la Biroul

Narcotice şi pe plutonierul Bruno Oropesa, cu care am schiţat un plan de acţiune.

În zorii zilei de 6 martie nava „Sivas” a acostat la cheiul Aquila pentru a efectua o încărcătură de petrol.

În cursul aceleiaşi zile, plutonierul Renato Blasina, trimis în port, deghizat ca traficant de stupefiante, a reuşit să stabilească un prim contact cu doi marinari de pe nava cisternă. Nu i-a fost prea greu să le lase turcilor impresia că acţiona în interesul unor persoane bogate, interesate în cumpărarea drogurilor, şi să-i facă să accepte o întâlnire cu mine şi cu Rappo, prezentându-ne drept cetăţeni francezi, finanţatori ai unor afaceri rentabile.

Obişnuit să iau taurul de coarne, am atacat hotărât subiectul care-mi stătea la inimă, declarând că nu aveam de gând să-mi pierd timpul şi că aş începe tratativele numai dacă marfa era de cea mai bună calitate, iar turcii, loviţi în amorul propriu, se arătară gata să-mi ofere o mostră din droguri.

Am îndulcit imediat tonul, m-am arătat satisfăcut de bunăvoinţa lor şi pentru a „consolida” prietenia i-am invitat pe toţi la cină într-un *night-club* din oraş.

Orele au trecut plăcut şi în timpul serii cei doi marinari, care se prezentaseră cu numele Ahmed Baba şi Edip Bayseling, se lăsară antrenaţi în confidenţe evident periculoase; au recunoscut că deţin o cantitate de 20 kg. de opiu, neprelucrat, de cea mai bună calitate, şi s-au scuzat că nu puteau să-mi satisfacă imediat cererea întrucât cantitatea de droguri era destinată altor cumpărători misterioşi, care urmau s-o transfere apoi în Franţa. La auzul unor astfel de informaţii, am simţit că mă trec fiorii; eram pe urmele unei afaceri mari şi nu-mi puteam permite ca oameni şi mărfuri preţioase să-mi scape printre

degete. Le-am arătat atunci celor doi turci un pachet de bancnote de câte zece mii de lire pe care le ţineam închise într-o geantă de piele şi am făcut uz de toată elocvenţa mea pentru a-i convinge să-şi schimbe clientul.

— Veţi spune asociaţilor voştri, le-am sugerat, că controalele prea riguroase ale poliţiei turce v-au împiedicat să îmbarcaţi marfa.

— Nu vrem să apărem ca nişte oameni necinstiţi, obiectă Ahmed, neîncrezător. Sunt persoane cu care am făcut afaceri din cele mai bune.

— Cine v-a cerut să fiţi necinstiţi? Viitoarea încărcătură va fi pentru ei! Până atunci daţi-mi opiul pe care îl aveţi la bord şi eu vi-l plătesc cu bani gheaţă!

Am simulat că reflectez, apoi am adăugat:

— Pot să urc plata până la un maximum de şaizeci de mii de lire kilogramul. Ce spuneţi?

Cei doi oameni schimbară priviri pline de lăcomie şi, în cele din urmă, Ahmed aprobă cu un semn din cap. În acest moment mi-au dat şi o mostră din droguri, iar eu, scuzându-mă un moment pentru a mă duce la toaletă, am pasat-o plutonierului Oropesa care ne urmărise de la distanţă, prefăcându-se a fi un client al clubului.

După întoarcerea mea la masă, începurăm o discuţie lungă pentru a stabili modalitatea şi locul de predare a mărfii şi, după ce am înlăturat câteva propuneri absurde ca de exemplu aceea de a ne întâlni în largul mării înaintea zorilor – am hotărât să ne întâlnim peste câteva ore într-un punct al portului industrial, în cartierul Zaule; pentru a-şi semnala prezenţa, marinarii urmau să facă semnale slabe cu lanterne electrice, iar noi urma să procedăm în

acelaşi chip de pe mal. Oricum, puşi de acord asupra tuturor amănuntelor, nu ne-a mai rămas decât să ne despărţim cu un cordial „la revedere, pe curând”.

Cursa era gata, trebuia numai să-i dăm drumul.

După o oră şi jumătate am luat cunoştinţă de raportul întocmit în timp record de experţii noştri, şi mi-am dat seama că era vorba de o marfă de primă calitate. Opiul brut fusese examinat în secţia noastră de biochimie (celelalte două secţii sunt de fonodactiloscopie şi medicină legală) şi specialiştii reuşiseră să analizeze atât de repede mostra datorită noului reactiv, microscopul german numit „Pupitrul lui Kofler”, şi aparatului „Wood lights”. „Pupitrul Iul Kofler” este un aparat suplimentar pentru analize microscopice; un reostat introduce curentul electric şi provoacă pe lamela microscopului, capabil să mărească de 300 de ori, fuziunea fizică a prafului de examinat; prin ocularul microscopic se poate astfel stabili gradul exact al fuziunii şi determina calitatea stupefiantului.

Mostra de opiu brut făcea parte din specia cunoscută sub numele comercial de „Opiu de Smirna” şi, cristalizat în forme geometrice bine determinate, putea da, în urma unui tratament special, 10% morfină pură. Identificarea lui a fost posibilă datorită a două caracteristici fundamentale: gradul înalt de umiditate, egal cu 15,4% (de obicei celelalte calităţi de opiu nu prezintă un grad de umiditate mai mare de 3 sau 4%) şi prezenţa acidului meconic.

Era încă noapte când am ieşit de pe una din străduţele care duceau în port, intrând hotărât pe chei. Lumini răzleţe sfâşiau întunericul şi grămezi de mărfuri aşezate lângă nave aşteptau să fie încărcate la bord. Am încetinit pasul şi mi-am ascuţit auzul la

zgomotele nopţii. Împrejurul meu, la distanţă, patrulau oamenii din echipa specializată care se afla sub comanda directă a chestorului De Nozza, însă nu puteam decât să intuiesc prezenţa lor, dată fiind abilitatea pe care o aveau în a se strecura pretutindeni fără cel mai mic zgomot.

Am trecut prin faţa unor mici magazine părăsite, am luat-o la stânga pe cheiul unde ancorau navele de mic tonaj, pentru transportul de marfă, şi m-am oprit pentru un moment la adăpostul unui acoperiş sprijinit pe stâlpi. Zgomotele oraşului ajungeau până la mine, iar ceaţa care se ridicase dădea o înfăţişare ireală lucrurilor, estompând contururile. Pe mare răsună o sirenă plângăreaţă, căreia îi răspunse un bubuit de tunet, în timp ce nori negri alergau încălecându-se şi rupându-se împinşi de vânt. Ajunsesem aproape de locul întâlnirii.

M-am uitat împrejur încercând să străpung cu privirea întunericul dens, dar n-am observat nimic; cheiul era pustiu. Tunetul se auzi din nou, mai aproape de astă dată şi primele picături începură să cadă pe pavaj, transformându-se repede într-o ploaie torenţială.

Plutonierul Oropesa veni pe neaşteptate lângă mine de parcă răsărise din pământ.

— A fost semnalată prezenţa a doi indivizi, îmi şopti. Se apropie de-a lungul cheiului. Căpitanul Hoppa, Blasina şi ceilalţi s-au ascuns la câţiva paşi de aici.

Am respirat adânc şi m-am pregătit să joc ultimul act al dramei. Ceea ce în ultimele ore mă făcuse să trec alternativ prin stări de siguranţă şi de incertitudine, devenise acum o necesitate, o problemă tehnică golită de orice conţinut uman, care

urma să se rezolve cu precizie. De îndată ce se iviră, cei doi cunoscuţi au fost interpelaţi de Oropesa în turceşte, iar ei răspunseră în aceeaşi limbă; cum îşi dădură seama de capcană, unul din cei doi duse mâna la buzunarul hainei şi scoase un pistol, gata să tragă, în timp ce celălalt încercă să fugă.

Reacţia noastră a fost iute ca fulgerul. Plutonierul Blasina, ieşind din spatele unor baloturi, se aruncă asupra individului înarmat, trântindu-l la pământ, iar eu, la rându-mi, făcui un „placaj" perfect, îmbrăţişând gambele celui ce dăduse să fugă; mişcarea îmi era familiară pentru că rugbyul, fără falsă modestie, nu are secrete pentru mine; nu degeaba am fost căpitanul echipei din Triest, care doi ani la rând a câştigat campionatul naţional de amatori. Când l-am imobilizat, mi-am dat seama că pe acest individ nu-l mai văzusem înainte, pe când celălalt era „prietenul" meu Ahmed Baba. Noul venit, prezentându-se Bulent Ozozan, ofiţer secund pe nava-cisternă „Sivas" încercă să-şi justifice încercarea de fugă prin teama de a nu fi atacat, negând că prezenţa sa în acel loc era dictată de motive de contrabandă.

I-am urcat pe el şi pe Baba într-o maşină ascunsă puţin mai departe şi am ordonat ca porţiunea respectivă să fie cercetată metru cu metru, convins fiind că stupefiantele fuseseră ascunse în vreo parte a digului. Nu mă înşelasem: după câteva minute, unul din agenţii mei se împiedică de doi saci din mătase impermeabilă, ascunşi într-o crăpătură a malului, iar când i-am deschis, avurăm satisfacţia de a găsi cele 20 kilograme de opiu brut. Am descoperit şi un al treilea individ ascuns într-o barcă cu motor a navei-cisternă, ancorată la câţiva metri de locul cu pricina, şi care era Mustafa Kuk, cel ce adusese marfa la mal

din ordinul ofiţerului secund Bulent Ozozan. Lipsea primul meu „prieten”, Edip Bayseling, şi pentru a-l captura, a trebuit să aşteptăm să se facă ziuă şi să avem posibilitatea să urcăm pe „Sivas” pentru a-l culege ca pe o pară coaptă.

Ce e drept, niciunul nu a opus rezistenţă şi chiar dacă la început încercaseră să-şi nege vinovăţia, la sfârşit, puşi în faţa unor probe evidente, au fost nevoiţi să recunoască. Iar nouă nu ne-a rămas decât să înştiinţăm Interpolul şi *Narcotic Bureau*-ul din Statele Unite despre sfârşitul strălucit al operaţiei.

Agenţii specializaţi au intervenit imediat, iar rezultatele operei lor au fost dintre cele mai răsunătoare; centrala furnizoare de opiu a fost descoperită la Istanbul, iar vinovaţii arestaţi, în timp ce noi am trimis în judecată pe Ahmed Baba, Bulent Ozozan şi Edip Bayseling. Fiecare dintre ei a trebui să numere câte opt ani de închisoare pentru trafic de stupefiante, deţinere ilegală de armă şi tentativă de folosire a armei împotriva agenţilor poliţiei italiene.

(*Walter Beneforti*)

BANDIŢII DINTR-UN „1900”

Prima dintre cele două spargeri a avut loc la 22 noiembrie 1957, la o bancă din Peretola, de la periferia oraşului Florenţa, şi a fost efectuată de doi tineri înarmaţi şi deghizaţi. Ne aflam încă în urmărirea vinovaţilor când, la interval de o lună, mai precis, la 23 decembrie, am fost informaţi de o a doua lovitură dată la Galliano, suburbie a comunei Barberino del Mugello, tot la filiala unei bănci; de astă dată fuseseră trei indivizi. M-am dus imediat la faţa locului cu una din cele mai preţioase „pantere” de pe atunci.

În anii aceia, loviturile la instituţiile de credit erau oarecum rare şi, prin urmare, suscitau nedumerirea şi interesul pasionat al publicului; în ceea ce ne privea, aveam de luptat împotriva unei noi forme şi tehnici a delincvenţei şi trebuia să deschidem bine ochii, dacă nu voiam să rămânem depăşiţi. În cazul respectiv mi s-a părut, la început, că luptăm împotriva unor fantome, atât de slabe erau indiciile şi urmele, şi singurul lucru pentru care puteam jura era că ambele lovituri fuseseră operate de aceiaşi bandiţi: cei doi din Peretola cărora, la Galliano li se alăturase un al treilea. Băieţii din Echipa Operativă şi cu mine nu am lăsat nimic neexplorat căutând să strângem cercul în jurul răufăcătorilor şi, cu cea mai mare răbdare, reuşirăm să adunăm câteva indicii slabe pe baza cărora să lucrăm.

Am stabilit, înainte de toate, că la prima lovitură

bandiţii ajunseseră la bancă pe jos şi plecaseră cu o motoretă ascunsă pe o străduţă laterală, în timp ce la cea de-a doua spargere se folosiră de o Alfa Romeo 1900, bicoloră.

Cu ajutorul a numeroase depoziţii am stabilit că cei trei tineri vorbeau cu un pronunţat accent toscan, că unul din ei era înalt şi voinic, iar altul scund, bondoc şi vorbea cu o voce dogită. În acel moment norocul mi-a surâs îngăduindu-mi să stabilesc că înainte cu câteva zile de spargerea de la Galliano o Alfa Romeo 1900, descrisă de martori ca o maşină bicoloră, de mare cilindru, se răsturnase la curba din Ghereto şi fusese repusă pe şosea de câţiva ţărani, cu ajutorul boilor. Amănuntul se dovedi imediat de cea mai mare importanţă, deoarece nicio persoană din băncile jefuite nu putuse să distingă semnalmentele răufăcătorilor, apăraţi de măşti şi, prin urmare, singurii care îi văzuseră bine la faţă erau, practic, ţăranii; deci martori preţioşi la momentul oportun.

Mă aflam încă în regiunea celei de a două lovituri, pentru cercetări la faţa locului, când unul din posturile de blocaj instalate imediat şi alcătuite din carabinierii din Vaglia, mă informă că o Alfa Romeo 1900, bicoloră, înregistrată la Pesaro, avariată de o răsturnare, fusese abandonată la periferia localităţii de către cei ce o folosiseră; aceştia, în număr imprecis, fuseseră văzuţi îndreptându-se pe jos către câmpul din vecinătate. Vaglia se afla la 15 kilometri depărtare şi avui nevoie de câteva minute pentru a ajunge acolo. O rapidă percheziţie a automobilului mi-a permis să găsesc câteva fişicuri de monede. Dobândită astfel certitudinea că era vorba chiar de maşina spărgătorilor, ne-am avântat în căutarea fugarilor.

Se aflau cu mine brigadierul Martini şi agenţii D’Arrigo, Carli şi Corradi, toţi oameni de mâna întâi, credincioşi şi plini de curaj. Începurăm să ne căţărăm pe o colină abruptă, sub furia unei ploi violente şi încercarăm să ne orientăm într-un labirint de depresiuni, gropi şi colţuri de stânci, în timp ce întunericul cel mai dens învăluia tot cuprinsul. Lămpile electrice pe care le aprindeam din când în când ne erau de oarecare folos, însă cercetarea galeriilor subterane, în ale căror unghere se puteau ascunde bandiţii înarmaţi, se dovedea îngrozitor de dificilă. Abia mult mai târziu am aflat că răufăcătorii şi noi ne apropiaserăm unii de alţii la o distanţă de câţiva metri, într-una din aceste văgăuni, şi că bandiţii nu îndrăzniseră să tragă necunoscând potenţialul forţelor noastre. Oricum, în noaptea aceea, bătălia s-a dat în gol, iar operaţia s-a încheiat cu un eşec. Ne înapoiarăm la Florenţa murdari de noroi din cap până-n picioare, însă tot mai hotărâţi să punem mâna pe bandiţi.

Am cerut telefonic informaţii la Pesaro în legătură cu un Alfa Romeo 1900 şi am aflat că maşina fusese furată şi că, înainte de spargere, fusese remarcat în oraş un tânăr florentin pe nume Remo.

Acest nume a declanşat un resort în creierul meu; din arhiva mnemotehnică pe care orice funcţionar de poliţie care se respectă trebuie s-o organizeze cât mai eficient, am desprins imaginea unui anume Remo, un tânăr înalt, robust, frumos, prieten al mondenelor. Am reluat vânătoarea în mediul „plimbătoarelor”, în timp ce băieţii mei încercau să-l găsească pe bondocul cu voce răguşită, iar în ziua de 24 decembrie, orele 7, reuşirăm să-i arestăm pe amândoi. I-am „pescuit” într-o casă de noapte, şi i-am condus la chestură în

ciuda protestelor şi refuzurilor lor; o percheziţie în casa lui Remo – al cărui nume adevărat era Remigio – ne duse la descoperirea unei perechi de pantaloni şi pantofi uzi şi plini de noroi; acelaşi noroi de care se murdăriseră şi hainele noastre în văgăunile din Vaglia.

Am avut o mare satisfacţie atât eu cât şi colaboratorii mei, şi am hotărât să trec fără reţineri la confruntări. Am trimis după ţăranii din Ghereto şi aceştia, puşi în faţa celor doi arestaţi, n-au avut niciun moment de ezitare:

— Da, ăştia sunt doi din cei trei pe care noi i-am ajutat să-şi reia drumul.

I-am invitat să examineze Alfa Romeo 1900, care între timp fusese remorcată şi adusă în curtea Echipei Operative şi au fost de asemenea categorici:

— Sigur că o recunoaştem! spuseră. Imposibil să ne înşelăm!

Cu toate aceste probe, cei doi au continuat să nege. I-am cerut apoi lui Remo să-mi explice de unde provin numeroasele zgârieturi de pe faţa, mâinile şi genunchii săi; „amicul” afirmă că încercase să rupă o cracă groasă în pădurea Monte Oliveto, şi s-a zgâriat încercând mai târziu să taie un pin gros din piaţa Pier Vettori.

— Eşti friguros? l-am întrebat. Îl luai pentru foc?

— Nu, domnule, voiam să-i fac un pom de Crăciun copilului meu.

— Impresionant. Să mergem să aruncăm o privire.

La Monte Oliveto nu există nici măcar o umbră de creangă de tipul aceleia descrise de tânăr, iar faimosul pin din piaţa Pier Vettori era intact, fără să aibă cea mai mică urmă de tăietură sau crestătură.

— Ei, Remo? Ce poţi să mai spui, tată ideal?

Se închise într-o tăcere demnă şi chiar şi tovarăşul său, pe nume Franco – scund, bondoc, blond, cu voce spartă – nu a deschis gura nici pentru a-l denunţa pe al treilea complice, nici pentru a-şi recunoaşte propria vinovăţie; poate o făcea pentru a-şi economisi vocea.

Între timp, un grup de tineri din San Frediano declarară că văzuseră adesea maşina Alfa 1900 cu Remo sau cu Franco la volan. Identificară maşina şi pe arestaţi; dar tot nu obţinusem rezultatul dorit: mărturia bandiţilor; aceştia declarau sus şi tare că nu văzuseră în viaţa lor o Alfa Romeo. Continuarăm cercetările fără pic de răgaz şi alte noi informaţii se adunară pe biroul meu; maşina fusese văzută la Florenţa la 20 decembrie, ziua în care, în conformitate cu plângerea, fusese furată, din Pesaro, ba, mai mult, Remo – după cum a rezultat dintru-un minuţios control al registrelor de hotel – dormise într-un hotel din Florenţa în noaptea spre 20. Surveni apoi o neaşteptată lovitură de teatru, întrucât proprietarul maşinii, după ce ne-a lăsat să ne pierdem timpul urmărind piste false, se hotărî să declare că nu fusese victima unui furt, mărturisind că încredinţase de bună voie lui Remo autoturismul.

Am încremenit.

— De ce dracu ai ascuns o astfel informaţie? l-am întrebat, nedumerit.

— Mi-era frică să nu păţesc ceva.

— Ce puteai să păţeşti?

— Păi, Remo nu are permis de conducere... şi eu ştiam lucrul ăsta.

În ziua de 27 decembrie, în timp ce familia mea începea să se întrebe dacă nu fusesem cumva expatriat – dat fiind că mă văzuse doar câteva ore în ziua de Crăciun şi apoi nu mai apărusem de loc – eu

mă aflam la a nu ştiu câta percheziţie la domiciliul lui Franco. Şi, în sfârşit, găsirăm „proba”: o bucată de stofă identică cu aceea folosită pentru a reduce la tăcere pe unul din funcţionarii băncii din Galliano; deci pantalonii şi pantofii murdari de noroi, bucata de stofă! Pus în faţa probelor evidente, Franco se prăbuşi şi îşi regăsi pe neaşteptate vocea pentru a „cânta”; recunoscu totul şi îmi dădu urma celui de al treilea bandit. Nu numai atât, dar îmi indică şi locul unde ascunsese parte din banii furaţi – o colină împădurită în împrejurimile Vagliei.

În ziua de 29 decembrie, la şase dimineaţa, după ce am conceput un plan de acţiune cu colaboratorii mei, m-am prezentat acasă la un oarecare Igino Mazzolai, în compania brigadierului Giannini şi a agenţilor D’Arrigo, Carli şi Corradi. Agenţii bătură la uşă şi intrară fără greutate. Tânărul Mazzolai era în pat, cu un picior în ghips, dar a fost invitat să se scoale din pat şi să vină la chestură, lucru care l-a acceptat fără rezistenţă.

Se părea că totul va decurge în linişte, însă drama izbucni pe neaşteptate. În timp ce Mazzolai îşi îmbrăca pantalonii, ajutat de mama sa, agentul Carli descoperi într-un dulap un pachet învelit în ziar şi-l desfăcu. Conţinea mai multe alte pachete. Ca împinsă de un resort, femeia începu să scoată ţipete isterice şi apucă un scaun cu care încercă să lovească. În acelaşi timp, Mazzolai luă pistolul pe care îl ţinea ascuns în buzunarul unei haine şi începu să tragă nebuneşte. Agenţii mei, luaţi pe neaşteptate, avură un moment de dezorientare, însă imediat, deşi răniţi, reuşiră să-l dezarmeze şi să-l imobilizeze pe acest tânăr robust. S-a organizat urgent primul ajutor şi la spital, când făceam bilanţul ciocnirii, ne dădurăm

seama că situaţia lui Carli era disperată, iar aceea a lui D’Arrigo foarte gravă. Şi Mazzolai fusese rănit uşor. Oricum, medicul primar al spitalului, profesorul Muntoni, se ocupă de îngrijirea cu egală abnegaţie a celor trei răniţi, iar în privinţa agenţilor mei angajă o adevărată luptă cu moartea.

Din punct de vedere birocratic acţiunea se terminase, în ce mă priveşte putea să fie clasată la arhivă; mai ales după deplina mărturisire a celor trei bandiţi. Rămânea aspectul uman al afacerii şi nu ştiu cu câtă nerăbdare şi grijă urmăream zi de zi îmbunătăţirea foarte lentă şi treptată a stării băieţilor mei. Câştigară şi această luptă, aşa cum câştigaseră sute în trecut, şi sosi şi ziua în care renumitul profesor Muntoni putu să-i declare în afara oricărui pericol.

Sunt şi acum alături de mine, în timp ce vă vorbesc, mereu în linia întâi, Carli şi D’Arrigo, şi gândesc că unor oameni atât de credincioşi trebuie să li se acorde toată simpatia şi recunoştinţa cetăţenilor cinstiţi. Poliţia judiciară oferă colaboratorilor săi riscuri şi eforturi dintre cele mai dure, însă le oferă şi nemărginita emoţie de a „dezvălui” adevărul şi de a asigura respectarea legii.

(*Tommaso Anania*)

DE LA GIN LA ADEVĂR

M-am sculat din somn cu greutate şi am bâjbâit prin întuneric în căutarea telefonului. Am executat gestul mecanic, în virtutea obişnuinţei, împins de dorinţa de a opri soneria blestemată, însă când am auzit vocea familiară a plutonierului Tessaro, m-am trezit aproape imediat la realitate.

— Îmi pare rău că trebuie să vă scol din pat, se scuză colaboratorul meu. Ştiu cât sunteţi de obosit.

— Cât e ceasul? am bâiguit.

— Cinci.

28 ianuarie 1958, orele cinci dimineaţa. Mă culcasem la orele două, după ce rezolvasem în mod fericit un caz care mă ţinuse trei zile în şir în tensiune (asasinarea unei femei şi descoperirea vinovatului datorită amprentei unui deget murdar de sânge cu care pătase peretele din holul casei victimei) şi drept recompensă îmi făgăduisem opt ore neîntrerupte de somn. Dar după cum se vede treaba, destinul hotărâse cu totul altfel.

— Ce s-a întâmplat? întrebai cu resemnare.

— O crimă. Victima n-a murit încă, dar e ca şi mort. Este vorba de un bătrân de 75 de ani, un anume Pellegrini, proprietarul barului din colţul bulevardului Zara. A fost lovit în cap cu un corp dur şi bătrânul este la capătul puterilor.

— Unde s-a întâmplat?

— În bar, acum o oră şi jumătate. Furt. Au luat

bani, ţigări şi valori.

— Cine a dat alarma?

— Fiica lui Pellegrini care l-a văzut pe agresor.

— Bine, vin imediat.

— Trimit maşina să vă ia.

Când am ajuns în bulevardul Zara, băieţii din Echipa Ştiinţifică abia sosiseră şi, în timp ce se pregăteau să ridice amprentele, am aruncat o privire în jur, încercând să mă orientez în mijlocul dezordinii pe care o lăsase în urma lui răufăcătorul. Oblonul şi uşa prăvăliei nu prezentau urme de violenţă.

— A fugit prin spate, îmi explică plutonierul Valente din Echipa Operativă, arătându-mi un coridor întunecat, mascat de o perdea din fundul localului. A străbat cu mâinile zăbrelele unui grilaj pentru a se putea strecura în curte, apoi a escaladat un perete destul de înalt. Urmele sunt evidente.

— Bravo. N-aţi pierdut timpul degeaba! Tipul pare a fi un atlet. Spuneţi că a fugit pe uşa din spate; a folosit aceeaşi cale şi pentru a intra?

Valente îşi frecă bărbia, privindu-mă perplex.

— Din nenorocire, nu. Nici uşa din spate nu prezintă urme de violenţă.

— Aceasta ne permite să tragem două concluzii, am remarcat eu, sau individul avea o cheie...

— Sau?

— Sau reuşise să se ascundă în local înaintea închiderii şi a aşteptat momentul oportun pentru a intra în acţiune.

— Cred că cea de a doua ipoteză este mai veridică. Mi se pare de necrezut să fi avut o cheie de la uşa din spate.

— Cine a deschis oblonul de la stradă?

— Fata lui Pellegrini, după ce şi-a revenit din şoc şi

după ce ne-a telefonat.

— Apropo, unde este? Vreau să-i vorbesc.

— Poftiţi! Veniţi cu mine!

Din coridor se deschideau două uşi: la stânga cea care ducea în locuinţa familiei, iar alta, în faţă, care servea ca intrare de serviciu.

— Bătrânul obişnuia să doarmă în camera din spatele prăvăliei, spuse Valente, arătându-mi o încăpere pe dreapta. Aici.

Femeia şedea pe o canapea şi îşi ţinea capul în mâini. M-am aşezat alături de ea şi, văzând că era destul de tulburată, i-am vorbit amabil, cu voce joasă. Am întrebat-o dacă se simţea în stare să răspundă la întrebările mele. Răspunse curajoasă, printr-un semn al capului, şi în scurt timp am reuşit s-o ajut să povestească puţinul pe care-l ştia. Am aflat astfel că fusese trezită de zgomotul unei încăierări şi de strigătul de ajutor al tatălui ei şi că s-a dus să vadă ce este, fără să se gândească la pericolul ce-o pândea.

— Din păcate, asasinul îl doborâse pe tatăl meu şi, văzându-mă, s-a aruncat asupra mea. N-am apucat să mai strig, deoarece m-a lovit cu atâta violenţă, încât am căzut la pământ şi am leşinat. N-aş putea să-l recunosc pentru că nu i-am văzut faţa, ştiu însă că este un tip robust, cu o înfăţişare tânără şi că purta un impermeabil de culoare deschisă. Când mi-am revenit, m-am grăbit să telefonez la chestură şi am deschis obloanele aşteptând agenţii... Sper că veţi reuşi să-l arestaţi...

Plângând, îşi acoperi faţa cu mâinile.

M-am întors pe coridor şi în timp ce mă apropiam de chepengul pivniţei pe care îl observasem mai înainte, Valente îmi raportă că lucrătorii de la criminalistică examinaseră un cric şi un levier pentru

automobil, găsite lângă victimă. Cricul fusese, fără îndoială, arma agresorului, însă nu se găsiseră pe el niciun fel de amprente digitale.

— Ce este aici, dedesubt? întrebai, arătând spre chepeng.

— Pivniţa pe care o folosim ca magazie şi depozit pentru băuturi, răspunse femeia.

— Bine, să aruncăm o privire.

Am coborât şi am supus întreg localul la o lungă şi atentă percheziţie, care n-a întârziat să-şi arate roadele. Prin mulţimea de sticle înfundate se afla şi una din care lipseau vreo patru degete de gin şi într-un colţ găsirăm un sac de hârtie cafenie, de tipul celor folosite de negustori pentru a păstra pâinea în ele. Ipoteza mea îşi găsise o confirmare şi anume că cineva s-a întreţinut un timp aici, dedesubt, şi şi-a omorât timpul mâncând şi bând. O urmă, destul de slabă şi neclară, începea să se contureze. Asasinul era un tânăr atletic şi foarte abil. Folosise un cric pentru a ucide şi se vedea că nu era la primele sale experienţe în materie de furt. Cum să-l identificăm? Mai întâi de toate, trebuia să restrângem cercul în jurul spărgătorilor de baruri şi tutungerii – deoarece fiecare hoţ are specialitatea sa – şi să-i interogăm pe vecini.

În zilele ce urmară, prin faţa biroului meu defilară zeci de persoane şi printre ele un grup de cetăţeni bine intenţionaţi, ce s-au prezentat voluntar, declarând că au văzut un individ cu impermeabil de culoare deschisă sărind peretele din spatele barului.

— Suntem vânători, au spus ei, şi aşteptam tramvaiul care ne scotea din oraş. L-am remarcat pe acel individ, însă, sincer vorbind, n-am acordat prea multă importanţă întâmplării.

Sfera în care trebuia să efectuăm cercetările era destul de amplă şi mai degrabă demoralizantă. Cea mai bună idee a fost desigur aceea de a examina unul câte unul toate buletinele de pronosticuri fotbalistice completate în holul barului în seara care a precedat delictul. N-a fost o treabă uşoară, însă până la urmă un nume ne atrase atenţia. Era vorba de un anume Alfredo Bonazzi, originar din Avellino, oraşul meu natal, care avusese de-a face cu poliţia pentru port ilegal de armă şi tentativă de trecere a frontierei. Ascultând de instinct, care m-a ajutat de atâtea ori, am hotărât să concentrez cercetările asupra lui şi, ţinând cont că era un tip destul de robust, m-am convins că o apucasem pe un drum bun. Fireşte, una era să presupui şi alta să dovedeşti.

Aveam însă o experienţă serioasă în investigaţii amănunţite, răbdătoare, şi mi-am orientat oamenii pe urmele lui Bonazzi şi ale eventualilor săi complici. Norocul ne-a surâs. După şapte zile am aflat că omul avea o prietenă în Monte Olimpio, provincia Como şi, fără să mai pierd timpul, am trimis acolo pe plutonierii Giannattario, Oscuri şi Valente, cu sarcina de a lăsa să se creadă că sunt nişte contrabandişti, prieteni cu Bonazzi şi de a-şi apropia femeia pentru a obţine de la ea toate informaţiile posibile. Şi această misiune a fost fructuoasă. Femeia, interogată cu abilitate de funcţionarii mei, se plânse de caracterul prietenului său, declară că se săturase să mai trăiască cu un tip violent ca el şi, fără să-şi dea seama de gravitatea informaţiei, povesti că în ziua fatală, el venise acasă în zorii zilei fără să-i dea vreo explicaţie.

În acest moment, chiar când mă pregăteam să cer un mandat de arestare, Bonazzi, printr-o lovitură de teatru, se prezentă în faţa autorităţilor declarându-se

autorul furtului ce avusese loc în noaptea delictului la o tutungerie din Como.

O dată depăşită surpriza, am înţeles că el căuta să-şi găsească o vină mai uşoară pentru a nu fi acuzat de omor; astfel încât am solicitat chesturii să facă cercetări rapide, pentru ca Bonazzi să fie pus în libertate cât mai repede posibil. Ceea ce se întâmplă după trei zile de aşteptare, iar de data aceasta răufăcătorul, părăsind chestura din Como, dădu de mine şi de Jovine – pe atunci şeful Echipei Crime din Milano – care îl aşteptam.

Cercul se strânsese în jurul ucigaşului şi noianul de informaţii pe care reuşisem să le strângem, îmi dădeau siguranţă. Interogatoriul se desfăşură într-o atmosferă de tensiune şi puternică emoţie. Bonazzi opuse o rezistenţă dârză şi ostilă, aşa cum prevăzusem.

Fără să-mi pierd firea, i-am pus în faţă toate probele pe care le deţineau şi am văzut că siguranţa lui începe să se clatine. I-am vorbit de mărturisirile prietenei sale, de buletinele completate de el cu câteva ore înaintea crimei în barul din bulevardul Zara; i-am spus că levierul şi cricul îi fuseseră împrumutate de un cunoscut al său (fost condamnat şi acesta, domiciliat în regiunea portului Genova, pe care oamenii mei îl descoperiseră) şi că acesta era gata să depună mărturie pentru a nu fi amestecat într-un caz de asasinat; l-am confruntat cu un frizer, care îl tunsese la opt dimineaţa şi care l-a recunoscut fără greutate; l-am pus în faţa negustorului care îi vânduse pâine în seara premergătoare crimei, cu câteva minute mai înainte de închiderea prăvăliei şi am încheiat spunându-i că alibiul pe care încerca să şi-l construiască nu era bun.

— Nu te aflai la Como, ci la Milano. Am împrospătat şi memoria prietenei tale şi acum nu mai este atât de sigură că te-ai întors în zori. Poate că era ceva mai târziu, ce spui?

Lovitura de graţie, însă, care l-a făcut să se prăbuşească, a fost amănuntul cu sticla de gin. Am încercat atunci o şmecherie.

— Există pe sticlă amprentele tale. Cum vei justifica prezenţa ta în pivniţa barului?

Ajunsesem la limita unei mărturisiri complete şi nu putu să reziste mai mult. Recunoscu totul, adăugă că nu avusese intenţia să ucidă şi că numai frica l-a determinat, şi ne arătă până şi locul în care ascunsese un impermeabil pătat de sânge.

Cu impermeabilul în mână, am adăugat şi ultima verigă care lipsea din lanţul vinovăţiei sale. Cazul era închis, sărmanul Pellegrini (mort între timp) îşi află răzbunarea. Alfredo Bonazzi a fost condamnat de tribunal la douăzeci şi şapte de ani închisoare cu specificaţia „semi-debilitate mintală”.

(*Mario Nardone*)

LOVITURA DIN STRADA OSOPPO

„Jaful secolului”, „Misterul salopetelor albastre”, „Chicago în strada Osoppo” şi alte titluri asemănătoare figurau în februarie 1958 pe primele pagini ale cotidienelor din toată Italia, şi nu se poate spune că reporterii se lăsaseră furaţi de fantezie; dimpotrivă, orice descriere a faptelor părea inferioară dramaticei realităţi.

În ziua de 27 februarie 1958, la orele nouă şi douăzeci şi trei, în strada Osoppo, la Milano, şapte gangsteri au atacat maşina blindată a Băncii Populare şi, în decurs de câteva minute, au reuşit să intre în posesia celor nouă casete metalice conţinând bani, titluri şi cecuri bancare în valoare de o jumătate de miliard; a fost lovitura cea mai senzaţională pe care cronica milaneză a înregistrat-o vreodată.

Maşina blindată care se îndrepta către agenţia nr. 28 a Băncii Populare din Milano, din strada Rubens, era condusă de un şofer care, conştiincios, schimba zilnic itinerariul, însă bandiţii care-l urmăriseră săptămâni de-a rândul, au găsit cu uşurinţă punctul corespunzător pentru efectuarea loviturii. Au ales intersecţia străzilor Osoppo şi Caccialepori, şi au folosit patru vehicule: un automobil „de recunoaştere” care aştepta în faţa casei parohiale din strada Osoppo, un autocar gol plasat ceva mai departe, un automobil „amiral” în care se afla grosul bandei şi, în sfârşit, un mic camion.

În momentul în care maşina băncii îşi făcu apariţia ieşind din Piaţa Brescia, autocarul criminalilor care staţiona la intersecţie, în partea opusă, îşi părăsi încet poziţia şi înaintă către centrul bifurcaţiei.

În acelaşi timp, automobilul se puse în mişcare, traversă în viteză o scurtă fâşie din partea carosabilă, derapă şi se izbi în peretele clădirii cu nr. 7. Acţiunea, concepută ca să atragă atenţia trecătorilor asupra a ceea ce părea un accident obişnuit de circulaţie, şi-a atins scopul. Puţinele persoane în trecere pe acolo se grăbiră să ajungă la locul cu pricina şi niciunul nu-şi dădu seama că între timp micul camion se pusese în mişcare şi se îndrepta cu viteză asupra maşinii blindate, lovind-o cu violenţă.

Din maşina avariată şi din camion ieşiră doi indivizi în salopete albastre şi capişoane de lână pe cap, înarmaţi cu puşti mitraliere.

Individul din automobilul „de recunoaştere” le strigă tuturor „mâinile sus”, complicele său făcând ţăndări geamul portierei maşinii blindate, lovindu-l pe agentul de escortă care rămase leşinat, iar restul bandei sosi în goană pentru a transporta valorile.

Cu mişcări rapide şi precise, gangsterii transferară casetele din maşina blindată în camion, se îmbarcară în restul maşinilor şi fugiră, abandonând automobilul „de recunoaştere”.

Lovitura stârni mare senzaţie în opinia publică, iar fiecare dintre noi se simţi mobilizat la vânătoarea bandiţilor.

Ajutaţi de carabinieri începurăm să punem bazele unor operaţiuni în stil mare, care în foarte scurt timp aveau să aducă în sfera activităţii noastre sute de suspecţi, foşti condamnaţi, hoţi ordinari, prostituate, indivizi decăzuţi de toate nuanţele, şi începurăm să

verificăm tot atâtea depoziţii, alibiuri şi declaraţii, încercând să stabilim unde se afla adevărul şi având grijă să nu ne lăsăm atraşi pe piste false, întinse chiar sub ochii noştri.

Câteva zile navigarăm în întuneric, chiar dacă acel *modus operandi* al bandiţilor ne îndreptăţea să credem că un singur om, Enrico Cesaroni, ar fi fost în stare să organizeze acţiuni criminale de acest gen.

Cesaroni fu interogat, însă l-am părăsit imediat din lipsa unor dovezi compromiţătoare precise.

Am făcut un prim pas în cercetările noastre, când am obţinut să fie secat o parte din vechiul canal Olona, în care eram siguri că bandiţii îşi aruncaseră salopetele pentru a scăpa de ele. Bănuielile noastre se adeveriră, deoarece în timpul lucrărilor de secare, au fost găsite pe albia mâloasă două revolvere, un capişon de lână, două măşti negre şi nişte salopete.

Era vorba chiar de îmbrăcămintea gangsterilor, astfel că pentru moment se punea problema identificării provenienţei salopetelor albastre.

N-am avut însă prea mult noroc deoarece, ajunşi, după multe investigaţii, la un vânzător ambulant, ultimul care le avusese, acesta nu ne-a putut fi de niciun folos fiindcă toate salopetele i se furaseră cu tot cu camionul încărcat cu alte mărfuri.

Vânzătorul ambulant spusese adevărul, fiindcă am stabilit că furtul camionului avusese loc de fapt cu câteva zile înaintea jafului.

Era necesar, aşadar, să identificăm hoţul sau cel puţin pe cineva care îl văzuse fugind cu camionul vânzătorului ambulant.

Martorului îi fură puse la dispoziţie numeroase fotografii de identificare şi cu uşurinţă o indică pe aceea care îl reprezenta pe Giorgio Puccia, cunoscut

de noi pentru efectuarea altor furturi.

Puccia fu arestat şi la chestură recunoscu furtul camionului, precizând că vânduse salopetele care se aflau la el lui Luciano De Maria.

Cu diferite echipe de agenţi s-a procedat la reţinerea lui De Maria, Ferdinando Russo, Arnoldo Gesmundo, Arnaldo Bolognini, Ugo Ciappina şi a altora, bănuiţi de a fi participat la această lovitură.

Nenumăratele versiuni au fost confruntate una cu alta şi la sfârşit acţiunea s-a soldat cu o recunoaştere din partea făptaşilor.

Totuşi, mai lipseau câteva documente pentru a completa mozaicul. De aceasta s-a îngrijit însă soarta. Un informator din reţeaua mea mi-a fixat telefonic o întâlnire la care trebuia să vin singur, dezarmat şi la volanul maşinii mele.

Am acceptat această propunere şi m-am dus la locul stabilit. Două ore mai târziu mă întorceam la chestură cu alte probe în sarcina bandiţilor şi, ceea ce era mai important, aflasem cine le furnizase armele. Furnizorul era un anume Ermenegildo Rosi, fără cazier şi de nesuspectat. Numele său, de fapt, nu fusese niciodată amestecat în jafuri şi crime, şi de aceea Cesaroni îi plătise un milion ca să-i depoziteze armamentul.

În casa lui Rosi găsirăm un adevărat arsenal: opt puşti mitraliere, şase pistoale, patru grenade de mână şi cartuşe.

Şeful bandei, Enrico Cesaroni, ne-a scăpat datorită unei trădări şi s-a stabilit la Caracas; l-am identificat însă în Venezuela şi l-am arestat ulterior; acelaşi lucru s-a întâmplat şi cu Eros Castiglioni, care fugise cu prada la Paris, dar care ulterior a căzut şi el în plasa justiţiei.

Am aflat de la bandiţi că lovitura – concepută în toate detaliile sale de către Enrico Cesaroni – le adusese acestora o sută paisprezece milioane în numerar, o mare cantitate de acţiuni, cecuri în valoare de jumătate miliard, în mare parte distruse de criminali, fiind considerate extrem de periculoase.

Fiecărui participant la lovitură îi reveniseră cincisprezece milioane, după acoperirea cheltuielilor de organizare, chiria armelor, cumpărarea salopetelor albastre etc., iar împărţirea avusese loc în barul lui Enrico Cesaroni din strada Chinotto 40.

O dată cu arestarea lui Cesaroni şi a complicilor lui, s-a făcut lumină deplină şi asupra altor atacuri banditeşti efectuate la Milano în perioada dintre 10 decembrie 1956 la 27 februarie 1958: spargeri la trei bănci, la câteva prăvălii şi la un oficiu poştal, lovituri în care era implicat unul sau mai mulţi componenţi ai bandei „salopetelor albastre”.

(*Paolo Zamparelli*)

CRICUL ADUCĂTOR DE MOARTE

Am terminat de citit ultimele programe, am salutat colegii din Echipa Operativă ce lucrau în schimbul de noapte şi am părăsit biroul şefului Secţiei Crime, care, în 1960 – perioada la care mă refer – se afla în Piaţa Nicosia.

Trecuse de miezul nopţii de 23 septembrie, iar ziua obositoare şi foarte caldă mă făcuse să mă gândesc cu o deosebită nostalgie la concediul de care nu putusem să mă bucur din cauza sarcinilor pe care le avusesem de îndeplinit. M-am urcat în „panteră" alături de plutonierul Barbato şi de brigadierul Luneso şi, în timp ce traversam centrul oraşului, mi-am dat seama că un mare număr de persoane se distrau în voie, în pofida orei târzii; sincer vorbind, îi invidiam fiindcă păreau să nu aibă vreun gând pe lume, cel puţin în aparenţă, şi am constatat că localurile la modă, barurile şi restaurantele erau pline de oameni voioşi. „Lumea ar trebui să-şi vadă întotdeauna de treabă, mă gândii eu. Şi ficatul meu ar avea de câştigat..."

În dreptul uneia din faimoasele cafenele de pe strada Veneto, observarăm o ambuscadă pe trotuar şi, dat fiind că noi practic nu suntem niciodată în afara serviciului, ne gândirăm să coborâm pentru a arunca o privire. Era o alarmă falsă; un grup de turişti care glumeau între ei, strigând şi cântând, aşa că nu ne rămase decât să intrăm liniştiţi în local şi să comandăm la bar trei cafele expres.

Urcarăm apoi în maşină, traversarăm Parcul Villei Borghese şi către orele două şi jumătate mi-am luat rămas bun de la colaboratorii mei şi am intrat în casă. Mai înainte de a mă culca, am citit câteva pagini din *Divina Comedia* comentată de Francesco de Sanctis – lectură care-mi destinde minunat nervii – iar la trei şi douăzeci am stins lumina.

La orele patru fără un sfert, după o odihnă consistentă de douăzeci şi cinci de minute, am auzit soneria telefonului. Mi se păru că izvorăşte din fundul unui puţ şi, înainte de a-mi da seama unde mă aflu, în virtutea obişnuinţei, am şi luat receptorul, bâjbâind prin întuneric şi îngânând:

— Da? Alo!

Era colegul meu Adelchi Caggiano.

— A fost atacat un bătrân şi lovit cu un corp greu, mă anunţă el scurt. Sărmanul îşi trăieşte la policlinică ultimele clipe. Pentru moment nu ştiu nici eu mai mult.

M-am deşteptat de-a binelea şi am sărit în mijlocul patului, aprinzând lumina.

— În regulă, mulţumesc. Voi chema imediat spitalul.

Am vorbit cu subofiţerul de poliţie de la punctul de prim-ajutor al policlinicii, care îmi confirmă internarea unui bătrân în stare foarte gravă, însă n-am reuşit să aflu alte amănunte fiindcă medicul de gardă nu stabilise încă diagnosticul.

Am telefonat atunci Echipei Operative şi, prin intermediul punctului-radio am cerut ca cea mai apropiată maşină să se ducă la policlinică, anunţându-i că eu mai întârzii puţin acasă pentru a primi veşti. M-am grăbit să mă îmbrac ştiind că dintr-o clipă într-alta va trebui să plec şi curând am şi

primit un telefon de la plutonierul Mereu care se afla la bordul unei maşini de patrulare.

— Abia am sosit la spital, spuse el grăbit. Bătrânul e ca şi mort. Doctorii fac imposibilul pentru a-l salva, însă numai o minune îl mai poate scăpa...

— Înţeleg. Nu vă mişcaţi de acolo, domnule plutonier, peste puţin voi ajunge şi eu. Între timp căutaţi să obţineţi toate informaţiile despre victimă. La revedere!

Întrerupsei comunicarea pentru a-l ruga pe Caggiano să mă aştepte la Centrală aşa că am coborât în stradă, am sărit într-o „panteră" care lucra în zona respectivă şi am plecat la policlinică. Când am intrat în sala de urgenţe, am privit maşinal ceasul şi am observat că toată manevra abia de-mi luase jumătate de oră; era patru şi un sfert.

— Pacientul se află într-o situaţie critică, mă informă modicul de serviciu. Nu rezistă fără tubul de oxigen.

— E în stare să vorbească?

Medicul dădu neîncrezător din cap.

— Mă tem că nu. Oricum, o încercare nu costă nimic. Veniţi cu mine...

Plutonierul Mereu veni lângă mine şi-mi dădu câteva date generale asupra victimei:

— Se numeşte Pietro Aglioti, născut la Gerace Superiore, provincia Reggio Calabria, la 25 decembrie 1879; locuieşte de mulţi ani la Roma, în bulevardul Provinciilor nr. 116. Am aflat toate acestea de la fiul lui, care îl supraveghează acum...

— Am să vorbesc cu el mai târziu.

Discuţia mea cu Pietro Aglioti a fost anevoioasă şi presărată de dificultăţi fireşti, dat fiind că el se afla încă într-o evidentă stare de şoc, totuşi am văzut

imediat că sărmanul dorea să ne ajute mai mult decât îi permiteau forţele reduse, şi că făcea eforturi de a-mi răspunde cu orice preţ la întrebări.

— Curaj, domnule Aglioti, îi spusei, aplecat deasupra patului. Veţi vedea că doctorii vă vor pune repede pe picioare.

Era palid la faţă, alb ca cearşaful ce-l acoperea şi mişcă buzele pentru a şopti cu durere:

— Nu... pentru mine totul s-a sfârşit, o ştiu...

— Vă amintiţi ceea ce vi s-a întâmplat?

— Da...

— Aţi fost atacat, într-adevăr?

— Da...

— Unde?

— La poartă...

— La poarta clădirii unde locuiţi?

— Da...

— Câţi erau?

— Nu ştiu...

— Nu i-aţi văzut?

— Nu... m-au lovit pe la spate...

Nu mai aveam ce să-l întreb, iar pe de altă parte, abuzasem destul de forţele lui, aşa că l-am lăsat în grija medicilor şi am trecut într-o încăpere alăturată, rugându-l pe plutonier să mi-l trimită pe fiul muribundului.

— Povestiţi-mi tot ce ştiţi, i-am cerut când l-am văzut în faţa mea. Vorbiţi-mi despre tatăl dumneavoastră, despre obiceiurile lui, fără a omite nimic.

Îndurerat şi întunecat la faţă, încuviinţă şi răspunse încet, ca şi când s-ar fi concentrat:

— Tata lucrează la o staţie de benzină. Îl cunoaşte toată lumea din cartier şi-l stimează fiindcă, deşi este

în vârstă, munceşte ca unul tânăr. Seara, după închidere, se întoarce acasă la cină, apoi se duce să petreacă o oră, două într-un bar învecinat. Are nevoie de aer, iar vara este nevoit să se trezească cu noaptea-n cap...

— Suferă de astm?

— Exact. Iese afară, face o plimbare în jurul casei şi când simte că i-a trecut criza, se întoarce şi se întinde în pat.

— Bănuiesc că asta se întâmplă des în timpul anotimpului cald.

— În fiecare noapte şi câteodată chiar de mai multe ori pe noapte.

— Vorbiţi-mi de cele întâmplate azi-noapte.

— Ieri-seară, taică-meu s-a întors acasă devreme, ca de obicei, a cinat şi înainte de a ieşi din casă, a depus cele optzeci de mii de lire pe care le încasase în timpul zilei la benzinărie.

Am ciulit urechile, informaţia mi se părea interesantă.

— Prin urmare, domnul Aglioti nu avea bani asupra lui? întrebai eu.

— Câteva sute de lire, nu mai mult.

— Lasă acasă întotdeauna încasările din ziua respectivă.

— Din nenorocire, nu... Dimpotrivă, obişnuieşte să ia banii cu el şi să-i scoată afară în momentul plăţii consumaţiei la bar.

„Prost obicei, am gândit eu, care poate să-l coste viaţa!” Cine ştie câtă lume îl văzuse fluturând banii şi vreunul l-a aşteptat, pândindu-l, fără să-şi închipuie că tocmai în seara aceea el îşi lăsase banii acasă.

— La ce oră s-a întors? am întrebat.

— La unsprezece şi jumătate, însă după o oră a

coborât din nou. Îi era rău şi avea mare nevoie de aer curat. Nu l-am mai văzut... decât după agresiunea care a avut loc către orele două.

— Aveţi idee cine ar fi putut fi? Bănuiţi pe cineva?

— Sincer să fiu, nu. Tata nu are duşmani...

„Nu trebuie să ai duşmani pentru a fi victima unui hoţ”, mă gândii eu, însă nu am mai continuat şi am întrerupt pentru moment discuţia. Era necesar să lansez un apel pentru a informa agenţii de patrulare despre cele întâmplate, aşa că m-am grăbit să redactez un scurt mesaj prin radio tuturor maşinilor; era vorba de a controla şi identifica orice persoană suspectă sau care ne dădea prilejul s-o suspectăm, fie că mergea pe jos, sau se afla la volanul unei maşini.

Misiunea mea la spital era terminată şi pe la orele cinci m-am urcat într-o „panteră” rapidă, pentru a mă deplasa pe bulevardul Provinciilor la numărul 116. Am organizat o supraveghere imediată în jurul casei şi la intrare, am pus un om de gardă pentru că nimic să nu fie mişcat din loc sau înlăturat, şi după ce am chemat Echipa de criminalistică pentru revelarea urmelor, am pornit la cercetări amănunţite. L-am anunţat pe proprietarul barului frecventat de Aglioti că doream să-i vorbesc şi, aşteptându-l să sosească, am urcat în casă pentru a interoga restul familiei. Fata bătrânului, Carmela, îmi confirmă că-l auzise pe taică-său după miezul nopţii şi adăugă deprimată:

— Nu l-am întrebat nimic fiindcă sunt obişnuită cu plecările lui neaşteptate. L-am văzut numai când l-au adus rănit acasă şi m-am trezit...

— Cine îl însoţea?

— Nu ştiu, mi se pare că erau mai mulţi... Am recunoscut un tânăr din bloc, însă emoţia, spaima...

Cum am putut să constat în continuare, era vorba

de o casă solidă, cu zece etaje şi diferite intrări care răspundeau într-o curte-grădină; imobilul era locuit de numeroşi studenţi, printre care şi tânărul indicat de Carmela, un tânăr de douăzeci de ani, pe nume Gabriele Monrico. M-am întrebat vag cum de băiatul acesta circula la două noaptea, astfel încât să fie gata să-l ajute pe Aglioti şi chiar să-l transporte împreună cu alţii în casă, însă a fost un gând trecător şi, date fiind împrejurările, nu m-am oprit îndelung asupra lui. Sosise între timp domnul Ruggero Fillo, proprietarul barului, şi-l rugai să-mi spună tot ce ştia despre bătrân. Ne-am adunat cu toţii în localul său, unde a aprins lumina, afară fiind încă întuneric, şi mi-a povestit pe scurt ce ştia despre Aglioti. De la început mi-a declarat că îl stima foarte mult şi continuă să-i aducă laude, plângându-l ca pe un om la locul lui, bun şi chibzuit; îmi vorbi apoi despre persoanele care se aflau la bar în seara precedentă şi-mi dădu numele câtorva clienţi obişnuiţi.

— Fireşte, preciză el, erau câţiva care ştiau că Aglioti purta asupra sa sume importante după închiderea benzinăriei.

— Nu vă vine în minte niciunul care, după părerea dumneavoastră, ar putea fi suspectat de comiterea acestei agresiuni?

— Din păcate, nu. Localul meu este frecventat de oameni cumsecade.

Cazul părea mai greu decât prevăzusem; lipseau indiciile şi nu existau martori oculari. Am depăşit un justificat sentiment de dezamăgire şi, în speranţa de a obţine pe alte căi informaţii de valoare, am continuat să păstrez o strânsă legătură radio-telefonică cu maşinile poliţiei care brăzdau oraşul. De la Echipa Operativă am aflat că cei reţinuţi se ridicau

la vreo cincizeci şi printre ei se afla şi tânărul Gabriele Monrico, iar de la policlinică am fost informat că Pietro Aglioti se stingea.

Am hotărât la iuţeală să mă întorc în birourile din Piaţa Nicosia, iar când am ajuns l-am rugat pe Caggiano să verifice pe toţi vizitatorii obişnuiţi ai barului, în timp ce plutonierului Barbato i-am solicitat să-mi procure datele de stare civilă ale chiriaşilor din Bulevardul Provinciilor nr. 116. În rest, problemele normale de administraţie, adică aceeaşi operaţiune obişnuită pe scară largă, care necesită un mare număr de oameni şi mijloace pentru controlul diferitelor sectoare ale drojdiei societăţii, de la şantajişti la perverşi, de la hoţi la prostituate, de la suspecţi la spărgători.

Fără îndoială, Pietro Aglioti fusese atacat cu scopul de a fi prădat, însă una era să fii convins şi alta să pui mâna pe vinovat; putea fi vorba de un cunoscut al victimei, de acord, însă tot atât de bine putea fi un hoţ ocazional care trecuse întâmplător pe acolo şi profitase de întâlnirea cu un bătrân singuratic; în cazul acesta dificultăţile ar fi crescut considerabil şi această perspectivă nu mă entuziasma, cu atât mai mult cu cât eram foarte hotărât să-l „răzbun” pe acel cumsecade Aglioti.

În câteva ore de interogatorii intense am cercetat peste cincizeci de reţinuţi, fără să descopăr însă nimic interesant apoi mi-a fost adus Gabriele Monrico, şi instinctul asociat cu o anumită curiozitate m-a determinat să-i acord toată atenţia. Era un tânăr înalt, zvelt, îngrijit, îmbrăcat elegant, în negru, însă fără cravată şi trebuie să mărturisesc că mi s-a părut puţin cam sigur de sine; în spatele aparentei sale răceli intuiam o personalitate complexă, aşa cum nu este

greu să găsim la mulţi exponenţi ai noii generaţii „arse”, sau cum dracu’ vor să-i mai zică.

Răspunse cu respect la întrebările mele şi-mi povesti că se întorcea tocmai acasă, însoţit de doi prieteni, Enzo Sciommei, domiciliat în strada Concordia nr. 6, şi Raffaele Massolo, din strada Livorno nr. 1.

— De ce aşa de târziu? am întrebat pe un ton indiferent, presupunând că dacă m-aş fi arătat prea interesat, s-ar fi închis într-o tăcere prudentă.

— Ne întorceam de la o petrecere studenţească.

— Înţeleg. Şi ce s-a întâmplat după aceea?

— Imediat ce-am intrat în gang, am auzit nişte vaiete şi am văzut un bătrân la pământ, rănit. Fireşte, am încercat să-l ajut şi să-l duc în apartamentul său...

— Îl cunoşteai?

— Da, locuieşte în acelaşi bloc cu mine, însă la o altă scară.

— Continuă.

— Păi, l-am ajutat... apoi, împreună cu cei ai casei, l-am dus la policlinică.

Nu aveam niciun motiv plauzibil să pun la îndoială declaraţiile lui Monrico, totuşi ceva din comportarea şi din tonul vocii sale mă nedumerise. Simţeam nevoia să cercetez în profunzime situaţia acestor tineri care hoinăreau prin oraş la ora două noaptea, nepăsători de cele ce aveau să le spună părinţii lor. L-am invitat pe Monrico să rămână la dispoziţia mea şi dădui ordin ca Sciommei şi Massolo să fie imediat găsiţi şi aduşi în biroul meu. Când i-am avut pe toţi în mână, i-am interogat separat, încercând să-mi formez o părere asupra caracterului lor, asupra mentalităţii şi, mai înainte de toate, asupra sincerităţii lor şi mi-am dat seama că, dintre toţi trei, Massolo era fără îndoială

cel mai maleabil, dar şi cel mai preocupat. Părea că-i este frică să nu cadă într-o cursă şi privea împrejur ca o fiară încolţită, sau mai bine zis ca un copil în căutarea unui ajutor.

L-am tratat cu amabilitate, evitând tonurile bruşte şi întrebările directe, şi am reuşit să scot de la el mărturisiri deconcertante; după câte se părea, tânărul, ca şi amicii lui, se bucura de o libertate nelimitată, dispunea de un automobil propriu şi, în aparenţă, nu dădea socoteală nimănui despre acţiunile sale. Am avut un sentiment neplăcut la auzul acestor enormităţi şi mă întrebam la ce putea duce o educaţie modernă, concepută cu atâta dispreţ pentru normele sociale. Felul meu de a discuta, în calitate de frate mai mare, îşi ajunse, oricum, scopul, rupând zidul de neîncredere care se creează de obicei în relaţiile dintre „bătrâni” şi „tineri” şi lui Massolo nu-i fu greu să-mi spună cum îşi petrecuse timpul în cursul nopţii.

— ...Am fost la o petrecere studenţească, apoi am colindat cu maşina prin oraş, fără un scop bine definit, până când am terminat benzina...

Mi-am amintit pe neaşteptate că proprietarul barului mă făcuse atent asupra sosirii a trei tineri în localul său pe la miezul nopţii şi am vrut să-l pun la încercare pe Massolo.

— Îl cunoşti pe domnul Fillo? l-am întrebat pe neaşteptate.

— Pe cine?

— Pe patronul barului unde se duce mereu prietenul tău, Monrico.

Se înroşi şi şovăi înainte de a răspunde:

— Monrico frecventează atâtea baruri...

— De acord, am replicat eu cu blândeţe, însă eu

mă refer la acela din Bulevardul Provinciilor. Haide, ştii bine care...

Deveni din nou morocănos şi irascibil şi dădu din cap:

— Nu, nu-l cunosc.

Ce motive avea să mintă? Nu voia oare să-mi dea posibilitatea să cred că se afla în vecinătatea locului crimei cu puţin înainte ca aceasta să fie crimă? Era o prostie din partea lui, însă nu trebuia scăpat din vedere că era vorba de un băiat neobişnuit cu polemica şi subterfugiile; afară de aceasta, dacă avea ceva de ascuns, se temea să nu vină în contradicţie cu ceea ce ar fi admis prietenii lui mai înainte. Ajungea să-mi fi spus: „Nu-l cunosc pe domnul Fillo, însă cunosc barul despre care vorbiţi; am fost acolo azi-noapte cu prietenii mei...” În schimb, preferase să mintă.

Nu i-am reproşat minciuna, prefăcându-mă că n-am remarcat-o şi am schimbat subiectul.

— Bănuiesc, i-am spus, că hainele cu care eşti îmbrăcat sunt aceleaşi cu care ai fost la petrecere?

Mă privi neîncrezător, apoi se convinse că întrebarea era inofensivă şi răspunse afirmativ:

— Da, sunt aceleaşi.

— Şi cele ale prietenilor tăi?

Se gândi un moment şi răspunse de asemenea afirmativ.

Era aşa cum îmi închipuisem şi-mi repetai că numai Monrico era fără cravată. De ce? Unde o lăsase? La petrecere. O avusese cu certitudine, ca toţi prietenii săi şi doar nu se mai dusese pe acasă.

Se făcuse nouă dimineaţa, interogatoriul celor trei tineri alternase cu cel al câtorva locatari din bloc şi începusem să-mi fac o imagine destul de clară a

situaţiei. Încercai să trag primele concluzii împreună cu colaboratorii mei cei mai apropiaţi şi-mi dădui seama că depoziţiile lui Monrico, Sciommei şi Massolo se contraziceau în câteva puncte; nimic grav dacă n-ar fi fost la mijloc un muribund, însă destul pentru a trezi bănuielile noastre în cazul respectiv. Totuşi, declaraţiile chiriaşilor asupra lui Monrico erau unanime; toţi îl descriau ca pe un tânăr violent şi arogant, un „cap înfierbântat”... în timp ce aceia care-l cunoşteau pe Massolo afirmau că era vorba de un tânăr politicos, educat, în esenţă bun. În ceea ce-l priveşte pe Sciommei, nu obţinurăm nimic deosebit, nici în bine nici în rău: un tip incolor, probabil un dominat, incapabil să se opună voinţei altuia. Era clasicul terţet bine armonizat – gânditorul şi executorul, într-o admiraţie nemărginită faţă de tovarăşul lor mai „drept” decât ei...

Cine altul decât Monrico ar fi putut să dea lovitura? El îl cunoştea pe Aglioti, ştia de bani, locuia în acelaşi bloc; avea tot dreptul să intre în casa aceea şi bătrânul n-ar fi bănuit nimic văzându-l că se apropie. Firește, navigam în marea supoziţiilor, aveam nevoie de multe pentru a transpune teoria în certitudine, totuşi simţeam că apucasem pe un drum bun şi aveam de gând să bat fierul cât e cald.

Am încercat să evit rudele celor trei tineri, care în mod justificat căutau să afle motivele unei „reţineri” atât de prelungite şi, în timp ce oamenii mei percheziţionau minuţios clădirea din Bulevardul Provinciilor în căutarea unui indiciu şi a armei cu care se săvârşise crima, mi-am concentrat din nou atenţia asupra lui Massolo. L-am dus într-o cameră separată şi am încercat să-l fac să se simtă la largul lui, oferindu-i cafea cu lapte şi pâine, întrucât băiatul nu

luase micul dejun, şi vorbindu-i pe un ton prietenos, dar serios, l-am lăsat să întrevadă poziţia periculoasă în care se situează cei ce împiedică acţiunile justiţiei. Sincer să fiu, aş fi pus capăt acestor discuţii însă, repet, mă muncea gândul că tânărul îmi ascundea ceva grav şi consideram că merita să insist.

— Eşti un băiat instruit şi inteligent, îi spusei. Dacă ştii ceva, ai datoria să ne ajuţi, sunt sigur că îţi dai seama de asta. Aici nu este vorba de a trăda un prieten, ci de a delimita responsabilitatea ta de a aceluia care a încercat să te nenorocească.

Se îngălbeni ca un mort şi holbă ochii, însă dădu din cap cu încăpăţânare.

— Nu ştiu nimic, nu înţeleg despre ce vorbiţi...

— Fiule, nu-ţi agrava propria situaţie, am spus cu intenţia de a grăbi lucrurile, citind spaima pe faţa lui. Un biet bătrân nevinovat este pe punctul de a-şi pierde viaţa! Nu este vorba de o prostie copilărească, ci de o crimă!

Continuarăm aşa până la unsprezece şi jumătate, când Massolo, la capătul forţelor, avu o neaşteptată criză nervoasă şi-mi ceru printre sughiţuri să-şi vadă mama. Simţeam că ne apropiem de dezlegarea acelei triste întâmplări şi, bucurându-mă totuşi că n-am abandonat pista, încercam uni sentiment de milă pentru tânărul care stătea în faţa mea implorându-mă cu mâinile împreunate să-l ajut. Mărturisirea ieşi de pe buzele sale în frânturi, ciuntită, întreruptă continuu de izbucnirile de plâns, şi m-a lăsat împietrit.

Sunt obişnuit să am de-a face cu durerea şi răul omenesc, însă auzindu-l pe copilul acela vorbind, mi s-a părut că trăiesc un adevărat coşmar; mi-era imposibil să cred că trei tineri de familie bună, în pragul maturităţii, sănătoşi fizic şi fără necazuri, ar fi

putut să pună în aplicare un plan nebunesc cu atâta inconştienţă rece şi atâta hotărâre. Mărturisirea lui este aceasta:

— La sfârşitul petrecerii am făcut un tur cu maşina, apoi ne-am dat seama că benzina era pe sfârşite, iar eu am propus să ne întoarcem acasă. Monrico a spus însă că are o idee grozavă: „Cunosc un bătrân de pe lângă mine care are întotdeauna ceva bani. Haideţi să-l căutăm. Dacă îl găsim, îi dăm una în cap şi plecăm cu banii...” Credeam că glumeşte, dar el vorbea serios. Oricum, Sciommei şi cu mine ne-am lăsat convinşi şi am ajuns în Bulevardul Provinciilor, unde am intrat într-un bar pentru a vedea dacă bătrânul se găsea acolo. I-am dat de urmă ceva mai târziu, în preajma casei, şi Monrico ni l-a arătat. Nu aveam un plan bine precizat, în orice caz am ajuns înaintea bătrânului la poarta casei şi în timp ce eu stăteam la volan, Sciommei se pitise lângă intrare stând la pândă, iar Monrico îşi pregătea arma alcătuită dintr-un cric învelit într-un ziar legat cu cravata lui. Peste câteva minute bătrânul sosi şi intră în gang, unde Monrico, ascuns, îl aştepta. Eu... n-am văzut nimic... n-am asistat la agresiune... Ştiu numai că Sciommei a venit repede la mine, cu ochii ieşiţi din orbite, şi mi-a spus: „L-a omorât!” Apoi a venit şi Monrico şi la reproşurile mele a răspuns că a trebuit să-l lovească puternic de frică să nu-l recunoască: „Acum, a adăugat el, să arătăm că ne aflăm din întâmplare pe aici şi să alergăm să-i dăm o mână de ajutor...”

Eram înmărmurit.

— Nu sunteţi trei gangsteri profesionişti – am observat eu, pradă unui sincer sentiment de durere, dar v-aţi comportat ca atare. Nu v-aţi gândit niciun

moment la consecinţele faptei voastre?

— Nu voiam să-l ucidem...

Desigur, nu voiseră să-l ucidă. Voiau doar să-l ameţească şi să-i fure banii şi gândeau că asta, în fond, nu era atât de grav. Dar, ce să mai discutăm? „Unii tineri” ne rezervă astfel de surprize, însă eu nu ştiu cui să-i atribui vina; societăţii? familiei? anturajului? exemplului rău? Cu ce am greşit noi, bătrânii? Ce vor copiii noştri? Ce caută, în ce direcţii se îndreaptă? Îmi adresam în linişte aceste întrebări, cu toate că ştiam că nu sunt în măsură să-mi dau un răspuns, apoi m-am întors hotărât la datorie şi l-am supus pe Sciommei la un interogatoriu serios; rezistă jumătate de oră apoi recunoscu, confirmând cuvânt cu cuvânt mărturisirea lui Massolo. Ultimul, lui Monrico, îi lăsasem osul cel mai tare şi n-am fost surprins când a negat totul cu o hotărâre extraordinară.

— Prietenii tăi au declarat că te-ai întors în maşină fără cric, i-am spus. Unde l-ai ascuns? Cum ai scăpat de el?

Şi, văzând cum strânge din buze fără să răspundă, am continuat grav:

— Ai să vorbeşti, băiete, pot să jur! Până una alta îţi vor pune cătuşele şi or să te ducă în Bulevardul Provinciilor. Vei da un spectacol, cei din bloc care te cunosc te vor admira între doi agenţi. Dar tu eşti un tip sigur pe tine, nu-i aşa? Pe tine nu te interesează părerea altora. Bine, să mergem, aşadar. Ai să-mi arăţi tu singur ascunzişul cricului.

Scontasem pe factorul psihologic şi din fericire nu mă înşelasem. Monrico îşi pierdu cutezanţa încet, încet, pe măsură ce maşina se apropia de Bulevardul Provinciilor şi când coborârăm în faţa numărului 116

nu se simţi în stare să înfrunte privirea acuzatoare a vecinilor şi chiriaşilor. Mă chemă de-o parte şi spuse cu voce scăzută:

— Veţi găsi cricul pe caseta contorului de gaze, la jumătatea scării dintre etajele doi şi trei. Speram să-l iau de acolo înainte ca oamenii dumneavoastră să-l poată descoperi...

De fapt nu-l descoperiseră; ascunzătoarea era bine aleasă, mirosul gazelor ar fi înlăturat până şi câinii poliţişti.

Abia când cricul mi-a fost înmânat, învelit încă în ziar şi legat cu cravata, am putut să consider cazul încheiat. Trist caz şi foarte trist bilanţ: un sărman bătrân ucis cu sălbăticie (Pietro Aglioti a murit la 26 septembrie), trei familii pradă durerii şi ruşinii, trei tinere existenţe trunchiate de mâna dreaptă a legii... Un ultim amănunt: în momentul agresiunii, Pietro Aglioti avea în buzunar două sute douăzeci şi cinci de lire.

(*Nicola Scire*)

O CRIMĂ PENTRU DOI COLONEI

Institutul de medicină legală nu m-a lăsat să aştept mult.

Ieşeam tocmai din birou când telefonul sună şi vocea cunoscută a profesorului Germ spuse:

— Alo, comisare, am rezolvat-o repede de astădată. Totul era aşa de clar că nu merită să te ţin pe jăratic. Colonelul Donges a fost strangulat.

— Strangulat?

— Da, printr-o mişcare clasică de judo, numită „braţul la cravată”.

— Înţeleg.

— Îmi pare rău, cred că o să aveţi bătaie de cap. Vor fi câteva întrebări la care va trebui să daţi un răspuns. Până una, alta, la revedere şi mult succes.

Profesorul Gerin avusese dreptate. Erau multe întrebări care cereau un răspuns. Cine era, ca să fiu mai clar, Norman August Donges? Pentru moment, un singur lucru era cert, că sărmanul de el fusese asasinat.

Cazul pe care îl voi numi „Misterul” din strada Tiburtina, începuse în ziua de 31 octombrie 1960, la orele unsprezece şi treizeci, pe când o patrulă a Comisariatului Prenestino remarcase un Volkswagen cu numărul 312 Z, 4284 închis ermetic, oprit pe marginea străzii. Era vorba de o regiune de provincie, la kilometrul şaptesprezece de pe şoseaua Tiburtina, în localitatea Bivio Mandorletto.

La început, agenţii crezură că putea fi maşina unor turişti care s-au oprit să admire peisajul, însă după ce s-au apropiat, au descoperit în interiorul maşinii silueta confuză a unui om, trântit pe canapeaua din faţă, acoperit parţial cu o bucată de material plastic şi cu câteva foi de ziar. Portierele erau închise şi în lipsa altei posibilităţi, a fost necesar să se forţeze siguranţa geamului din stânga şi, prin introducerea unui braţ, să se manevreze deschizătorul uşii. Omul dinăuntru era mort şi în consecinţă echipele operative şi de criminalistică au fost puse în alarmă, după ce cadavrul a fost trimis la Institutul de medicină legală.

Când este vorba de un asasinat, poliţia şi ziariştii se agită fiecare pe cont propriu, încercând să descopere câte ceva din viaţa victimei, fiindcă, fireşte, în anturajul acesteia ar trebui să se găsească făptaşul. Informaţiile pe care am reuşit să le obţinem, în colaborare cu presa, despre persoana americanului au fost, cel puţin, derutante.

Norman August Donges se născuse în urmă cu cincizeci şi trei de ani într-un oraş din Louisiana, un stat în care se vorbeşte atât engleza cât şi franceza; în cursul ultimului război, colonelul jucase un rol important în Franţa, pătrunzând clandestin pe teritoriul acestei ţări şi organizând războiul de gherilă. După terminarea conflictului obţinuse o pensie excepţională din partea guvernului său, precum şi un premiu special de patruzeci de mii de dolari drept recompensă pentru serviciile strălucite aduse. Ulterior venise în Italia şi ceruse înscrierea la Universitatea pentru străini din Perugia.

În sfârşit, în 1959, se stabilise la Roma, locuind la hotelul organizaţiei Y.M.C.A. (*Young Men Christian Association*), o organizaţie catolică destul de populară

în ţările anglosaxone, care are filiale în toată lumea. Majoritatea informaţiilor despre victimă au fost obţinute chiar de la personalul hotelului, de la care am mai aflat că Donges era un om retras, serios, solitar, care ducea o viaţă ordonată, dacă-l judecai, de exemplu, după faptul că nu se întorcea aproape niciodată la hotel după ora zece seara; din când în când, însă... şi aici ieşea la iveală o altă trăsătură a caracterului său... evada şi în aceste situaţii seriozitatea sa se spulbera: bea mult, se întorcea beat la hotel, îşi aducea în cameră sticle de băuturi pentru a-şi completa cheful sau se ducea în localurile caracteristice din Trastevere şi de pe strada Veneto.

Cu fiecare nouă descoperire, personalitatea lui Donges ne uimea şi ne lăsa buimaci. Făcuse parte din serviciul secret al ţării sale şi, în decursul ultimelor săptămâni, orice mişcare a lui fusese supusă unui control discret din partea agenţilor din *Federal Bureau of Investigation*. Pentru ce-l filau? Ce anume trezise suspiciuni F.B.I.-ului? Care erau motivele pentru care Donges pierduse încrederea şefilor săi?

După cum se vede, nu lipsea materialul pentru „romanul de aventuri”. Spionaj, servicii internaţionale de informaţii care luptă unul contra celuilalt fără să excludă loviturile tari, tehnica rafinată în învingerea obstacolelor, resentimente ale adversarilor şi colegilor de profesie, trădare sau o slăbiciune în propria activitate... ziarele se lansaseră pe această pistă cu o bogăţie de amănunte şi informaţii fundamentate. Reproduseră episoade autentice din viaţa lui Donges, legăturile sale amicale din domeniul activităţii de spionaj, iar tot trecutul său fu cercetat cu amănunţime şi făcut de domeniul public.

Apoi, pe neaşteptate, „romanul de aventuri”

alunecă spre tema unei moralităţi îndoielnice. Se află că Donges se întâlnea uneori cu tineri dubioşi care, după cum afirmau gurile rele, participaseră la faimosul scandal al „baletului verde” de la Brescia, şi astfel cercetările se întinseră şi în această direcţie.

Oricum, întrebările fără răspuns rămâneau chinuitoare. Cum era, bunăoară, strangularea aceea rafinată şi perfectă. Fără niciun semn, nicio urmă de violenţă. Cu câţi o fi fost în maşină? Cine a acţionat? Şoferul sau cel care a stat în spatele lui? Fapta s-a petrecut în interiorul maşinii sau altundeva?

Aşa cum s-a afirmat, Donges frecventa în mod obişnuit localurile din strada Veneto, însă această faimoasă arteră are şi un apendice, un loc de refugiu care este Villa Borghese.

Am blocat Villa Borghese, cu oarecare discreţie, pentru a nu da de bănuit şi a îndepărta vizitatorii frecvenţi şi am încercat să mizez pe o probabilitate excepţională şi anume că cineva putea să cunoască direct sau indirect un amănunt util cercetărilor...

Cu ocazia interogării unui băiat reţinut la patru zile după crimă, brigadierul Simiele observă ceva ciudat şi, observându-l la rândul meu, am fost frapat de atitudinea lui. Cu capul plecat, îşi frământa mâinile şi-şi privea mereu mâna stângă, închizând pumnul şi deschizându-l cu nervozitate, maltratându-l de parcă-l pedepsea şi-l blestema. Îţi lăsa impresia că partea aceea a corpului nu-i aparţine, că-l deranja şi-i provoca un sentiment de dezgust.

Am rămas singur cu el. Numai interogatoriu n-a mai fost ceea ce a urmat. A fost o discuţie lungă, apăsătoare, cu ieşiri nervoase, blesteme şi gesturi frânate la timp; pauze, priviri în gol, tăceri interminabile, fraze lipsite de semnificaţie. Cam aşa s-

a purtat băiatul tot timpul. În ce mă priveşte, îl studiam, îl observăm şi-l urmăream cu calm, deşi îl simţeam departe de mine şi chibzuiam la modul în care să-l atac; mă gândeam cum să mi-l apropii, cum să-l câştig. Căutam să găsesc mişcarea cea mai indicată, cuvântul oportun pentru a-i citi gândurile şi a-l înţelege.

Era un nebun, chinuit de complexul culpabilităţii? Un tânăr ruinat de vreo femeie stricată? Un hoţ? Un bandit de duzină? Un şantajist al invertiţilor?

Încet, încet, în linişte, fără presiuni, văzui că începusem să ne înţelegem. Aş fi putut să accelerez pentru a mări viteza, însă riscam ca băiatul să se închidă din nou în sine şi atunci n-ar mai fi deschis gura de loc... Gândul acesta m-a făcut să continui discuţia, fără să ţin cont de timpul care se scurgea, ore după ore, enervante şi încordate. Ce putere întunecată pusese stăpânire pe acest tânăr? Era vorba de alterarea unui creier bolnav sau de remuşcările unei conştiinţe tulburate de un păcat săvârşit cu adevărat?

Atacasem probleme din cele mai variate, după cum e lesne de înţeles, însă mă păstrasem pentru ultimul capitol, acela al „invertiţilor” şi aveam de gând să stabilesc dacă tânărul Cardarelli – Orante Cardarelli se numea – avea de-a face cu persoane mai puţin recomandabile şi dacă deţinea ceva informaţii interesante asupra acestei „lumi” josnice şi depravate. Ei bine, subiectul dădu rezultatul scontat. Parcă l-ar fi muşcat un şarpe. Izbucni, blestemă şi înjură. Se ridică, se aşeză, aruncă învinuiri impersonale şi nemiloase, se lăsă pradă unei convulsii nervoase şi unor sentimente contradictorii. Şi, deodată, un strigăt:

— Americanul!

— Care?

— Acela din maşină!

— Fii calm, bea puţină apă...

Luă paharul, îl aruncă şi-l fărâmă în zeci de bucăţi.

— Fii calm, repetai eu cu blândeţe. Deci, nu l-ai omorât tu...

— Ba nu! Chiar eu l-am ucis!...

Discuţia se prelungi încă mult timp. Era nebun sau spunea adevărul? Se crease o atmosferă de încredere, iar mărturisirea veni singură. Aveam în faţa mea un băiat care dădea o nouă nuanţă de mister întregii afaceri: unde mai era spionajul de înaltă clasă? Ceea ce povestea Cardarelli era oare adevărul? Trebuia să-l cred, din moment ce el îmi vorbea cu precizie, cu lux de amănunte, minuţios în detalii. Logic, însă, nu puteam să mă încred în vorbele sale şi voiam să adun probe sigure.

— Minţi, îi spusei eu sever, dar vreau să-ţi ofer posibilitatea să mă convingi. Condu-mă la locul respectiv...

Era încărcătura cu exploziv de care el avea nevoie.

Urcarăm în maşină şi-i lăsai băiatului sarcina să-mi arate drumul pe care trebuia să mergem. Plecarăm din Piaţa Independenţei, depăşirăm bulevardul Castro Pretorio, ajunserăm în Piaţa Provinciilor şi la Verano, iar de la Portonaccio ne îndreptarăm către răscrucea Mandorletto. Când ajunserăm în câmp, i-am cerut lui Cardarelli să-mi arate punctul în care, după cum declarase el, aruncase cheile Volkswagenului. Ne conduse în localitatea Le Capannacce, la staţia autobuzului Roma-Tivoli şi spuse că aruncase prin locurile acelea cheile cu un breloc de fildeş de forma unei mâini. Plouase, iar cercetarea era anevoioasă

prin şanţul plin de noroi; în afară de asta mai era posibil ca şuvoaiele de apă să fi luat obiectul respectiv şi să-l fi împins la distanţe apreciabile şi, o dată cu el, şi proba pe care o căutam. Cheile şi brelocul nu fuseseră pomenite de presă şi nimeni nu ştia de ele în afară de poliţie. Aveam impresia că mă întorsesem din nou la punctul de plecare. Ce înseamnă în fond o recunoaştere fără probe? Dacă Orante Cardarelli nu era nebun, trebuia să găsim cheile. Dar, cum anume? Era aproape imposibil să dai de urma lor sub stratul acela dens de noroi.

— Cheile nu vor putea fi găsite după ploile şi aluviunile de zilele trecute, i-am spus. Cred, însă, că ar trebui să ne vorbeşti de alte obiecte... ştiu eu, poate ai luat ceva cu tine sau ai lăsat în maşină...

Vorbele mele avură darul să-l lumineze, iar băiatul, privindu-mă în ochi ca şi cum ar fi vrut să mă convingă, de cinstea lui, vorbi de unele mucuri de ţigări *Stop*, de două chibrituri de ceară consumate şi de unul neaprins, toate puse de el în scrumiera de la bordul Volkswagenului.

Ne întoarserăm imediat la birou. Ştiam că echipa de criminalistică, în cursul cercetării la faţa locului, scosese în evidenţă, înregistrase şi fotocopiase fiecare amănunt. În privinţa cheilor, mă gândii să solicit serviciul tehnic al chesturii.

I-am telefonat domnului Caputo, şeful serviciului tehnic, care se grăbi să trimită la locul respectiv câţiva oameni din personalul specializat, cu un detector magnetic. După câteva ore primii o informaţie puţin încurajatoare şi anume că masa de noroi şi de material detritic, precum şi surpările pereţilor şanţului făceau imposibilă cercetarea; detectorul mergea în gol. Au fost descoperite

numeroase bucăţi de metal de dimensiuni foarte reduse, însă nici vorbă de chei. De comun acord cu colegul Caputo, hotărârăm să aplicăm o tehnică mai variată. El aduse la faţa locului un al doilea detector mai modern, mai sensibil şi, înarmaţi cu acesta, începurăm căutarea din vale spre povârniş, ţinând cont de forţa de tracţiune a apei şi a noroiului, schimbarăm chiar şi direcţia de detectare, trecând de la aceea orizontală la cea verticală.

Spre seară, sub o mică galerie, la câţiva metri de locul indicat de Cardarelli, acul indicator se agită. Plutonierul Volpato, care ne însoţea, începu imediat să scormonească pământul cu mâinile şi, în sfârşit, se întoarse către noi cu o expresie de triumf: cheile erau acolo, cu brelocul lor cu tot! Prin urmare Cardarelli spusese adevărul. De asemenea, poliţia ştiinţifică îmi confirmase declaraţia cu privire la mucul de ţigară *Stop* şi la cele trei chibrituri de ceară, punându-mi la dispoziţie fotografii probatorii.

În continuare completarăm tabloul prin efectuarea unor investigaţii asupra întregii activităţi pe care tânărul o desfăşurase în cursul acelor zile. El însuşi ne ajută fără nicio reticenţă, indicându-ne persoanele cu care luase legătura, plimbările făcute, filmele vizionate. Fiecare cuvânt al său fu controlat cu conştiinciozitate şi rapiditate de oamenii mei. Cu alte cuvinte, edificiul era aproape gata, lipsea numai mobilul crimei. În asemenea cazuri, poate părea de prisos să-l întrebi pe vinovat în ce scop a săvârşit acţiunea respectivă; uneori, el îţi oferă o versiune falsă din dorinţa de a se justifica, sau din ruşine, ori din superficialitate. În schimb, în faza procesuală, când ofiţerul de poliţie judiciară şi apărătorul se află faţă-n faţă pentru lămurirea şi interpretarea crimei, a

şti şi a demonstra „de ce” a fost comis delictul, constituie de fapt elementul hotărâtor.

În timpul cercetărilor, Cardarelli prezentă un Donges îmbuibat de alcool, lacom... şi zgârcit. Acel om robust, acel viteaz ex-colonel, îl înnebunise pe Cardarelli prin comportarea sa, dezlănţuind în el un spasm de resentimente şi repulsie, în urma căruia antebraţul său stâng, pe care cu puţin înainte îl ţinuse pe gâtul lui Donges, se transformase într-un laţ al morţii.

La 3 noiembrie 1960 – a treia zi după găsirea cadavrului – seara târziu, luă sfârşit lunga mea conversaţie cu tânărul abruzzez, născut la Lugo dei Marsi, Aquila, la 9 martie 1943. L-am condus la Procurorul Republicii, doctor Romalo Pietroni. În acest stadiu era firesc să admiţi că asasinatul din Volkswagen fusese închis pentru totdeauna şi eram, prin urmare, foarte optimist. Dar la 25 noiembrie cazul cunoscu o nouă explozie, neaşteptată, senzaţională şi misterioasă.

Ornate Cardarelli, după o internare de câteva zile în Institutul „A Gabelli”, ceru să fie ascultat de Procurorul Republicii din Tribunalul pentru minori.

— Donges? – spuse de data aceasta – da, l-am cunoscut, însă în casa fostului colonel irlandez George Bomford, din strada Tiberio nr. 7. Donges a fost omorât în acel apartament de cunoscutul balerin de culoare Harold Pierson, cu concursul lui Bomford şi al şoferului său Vito De Marco... Ce-i drept, în casa aceea trebuie să fie o haină de piele pe care Pierson mi-a dăruit-o.

Urmară apoi descinderi, detalii, referinţe. Declaraţia făcu vâlvă şi „misterul” reveni în actualitate. De la fostul colonel american se trecea

acum la fostul colonel din Divizia a VIII-a de lăncieri din Bengal, de la tânărul abruzzez la balerinul newyorkez.

Haina de piele fu găsită.

Cardarelli dormise efectiv în casa aceea şi-i cunoştea pe negru, pe irlandez şi pe italian; balerinul negru dispăruse. În faţa porţii staţionase în permanenţă un Volkswagen. Am rămas pe de-a dreptul uimiţi. Care era adevărul, ceea ce declarase iniţial, sau ceea ce se străduia acum Cardarelli să ne facă să credem? Pentru a ne lămuri, nu exista decât un mijloc şi anume să reluăm cercetările cu obiectivitatea de care era neapărat nevoie.

După o sumară cercetare a locuinţei din strada Tiberio 7, cerui Poliţiei Ştiinţifice să intervină cu toate mijloacele pe care le avea la dispoziţie. Personalul specializat a pregătit hărţi planimetrice, fotografii, a reconstituit ambianţa şi a efectuat experimente fonometrice. Am interogat pe toţi locatarii din clădire şi am făcut nişte probe fonometrice din locurile unde dormeau ei.

Cardarelli fusese precis, însă nu putuse să prevadă consecinţele afirmaţiilor sale. Cum de a fost posibil ca nimeni să nu fi auzit încăierarea, gemetele pe care Donges trebuie să le fi scos; zgomotul pe care îl produce un corp în cădere, mersul ascensorului destul de zgomotos? Interpolul l-a căutat pe balerinul negru şi i-a dat de urmă. F.B.I.-ul ne-a furnizat toate amănuntele asupra lui.

În această situaţie hotărârăm să sărim peste etape.

Dosarul Poliţiei Ştiinţifice, informaţiile Interpolului, cercetările minuţioase ale oamenilor mei, demonstrau că Donges nu era cunoscut în clădirea din strada Tiberio şi prin urmare nu putea fi admisă ideea că

fusese omorât acolo. Oricum, era ceva ce nu mergea. Îl cunoşteam bine, după cât îl avusesem la îndemână pe Cardarelli şi simţeam că din cea de a doua versiune a relatării sale lipsea o verigă importantă care să unească prima parte cu cea de a doua. Nu calculase o noapte, sau mai bine zis anticipase una, aceea dintre unu şi două noiembrie, petrecută cu Harold Pierson în strada Tiberio 7. În noua declaraţie introdusese această noapte în locul celei dintre 30-31 octombrie, petrecută în compania lui Norman Donges.

În sfârşit, tot Cardarelli a fost acela care s-a hotărât să lămurească totul în faţa magistraturii. Starea lui sufletească mă preocupase încă din prima fază a cercetărilor. Cardarelli era asemenea unui tratat de psihologie a criminalului; îl studiasem, îl urmărisem ascultător având senzaţia că mă conduce de mână, căci se manifestase sincer. Spunea adevărul, îl ilustra şi îl documenta, apoi se corecta, acuza.

Cardarelli avusese senzaţia nevinovăţiei, simţise gustul libertăţii şi amărăciunea închisorii. Ce senzaţia falsă! Dar nu cunoscuse ce înseamnă adevăratul interogatoriu, confruntarea cu investigatorul, fiindcă eu fusesem alături de el în căutarea adevărului, oricare ar fi fost acesta.

Trebuia să ridic cu delicateţe vălul care acoperea un suflet de ţăran, neşlefuit, neajutorat, fără experienţa vieţii, ars de reclamele luminoase ale unui drum ce concentrează visurile miraculoase ale atâtor tineri. Pe un astfel de tărâm cosmopolit luase sfârşit existenţa unui ex-colonel cu un trecut glorios, se sfâşiase liniştea unui alt ex-colonel reîntors din jungla Bengalului, şi naufragiaseră alte persoane, transformate în nişte zdrenţe umane, lipsite de voinţă.

Rămăseserăm noi doi în aula tribunalului şi ne priveam faţă în faţă de pe platforma unui adevăr regăsit: Cardarelli şi eu. Eram amândoi liniştiţi acum; „romanul de groază” îşi pierduse din vigoare. Acea blestemată groază care trunchiase o viaţă şi distrusese o tinereţe.

(*Antonio Troisi*)

MOARTEA CU GALENŢI[2]

Când am auzit la telefon o voce neliniştită exclamând; „Veniţi repede! A fost găsit cadavrul unei femei!...” am încercat un sentiment neplăcut, gândindu-mă că trebuie să fac faţă unei lungi serii de necazuri. Necazuri profesionale, se-nţelege, date fiind îndatoririle mele de şef al comisariatului Appio, însă nu numai despre asta era vorba. Am luat creionul şi notesul şi am cerut lămuriri:

— Unde?

— În parcul Acqua Santa, la o sută de metri de strada Almone...

— Cunosc locul. Bine, venim imediat.

Era o zi apăsătoare de august, 1961, şi din momentul ieşirii în stradă, sub soarele arzător, nu am încetat să-mi şterg sudoarea cu batista. Doream din toată inima să fie vorba de un accident şi nu de un asasinat, însă nu-mi făceam prea multe iluzii; însuşi numele locului îmi spunea clar că, nouăzeci la sută, femeia moartă fusese o „plimbătoare”. Pe vremea aceea, fuseseră anchetate unele cazuri de acest gen şi în alte cartiere ale Romei, iar cercetările nu se soldaseră cu rezultate pozitive: nu prea-mi plăcea că acum îmi revenise mie sarcina să mă ocup de o problemă fără soluţie.

---

[2] Obiect de încălţăminte confecţionat dintr-o bucată de lemn scobit sau dintr-o talpă de lemn şi o faţă de piele; saboţi.

Urcarăm în două maşini – plutonierul Mascellaro, gardienii Ricci şi Giannino, câţiva subofiţeri şi eu – şi ajunserăm în mare viteză la locul indicat. La intersecţia străzii Appia Nuova cu Almone părăsirăm maşinile şi ne lăsarăm conduşi de un băiat de la prăvălia învecinată, de-a lungul cărării, până la parcul Acqua Santa.

Cadavrul era pe jumătate ascuns într-o depresiune de teren şi a fost de ajuns să arunc o privire pentru a înţelege că era vorba de un omor; câteva semne caracteristice în jurul gâtului şi o rană mare la cap, spuneau cu o tragică şi întunecată evidenţă că victima fusese strangulată şi apoi lovită în cap probabil cu un pietroi.

Nu examinasem încă faţa femeii, însă când unul din oamenii mei îi întoarse uşor capul, m-am aplecat pentru a vedea mai bine. M-a trecut un fior. Ochii aceia holbaţi păreau să mă fixeze şi să implore zadarnic ajutor. Mi s-a pus un nod în gât care mă împiedica să mai articulez vreun cuvânt.

— O cunoaşteţi? mă întrebă preocupat plutonierul care, stând ţeapăn lângă mine, observase o schimbare în expresia feţei mele.

Am oftat adânc.

— Da, am spus, în cele din urmă. O cunosc. Pot spune că o cunosc de mult.

L-am văzut pe agentul Ricci deschizând poşeta victimei în căutarea unui semn de identificare şi i-am urmărit maşinal gesturile; scoase o batistă, nişte chei, câteva lire...

— Se numeşte Maria Tamagnini, am continuat eu cu voce tare. Şi acum, la treabă băieţi. Nu ne va fi uşor să dăm de urma asasinului.

Subofiţerii şi gardienii trecură imediat la lucru,

scotocind regiunea porţiune cu porţiune, adunând ziare vechi, diferite mărunţişuri, fără să treacă cu vederea nici cel mai mic obiect, iar plutonierul mă lăsă şi plecă să anunţe Echipa Operativă şi pe magistratul de serviciu. Am rămas alături de cadavru, copleşit de un fel de greutate care-mi paraliza mintea şi spiritul, împiedicând orice iniţiativă; şi continuam să privesc, cu o milă infinită, la faţa aceea maltratată. Cunoşteam totul despre ea. Viaţa nenorocită pe care o dusese, situaţia ei familială degradantă, soţul care o exploata şi care îşi petrecea timpul intrând şi ieşind din puşcărie... În acel moment, el se găsea probabil la Regina Coeli...

Vedeam la picioarele mele rămăşiţele unei femei vlăguite, zdrenţuite, ofilită de timpuriu, în pofida vârstei tinere, şi nu reuşeam să-mi amintesc de prima mea întâlnire cu ea...

O întâlnisem la Jesi, acum zece ani, pe când conduceam comisariatul din acel oraş. Mi se semnalaseră o serie de incidente legate de o fată a cărei moralitate părea să lase mult de dorit şi, până la urmă, am intervenit chemând-o în biroul meu, unde am dojenit-o sever. Se numea Maria Tamagnini, născută la 14 februarie, 1932, în Matelica; era voioasă, tânără, drăguţă şi... plină de tupeu. A ascultat cu un surâs sfaturile mele bune şi toate îndemnurile mele stăruitoare, iar când am ameninţat-o, fără prea multă convingere de fapt, că voi lua măsuri foarte severe împotriva ei, a râs şi mi-a spus că eram prea tânăr pentru cariera de predicator.

Am revăzut-o apoi după vreun an, la Roma, în timp ce lucram la comisariatul Viminale. Se stabilise în capitală şi bătea trotuarele în vecinătatea Gării Termini. Nu intrase încă în vigoare legea Merlin şi în

fiecare noapte zeci de prostituate erau reţinute şi duse la diferite comisariate; printre ele se afla de regulă şi Tamagnini şi am fost informat că fata îşi crease o proastă reputaţie din pricina temperamentului ei rebel şi a unei comportări violente: în relaţiile cu agenţii de poliţie şi cu colegele sale, se lăsa pradă unei isterii feroce, iar când se găsea într-o astfel de stare era destul de greu s-o convingi să se calmeze. A trebuit să intervin în mai multe rânduri pentru a o face să raţioneze şi după câtva timp mi se păru că numai eu aveam îndoielnicul privilegiu de a fi ascultat de ea. Sărmana, ajunsese să mă considere un fel de prieten personal, şi primea sfaturile mele în privinţa copiilor pe care îi aducea pe lume cu o nepăsare uimitoare. Năştea copil după copil şi-mi amintesc că în acea perioadă era în permanenţă însărcinată.

Părăsisem de o bucată de vreme comisariatul Viminale şi în toamna anului 1960, devenit şeful comisariatului Appio, am început să mă lovesc din nou de această femeie. Vremea care trecuse fusese crudă cu ea – viaţa pe care o ducea, sarcinile nenumărate, privaţiunile, boala, o ofiliseră într-atât, încât la cei douăzeci şi nouă de ani ai ei arăta bătrână. Acum ajunsese să bată străzile periferiei din cartierul Appia şi vâna clienţi ocazionali cu care se retrăgea pe câmpurile învecinate. Locuia într-o comună suburbană şi se prezenta din când în când la comisariat pentru a denunţa samavolnicia adevărată sau născocită a soţului ei, care o exploata, sau pentru a obţine un ajutor, ori pentru a solicita vreun loc de găzduire pentru unul din fiii ei... şi eu o ajutam în limita posibilităţilor. Îmi inspira milă, ştiam că era un caz disperat, însă nu puteam să prevăd că destinul îi

rezervase un sfârşit atât de bestial şi de înfiorător.

Şi iat-o acum întinsă pe câmp, fără viaţă, masacrată de un asasin necunoscut. Aveam un sentiment absurd de remuşcare, şi-mi spuneam că poate ar fi trebuit să o ajut mai mult pe această femeie când era încă posibil. Am strâns pumnii, plin de o ciudă neputincioasă.

„N-o să am linişte până când n-am să pun mâna pe omul care te-a omorât”, i-am jurat ei şi mie însumi.

Mobilul delictului avea o importanţă relativă şi aceasta pentru că în cazurile de acest soi mobilul se poate ghici uşor: neînţelegeri, certuri pentru sordide motive băneşti. Tamagnini avea un caracter foarte aspru, poate că îşi iritase clientul printr-o apreciere deplasată sau vreo cerere excesivă şi disputa se transformase într-o luptă mortală... A-l găsi însă pe acest client, iată adevărata problemă!

La intersecţia dintre Strada Appia cu strada Almone, care sfârşea în plin câmp, nu existau case, nici localuri, nici servicii publice. Am avut însă norocul să găsesc un băiat, angajatul unui solitar distribuitor de benzină, care cunoştea bine împrejurimile şi avea o memorie excepţională a numelor şi înfăţişării trecătorilor.

L-am tratat prieteneşte şi am încercat să-l fac să se simtă la largul lui.

— Nu vei avea nici cea mai mică neplăcere, l-am asigurat, dar trebuie să mă ajuţi să dau de urma vinovatului. Nu ţi-ar plăcea să poţi spune că ai colaborat cu poliţia la arestarea unui asasin fioros?

— Ba da, răspunse tânărul, şovăitor. Nu ştiu însă cum.

— Străduindu-te să-ţi aduci aminte pe cine ai văzut ieri seară prin împrejurimi.

Se declară de acord, îşi încruntă fruntea şi, după puţin, îmi spuse câteva nume.

— Primul, începu el, era un vânzător de pepeni verzi, un „bostănar” cum spunem noi; al doilea era un ţăran, al treilea un vânzător ambulant. Apoi a mai fost un băiat... mai mult sau mai puţin de vârsta mea... care trebuia s-o cunoască bine pe Tamagnini, fiindcă vorbea mereu cu ea. Se numeşte Peppe.

— Nu-i mai ştii celălalt nume?

— Nu, domnule comisar. Peppe, atât.

— L-ai văzut ieri seară?

— Da, chiar voiam să vă spun. A pălăvrăgit cu Tamagnini până seara târziu, stând pe bordura trotuarului, însă n-am auzit despre ce vorbeau. Erau puţin cam departe.

— Şi despre ceilalţi ce-mi poţi spune?

— Nimic deosebit. O să-i găsiţi uşor pentru că circulă în continuu pe lângă benzinărie...

Apoi adăugă cu voce joasă, ca şi când ar fi vrut să-mi încredinţeze un secret:

— Dacă vreunul din ei n-o să mai vină prin părţile acestea, atunci am să-l suspectez...

Am zâmbit:

— Bravo, ai stofă de investigator. Am să reţin observaţia ta. Acum poţi pleca, îţi mulţumesc.

— Îmi pare rău, domnule comisar, aş fi vrut să fac mai mult dar...

— Ne-ai fost de folos. Le revedere!

Dădurăm de toţi, în afară de tânărul Peppe, şi declaraţiile băiatului de la benzinărie se confirmară. Maria Tamagnini discutase îndelung cu Peppe, apoi cei doi se despărţiseră şi nu-i mai văzuse nimeni. Cercetările continuară cu repeziciune, lărgind câmpul de acţiune şi zeci de persoane mi-au fost aduse în

birou pentru a fi interogate în prezenţa mea. Personaje caracteristice şi, aş vrea să adaug, de indiscutabilă „culoare” locală; printre aceştia, o altă „plimbătoare” se prezentă la mine cu aerul unei regine ultragiate:

— Ce poveste-i asta? protestă ea în timp ce intra. Ca să ştiţi cum să vă purtaţi ţin să vă spun că eu n-am avut niciodată necazuri cu poliţia!

— Bravo! i-am răspuns. Ia loc şi ascultă-mă, şi-n felul ăsta n-o să ai necazuri nici de data asta. Vorbeşte-mi despre Maria Tamagnini.

Se aşeză, picior peste picior, şi schiţă din gură un gest de dispreţ.

— Era o zdrenţăroasă, nu ştiu altceva.

— Am aflat că vă certaţi mereu.

— Prin forţa împrejurărilor. Amândouă băteam acelaşi cartier şi ea lua preţuri foarte mici! Strica piaţa, ăsta-i adevărul. Îmi pare rău că a fost omorâtă, se înţelege, însă acum preţurile se vor normaliza!

Era tânără, drăguţă, bine făcută şi nu mă surprindea faptul că avea pretenţii.

— Cum se numeşte protectorul tău?

Aveam numele scris pe o foaie, în faţa mea, pe birou, însă voiam să văd dacă fata minte. Era şmecheră şi răspunse la întrebare, strigând însă că prietenul ei era un om „la locul lui” şi că avea un alibi pentru seara crimei.

Cercetarăm şi constatarăm că era adevărat, aşa că am părăsit în grabă pista aceea care un moment mă făcuse să mă legăn într-o speranţă deşartă. Eram tot mai convins că asasinul era un client ocazional al lui Tamagnini, însă această convingere nu mă ajuta să-i dau de urmă, dimpotrivă îmi complica cercetările.

Între timp reuşisem să dăm de faimosul „Peppe”,

dar şi reţinerea lui avea să se dovedească o mare deziluzie, întrucât tânărul era străin de cele întâmplate, iar cei ce-l cunoşteau ni-l descriseră ca pe un băiat inocent, cam prostuţ, care frecventa cercurile „plimbătoarelor” din pură mânie, fără vreun scop de nemărturisit. Aflarăm că în seara delictului el îi dăruise lui Tamagnini câteva sute de lire, fiind mişcat de nenorocirile ei familiale şi vrând s-o ajute în limita modestelor sale posibilităţi.

În câteva cuvinte, ne aflam într-un punct mort, clasicul labirint fără ieşire, dar pentru aceasta nu mă consideram învins şi nu doream să clasez cazul la arhivă; ştiam că îmi trebuie o răbdare ce depăşeşte orice limită suportabilă şi că mai devreme sau mai târziu o licărire de lumină o să ne arate drumul. Eram cu toţii mobilizaţi, nu numai noi, cei din comisariatul Appio, şi gândul că atâta lume de treabă ne ajută în cercetările noastre îmi dădea un sentiment de uşurare. Celebra zicală indiană: „Aşează-te pe mal şi vei vedea trecând şi cadavrul duşmanului tău”, se aplică foarte bine poliţiei, cu mica diferenţă că ea nu-şi poate permite luxul să se „aşeze”, însă, până la urmă, îşi bazează întotdeauna forţa pe exerciţiul răbdării.

Recitându-mi zilnic notiţele în care înregistram succesele şi eşecurile, mi-am dat seama deodată că diferiţii clienţi ai străzii Almone, interogaţi de mine, răspunseseră la întrebările mele, dar poate că nu-mi spuseseră tot ceea ce ştiau. Mi se păruseră puţin rezervaţi, desigur din dorinţa justificată de a nu da de bucluc cu declaraţii întâmplătoare, şi voiam să mă încredinţez că impresia mea nu era greşită. Îi căutai repede şi într-o oră îi avui pe toţi la dispoziţia mea în birou; m-am scuzat pretextând că vreau să verific

câteva din depoziţiile lor precedente pe care nu mi le mai aminteam exact, dar în realitate am luat totul de la capăt. Perseverenţa mea fu încununată de succes. În timp ce „bostănarul” nu putu sau nu vru să adauge o silabă la cele ce declarase, ţăranul şi vânzătorul ambulant începură să mărturisească ceva mai mult şi până la sfârşit declarară amândoi că au văzut-o pe Tamagnini plecând cu un bărbat.

— Nu-mi place să bag lumea în încurcătură, bolborosi ţăranul, învârtindu-şi pălăria veche între degete dar, acum că mă întrebaţi, trebui s-o spun. Fata aceea, după plecarea lui Peppe, s-a plimbat puţin în sus şi în jos, după care s-a rezemat de o mică balustradă de la marginea străzii. Eu stăteam de vorbă cu nişte prieteni, bucurându-ne de răcoarea nopţii, şi aşa l-am văzut sosind pe individul acela... Nu-l mai văzusem înainte. Cobora agale pe strada Appia şi s-a oprit în dreptul femeii; a privit-o ca şi când s-ar fi gândit la banii pe care-i avea în buzunar şi ea a deschis discuţia. După câteva minute au plecat împreună către fâneţe şi au dispărut în întuneric...

În sfârşit! Clientul ocazional. Nimeni nu l-a mai văzut, prin urmare el fusese ultimul care vorbise cu Tamagnini şi din moment ce nimeni n-o mai întâlnise nici pe ea, se putea afirma cu extremă certitudine că necunoscutul era autorul crimei.

— Aţi putea să mi-l descrieţi? întrebai, ascunzându-mi nerăbdarea.

Ţăranul ridică din sprâncene.

— Păi... răspunse ezitând, nu ştiu cum să spun, era ciudat...

— Ciudat? Cum adică?

— Părea un prăpădit, chiar un cerşetor... Când l-am văzut plecând cu femeia, mi-amintesc, m-am întrebat

dacă într-adevăr avea bani de cheltuit...

— Înţeleg. Un tip prost îmbrăcat...

— Da, un vagabond, cum le spunem noi. Înalt, puţin cam gras, cu o pereche de galenţi de lemn în picioare. Părul roşcat, barbă roşcată, neîngrijită, nebărbierit de o săptămână.

Încetasem să mai alergăm după o fantomă! Puteam acum să căutăm un om în carne şi oase, atât de bine individualizat încât nu putea să treacă neobservat! Zadarnic să mai spun că descrierea individului a fost imediat difuzată şi, timp de câteva zile, agenţii din Echipa Operativă şi din diferite comisariate scormoniră prin toate străzile Romei, fără pic de odihnă, cercetând, scotocind, interogând intrând şi ieşind din birturi, taverne, case deocheate, pensiuni de faimă proastă, inspectând poduri, câmpuri, confruntând sute de persoane şi reţinând suspecţii. A fost o acţiune de mare amploare, condusă cu multă hotărâre, care însă n-a dat rezultatele scontate. Poate să pară de necrezut, judecând după forţele desfăşurate în această acţiune, însă nu se descoperi nicio urmă a vagabondului. În această situaţie, concluzia era elocventă: omul părăsise oraşul la timp pentru a scăpa de arestare. Ciudatul amănunt al „galenţilor” n-a fost trecut cu vederea şi, în ipoteza că individul ar fi fost un îngrijitor de grajduri la una din fermele situate între oraş şi Castelli Romani, sute de agenţi au fost trimişi în direcţia aceea, iar cercetările continuară cu aceeaşi intensitate. Din păcate, şi de data aceasta cu rezultate negative.

În timpul urmăririi nu lipsiră nici episoadele pline de haz. Presupusul asasin fusese descris ca un tip cu părul roşcat şi nebărbierit; chiar în lunile acelea o societate cinematografică turna la Cinecittà un mare

film istoric în care abundau figurile bărboase; câţiva acceptaseră să li se aplice o barbă artificială, însă majoritatea din comoditate, lăsaseră să le crească barba „personală”. Nu este de mirare că figuranţii ajungeau cu întârziere la lucru, fiindcă, dacă semnalmentele se potriveau, mai ales în cartierul Appia, unde se înalţă Cinecittà, erau reţinuţi şi nevoiţi să se apere cu eforturi de-a dreptul disperate şi dramatice, de ţi se rupea inima. Nu cred însă ca vreunul să-şi fi pierdut contractul, întrucât girul poliţiei era suficient pentru a justifica orice întârziere...

Oricum, resemnaţi cu dispariţia asasinului, şi gata să difuzăm tuturor chesturilor din Italia semnalmentele omului, toţi colaboratorii se strânseră în biroul meu şi ne consultarăm.

Aşa cum procedam adesea, am încurajat pe fiecare în parte să-şi spună părerea şi am început să ascult, să adun concluzii şi cele mai logice deducţii. Agentul Ricci, originar din Carrara, un tânăr destul de zvelt şi inteligent, refuza să creadă că „bărbosul” părăsise Roma.

— După mine, spuse el înflăcărându-se, tipul o fi găsit vreun consătean... Vagabond cum este, n-avea mijloace să plece; dacă el este criminalul, nu se hazardează să circule pe jos pe drumurile Italiei...

Am încuviinţat.

— E o observaţie justă. Din păcate, dragă Ricci, nu ştim care este oraşul său natal, de aceea nu ştim ce fel de oameni să supraveghem.

— Cu toată modestia, eu aş propune direcţia în care ar trebui să ne îndreptăm cercetările.

Am râs în sinea mea, dar m-am arătat foarte serios; ştiam unde voia să bată băiatul ăsta destoinic.

Mai discutasem.

— Adevărat? am întrebat cu indiferenţă. Unde?

— În cercul calabrezilor!

— Oh, da, acum îmi aduc aminte. Întotdeauna te-ai bătut pentru „soluţia” calabreză.

— Mi se pare foarte logic! Ne-am ciocnit de calabrezi încă de la început şi asta nu poate fi o simplă coincidenţă. Martori calabrezi, vânzătorul ambulant calabrez, calabrezi şi muncitorii de la fabrica de lângă parcul Acqua Santa! Când vom pune mâna pe asasin, veţi vedea, vă veţi convinge că şi el este calabrez! Crima se coace în cercul ăsta, într-o atmosferă de tăinuire şi cârdăşie...

L-am întrerupt politicos, mai înainte de a se fi angajat într-o pledoarie, şi l-am rugat să treacă la o nouă interogare a martorilor, cu scopul de a obţine o *identi-kit* pentru a fi trimisă în toată Italia. Se conformă imediat şi, de atunci, deşi ne continuam cercetările într-un mod temperat, nu ne rămase decât să aşteptăm evenimentele...

Rezolvarea sosi în modul cel mai puţin aşteptat, chiar când începeam să mă resemnez că acel caz trist o să rămână pentru totdeauna învăluit în mister, şi-mi oferi dovada că în viaţă nu trebuie niciodată să disperi. Tocmai se însera, când telefonul zbârnâi în biroul meu.

— Domnule comisar, spuse centralistul la aparat, chestura.

Mă informau că un individ se amestecase într-o încăierare şi că, la intervenţia agenţilor, ceruse să fie condus la Centrală pentru o comunicare importantă. Interogat de funcţionari, a declarat că e autorul asasinatului Mariei Tamagnini!

Asta, da, surpriză!

— Era, aşadar, în oraş? Nu plecase deloc din Roma? Cum de-a putut să ne scape?

— Să vă spun drept, nu ştiu dacă este din Roma sau nu... Când a fost reţinut părea că vine din Nord.

— N-are a face, îl vom determina să mărturisească totul! Cum se numeşte?

— Umberto Dell'Amico.

— Mulţumesc, vin imediat.

Am fugit la chestură şi i-am luat interogatoriul lui Dell'Amico. Mai înainte de a deschide gura, ştiam că mă aflu în faţa omului pe care îl căutam de atâta timp. N-a fost necesar să exercităm nici cea mai mică presiune asupra sa, fiindcă era dispus să mărturisească; din punct de vedere fizic şi moral era o epavă omenească, alcoolizat în ultimul grad, bolnav de tuberculoză, victima unor instincte obscure, lipsit de familie şi fără casă. Din povestirea lui dezlânată, alcătuită din fraze trunchiate şi întrerupte de sughiţuri disperate, am înţeles că în seara crimei ajunsese la Roma, venind din Nord, luase un tramvai de la Gara Termini până în strada Appia şi-şi continuase drumul pe jos cu intenţia de a ajunge la Velletri. N-avea un plan precis, deoarece munca lui consta în a vinde „horoscopul norocului" prin pieţe, vagabondând dintr-un oraş în altul; întâlnirea întâmplătoare cu Maria Tamagnini îi stricase proiectele lui vagi. Se dusese cu ea în parcul Acqua Santa, dar lucrurile luaseră imediat o întorsătură neplăcută şi discuţia lor se transformă într-o ceartă violentă. Tamagnini, mânioasă, îl făcuse „zdrenţăros, caraghios, mizerabil, beţivan, împuţit", iar el a început s-o lovească, a strangulat-o şi s-a înarmat cu un pietroi pentru a-şi definitiva opera. Când a văzut-o pe nenorocita neînsufleţită la picioarele lui, a rupt-o la fugă. În timp

ce alerga pe stradă, a aruncat piatra în fluviu şi, înainte de apariţia zorilor, la Ponte Galeria, s-a suit într-un tren spre Montalto di Castro. În această localitate a aruncat galenţii, înlocuindu-i cu o pereche de pantofi vechi, primiţi în dar, şi a reînceput să vagabondeze.

În sfârşit, în acea seară se întoarse la Roma. Asistase la o ceartă între un negru şi o prostituată, intervenise şi aflase de la femeie că era căutat de toate chesturile din Italia. Vestea l-a înmărmurit, era pentru prima dată că auzea vorbindu-se despre acest lucru – fiind analfabet, nu citea ziarele – însă în mintea lui a încolţit ideea mărturisirii. Părea că se căieşte cu adevărat, plângea şi era disperat, jurând că n-a avut intenţia s-o omoare pe Tamagnini şi se declară gata să plătească tributul crimei sale.

Pentru a spulbera orice îndoială asupra exactităţii declaraţiilor sale, reconstituirăm faptele şi, când am ajuns în strada Appia, l-am lăsat pe el să ne conducă la locul crimei. A făcut-o fără cea mai mică ezitare, fără greşeală, şi când a ajuns în locul respectiv, a căzut în genunchi, şi-a acoperit faţa cu mâinile, sughiţând şi tuşind atât de tare de i se spărgea pieptul. Nu ne rămânea altceva de făcut decât să transformăm reţinerea în arestare şi să-l depunem pe Dell’Amico la închisoare, ca să aştepte ziua procesului. La rândul ei, Curtea de Casaţie din Roma l-a recunoscut vinovat de omor şi l-a condamnat, acordându-i însă circumstanţe atenuante pentru debilitate mintală.

Cazul era definitiv închis şi ultima dată când am avut ocazia să vorbesc despre el, am făcut-o cu Ricci, în biroul meu.

— Până la urmă nu era calabrez, am observat eu în

glumă.

— Aşa este. De unde era?

Am aruncat o privire pe dosarul pregătit pentru a fi clasat la arhivă şi am citit cu voce tare:

— ...Născut la Bergiola Foscalina.

Am încruntat fruntea şi l-am privit pe agent cu o mină interogativă.

— N-am mai auzit de numele ăsta. Nu ştiu unde se găseşte această localitate.

Ricci strânse buzele, avu un moment de ezitare, apoi răspunse hotărât:

— Eu o cunosc, domnule comisar. Se află în provincia Carrara.

După aceea ieşi din birou, încercând să păstreze o ţinută demnă.

(*Ademaro Squicquero*)

„LUPARA[3]” ÎN AUSTRALIA

Campania de presă se dezlănţuise cu toată furia, semănând ură şi neîncredere printre cetăţenii din Victoria şi, aşa cum se întâmplă adesea, nevinovaţii plăteau şi pentru cei vinovaţi. Ziariştii, fără să facă vreo distincţie, declarau că plaga mafiei şi a crimei fusese transplantată în ţara lor şi afirmau că imigranţii italieni erau indivizi socialmente periculoşi. Poliţia din Melbourne, *Criminal Investigation Bureau* din Russell Street şi autorităţile în general fuseseră atacate brutal şi criticate pentru incapacitatea lor de a frâna valul de delicte ce răscoliseră ţara.

Opinia publică, buimacă şi speriată, cerea să se ia măsuri imediate, iar marea comunitate italiană, în cea mai mare parte străină de afacerile criminale, vedea prăbuşindu-i-se poziţiile câştigate după ani întregi de muncă plină de trudă.

De fapt, conaţionalii noştri, vii şi morţi, erau singurele victime ale situaţiei; niciun australian nu fusese omorât, numai italieni şi aceasta din motive neclare care scăpau poliţiei locale. „Lupara” secerase patru inşi, oameni care-şi desfăşurau activitatea mai mult sau mai puţin în domeniul comerţului cu fructe din Melbourne şi totul lăsa să se creadă că şirul

[3] Puşcă de vânătoare cu ţeava retezată; de obicei arma mafioţilor. Aici denumeşte organizaţia bandiţilor italieni din Australia.

crimelor nu se va opri aici.

Relaţiile dintre italieni şi ceilalţi erau, oricum, subminate, neîncrederea şi dispreţul luaseră proporţii, oamenii noştri se întorseseră la acel stadiu iniţial de inferioritate, iar marile titluri ale ziarelor („Mafia şi-a început marşul”, „O pată asupra tuturor italienilor”) făceau atmosfera tot mai apăsătoare. Poliţia australiană, foarte abilă în alte împrejurări, se izbea de zidul complicităţii şi, lipsită până şi de cel mai mic indiciu, nu ştia pe ce drum s-o apuce...

În mai 1964, într-o seară, inspectorul Matthews se închise în biroul său din Russell Street, ridică receptorul telefonului şi ceru legătura cu reprezentanţa diplomatică italiană unde avea câţiva prieteni.

— Oh, dumneavoastră sunteţi, domnule inspector! spuse omul care răspunse la aparat. Cu ce vă pot fi de folos?

— Aţi citit ziarele de azi? întrebă scurt Matthews.

Vocea celuilalt coborî.

— Da, confirmă dezolat. Din nenorocire, suntem chiar pe prima pagină. Aveţi ceva noutăţi să ne comunicaţi?

— Păi, nu prea... însă am avut destul timp să meditez asupra întregii afaceri.

— Aţi ajuns la vreo concluzie?

— Aş anticipa o sugestie. Chemaţi un investigator de-al dumneavoastră; unul care să ştie să trateze cu italienii.

După un moment de tăcere, interlocutorul răspunse întrucâtva aţâţat:

— Propunerea mi se pare interesantă, dar prezintă câteva inconveniente. Va trebui discutată, dezbătută cu argumente pro şi contra. E ceva cu totul nou,

înţelegeţi? Cred că va trebui să ne adresăm ministrului de externe italian care, la rândul său, va cere părerea ministrului de interne.

— Vreţi să vă ocupaţi dumneavoastră de aceasta?

— Imediat.

Propunerea era cu desăvârşire nouă. Până cu puţin timp înainte, funcţionarii poliţiei nu erau transferaţi nici măcar dintr-un oraş în altul, iar în ceea ce priveşte străinătatea ne adresam efectiv Interpolului. Acum se punea problema trimiterii unui inspector direct în cealaltă parte a lumii, într-o ţară cu legi şi obiceiuri destul de diferite de ale noastre şi nu se ştia dacă treaba va da sau nu rezultate. Oricum, ideea plăcu majorităţii dintre cei care erau în măsură să hotărască şi propunerea fu aprobată.

Aşa a fost dat ca eu să cunosc Australia, o ţară în care nici nu visam că aş fi putut ajunge vreodată.

Imediat după ce am primit comunicarea oficială, m-a copleşit un sentiment de legitimă satisfacţie, pentru că eu fusesem cel ales pentru o sarcină atât de importantă; însă o dată depăşită starea de euforie, m-am întrebat ce şanse de reuşită aveam.

— Dacă n-au izbutit poliţiştii de acolo, am protestat, ce pot face eu care cunosc limba prea puţin şi ţara deloc?

— Cu siguranţă veţi face mai mult decât ei, sună răspunsul. Nu este nevoie să vorbiţi engleza la perfecţie, e mai bine să înţelegeţi calabreza. Toate familiile implicate sunt originare din Calabria. Şi apoi, chiar dacă nu veţi reuşi, nimeni n-o să vă taie capul.

— Bine, dar o să rămân cu ruşinea...

— Faţă de cine? Călătoria dumneavoastră va fi păstrată în secret, aici vom fi puţini cei care suntem la curent şi în plus ştiu doar trei sau patru funcţionari

din Australia. Veţi vedea că totul va merge strună; nouă ne trebuie un om hotărât care să cunoască bine problema mafiei şi care la nevoie să ştie să acţioneze împotriva ei. În aşteptarea plecării, studiaţi cazul amănunţit.

Totul începuse la 4 aprilie 1963, când Vincenzo Angiletta, originar din Gioia Tauro, fusese asasinat în faţa porţii casei sale, situată în Stafford Street nr. 20, Northcote. Era ora unu şi jumătate dimineaţa şi omul se pregătea să-şi parcheze în garaj maşina Holder Station Wagon. După cum a rezultat, arma folosită fusese o puşcă cu două ţevi, încărcată cu gloanţe „a lupara", de tipul S.G. (*small game*) trase de la mică distanţă prin geamul din spate al automobilului.

Vincenzo Angilletta lucra ca muncitor la General Motors Holden, însă avea şi o prăvălie în apropiere de Victoria Market în care-şi vindea produsele pământului, pe care le transporta cu un camion.

Poliţia începu imediat cercetările, însă bâjbâi în întuneric; după o lună şi jumătate, când era pe punctul să-şi piardă orice speranţă, primi o scrisoare anonimă cu câteva nume de italieni, printre care şi un anume De Marte. Biletul, evident scris de un semianalfabet, spunea: „toţi la noapte, atenţie la familii, ocrotiţi-le că le omoară. Angelo D. ştie totul". Scrisoarea fusese francată la Fitzroy la 30 mai 1963 şi funcţionarii hotărâră să n-o treacă cu vederea. Oamenii de pe listă fură convocaţi pentru a fi interogaţi, iar când îi veni rândul lui Domenico De Marte, acesta declară cu o siguranţă uluitoare că nu crede că asasinarea lui Vincenzo Angilletta poate fi pusă pe seama mafiei, ci în sarcina unor indivizi particulari care acţionaseră din motive pasionale. De

Marte era *commission agent*[4], cu *stall*[5] nr. 56 în O Shed din Victoria Market şi locuia la nr. 80 pe Chapman Street.

Şase luni mai târziu, în dimineaţa de 26 noiembrie 1963, la ora trei şi treizeci şi cinci de minute, De Marte fu împuşcat. Se grăbea să ajungă la piaţă, însă nu apucă să facă mai mult de câţiva paşi dincolo de gardul casei sale, pentru a se instala în autoturismul Zephyr, parcat lângă trotuar, că o împuşcătură sfâşie liniştea zorilor şi el se prăbuşi la pământ, ducându-şi mâna la rană şi gemând încet. Condus de vecinul său la Royal Melbourne Hospital, a fost imediat internat şi a primit îngrijirile necesare. Şi în acest caz arma folosită în atentat fusese un *shot-gun*, încărcat cu gloanţe „a lupara" (*S.C. cartridges*). În cursul cercetării la faţa locului, poliţia află că De Marte fusese rănit de o persoană ascunsă în grădina unei case de pe Chapman Street; fură descoperite urmele unor pantofi de serie şi un pumnal, şi se stabili că făptaşul dispăruse în grabă la volanul unei maşini. Mărturia doamnei Bree, care s-a prezentat în urma împuşcăturilor, a fost hotărâtoare:

— Era o maşină de un galben murdar – afirmă femeia cu siguranţă, având trei indivizi în faţă.

Din păcate, aceste minime indicaţii nu duseră la nimic, iar rănitul a refuzat categoric orice colaborare cu organele poliţiei.

— Trebuie să fie vorba de o eroare, declară când fu în măsură să vorbească. Eu sunt un om cinstit şi n-am niciun duşman pe lume.

De fapt avea destui pentru că era un tip violent,

[4] Agent care lucrează pe bază de comision (engl.).

[5] Gheretă (engl.).

capabil de orice şi fusese reclamat în trecut pentru lovituri cu pumnalul.

La 16 ianuarie 1964, cădea împuşcat cu două gloanţe Vincenzo Muratore, de profesie *interstate agent*[6], născut la Messignadi, în 1921, emigrat în Australia în 1937. A fost asasinat la orele două şi jumătate dimineaţa, chiar în faţa locuinţei sale de pe Avondale Street 15, Hampton, în clipa în care se pregătea să se îndrepte către Victoria Market, la volanul maşinii sale Chrysler Royal Sedan C.T.R. 835. Lovit de două gloanţe, a murit pe loc. După săvârşirea crimei, asasinul, care trăsese din spatele unor boschete din grădina de peste drum, se grăbi să fugă cu o maşină care îl aştepta la colţ, însă, păcălit de grabă şi de o emoţie justificată, se urcă din greşeală în maşina a doi tineri logodiţi care se aflau puţin mai departe, luându-şi rămas bun. Dându-şi seama de eroare, bâigui câteva cuvinte în engleză pentru a se scuza, coborî, şi se aruncă în cealaltă maşină care între timp sosise lângă ei, frânând cu zgomot, şi apoi dispăru în negura nopţii.

Cei doi tineri fură invitaţi, pe rând, să dea câte o declaraţie, însă nu se prea acordară în mărturisirile lor. Tânărul avu curajul să recunoască faptul că băuse „puţin”, în timp ce fata, perfect lucidă, nu întâmpină nicio dificultate în descrierea asasinului; acesta avea circa treizeci de ani, era robust, cu faţa prelungă, părul bogat şi fruntea îngustă, îmbrăcat în negru. Adăugă, de asemenea, că maşina care îl ajutase să fugă era o Holden Sedan, model ’58.

Asupra cadavrului lui Vincenzo Muratore se găsiră două sute treizeci şi şapte lire sterline şi gestul nu

[6] Agent interstatal.

surprinse pe nimeni, deoarece defunctul, în calitatea sa de agent interstatal, avea mereu asupra sa sume importante, uneori chiar şi trei sau patru mii de lire sterline, pentru a achita mărfurile pe care i le procurau furnizorii din Mildura, din New South Wales şi din Queensland.

La numai două zile de la săvârşirea asasinării lui Muratore şi mai exact la 18 ianuarie 1964, avu loc un nou act sângeros, fără consecinţe mortale de astă dată. Numitul Antonio Monaco, calabrez ca şi toţi ceilalţi, născut la Santa Cristina din Aspromonte, domiciliat în Lower Dandenong Road Braeside, împuşcat cu o armă de vânătoare în timp ce se pregătea să plece la lucru. Monaco era un modest cultivator de fructe şi legume care-şi vindea produsele în Shed C, direct din camion, iar din primele cercetări efectuate rezultă că avea deprinderea să ceară bani cu împrumut. Se stabili că era literalmente plin de datorii, încât în ultima vreme fusese nevoit să-şi vândă gospodăria şi să înceapă să lucreze ca simplu muncitor la un alt italian, pentru un salariu foarte mic; de aici ideea că cel ce a tras ar fi fost un creditor nemulţumit, care a vrut să-i dea o lecţie pentru a-l învăţa minte să nu mai facă atâta pe şmecherul.

La spital, unde personalul medical îi extrăsese câteva gloanţe de vânătoare, *standard size pellets*, el declară candid că nu ştia nimic, că nu are duşmani de fel şi admise că avea datorii... dar că creditorii săi erau oameni respectabili, nu asasini.

În acest moment, opinia publică începu să protesteze energic, cerând intervenţia activă a autorităţilor, iar ziarele lansară apeluri insistente italienilor rezidenţi în Melbourne, pentru a semnala

poliţiei orice amănunt pe care-l cunoşteau. Drept urmare, sosi o scrisoare anonimă la C.I.B. din Russell Street, în care expeditorul scrisese următoarele cuvinte, în josul unei pagini de ziar: „Iată că vorbesc. Cel ce a tras în Antonio Monaco este cumnatul său Francesco Tripodi, care locuieşte la Brunswich. Cu siguranţă că a fost el.”

Denunţului i s-a dat atenţia cuvenită, dar nu era de ajuns pentru a-l incrimina pe Tripodi care, cel puţin în aparenţă, părea străin de aceste fapte; nu se putu întreprinde nimic împotriva lui, nici măcar când soţia sa, Maria, sora lui Antonio Monaco, într-un moment de supărare confirmă acuzaţia anonimă, într-o discuţie cu doctoriţa Schaecter de la Royal Melbourne Hospital. Apoi, când detectivul Cohn de la Homicide Squad, anunţat imediat de doctoriţă, se prezentă la locul respectiv, femeia retractă mărturisirea. Maria Tripodi era unanim recunoscută ca debilă mintal şi mărturisirea ei ar fi avut o greutate foarte mică în faţa unui tribunal.

Aceasta era situaţia când am primit ordinul să mă deplasez cât mai repede în Australia. Doi morţi, doi grav răniţi, un oraş exasperat, presa dezlănţuită, o poziţie şubredă a conaţionalilor noştri care plecaseră atât de departe pentru a-şi reface viaţa. Din câte aflasem studiind volumul îndosariat, mi se părea în afara oricărei îndoieli că faptele criminale săvârşite în oraşul Victoria aveau la origine o formă de activitate criminală practicată de Mafia. Recunoşteam simptomele şi o asemenea organizaţie nu putea să se nască decât în ambianţa pieţei din Victoria, pentru anumite nevoi de într-ajutorare tainică.

Fenomenul mafiei, după cunoscători, a început în Italia în ultima perioadă a feudalismului cu scopul de

a se opune samavolniciei şi exploatării exercitate de seniorii feudali. S-a extins şi s-a accentuat în timpul regatului celor Două Sicilii când s-au născut *indranghetele* şi *fibbiile*, termeni folosiţi pentru a defini „Societatea” căreia i se atribuia calificativul de „onorabilă”, fiindcă era fondată pe respectul faţă de onoare. Această organizaţie, întemeiată în cu totul alte scopuri, sfârşi, din nenorocire, în mâinile pungaşilor, iar greşitul concept onoare-prestigiu, tendinţa spre delict a membrilor, incapacitatea dispoziţiilor legislative de a stârpi activităţile antisociale – au fost cauza principală care a declanşat procesul de degenerare a fenomenului.

După plecarea mea de pe aeroportul Leonardo da Vinci, am avut mult timp pentru a completa lectura documentelor ce-mi fuseseră puse la dispoziţie şi am început să înţeleg că italienii câştigaseră poziţii de prim plan pe „frontul” comerţului australian. Nimic surprinzător dacă interesele *labourers*-ilor (muncitori manuali, cultivatori, producători şi vânzători de produse proprii chiar în afara sferei comerţului) şi ale *commission agents*-ilor (intermediari, achizitori cu ridicata, negustori cu amănuntul) n-ar fi crescut şi nu s-ar fi găsit adesea într-un conflict dramatic. Nu era nevoie să fiu la faţa locului şi să văd cu ochii mei pentru a înţelege cum stăteau lucrurile: dacă muncitorii manuali încercau să scape din strânsoarea intermediarilor, se iveau desigur necazuri mari. *Commission agents*-ii fixau preţurile, dominau piaţa şi nu voiau cu niciun chip ca vreun peştişor să scape din plasa lor. Era vorba de o majoritate foarte mare de italieni, iar „şefii”, nu mai mulţi de trei sau patru, se vede că acumulaseră averi enorme. Era suficient să citeşti cu câtă indiferenţă vorbeau unii despre aceşti

indivizi de mii de lire sterline, cum îşi cumpărau case, firme, maşini americane luxoase, pentru a înţelege că sărmanii imigranţi, sosiţi din îndepărtatele sate ale Calabriei, erau doar o amintire şi aparţineau unui trecut apus pentru totdeauna.

Ajuns la Melbourne, am încercat să trec neobservat şi, într-adevăr, nimeni nu-mi dădu nicio atenţie. În Australia sosesc zilnic foarte mulţi italieni şi sunt primiţi de rude şi prieteni.

Am luat legătura telefonică cu inspectorul Matthews de la *Criminal Investigation Bureau* din Russell Street, pentru a-i aduce la cunoştinţă sosirea mea în oraş şi stabilirăm să ne întâlnim, folosind cele mai variate mijloace de precauţie pentru a nu da de bănuit. Doream să trec drept un turist înstărit aflat în trecere prin Australia, pentru a examina eventualele posibilităţi ale pieţei locale, şi trebuia să joc cu toată seriozitatea rolul acestui nou personaj. Faptul că mă prefăceam a fi în căutarea unei activităţi rentabile, mi-a permis să frecventez toate cercurile şi naţionalitatea mea, era cel mai bun permis de liberă trecere pentru a pătrunde în colonia italiană.

Nu am întâmpinat dificultăţi deosebite şi n-am trezit nicio bănuială în primele zile ale şederii mele, iar cei pe care mi-i apropiasem se arătară bucuroşi să mă ajute. Era firesc ca un italian, departe de patrie, să-şi caute proprii conaţionali, măcar pentru a fi ajutat să se orienteze într-un oraş enorm ca Melbourne, de douăzeci de ori mai mare ca Roma, unde până şi australienii folosesc harta pentru a se descurca, aşa că nimeni nu bănui nimic. Nu ajunseseră faţă de mine chiar până la confidenţe, dar era logic ca, treptat, iscodind cu o răbdare nemărginită şi o indiferenţă amabilă, să ajung la

discuţii despre subiecte mai puţin banale şi mai interesante pentru mine, ca de pildă crimele săvârşite şi despre cercurile în care fuseseră hotărâte. Şi anume, cercul oamenilor din Victoria Market, cu interesele, ura şi protecţiile lor.

Am continuat să frecventez în linişte restaurantele italiene, barurile, mă duceam împreună cu cunoştinţele mele ocazionale la meciurile de fotbal şi la 24 mai m-am fotografiat în mijlocul unei numeroase reprezentanţe italiene, la hotelul Carlton, cu prilejul unei mese oferite în cinstea combatanţilor în războiul mondial. Aveam contacte continue cu poliţia locală, fără ca cineva să aibă cea mai mică bănuială, atât de numeroase erau subterfugiile pe care le adoptam, şi mă ţineam la curent cu orice noutate pentru a nu fi luat prin surprindere. Şi tocmai când, în sfârşit, mă întrebam dacă voi reuşi vreodată să clarific ceva, mi se ivi prima ocazie favorabilă.

Mă mişcasem cu suficientă dezinvoltură în lumea imigranţilor, folosind jumătate din timp pentru a trage cu urechea şi a deschide bine ochii; culesesem discret informaţii, lăsând impresia că nu mă interesa nimic, reuşisem să apar ca un prostuţ nevinovat, gata oricând să ofere un pahar cu bere; nu mă surprinse, prin urmare, când, în locurile de întâlnire, italienii începuseră să vorbească mai liber în prezenţa mea. Aflai în felul acesta că un individ, al cărui nume nu-l voi dezvălui, implicat pare-se în activitate criminală, părăsise Melbourne cu câteva luni mai înainte, se transferase într-o regiune inaccesibilă şi neospitalieră, în deşertul statului Perth şi că se muta mereu tot mai spre nord, la peste cinci mii de kilometri de statul Victoria, ca să lucreze într-o mină din Wittanoon Gorge în Australia de vest.

De ce făcuse asta? Pentru ce lăsase în spate un oraş ca Melbourne, plin de posibilităţi optime pentru un italian? Răspunsul nu putea fi decât unul singur: avea el motivele lui bine întemeiate.

N-am stat prea mult pe gânduri. M-am urcat într-un avion şi am plecat la Wittanoon: o întindere de pământ arid şi mare cât Italia, pierdută într-un deşert roşcat unde, dimineaţa, când deschideai geamul la hotel, nu vedeai altceva decât vulturi şi canguri. Am dat uşor de urma omului pe care-l căutam, dar nu tot atât de uşor l-am făcut să şi vorbească. Îi era încă frică şi lucrul nu m-a surprins; cine a avut o dată de-a face cu mafia, ştie că braţul ei este lung şi poate să lovească chiar şi la distanţă. Nu mi-a spus nimic şi de fapt mi-a spus totul. Din frazele lui incomplete, din recunoaşterile lui reţinute, din numele rostite cu jumătate de gură, am reuşit să găsesc adevăratul drum; am intuit faptele şi am ştiut cum s-o apuc pe drumul care avea să mă ducă la soluţionarea cazului.

— Socrul meu a fost ucis într-un mod barbar, îmi povesti omul, şi eu ar fi trebuit să aduc la îndeplinire „*difesa del sangue*” – răzbunarea după legile onoarei; n-am avut curajul s-o fac, şi pentru a evita represaliile, am fost nevoit să fug. Dac-aţi şti cât am umblat! Din Australia m-am dus în Franţa, apoi m-am întors în această ţară sălbatică...

L-am încurajat pe bietul om, îndemnându-l stăruitor să se păzească de necazuri şi, după o săptămână petrecută în acel colţ al lumii uitat de Dumnezeu, m-am întors la Melbourne cu bagajul meu de cunoştinţe îmbogăţit. Aflasem câteva nume şi ştiam unde să-mi îndrept cercetările, însă era încă nevoie să descopăr probe pentru a-i încrimina pe vinovaţi.

Oricum, norocul începuse să-mi surâdă şi eram

convins că n-avea să mă părăsească. În această ordine de idei, vreau să precizez că experienţa mea profesională şi cunoaşterea terenului de explorat mi-au fost, fără îndoială, de un mare ajutor, însă şi norocul a avut rolul său determinant; am făcut, fireşte, totul ca să-l întâmpin, iar când s-a arătat, am fost gata să-l primesc.

Între timp, agenţii australieni au efectuat pătrunderi neaşteptate în casele tuturor celor care, pentru un motiv sau altul, erau amestecaţi în crime, şi au reuşit să descopere arme suspecte şi câteva scrisori compromiţătoare în care se vorbea de întâmplările sângeroase ce au avut loc la Melbourne.

Această corespondenţă purtată cu rudele rămase în Italia, ne-a permis să lărgim cercul cercetărilor şi ne-a pus în situaţia de-a ajunge la grupuri de familii ce locuiau în Calabria şi care, după câte se pare, ştiau destule pentru a orienta autorităţile pe un drum bun. După ce a fost informat imediat, şeful Diviziei de poliţie criminală, Lo Nardis, se gândi să supună aceste persoane unor interogatorii severe, în timp ce eu hotărâsem să mă întâlnesc cu Franco Angilletta, în vârstă de paisprezece ani, fiul lui Vincenzo Angilletta – prima victimă – şi să strâng mărturii. Băiatul îmi declară că defunctul său tată trebuie să fi fost doborât de un grup de italieni din North-Melbourne, care extorcau prin forţă mari sume de bani şi pedepseau pe oricine ar fi îndrăznit să nu li se supună.

— Eşti sigur? îl întrebai cu blândeţe, pentru a-l face să se simtă la largul său.

— L-am auzit pe bietul tata discutând cu prietenii lui despre asta şi am înţeles că era vorba despre lucruri foarte grave. Maică-mea era înspăimântată şi

eu mai ştiam că tata cumpărase un pistol calibrul 32.

— Un pistol? Poliţia nu l-a găsit, după crimă.

— L-am luat eu înainte ca tata să fie dus la spital. Este îngropat în grădină, vă arăt unde...

— Nu ştii cine sunt oamenii aceia?

— Nu, domnule. Ştiu însă că înainte cu şase luni de a muri, tata a mai fost atacat cu pumnalul de câţiva indivizi conduşi de „Pope”.

— „Pope”? Cine e?

— Un oarecare, numit astfel, care comanda peste tot, la piaţă şi în alte părţi...

Discuţia avută cu băiatul păru să constituie punctul de plecare într-o serie de confidenţe mai mult sau mai puţin voalate, care aveau să-mi dea posibilitatea de a-mi forma o imagine clară asupra situaţiei. Am aflat de fapt că în aprilie 1963, Vincenzo Angilletta intrase în organizaţia mafiei şi că anumite atitudini ale sale provocaseră resentimentele lui Domenico De Marte şi Vincenzo Muratore, care hotărâseră să-l suprime. Nu-mi era greu să înţeleg cum evoluaseră lucrurile în continuare: Angilletta fusese omorât şi rudele sale începuseră acţiunea de răzbunare împotriva făptuitorilor crimei, însărcinând câţiva ucigaşi cu plată să facă dreptate. Iată de ce Domenico De Marte fusese grav rănit în noiembrie 1963, şi Vincenzo Muratore asasinat în ianuarie 1964. Binecunoscutul lanţ al crimelor în care fiecare se răzbună în felul său, fără măcar să-i treacă prin minte să ceară intervenţia poliţiei. Sunt treburi „particulare” în care nimeni nu trebuie să-şi vâre nasul!

Lipsea numai o frântură pentru ca mozaicul să fie complet: motivul care-l determinase pe ucigaş să tragă asupra vânzătorului de fructe Antonio Monaco, la 18 ianuarie 1964. Apoi, cineva îmi împărtăşi clar

părerea sa:

— Îi cunosc la perfecţie pe italieni prin natura activităţii mele, spuse el, şi sunt gata să jur că împuşcarea lui Monaco nu are nicio legătură cu acţiunile mafiei. Trebuie să fie vorba de o chestiune de onoare şi de gelozie.

Avea dreptate şi evenimentele din zilele următoare o dovediră. În cursul investigaţiilor am aflat că un grup de indivizi era pe punctul de a săvârşi o nouă crimă, iar când norocul mi l-a scos în cale pe cel ce trebuia să fie executorul material, mi-am dat seama că era omul capabil să rămână la dispoziţia mea în secret ba, mai mult, să facă aceasta cu entuziasm, considerând că e de datoria lui şi în avantajul comunităţii.

— Fă ceea ce-ţi cer eu, i-am spus, şi ai să faci un lucru util.

— Ce trebuie să fac? mă întrebă interlocutorul meu, pe care îl voi numi Salvatore.

— Continuă să tratezi cu cei ce te-au însărcinat cu lichidarea şi prefă-te că eşti dispus la orice. Cine trebuia să fie victima?

— Antonio Monaco, acela care a fost rănit în ianuarie. De data asta vor să-l ucidă.

— Cine vrea şi de ce?

— Cei doi cumnaţi ai lui Monaco, Francesco şi Salvatore Tripodi, doi calabrezi din Varapodio, care ştiu că Antonio, este amantul soţiei lui Francesco. Vor să se răzbune cu orice preţ, aşa că au căutat un *gunman*[7] şi m-au găsit pe mine... Însă eu n-aş fi făcut-o, vă jur...

— Te cred, te cred. Du-te la cei doi Tripodi, ascultă

[7] Pistolar, ucigaş cu plată. (engl.).

ce-ţi spun ei şi vino după aceea să-mi povesteşti. Ai înţeles?

— Înţeles.

Împuternicit să procedeze astfel, şi filat continuu de anumiţi agenţi ai *Special Branch*-ului, ucigaşul cu plată se prefăcu că acceptă sarcina şi primi pentru început un automobil Holden, tip vechi, şi un pistol Webbey Scott, calibru 7,65, cu douăzeci şi cinci de gloanţe, din care opt în încărcător. În noaptea de 10 iunie 1964 tratativele ajunseră la sfârşit, iar toţi din familia Tripodi, însoţiţi de un prieten al lor, un anume Trimboli, originar şi el din Varapodio, căzură la învoială să plătească suma de două mii de lire sterline pentru săvârşirea crimei şi-i dădură anticipat *gunman*-ului cincizeci de lire. În acelaşi timp, oamenii de la Homicide Squad se aruncară asupra micului grup, confiscară banii, pistolul şi arestară atât pe Tripodi cât şi pe Trimboli. Cazul era clarificat, mărturisirile nu lipseau, iar autorilor morali ai crimei nu le rămânea decât să se resemneze cu o pedeapsă justă. Trimboli însă, în scopul diminuării vinovăţiei sale şi pentru a fi privit cu alţi ochi, făcu numeroase mărturisiri cu privire la crimele precedente şi, cu o cunoaştere deosebită şi precisă a faptelor, declară că Vincenzo Angilletta, cu apartenenţă la mafia locală ce opera în Victoria Market, datorită controverselor cu un alt grup mai puternic, în frunte cu Domenico De Marte, Vincenzo Muratore şi alţii, fusese condamnat la moarte într-o reuniune ţinută de aceştia din urmă, într-o sală rezervată a unui bar de pe Union Road din Ascot Vale. Asasinatul lui Angilletta provocase reacţia violentă a rudelor sale Angelo de Marte (omonim – nu rudă cu Domenico De Marte) şi Francesco Angilletta, respectiv ginerele şi nepotul victimei, iar aceştia doi

se făcuseră vinovaţi mai întâi de rănirea lui De Marte şi apoi de moartea lui Muratore.

Totul se întâmplase aşa cum îmi închipuisem eu, cu destulă uşurinţă: răzbunări nemiloase, săvârşite din interese, din ambiţie, din dorinţa de dominare, din mândrie. O dată cu legile mafiei care, de fapt, garantează cel puţin în aparenţă protecţia celor slabi, nu sunt trecute cu vederea nici legile onoarei, specifice caracterului calabrez care, când se simte ofensat în intimitatea sa, în morala şi în unitatea familiei, reacţionează instinctiv, făcându-şi singur dreptate. Apărarea onoarei este foarte rar încredinţată organelor oficiale; de cele mai multe ori vărsarea de sânge este plătită prin *vendetta*, iar onoarea este spălată cu sânge.

După arestarea şi mărturisirea completă a lui Angelo De Marte (Francesco Angilletta se întorsese între timp în Italia), ieşiră la lumină şi alte amănunte. Aflarăm, de exemplu, că Vincenzo Angilletta avea de gând s-o rupă cu cei din North Melbourne şi că de aceea el fusese întâi înjunghiat, servindu-i-se o „mustrare severă” şi ulterior asasinat. După părerea celor din mafia, Angilletta făcuse greşeli grave: mai întâi de toate îşi vindea produsele direct cumpărătorilor din Victoria Market, trecând astfel peste autoritatea *commission agents*-ilor, apoi, cu două luni înainte de a muri, când se hotărâse să-şi vândă propria *farm*[8], o cedase în condiţii foarte avantajoase unui grec şi nu unui italian binevăzut de mafia. Lichidarea lui Angilletta devenise inevitabilă, dacă De Marte şi Muratore voiau să-şi menţină prestigiul; dar şi crimele următoare, exemple clasice

[8] Fermă (engl.).

de răzbunare, de „apărare” a primului sânge vărsat, fuseseră privite ca indispensabile de către rudele victimei... Verigile unui lanţ interminabil, aşa cum am mai explicat.

Cazul era închis şi prietenii mei de la *Criminal Investigation Bureau* îmi dădură să înţeleg că acum trebuiau să mă supună unui fel de tortură mondeno-profesională absolut inevitabilă: conferinţe de presă, interviuri la radio şi la televiziune, recepţii şi alte desfătări de acest gen. Ziarele apărură cu titluri de opt coloane: „Anotimpul luparei s-a sfârşit”, „Coşmarul s-a sfârşit” şi sub fotografia mea textele explicative spuneau: „Iată omul care a învins mafia”.

Italienii răsuflară uşuraţi şi inspectorul Mathews, în lăudabila tentativă de a se arăta gentil, îmi spuse:

— După toate, nici nu trebuie să ne supărăm prea tare. Ei făceau ceea ce li se părea just. Nu ştiau că greşesc.

L-am privit cu atenţie şi am zâmbit fără voie.

— Domnule inspector, i-am răspuns, cineva a spus o vorbă înţeleaptă: „Să te ferească Dumnezeu de cei ce procedează aşa cum cred ei că e just, pentru că o fac întotdeauna în detrimentul altora”. Ei bine, cred că cine a spus-o, a avut perfectă dreptate.

(*Ugo Marcera*)

ÎN LUPTA CU HOŢII DE COPII

Am privit de mai multe ori împrejur înainte de a traversa strada şi am hotărât să intru în bar numai când am fost sigur că mişcările mele nu erau supravegheate de nimeni. Localul era cufundat în semiobscuritatea unei triste după-amiezi de iarnă – 9 decembrie 1963 – ziua mea de naştere – şi în încăpere se afla un singur client; avea ochii roşii, mâinile îi tremurau şi părea că se află în pragul unei crize nervoase. Aproape că nu-ţi venea să crezi că te afli în faţa unui industriaş abil, obişnuit să conducă şi să comande.

— Domnul comendator Ratti? am întrebat fără nici o altă introducere.

Mă fixă cu o mină plictisită şi dădu din cap.

— Domnul Jovine? întrebă la rândul său.

— Da. M-am străduit s-ajung cât mai repede. Şeful meu, Setajolo, de la comisariatul din Monza, mi-a expus la telefon întreaga poveste, însă aş dori să aud chiar din gura dumneavoastră cum s-au petrecut lucrurile. Mai întâi însă, vă rog să-mi spuneţi dacă sunteţi sigur că n-aţi fost urmărit.

— Sunt foarte sigur. Am respectat întocmai sugestiile domnului Setajolo, am ieşit din casă pe uşa laterală, am schimbat de două ori autobuzul şi am luat apoi un taxi care m-a lăsat la blocurile de lângă bar. N-am remarcat nimic suspect, altfel nu aş mai fi intrat... Vocea îi tremura şi am crezut c-o să

izbucnească în plâns. Dacă vor afla că am anunţat poliţia, se vor răzbuna pe sufletul acela nevinovat... aşa mi-au spus la telefon.

— Nu disperaţi, este ameninţarea obişnuită pe care o fac în asemenea cazuri. Intervenţia poliţiei nu va înrăutăţi câtuşi de puţin situaţia şi, mai înainte de a-i aresta pe răpitori, ne gândim la viaţa copilului.

— N-am prea multe de spus, iar puţinul pe care-l ştiu l-am aflat de la un prieten de-al lui Paolo. Azi-dimineaţă plecaseră împreună la şcoală şi, deodată, un autoturism o mie o sută, cu trei indivizi înăuntru, s-a apropiat de trotuar şi unul dintre cei trei l-a strigat pe fiul meu: „Paolo, l-a întrebat, mă recunoşti?" Băiatul a răspuns afirmativ, iar unul din ceilalţi însoţitori a adăugat: „Foarte bine, urcă în maşină. Tata vrea să te vadă, ne-a trimis să te luăm." După un moment de ezitare, fiul meu a executat ce i se spusese şi din clipa aceea nimeni nu l-a mai văzut.

— La ce oră aţi primit primul telefon?

— La zece. „Domnul Guido, a spus o voce necunoscută, Paolo al dumneavoastră a fost răpit. Dacă vreţi să-l mai vedeţi viu, pregătiţi-vă să plătiţi o anumită sumă pe care o vom stabili noi. Nu anunţaţi poliţia, pentru că altminteri micuţul va plăti cu viaţa şi nu plecaţi de lângă telefon. Veţi primi instrucţiuni ulterioare." În acel moment am crezut că-i o glumă proastă. După aceea, însă, o investigaţie rapidă, făcută cu cea mai mare discreţie, mi-a confirmat tristul adevăr şi m-a lăsat pradă disperării...

De data aceasta, domnul Ratti nu mai reuşi să se stăpânească şi lacrimile începură să-i curgă pe obraji.

Mă prinse de braţ şi, cu voce rugătoare, îmi spuse:

— Oh, vă rog, salvaţi-l. Sunt dispus să fac orice pentru a-l regăsi! Viaţa copilului meu este în mâinile

dumneavoastră.

— Vom face tot ce ne stă în putinţă, i-am răspuns mişcat. Vorbiţi-mi despre cel de-al doilea telefon.

— L-am primit în după-amiaza aceasta, la orele şaisprezece. Aceeaşi voce a spus: „Pregătiţi suma de treizeci de milioane de lire. În scurt timp vă vom aduce la cunoştinţă modalitatea de a-i preda.” Într-adevăr, după circa o oră, răpitorii dădură semne de viaţă pentru a treia oară: „Diseară, la orele douăzeci şi unu, veniţi cu banii la Trezzo d’Adda, sătucul din Brianza, şi aşteptaţi în piaţa din faţa bisericii parohiale, fără să vă apropiaţi de ea. Este inutil să vă mai spun că trebuie să fiţi singur şi că fiecare mişcare a dumneavoastră va fi urmărită pas cu pas. Nu încercaţi să faceţi glume de prost gust fiindcă va fi rău pentru Paolo.”

Guido Ratti îşi şterse ochii şi suspină profund.

— Asta-i tot.

Am privit ceasul. Era ora cinci.

— Avem patru ore la dispoziţie am spus. Oricum, n-am stat cu mâinile în sân. Imediat ce am primit comunicarea de la Monza, am mobilizat o sută dintre oamenii mei, care acum sunt gata să intre în acţiune. Toţi sunt părinţi care înţeleg drama dumneavoastră şi vă garantez că se poate conta pe abilitatea şi pe discreţia lor. Din păcate, a fost mai greu să-i aduc fără să simtă ziariştii care mişună în continuu de ici colo dar, până la urmă, am reuşit. La un semn al meu vor porni la acţiune. Sunt oameni de încredere absolută, vă repet, şi nu este prima dată când se lovesc de un caz asemănător.

Ratti se uită la mine surprins.

— O sută! spuse. De ce atâţia?

— Fiindcă răpitorii fac parte din cercul cunoştinţelor

dumneavoastră; lucrători, foşti angajaţi sau rude ale acestora. Pentru a obţine informaţii asupra tuturor este nevoie de atâţia agenţi.

Ratti scoase o hârtie din buzunarul interior al hainei şi mi-o întinse.

— Iată lista completă a personalului, numele şi adresa ultimilor concediaţi.

— Foarte bine, răspunsei, băgând foaia în buzunar. Să vedem ce putem face în acest puţin timp rămas la dispoziţie. Cât priveşte banii...

— Am şi strâns o parte.

— Da? Cum aţi reuşit aşa de repede?

— Directorul băncii mi-e prieten, a înţeles că era vorba de un lucru important şi n-a mai stat pe gânduri să mă servească.

— Când aţi fost la bancă?

— Imediat după al treilea telefon. Am ieşit din casă în mod ostentativ, aşa încât să se observe că mă duc la bancă. Dacă mă urmăreau, s-au liniştit...

M-am ridicat şi am strâns mâna industriaşului.

— Acum, să ne despărţim. Voi ieşi eu primul. Veniţi acasă peste un sfert de oră şi nu vă mişcaţi până în momentul plecării la Trezzo d'Adda. Acţionaţi cu dezinvoltură şi uitaţi că toate mişcările dumneavoastră sunt obiectul unei supravegheri atente din partea noastră şi... din partea lor.

M-am întors în cea mai mare grabă la birou şi am dat instrucţiunile necesare:

— Băieţi, le-am spus diferiţilor şefi de grupă – aproape toţi dintre ei fiind părinţi – care mă ascultau mişcaţi, viaţa acestui copil este în mâinile voastre. Va trebui să plecaţi din Milano cu cea mai mare grijă. Dacă informaţia transpiră şi intră pe mâna presei, răpitorii vor crede că au fost păcăliţi şi se vor răzbuna

pe micuţ...

Am organizat un adevărat plan de bătaie şi numai când am fost siguri că nu lăsasem nimic la voia întâmplării, am început să acţionăm. Oamenii mei plecară spre Trezzo şi ajunseră acolo din mai multe direcţii, unii pe bicicletă, alţii în camioane, sau la volanul unor maşini particulare. Câţiva, travestiţi în zidari, se instalară printre schelele unei case în construcţie în apropierea bisericii, alţii se ascunseră într-o farmacie vecină şi unul, în sfârşit, într-un veşmânt preoţesc, începu să citească breviarul în faţa bisericii. Eu am sosit la faţa locului la orele opt, însoţit de plutonierul Oscuri, într-un furgonet care purta numele unei firme textile şi am ocupat o poziţie strategică, urmărind, din spatele unei prelate, scena.

Localitatea Trezzo şi împrejurimile ei erau controlate pe o rază de câţiva kilometri, oamenii mei băteau străzile de acces, ţinând în continuare contactul prin radio; singura noastră teamă era ca răufăcătorii să nu mai dea semne de viaţă, forţându-ne astfel să repetăm operaţiunea cine ştie când şi unde.

După ce m-am instalat cât mai bine în fundul camionului, am desfăcut un ziar că să-mi omor timpul şi abia ce-am aruncat o privire, am şi blestemat sufocat. Un titlu pe şase coloane scria: „Răpirea fiului...” Blestemaţii, cum de-au aflat? Am aprins lanterna şi m-am aplecat asupra foii de ziar. Apoi am respirat uşurat: „...lui Frank Sinatra”, spunea mai departe. Îmi părea rău pentru popularul cântăreţ şi îi doream noroc, însă eram bucuros că dracul nu-şi vârâse coada în planurile mele...

La nouă fără un sfert, sosi şi industriaşul Ratti şi-l văzui plimbându-se nervos în sus şi-n jos prin piaţă,

având sub braţ un pachet voluminos. Mi-am aţintit privirea asupra lui şi după un sfert de oră apăru un tânăr de vreo douăzeci şi doi de ani, cu ochelari negri şi o mână temătoare care, după ce-a privit de jur-împrejur, s-a apropiat de Ratti şi a început o scurtă conversaţie cu acesta. Chiar în acel moment mi s-a comunicat prin radio că o patrulă de-a mea remarcase un automobil cu doi bărbaţi şi un băieţel, care se tot învârtea de o bucată de vreme în regiunea respectivă.

Am dat ordin ca maşina să fie ţinută sub observaţie şi, imediat ce Ratti făcu gestul de predare a pachetului cu bani către interlocutorul său, am comunicat agenţilor să-i reţină pe presupuşii răpitori şi să ia copilul, iar eu, în acelaşi timp, am sărit din furgonet şi m-am aruncat asupra tânărului cu ochelari negri. Scena s-a însufleţit ca prin minune şi, în timp ce eu îl dezarmam pe tânărul care încercase să folosească un briceag cu deschidere automată, agenţii mei se iveau din toate părţile şi-i luau în primire pe răufăcători.

După puţin timp, mi s-a comunicat prin radio plăcuta ştire care lipsea pentru ca tabloul să fie complet, iar bucuria a fost generală: automobilul suspect fusese oprit, unul din bărbaţii dinăuntru reuşise să fugă în timp ce complicele lui se afla în mâna zdravănă a agenţilor, şi vestea cea mai importantă dintre toate era aceea că băieţelul confirmase că se numea Paolo Ratti! Imediat ce-a aflat că băiatul era sănătos şi salvat, industriaşul a fugit în întâmpinarea maşinii care îl aducea, iar eu i-am mulţumit în linişte lui Dumnezeu că m-a ajutat până la sfârşit; nimeni nu mi-ar fi putut scoate din cap că cei trei bandiţi, o dată ce-ar fi încasat banii

şantajului, nu l-ar fi ucis pe băiat, care, fără cea mai mică îndoială, reprezenta un martor periculos din moment ce cunoştea identitatea unuia dintre răpitori – acela care îl oprise pe stradă întrebându-l „Mă recunoşti?” Era de neconceput că ar fi putut scăpa din această zguduitoare aventură.

Răufăcătorii fură identificaţi în persoana lui Emilio Gomizely, 24 ani, din Monza, fost salariat la Ratti şi iniţiatorul loviturii, Ermenegildo Piccinino, 20 ani, din Bari, student la drept; Aldo Ferrara, din Neapole, 22 ani, şomer. Spre miezul nopţii m-am întors acasă şi, îmbrăţişându-mi băieţii, pe Roberto şi pe Elio, le-am povestit întâmplarea. Impresionaţi, mă strânseră în braţe şi pentru prima dată îmi spuseră: „Bravo, tată!”

Procesul a urmat imediat.

Industriaşul Ratti mi-a trimis mie şi oamenilor mei o foarte frumoasă scrisoare de mulţumire, o scrisoare cu cuvinte ce izvorau de-a dreptul din inimă, iar eu, gândindu-mă la cei o sută de agenţi pe care îi pusesem în mişcare, am închis dosarul intitulându-l „Operaţia taţilor de familie.”

(*Mario Jovine*)

O LUNGĂ VÂNĂTOARE DE OAMENI

O parte din istoria mafiei este cunoscută de publicul larg care a putut s-o urmărească, prin ziare; numele ca Barbera, Coppola, Liggio, Greco, Navarra, Badalamenti, au devenit foarte cunoscute pretutindeni, cu atât mai mult, cu cât anumite arestări au impus verificări la Roma, Bologna, Milano, iar presa din nord s-a ocupat pe larg de acestea; poate însă că nu toate evenimentele sunt proaspete în memoria cetăţeanului de rând.

Mai înainte de a fi trimis la conducerea Centrului de poliţie criminală din Sicilia, eu însumi cunoşteam situaţia numai în linii generale şi nu am putut să-mi fac o părere prea clară asupra faptelor şi oamenilor decât după ce am frecventat îndelung acest mediu. A trecut mult timp de atunci şi s-au făcut multe progrese; se poate spune că aproape ne-am ajuns scopul. Chiar zilele acestea a fost prezentat procuraturii un al treilea raport asupra traficului de stupefiante, tutun şi valută între Statele Unite şi Sicilia – raport ce-a urmat acelora din iulie şi decembrie 1965 – şi suntem îndreptăţiţi să credem că magistratura va fi în măsură să formuleze sentinţe precise împotriva indivizilor care până în prezent au reuşit să se strecoare miraculos printre degetele justiţiei; recentele cercetări nu s-au limitat să stabilească participarea unui grup de răufăcători la traficul cu S.U.A., ci au stabilit şi vinovăţia câtorva

dintre ei în legătură cu faptele de sânge petrecute la Palermo între 1960-1964, săvârşite din dorinţa de dominare a pieţelor de către „*cosche*” rivale (termenul *cosca* denumind un grup al mafiei, un *gang*, o bandă).

A trecut mult timp, dar, vă repet, îmi amintesc totul la perfecţie începând din momentul în care şeful poliţiei, Vicari, m-a transferat de la Direcţia Afacerilor Private, la un birou special creat la Corleone pentru misiuni deosebite, şi mi-a dat drept colaborator pe comisarul Nicola Ciocia.

La Palermo, două *cosche* dominau situaţia: aceea condusă de Greco şi La Barbera, alcătuită dintr-o sută de indivizi, care „controlau” zona industrială, sectorul legumelor şi fructelor şi al construcţiilor în general, şi aceea condusă de Luciano Liggio, care făcea contrabandă pe scară largă, se îngrijea de aprovizionarea marilor hoteluri prin societăţi de autotransport, dominate de mafia, atotputernică, şi plasa în localurile publice *juke-boxes* şi *gru* magnetice, cu procente fixe, dinainte calculate. Cifre aproximative, susceptibile să fie mărite, demonstrau că profitul obţinut de Liggio se ridica la şapte milioane de lire pe zi.

Să nu se creadă însă că cele două bande căzuseră tacit de acord şi că îşi respectau zonele de influenţă stabilite. Dimpotrivă, în sânul ambelor grupuri încolţea germenele geloziei, al urii şi dorinţa permanentă de răzbunare. Împuşcăturile, omorurile, arestările, fuga, erau la ordinea zilei, iar când Greco şi La Barbera se aruncară unul asupra celuilalt pentru a-şi disputa bastonul de comandant, situaţia deveni insuportabilă. Toţi ştiau că unul din cei doi era destinat pieirii şi aşteptau cu sufletul la gură să

cunoască numele noului şef.

În acest moment, tragedia îi antrenă şi pe oamenii poliţiei. Un informator anonim anunţă autorităţile că La Barbera minase un automobil Giulietta cu scopul de a-l ucide pe Greco, iar investigatorii alergară repede la faţa locului pentru a preveni crima. Informatorul fusese sincer: maşina se afla într-adevăr în localitatea Giaculli, aşa cum se afirmase, şi artificierii începură imediat opera dificilă de deminare. Din păcate, nu reuşiră s-o ducă la bun sfârşit. Explozia a fost zguduitoare, automobilul sări în aer şi câţiva dintre agenţii noştri îşi pierdură viaţa.

Din momentul acela, acţiunile banditeşti şi represive se intensificară şi se poate spune că nu era zi de la Dumnezeu fără ca cineva să nu-şi piardă viaţa. Zona din Corleone păru să devină centrul ciocnirilor armate şi în perioada 1958-1963, omorurile, răpirile, delictele în public se succedară într-un mod impresionant. Cauza răului era sciziunea în două tabere a bandei locale condusă de dr. Michele Navarra, medic de circumscripţie în Corleone. Primele ciocniri cu oamenii lui Liggio avură loc în februarie 1958, iar în lunile ce urmară Navarra se aruncă într-o urmărire nebunească a periculosului său rival, pentru a-l elimina.

La 1 iulie 1958 izbucni un conflict armat în regiunea Piano di Scale, în care Liggio fu rănit. Prin această acţiune, medicul de circumscripţie şi-a semnat propria-i condamnare la moarte; el era ultimul obstacol care se opunea dorinţei dezlănţuite de putere a lui Liggio, dat fiind că acesta îi suprimase cu lovituri de „lupara” pe italo-americanul Vanni Sacco şi Carmelo Di Due, amândoi complicii lui Navarra; prin urmare, doctorul urma să fie îndepărtat

fără pic de milă. Şirul lung de crime săvârşite de Liggio avea să se îmbogăţească destul de repede cu o altă noutate, cea mai importantă.

La 2 august 1958, la o lună după ciocnirea de la Piano de Scale, o rafală de mitralieră îl ţintui pe Michele Navarra la volanul automobilului său, în timp ce se îndrepta spre Palatul Adriano şi, în acest atentat sălbatic, îşi pierdu viaţa şi doctorul Giuseppe Russo de la Clinica albaneză din Palermo, care se afla din întâmplare în maşina colegului său.

Aşa cum se întâmplă adesea, o nenorocire aduce alta şi, la 6 septembrie 1958, cu ocazia sărbătorii Madonnei della Catena, circa şaptezeci de indivizi sfinţiră praznicul trăgând în piaţa deschisă din Corleone şi provocând moartea a trei oameni de încredere a lui Navarra – Pietro Maguri, Mario Marino, Giovani Marino – precum şi a doi copii şi a doi trecători.

Este în zadar să mai spun că noi, cei din poliţie, nu stăteam cu mâinile în sân, privind la atâta vărsare de sânge; activitatea noastră de patrulare se desfăşura continuu; efectuam pânde istovitoare, anchete migăloase, numeroase arestări, însă cei vinovaţi ne scăpau şi chiar dacă am fi pus mâna pe ei n-am fi putut să-i reţinem din lipsă de probe; zeci de persoane erau gata să le furnizeze alibiuri din cele mai solide. Era important să arătăm totuşi bandiţilor şi publicului că eram foarte hotărâţi să ne facem datoria şi că n-avem nici cea mai mică intenţie de a da înapoi; puţin câte puţin, câştigarăm încrederea populaţiei şi cei ce tăceau poate de frică, începură să ne facă destăinuiri. La 13 decembrie 1963 făcurăm o arestare care a produs mare senzaţie; după cercetări îndelungate, reuşirăm să-l deferim justiţiei pe

Salvatore Riina, locţiitorul lui Liggio, un fost preot care ducea o viaţă de nabab; arestarea lui a însemnat o grea lovitură pentru moralul bandei şi a avut menirea să ducă la o creştere simţitoare a acţiunilor noastre. De acum înainte eram hotărâţi să intensificăm eforturile şi să punem mâna cu orice preţ pe Liggio.

La 18 decembrie 1963 am fost informaţi că un număr de câţiva membrii din fosta bandă a lui Michele Navarra, condusă de un oarecare Salvatore Brigante, s-ar reuni în cârciuma lui Riddacco din Agro di Corleone pentru a elabora un plan în vederea eliminării lui Luciano Liggio, şi că la această întâlnire ar participa şi anumiţi indivizi veniţi special din Germania, unde emigraseră pentru a scăpa de justiţie. Încercuirăm cârciuma şi reuşirăm să capturăm doi bandiţi în timp ce alţii dispărură la adăpostul întunericului; i-am interogat îndelung şi am început să obţinem câteva informaţii.

În privinţa lui Liggio am aflat că era măcinat de o tuberculoză osoasă, care îl forţa să poarte un corset şi, după toate probabilităţile, se adăpostea la Palermo. Cercetările ţinură o lună; la 14 mai, după investigaţii minuţioase în rândul medicilor, prin clinici şi spitale, dădurăm de urmele unui pacient având caracteristicile lui Liggio, care fusese internat în clinica albaneză; dăduse un nume – fals dar puturăm să-l identificăm deoarece Gaspare Centineo – acesta fiind numele înregistrat în clinică – era un fost condamnat care trebuia să se prezinte zilnic la chestura din Partinico, ori omul nu se putea afla în două locuri deodată. Nu exista nicio îndoială că bolnavul era Luciano Liggio în persoană, dar unde se ascunsese după ce fusese tratat în clinică?

Fără îndoială, era nevoie să forţăm timpul.

Ne aruncarăm asupra câtorva tipi credincioşi lui Liggio, pe care îi ţineam sub supraveghere de mai multă vreme, în speranţa că ne vor pune pe urmele şefului lor şi îi arestarăm mai înainte de a înţelege ce li se întâmpla; era vorba de dr. La Mantia, Giuseppe Lauricella şi de S. Marino, mare negustor de mobilă; numai prin acesta din urmă puteam să dăm de Liggio, aşa că l-am determinat să vorbească.

În seara zilei de 14 mai 1964, după o serie de percheziţii domiciliare extenuante, am descoperit ascunzişul – cald încă, dar gol – al lui Liggio, la familia La Rosa, în localitatea Giaculli şi, cu toată părerea de rău că pasărea îşi luase încă o dată zborul, am simţit totuşi că cercul se strângea în jurul persoanei banditului. Aveam tocmai de gând să examinez dulapul cu fund dublu şi coridorul interior care îi permisese lui Liggio să ajungă într-o cămăruţă pe care nimeni nu o suspectase, când patrulele aflate într-o permanentă stare de alarmă ne semnalară o mişcare neobişnuită de maşini la Corleone, în faţa casei unei domnişoare respectabile – numită Sorrisi – din strada Orsini nr. 3. N-am pierdut timpul şi am alergat în această localitate şi, dintr-o curiozitate uşor de înţeles, am bătut la uşa domnişoarei Sorrisi, întrebându-mă dacă nu comiteam o enormă greşeală. O bătrânică deschise uşa şi se dădu la o parte pentru a ne lăsa să trecem. Traversarăm un coridor şi intrarăm într-o cameră din fund, unde stătea întins pe pat un om cu fruntea scăldată de sudoare.

— Sunt cel pe care îl căutaţi, spuse, întâmpinând orice întrebare din partea noastră.

După ce reuşise timp de şaisprezece ani să scape de vânătoarea iniţiată de forţele ordinei publice,

Luciano Liggio se predă. Boala lui Pot[9] făcuse din el o epavă umană, uscându-i picioarele şi paralizându-i mişcările; istoria romanţată a existenţei sale ajunsese la epilog şi niciun protector n-ar mai fi fost în stare să-l scape de ispăşire.

Ce să mai spun? În ceea ce priveşte mafia, aş putea folosi limbajul buletinelor militare: „Războiul continuă”. Totuşi, nu pentru mult timp.

(*Angelo Mangano*)

[9] *Morbul lui Pott* = tuberculoză osoasă localizată la coloana vertebrală.

UN AUTOMOBIL DE 23 MILIOANE

În dimineaţa aceea de iunie din 1964, aveam întâlnire cu colonelul doctor Capasso, şeful secţiei de poliţie „Moravuri şi trafic de narcotice”, şi aşteptam cu nerăbdare să cunosc evoluţia situaţiei. În cursul săptămânii obţinuserăm informaţii în legătură cu un transport neobişnuit de saci de droguri şi agenţii specializaţi se aruncaseră imediat pe această pistă, în speranţa de a curma din faşă un comerţ dăunător, menit să alimenteze lumea viciului.

Când funcţionarul intră în biroul meu, mi-am dat imediat seama că avea noutăţi importante de raportat.

— Cercetările ne-au permis să pătrundem destul de adânc în problema de faţă, declară el fără introducere, vorbind repede pe un ton ce trăda mulţumirea. N-a fost uşor, firește, dar băieţii au depus toată...

Nu era nevoie să-mi amintească. Desfăşurarea normală a delicatei munci a Echipei Operative şi succesele obţinute sunt posibile graţie abnegaţiei unui grup de oameni care alcătuiesc o duzină de secţii bine pregătite şi gata oricând de luptă. Oameni capabili, buni cunoscători ai mediului în care îşi desfăşoară activitatea, vigilenţi, şi gata de acţiune zi şi noapte, mereu în căutarea unei întâlniri, unui cuvânt, unei priviri care i-ar putea pune pe drumul adevărului.

— Am sesizat, continuă doctorul Capasso, plimbările frecvente la Roma ale unui recidivist numit Aldo, care este suspectat de complicitate în diferite acţiuni de trafic ilicit.

— Îi ştii adresa?

— Aldo stă la Le Marche, la Camerino sau în împrejurimile imediate. Vine deseori la Roma, dar se întoarce imediat la sediu.

— Înţeleg. Înainte de a ne apropia de el, va trebui să trimitem pe cineva acolo pentru a culege informaţii amănunţite asupra persoanei sale...

L-am chemat pe plutonierul Germinario şi pe agentul Lo Prete, le-am făcut o descriere a individului pe baza datelor furnizate de doctorul Capasso, şi i-am sfătuit să plece cât mai repede la Camerino.

— Mă bizui pe voi, le-am spus. Este vorba de o treabă extrem de delicată. Ferească Dumnezeu ca Aldo să simtă că suntem pe urmele lui; ar ieşi din circulaţie sau, mai simplu, nu s-ar mai ocupa de droguri şi noi n-am reuşi niciodată să aflăm care-i sunt complicii. Va trebui să acţionaţi cu maximum de prudenţă, dacă vreţi să stabiliţi domiciliul, să-i cunoaşteţi mişcările şi să identificaţi persoanele cu care se întâlneşte, fără să-i treziţi suspiciuni.

Cei doi plecară şi mă ţinură la curent prin telefon asupra mişcărilor lor. Închiriaseră o cameră la Camerino şi, în câteva zile, reuşiră să afle ceea ce mă preocupa. La reîntoarcere în Roma, îmi înfăţişară un portret precis al persoanei, cu toate obiceiurile sale, şi-mi spuseră că se întâlnea frecvent cu un tânăr de statură înaltă care venea la întâlniri de fiecare dată cu o altă maşină.

„Grozavă treabă!” mă gândii eu şi instinctul mă făcu să cred că o apucasem pe drumul cel bun.

Acum se punea problema să intrăm în acţiune şi să stabilim un prim contact cu suspectul, plasându-i prin canalele subterane ale lumii viciului informaţia că „un anume comendator Bartoletti era interesat în achiziţionarea unor cantităţi mari de stupefiante.” Aveam de gând să-mi asum identitatea fictivului comendator şi să intru în joc, cu speranţa de a înfrânge neîncrederea instinctivă a traficanţilor.

Şi n-a trebuit s-aştept mult. În câteva zile îmi ajunsesem scopul; întâlnirea fusese stabilită de Aldo într-un anumit bar din Polverino, cartier în Camerino, unde trebuia să mă duc singur. Am acceptat condiţiile lui, cum era şi firesc şi, de comun acord cu doctorul Capasso, am hotărât răspândirea în sfera respectivă a unor oameni din Secţia Narcotice, travestiţi în muncitori, ţărani şi măturători. În ziua şi la ora stabilită m-am prezentat la întâlnire, fără întârziere, pregătit să aştept. Traficantul sosi după o jumătate de oră şi întârzierea nu mă surprinse câtuşi de puţin. Îmi imaginasem că, înainte de a veni, Aldo inspectase străzile din jur pentru a se convinge că nu existau elemente suspecte şi pentru a se încredinţa că venisem singur şi nicidecum însoţit de alte persoane.

Părea să aibă vreo cincizeci de ani, era îmbrăcat modest şi nu purta haină, datorită căldurii aproape estivale. Se apropie de mine. După ce mai aruncă o ultimă privire îndărăt, şi mă întrebă dacă eu sunt comendatorul Bartoletti.

— Da, eu sunt, îi răspunsei scurt, ridicându-mă de pe scaun. Şi dumneavoastră, presupun că sunteţi Aldo. Să plecăm de aici, nu vreau să discutăm într-un bar.

— Dar unde vreţi să mergem? mă întrebă neîncrezător.

— Am parcat maşina la intrarea în oraş. Poftiţi.

Discuţia purtată în maşină fu reuşită. Aldo se convinse încet, încet, că are de-a face cu un domn serios, bogat, discret şi, după ce-şi învinse ultimele reţineri fireşti, se hotărî să scoată din buzunar două plicuri de cocaină pură şi să mi le încredinţeze.

— Iată eşantionul mărfii, spuse. Puteţi s-o examinaţi pe îndelete.

— De acord.

— Dacă vă convine, pot să vă ofer două kilograme şi jumătate.

Mă arătai puţin sceptic.

— Mi se pare o cantitate prea mare. Sunteţi sigur că nu vă înşelaţi?

— Dacă pentru dumneavoastră e prea mult... replică oarecum afectat.

— A, nicidecum, mie-mi convine de minune. Dacă-i vorba să încheiem afacerea, eu prefer s-o facem pe scară mare, în aşa fel încât câştigul să acopere riscurile. Marfa este chiar a dumneavoastră?

— Nu, a proprietarului, care este un prieten de-al meu. Îi voi comunica imediat şi astfel n-o să mai vândă altora.

— Foarte bine. Dar cine este acest prieten? Locuieşte prin împrejurimi?

Se puse imediat în gardă şi mă privi bănuitor.

— De ce vreţi să ştiţi?

— A, nu mă interesează deloc! Voiam numai să mă conving de seriozitatea şi discreţia dumneavoastră şi să ştiu dacă data viitoare ne întâlnim tot aici.

După aceasta îşi reveni.

— A, da, păi... se numeşte Poldo, însă nu e din părţile astea. Oricum, este bine să ne întâlnim tot pe-aici, e mai multă linişte, nu-i aşa?

— Mi-e indiferent. Alegeţi dumneavoastră locul.

— N-aţi fi de acord să ne vedem poimâine la unsprezece, în faţa oficiului poştal din Camerino?

— Veţi veni şi cu Poldo? Eu aş vrea să tratez direct cu proprietarul mărfii, fiindcă, în primul rând, nu am de gând să pierd prea mult timp.

— Sigur, domnule comendator, voi veni şi cu Poldo. Veţi fi mulţumit, o să vedeţi...

Am coborât din maşină şi ne-am despărţit. Totul mersese ca pe roate. În ziua celei de a doua întâlniri am ajuns la locul fixat mai devreme, şi am început să aştept calm, ştiind bine că agenţii Secţiei Narcotice se plasaseră în locurile cele mai potrivite pentru a urmări scena de la distanţă şi pentru a interveni în caz de nevoie. De data aceasta Aldo a fost punctual.

Sosi într-un automobil „500” şi l-am văzut ieşind din maşină împreună cu o persoană ale cărei semnalmente corespundeau cu cele ale lui Poldo sau mai degrabă ale tânărului pe care plutonierul Geminario şi agentul Lo Prete le notaseră la Camerino. Era un tip înalt, cam de 30 de ani, cu un început de chelie, fără haină, cu un pulover aruncat pe umăr; înainte de a se îndepărta de maşină, privi în jur de mai multe ori, apoi aruncă o privire neîncrezătoare în direcţia mea. După ce schimbă câteva cuvinte cu tovarăşul său, se hotărî să-mi vină în întâmpinare.

Aldo ne făcu cunoştinţă şi mi-am dat seama că tovarăşul său era fierul dracului.

Ne întreţinurăm câteva minute, fără ca să reuşesc să-i înlătur definitiv orice urmă de neîncredere şi, în sfârşit, m-am hotărât să iau taurul de coarne.

— Ascultaţi! i-am spus scurt. Înţeleg neîncrederea dumneavoastră, dar observ că uitaţi riscul pe care mi-

l asum şi eu! Aldo mi-a spus că aveţi o marfă pe care eu doresc s-o cumpăr, iar dacă v-aţi răzgândit, n-aveţi decât s-o spuneţi şi nimeni n-o să se supere! Nu pot să-mi pierd ziua discutând cu dumneavoastră!

Era, fireşte, un bluf şi, cum se întâmpla adeseori, a reuşit. Tonul meu hotărât avu menirea să-l trezească şi să-l determine să înceapă tratativele.

— Aţi analizat mostrele? mă întrebă, supus.

— Desigur, şi sunt mulţumit. Felicitări, de unde dracu aţi pescuit-o?

Am zâmbit liniştitor şi am adăugat:

— Fiţi liniştit, n-am de gând să vă fac concurenţă. Dimpotrivă, nici nu vreau măcar să-mi răspundeţi.

Mă privi atent şi, în faţa minei mele nevinovate, îşi pierdu aerul prudent şi-mi zâmbi.

— Nu-i niciun secret, pot să vă spun, şi aşa n-o să ştiţi de unde s-o luaţi. Este marfă din Bolivia...

— Minunat! Ştiţi că este de o puritate excepţională?

Înarmat cu cunoştinţele mele şi cu datele pe care laboratoarele poliţiei mi le dăduseră după analiza cocainei, m-am lansat într-o lungă şi doctă dizertaţie asupra drogurilor, iar Poldo se convinse că eram o autoritate în acest domeniu.

— Mă bucur că vă place, replică. Puteţi s-o folosiţi după bunul dumneavoastră plac, să cumpăraţi o cantitate mare şi să câştigaţi mult.

— Apropo de cantitate, observai eu, prietenul dumneavoastră Aldo mi-a vorbit de două kilograme şi jumătate...

— N-a ştiut, în momentul de faţă am la dispoziţie numai jumătate de kilogram. De celelalte două kilograme voi dispune abia la începutul lui august.

Pe moment am rămas dezorientat în faţa acestei

întorsături neaşteptate şi m-am întrebat dacă nu era cumva o manevră din partea lui Poldo pentru a tărăgăna afacerea, însă, neavând posibilitatea să mă conving, a trebuit să fac mină bună. M-am arătat însă foarte nemulţumit şi mi-am manifestat, deschis dezaprobarea.

— Nu mă aşteptam la aşa ceva! am exclamat. Speram să terminăm imediat, pentru a reduce riscurile la minimum şi să nu ne mai întâlnim de atâtea ori!

— Îmi pare rău, replică Poldo, întunecat la faţă. Nu ştiu ce să fac.

Am ajuns la concluzia că, dacă voiam să nu pierd totul, nu mai trebuia să persist în această atitudine de intransigenţă şi, după o scurtă meditaţie, am spus suspinând:

— Bine, fie şi o jumătate de kilogram. Dar cu o singură condiţie şi anume să-mi garantaţi că îmi veţi vinde şi celelalte două kilograme imediat ce veţi intra în posesia lor; să nu-mi încurcaţi treburile adresându-vă la terţe persoane.

— Aveţi cuvântul meu, mă asigură Poldo. Ce interes aş avea să schimb cumpărătorii?

— De acord. Să ne înţelegem asupra preţului. Cât cereţi?

— Nouă milioane kilogramul.

După ce am mai discutat puţin, ne-am dat întâlnire pentru săptămâna viitoare într-o piaţă din Iesi, orăşel cunoscut în provincia Ancona.

— O să aduc cu mine un chimist de încredere, i-am spus eu. Aveţi ceva împotrivă?

— Nu vă pot împiedica, răspunse traficantul. Eu o să pun marfa în două borcănaşe de sticlă, iar omul dumneavoastră o va putea examina după plac.

— Foarte bine.

După aceasta ne-am despărţit, apucând în direcţii diferite.

În ziua fixată pentru nouă întâlnire, m-am îndreptat spre Iesi mult mai devreme, de data aceasta fiind urmat în afară de doctorul Capasso şi de plutonierul Germinario, de agenţii Lo Prete, Chiasini, Lauria, Dusone de la Secţia Narcotice şi de doctorul D'Aquino, comandantul cabinetului regional al poliţiei ştiinţifice, împreună cu brigadierul Grogan care trebuia să filmeze cu teleobiectivul diferitele faze ale întâlnirii.

Funcţionarii de la poliţie şi agenţii s-au îngrijit să fie cât mai conspirativi, ajungând până acolo în grija lor pentru amănunte, încât se îmbarcară în câteva maşini străine cu numere din alte ţări şi acum, sub înfăţişarea unor turişti inofensivi, se pregăteau să-şi îndeplinească, netulburaţi, misiunea.

Eu îmi modificasem programul în ce-l priveşte pe contrabandist, iar când am ajuns la locul stabilit, mi-am repetat în gând rolul; mă apropiam de finalul acţiunii şi nu-mi puteam permite nici cea mai mică eroare.

Ora stabilită a venit şi a trecut; minutele se scurgeau cu încetineală dar implacabil şi, constatând că Poldo nu-şi făcea apariţia, am încercat un sentiment de deziluzie greu de mărturisit. Greşisem, oare, cu ceva încât am trezit bănuiala tânărului? Sau el se speriase în ultimul moment din motive pe care eu nu reuşeam să mi le explic?

Am aşteptat cu nervii încordaţi, foarte hotărât să nu mă mişc cu niciun preţ din locul acela şi, în sfârşit, răbdarea mea a fost încununată de succes. M-am trezit cu Poldo în spatele meu, când îmi pierdusem

aproape orice speranţă de a-l mai vedea sosind; mă salută printr-un gest iute. Am pornit alături de el şi l-am informat că nu aveam banii la mine. Se schimbă la faţă şi mă privi chiorâş.

— Aţi spus că... protestă el.

— Încearcă să judeci şi dumneata! l-am întrerupt cu severitate, vorbind repede. Ar fi fost o mare imprudenţă din partea mea să umblu cu cinci milioane în buzunar! Imaginează-ţi că poliţia m-ar fi oprit dintr-un motiv oarecare sau că aş fi fost victima unui accident, a unui furt...

Ideea furtului se vede că l-a distrat, fiindcă rânji uşor.

— Aveţi dreptate, aveţi dreptate, răspunse. Ce-aveţi de gând acum?

— Îţi voi lăsa un cec pentru suma tratată. Numai că astăzi banca este închisă şi pentru asta va trebui să fixăm o altă întâlnire.

— Un cec? Nu-mi place povestea asta!

— Un moment, lasă-mă să termin. Voi transfera suma la sucursala Băncii Naţionale a Muncii din Iesi şi mă voi duce să încasez personal banii în prezenţa dumitale. Ne vor trebui câteva zile ca să terminăm afacerea; prin urmare, peste trei zile ne întâlnim chiar în acest loc.

Se încruntă şi se gândi îndelung, ca şi când ar fi vrut să găsească punctul slab al propunerii mele.

— Vreţi să spuneţi, întrebă în sfârşit, că ne vom prezenta împreună la bancă, dumneavoastră veţi completa cecul şi veţi încasa banii pe care mi-i veţi da imediat mie?

— Da, şi la rândul dumitale îmi vei da marfa. Îţi atrag atenţia că nu vei fi nevoit să numeri banii, fiindcă o să ţi-i numere casierul sub nas. Nici nu ai

putea avea o garanţie mai bună decât asta.

Se lămuri, îmi acceptă planul şi plecă promiţându-mi că va fi punctual la întâlnirea următoare. M-am întors şi eu la Roma şi am dat oamenilor mei sarcina să-l fileze pe tânăr, cu scopul de a stabili adresa şi eventualele lui legături. Ultima fază a operaţiei putea începe şi acum, mai mult ca oricând, trebuia să fim prudenţi şi să nu neglijăm nimic.

În dimineaţa celei de a treia zile mă aflam din nou la Iesi în compania brigadierului Brogna din Echipa Ştiinţifică, care trebuia să joace rolul chimistului meu de încredere, şi, cu o satisfacţie de nedescris, l-am văzut pe Poldo sosind la timp. Se afla la volanul unei maşini „500” şi m-a invitat să merg cu el pentru a lua marfa.

— Unde? am întrebat pe un ton plin de surprindere.

— La câţiva kilometri de aici.

— Glumeşti? Nu vreau să călătoresc în compania dumitale şi unde mai pui şi cu o marfă care „frige”. Du-te singur, te aştept.

M-a privit cu oarecare respect.

— Sunteţi un om prudent? Foarte bine, am să mă duc singur. Peste o jumătate de oră voi fi înapoi.

A fost parolist. Se întoarse imediat la Iesi, la volanul aceleiaşi maşini şi cu marfa într-o servietă. A oprit la colţul cel mai puţin frecventat dintr-o piaţetă secundară, iar eu şi brigadierul am urcat într-o maşină.

Lui Poldo nu-i fu greu să-mi dea două borcane de sticlă, iar Brogna luă două mostre de cocaină pe care le supuse imediat controlului, servindu-se de aparatură şi reactivele pe care Divizia Poliţiei Criminale ni le pusese la dispoziţie.

— Totu-i în ordine, domnule comendator, anunţă la

sfârşitul analizei, întorcându-se spre mine. Examenul este pozitiv.

— Atunci, putem să-i dăm drumul, am replicat stăpânindu-mi cu greu nerăbdarea care mă cuprinse. Pune borcanele în servietă, domnule Poldo, o să mi le dai la bancă imediat ce am să-ţi plătesc.

Fără să aştept răspunsul, am coborât din maşină tot atât de sigur pe cât eram că îi spulberasem de-acum încolo orice bănuială, şi am pornit către ultima etapă.

Peste puţin timp afacerea avea să se termine şi nu mai aveam răbdare să ajung până la capăt. Niciun traseu nu mi s-a părut aşa de lung ca acela care despărţea piaţeta de sediul băncii şi când în sfârşit am pus piciorul în holul vast de la parter, am respirat uşurat. O privire aruncată în spate mi-a permis să constat că Poldo mă urmase docil, cu servieta strânsă sub braţ, şi astfel, liniştit în privinţa lui, am scos un libret de cecuri şi am început să scriu. Nu apucasem să completez în întregime formularul, că doctorul Capasso, doctorul D’Aquino şi câţiva agenţi din Secţia Narcotice intrară în acţiune. Îl încercuiră pe Poldo tăindu-i orice posibilitate de scăpare, îi confiscară servieta şi îl declarară arestat, în timp ce eu băgăm în buzunar libretul oricum inutil şi mă apropiam spunând: „Comedia a luat sfârşit, Poldo”.

M-a privit lung, cu o căutătură neclară, mai mult plină de surpriză decât de ură şi a spus cu voce scăzută:

— Aţi jucat bine, domnule comendator...

A fost transportat la sediul Comisariatului din Iesi, iar eu cu câţiva agenţi am plecat în grabă la Polverina unde şi arestarea lui Aldo, complicele lui Poldo, avu loc fără nicio greutate. M-am întors imediat la Iesi

pentru o cercetare preliminară şi din interogatoriul celor doi a rezultat că Poldo – Leopoldo Lombardi, născut la Iesi în 1930, rezident la Buenos Aires – era proprietarul drogurilor şi cel care le introdusese în ţara noastră, în timp ce complicele lui, o veche cunoştinţă a poliţiei, se numea Aldo Cesari şi era născut în 1907 la Camerino, unde şi locuia. Evident, nu putură să nege şi, în faţa probelor zdrobitoare, îşi recunoscură vinovăţia.

Se încheiase astfel fericit, cazul „Poldo-drogul” şi se scrisese un alt capitol în cartea neagră a stupefiantelor.

Oricum, băieţii de la „Narcotice” îşi fac întotdeauna datoria.

(*Renato San Giorgio*)

LEGEA ÎNFRÂNGE VRĂJITORIA

Omul pe care m-am dus să-l întâmpin la aeroportul din Palermo, avea un *curriculum* de te făcea să îngălbeneşti. Se făcuse vinovat de omor, extorcare, complicitate la delicte, trafic de stupefiante, făcuse parte din bande înarmate. Expulzat în 1948 din Statele Unite, fusese cunoscut sub numele de „*Three fingered Frank*" (Franco, trei degete) şi folosise mai multe nume false, printre care Frank Le Monde, Frank Lo Jacomo, Frank Polo. În realitate, se numea Francesco Coppola şi se născuse la Partinico.

Numele său apăruse adesea pe primele pagini ale ziarelor şi era legat de acelea ale renumiţilor Vito Genovese, Camillo Galante alias Bruno Charles, Frank Garofalo şi alţii, toţi implicaţi în infracţiuni de contrabandă cu stupefiante. Defăimaseră numele a multor mii de italieni cinstiţi, iar prin violenţă şi asuprire îşi impuseseră dominaţia aproape pe o jumătate din teritoriul S.U.A.

Noi, cei din poliţie, ştiam că elementele mafiei siciliene colaborau într-o sută de feluri cu bandiţii emigraţi în străinătate şi de câtva timp ne dedicam întreaga noastră energie căutării unor probe care să ne permită identificarea şi arestarea vinovaţilor de seamă. Rezultatele nu se lăsaseră aşteptate şi foarte mulţi peşti, mari şi mici, căzuseră în plasa întinsă cu dibăcie.

Oricum, nu despre acţiunile antimafia vreau să vă

vorbesc acum; m-am oprit numai asupra acestei activităţi deoarece constituia preocuparea mea majoră în momentul în care mă duceam la aeroport să-l preiau pe prizonierul Frank Coppola şi atenţia îmi fu distrasă de vestea neaşteptată a unui delict ce avusese loc cu puţin mai înainte în strada Sperone, într-o suburbie a oraşului.

Am făcut cale întoarsă şi m-am îndreptat către strada Sperone, însoţit de oamenii din Echipa Operativă care veniseră după mine să mă anunţe, iar pe drum m-au pus la curent. Victima era o femeie, o anume Maria Mazzola, de 59 de ani, proprietara unei prăvălii de fructe şi zarzavaturi; fusese omorâtă cu două gloanţe „lupara” trase de după un zid, într-o ambuscadă pusă anume la cale şi favorizată de semiîntuneric.

Cercetările sumare pe care le efectuarăm la faţa locului mă convinseseră că problema avea să se rezolve foarte greu şi-mi dădui seama că trebuia să-i dedic tot timpul meu, renunţând pentru un timp la acţiunea începută împotriva mafiei. Am prevăzut, pe scurt, toate obstacolele care aveau să mi se pună în cale şi am hotărât să lupt cu aceeaşi râvnă pentru descoperirea vinovaţilor, fără să-mi treacă însă prin minte că în câteva zile cursul evenimentelor avea să mă întoarcă în istorie până în vremea întunecată a evului mediu. Nu exagerez deloc, dacă ne gândim că originea asasinatului era o întreagă poveste halucinantă de vrăjitorii, de creaturi bizare, deochi şi superstiţii înspăimântătoare şi că vinovaţii materiali aparţineau unei singure familii.

Femeia era foarte cunoscută în acel sector şi se poate spune că am fost nevoiţi să-i ascultăm pe toţi locuitorii din jur, pentru a putea înţelege ceva.

Mazzola era descrisă ca o persoană cu o conduită ireproşabilă, fapt care complica cercetările prin lipsa unui mobil al acestei crime grave.

Trecurăm în revistă toate cauzele posibile: neînţelegeri familiale, conflict de interese, vechi antipatii şi răfuieli, invidie profesională şi audiarăm de nenumărate ori membrii familiei Mazzola în speranţa de a găsi o licărire de lumină. Rudele victimei erau: soţul – Angelo Fanale; fiicele – Francesca, Giuseppina şi Vincenza; fiul – Giacomo; însă cu toată persistenţa în interogatorii nu reuşirăm să scoatem nimic; păreau oameni cumsecade, uniţi într-o sinceră şi liniştită convieţuire.

Între timp, fiindcă gaura făcută în zidul mic în spatele căruia se ascunsese asasinul putea fi artificială, trecui la interogarea proprietarilor şi arendaşilor din împrejurimi, dar şi de data aceasta întrebările mele nu-şi găsiră răspunsul. Părea că nimeni nu văzuse şi nu auzise nimic. Pe baza unei semnalări primite, i-am convocat pe verii Vabres şi Perlongo care ieşiseră printre ultimii din prăvălia victimei, cu puţin înainte ca Mazzola să părăsească localul pentru a merge acasă şi a întâlni moartea care stătea la pândă; cei doi fură însă în măsură să prezinte un alibi de neatacat şi, cum e şi firesc, a trebuit să-i abandonez. Acelaşi lucru se petrecu şi cu un anume Salvatore Termini care avusese o dispută violentă cu Mazzola, din cauza unei false acuzaţii adusă de el fiului victimei, Giacomo Fanale şi, neputând să-i notific vreun cap de acuzare, m-am văzut silit să abandonez şi această pistă; la rândul său, Termini dispunea de un alibi extraordinar... fără să mai socotim că îl supusesem la o probă cu parafină care s-a soldat cu rezultate negative.

Ajunsesem la un punct mort şi începusem să mă întreb când aveam să descopăr mobilul inexplicabilului asasinat, când iată că fiica moartei, Giuseppina Fanale, îmi deschise în faţa ochilor o nouă perspectivă. Tocmai discutam cu ea şi la un moment dat, exasperat, am exclamat:

— Parcă totul ar fi o vrăjitorie!

Femeia mă privi de jos în sus, apoi îşi întoarse capul şi, timidă, rosti cu voce abia perceptibilă:

— În sfârşit, aţi ghicit. Am dorit atât de mult să pricepeţi asta. Eu nu puteam să vă spun, înţelegeţi?...

Aveam impresia că se împrăştie norii şi că soarele luminează întunecatul câmp al cercetărilor. Am simţit cum mă trec fiorii şi câteva clipe nu am avut curajul să deschid gura.

În sfârşit, mă aflam pe drumul cel bun. Din momentul acela trebuia să acţionez cu o precauţie deosebită, altfel lumea aceea s-ar fi închis în turnul ei şi n-aş mai fi aflat nimic. Astfel, puţin câte puţin, prefăcându-mă stăpânit de o teamă superstiţioasă, făcându-i pe cei ce mă ascultau să creadă că noţiunile de „magie” şi de deochi trebuie acceptate şi considerate absolut raţionale, începui să scot din gura unor martori câteva nume pe care nu le cunoşteam încă: Rosalia Orlando, mama lui Antonio Firriolo şi a lui Giuseppe Firriolo, o femeie în vârstă care ţinea o prăvălie de fructe şi zarzavaturi în strada Sperone, chiar în faţa prăvăliei Mariei Mazzola. Iată ce-am aflat prin vocea Giuseppinei:

— Nu îndrăzneam să vă vorbesc fiindcă nu ştiam ce veţi crede despre anumite lucruri, mărturisi ea. Şi apoi, nu-mi făcea plăcere să vântur zvonurile care circulau pe seama sărmanei mele mame. Ea şi Rosalia Orlando se urau din cauza meseriei lor. Din

faptul că existau două prăvălii identice, una în faţa celeilalte, au izbucnit certuri şi răfuieli. Şi când soţul Rosaliei Orlando a murit, ea a pus decesul pe seama deochiului mamei. La fel şi când i-a murit o fată în împrejurări misterioase. Într-o noapte, prăvălia maică-mii a luat foc – din fericire, fără urmări grave – aşa încât nu am făcut niciun denunţ; dar vinovaţi de aceasta erau cu siguranţă fiii Rosaliei Orlando, Antonio şi Giuseppe Firriolo, deşi nu am dovezi. În ultima vreme relaţiile dintre familiile noastre se încordaseră şi mai mult. Orlando spunea că pe terenul închiriat de ea nu mai creşte iarba şi că fructele şi verdeţurile i se uscau; apoi, când Antonio s-a îmbolnăvit, având aceleaşi simptome care l-au dus pe taică-su în mormânt, bătrâna şi-a pierdut capul şi a acuzat-o pe maică-mea de tot felul de vrăjitorii.

Nu vedeam ce mai puteam să aflu. Pe baza acestor declaraţii foarte importante, am trecut la interogarea Rosaliei Orlando şi a lui Firriolo Antonio – presupusul bolnav; spun „presupus” fiindcă medicul care l-a consultat la cererea mea l-a găsit sănătos. Lăsându-i să creadă că ştiu mai multe decât ştiam în realitate, i-am acuzat deschis de asasinarea Mariei Mazzola. Au negat, se înţelege, şi au prezentat un alibi, dar nu mi-a fost greu să-l dărâm. Firriolo declară că nu ieşise pe poarta casei la ora când se comisese crima şi aduse chiar câţiva martori; însă, când i-am demonstrat că strada se aflase în întuneric din pricina întreruperii iluminaţiei şi că niciunul dintre martori nu-l putuse vedea pe Firriolo după apusul soarelui, am câştigat partida. Martorii dădură înapoi şi reţinuţii se hotărâră să mărturisească. Executorul material al crimei fusese Giuseppe Firriolo, însă şi fratele lui asistase personal la crimă, amândoi instigaţi de propria lor mamă.

Bătrâna Orlando se întinse la vorbă despre aşa-zisele „magii” ale Mazzolei; povesti cu lux de amănunte despre seria lungă de neînţelegeri, de violenţe, de deochi care o determinase să-şi transforme copiii în asasini şi încheie declarând că acţiunea ei a fost un act de dreptate şi că ar fi oricând dispusă s-o repete. Declaraţii faţă de care orice comentariu este de prisos. Femeia aceea, adevărata „vrăjitoare” a întregii întâmplări, în loc să-şi crească copiii într-o atmosferă de cinste şi muncă, le umpluse sufletul cu veninul urii şi al răzbunării.

Pentru noi cazul era închis, iar când mi-am concentrat atenţia asupra altor probleme, am simţit un fel de uşurare. Răufăcătorii de care trebuia să mă ocup erau indivizi periculoşi, însă puteam cel puţin să-i înţeleg şi ştiam cum să lupt împotriva lor. Locuiau în marile metropole, călătoreau în limuzine şi frecventau localuri de lux. Desigur, erau mai adaptaţi mentalităţii mele de om modern. (Curtea cu Juri din Palermo a condamnat în februarie 1967 pe Giuseppe Firriolo şi Rosalia Orlando la 24 şi respectiv 21 de ani închisoare).

(*Umberto Madia*)

SFÂRŞIT